

Riksdagens protokoll

2011/12:90

Onsdagen den 28 mars

Kl. 09.00 – 22.50

Protokoll
2011/12:90

---

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 22 mars.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2011/12:284

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:284 Situationen för arbetslösa ungdomar
av Esabelle Dingizian (MP)

Interpellationen kommer att besvaras 10 april 2012.

Skälet till dröjsmålet är inbokade engagemang som inte kan ändras.

Stockholm den 26 mars 2012

Arbetsmarknadsdepartementet

Hillevi Engström (M)

Enligt uppdrag

Monica Rodrigo

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2011/12:285

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:285 Sveriges ansökan om utsläppsrätter
av Jens Holm (V)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 17 april 2012. Miljöministern har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 27 mars 2012

Miljödepartementet

Lena Ek (C)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:298 Bostadsbrist som tillväxthinder
av Hans Ekström (S)

Interpellationen kommer besvaras den 17 april 2012.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 22 mars 2012

Socialdepartementet

Stefan Attefall (KD)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

3 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2011/12:FPM121 Vitbok om pensioner *KOM(2012)55* till socialförsäkringsutskottet

2011/12:FPM122 Omarbetad förordning om tullkodex *KOM(2012)64* till skatteutskottet

4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2011/12:118 till trafikutskottet

2011/12:119 till finansutskottet

2011/12:127 till miljö- och jordbruksutskottet

2011/12:128 till utrikesutskottet

Skrivelse

2011/12:91 till finansutskottet

EU-dokument

KOM(2012)118 till miljö- och jordbruksutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 21 maj*.

KOM(2012)129 till trafikutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 21 maj*.

KOM(2012)130 och *KOM(2012)131* till arbetsmarknadsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 22 maj*.

KOM(2012)134 till trafikutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den*
21 maj.

KOM(2012)136 till miljö- och jordbruksutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den*
22 maj.

Prot. 2011/12:90
28 mars

---

5 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Socialutskottets utlåtande 2011/12:SoU18
Konstitutionsutskottets utlåtande 2011/12:KU25
Försvarsutskottets betänkande 2011/12:FöU6
Socialutskottets betänkande 2011/12:SoU26

6 § Utvidgade möjligheter till återbetalning av vägavgift

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2011/12:SkU9
Utvidgade möjligheter till återbetalning av vägavgift (prop. 2011/12:43)

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 14 §.)

7 § Allmänna motioner om inkomstskatter

*Allmänna motioner
om inkomstskatter*

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2011/12:SkU13
Allmänna motioner om inkomstskatter.

Anf. 1 PETER PERSSON (S):

Fru talman! Inledningsvis yrkar jag bifall till reservationerna 1 och 10. Jag instämmer givetvis i övriga socialdemokratiska reservationer men avstår från yrkanden för att bespara kammaren tid.

Skattefrågan har alltid varit laddad i vårt lands politiska historia. För den politiska högern har skatterna alltid varit för höga – oavsett nivå har skatterna alltid varit för höga. Välfärdssamhället för vilket skatter tas ut för att det ska byggas upp och förstärkas har alltid kallats för bidrags-samhälle. Vid Moderaternas katastrofval 2002 var man kanske tydligast i vår nära historia med sin egentliga politiska avsikt, nämligen att sänka skatterna med 120 miljarder kronor för att den offentliga sektorn – det vi gör gemensamt i vårt land som förskolor, skolor, äldreboenden, sjukhus och annat – ansågs vara för hög konsumtion och slösaktigt. Man fick en oerhörd smäll av väljarna. De delade inte den uppfattning som Moderaterna förde fram.

Därefter har man totalt ändrat argumentationen i skattefrågan. Man talar i stället om brister i samhället, om utanförskap och om arbetslöshet.

Man använder sig av det populära argumentet att jobbskatteavdrag som en sorts fix idé ska lösa problemet. Arbetslösheten skulle minska, jobben skulle bli fler. Det var argumentet. Man talade inte längre om att reducera välfärdsstaten. Man prövade tvekande att använda ord som: Vi älskar välfärd. Det var nog tämligen svårt för många moderater, men de har ju en god tränare i Per Schlingmann med medhjälpare.

Det så kallade jobbskatteavdragets, eller grundavdragets, konstruktion är i sig orättvis när det gäller inkomstutfall. Den är särskilt orättvis när det gäller grupper som tidigare har arbetat in, men nu får ersättning i form av pension. Det slog hårt i sin konstruktion mot sjuka och arbetslösa.

Den teori som skulle lösa arbetslösheten genom inkomstskattepolitik, genom sänkningar av grundavdrag, är den riktig? Har den lett till lägre arbetslöshet och lägre utanförskap? Det är inte så. Massarbetslösheten biter sig fast. Vi har i vårt land en arbetslöshet på 8 procent – 365 000 personer. Krampaktigt försöker Moderaterna göra sin politik vetenskaplig, fastän den i grunden är djupt ideologisk och förankrad i partiets idéhistoria.

I söndags kunde vi lyssna på P1-programmet *Detektor* som gjorde en intressant genomgång av jobbskatteavdraget. Man intervjuade företrädare för en lång rad institutioner. Det var Finansdepartementets tjänstemän på den ekonomiska avdelningen, IFAU som utvärderat två steg av jobbskatteavdraget, Riksrevisionen och Finanspolitiska rådet. De samlade kommentarerna var: Det kan inte styrkas att det har skapats fler jobb genom denna åtgärd. Det finns ingen referenspunkt till någon utvärdering. Man kan möjligen anta, men en sådan effekt kan ses först om 10–15 år.

Jag vill påstå att Moderaternas verbala kärleksförklaring till välfärd, till att lösa arbetslösheten genom en annan politik, egentligen var ett sätt att dölja den gamla politiken, nämligen att sänka de totala skattenivåerna i landet eftersom det senare kommer att ge ett annat utfall. Man kan se detta också på andra politikområden. Tänk, när man började tala om kollektivavtal som älskvärda och fackföreningar som sina goda vänner. Det var bara i ord. I praktiken tog man bort avdragsrätten för fackföreningsavgifter, men arbetsgivarens avdragsrätt för medlemskap i intresseorganisation kvarstod. Man höjde avgifterna för arbetslöshetskassan och försämrade försäkringen. Sammantaget drevs hundratusentals människor ut från fackligt medlemskap. Detta var inte oavsiktligt. Det var med precision en medveten politik. Man säger en sak, gör en annan sak, men vet att utfallet blir det man gör.

Fru talman! För socialdemokrater är skatter ett praktiskt instrument för att få resurser att gemensamt använda till att nå ett jämlikt samhälle där alla ges lika möjligheter, inte en gång utan hela tiden. Solidaritet binder ihop ett samhälle och ger gemensam framtidstro. Vi vet att så kallade högskattesamhällen har hög skattemoral och att så kallade lågskattesamhällen har låg skattemoral. Det är enkelt. När ett samhälle konstrueras så att vi är med och bidrar men också får tillbaka när vi har behov känner vi solidaritet med modellen.

Det är ett samhälle som inte bara bygger på *jag* utan på *vi*. Det är ett samhälle som inte bygger på dem utan på oss tillsammans.

Med våra reservationer hade skattepolitiken medfört en större rättvisa, och den hade medverkat i vår allmänna politik till att få fler männi-

skor i arbete. Full sysselsättning är den socialdemokratiska politikens viktiga avsikt. Vi vet nämligen att arbetslöshet är arbetsgivarnas bästa vän, och vi vet att arbetslöshet orsakar stora sociala plågor. Jobbpolitiken är den moderatledda regeringens stora misslyckande. Skattepolitiken är en del av det.

Just i dag har vi levt i 2 000 dagar i vårt land med Fredrik Reinfeldt som statsminister. Det har inte blivit färre utan fler arbetslösa. Det har inte blivit färre arbetslösa på 2 000 dagar utan fler.

Ungdomsarbetslösheten är katastrofal. Resurser har förlösats. Landet har för många människor inte blivit ett bättre land att leva i. De 365 000 arbetslösa är det yttersta kvittot på en misslyckad politik. Det är dags att börja längta efter en annan tid i vårt land.

(Applåder)

Anf. 2 FREDRIK SCHULTE (M):

Fru talman! Även om denna debatt om inkomstskatter handlar om en uppsjö av olika frågor tror jag att den i slutändan kokar ned till *en* frågeställning som också är den frågeställning som kommer att ligga på väljarna att ta ställning till i valet 2014, nämligen om man har valt rätt väg för Sverige under de gångna åtta åren av alliansstyre eller om det är dags att vrida tillbaka klockan.

Även om Sverige står inför en rad tuffa utmaningar kan man bara stanna upp för en sekund och försöka blicka ut över vår omvärld som i stora drag präglas av en global ekonomisk kris, oro och turbulens där en rad länder tvingas göra tuffa besparingar, skattehöjningar och på andra sätt försöker värja sig från krisen. Då tror jag att man kan konstatera att Sverige har klarat sig nästan helt och skonats från den krisen.

Vi har i år i stället satsat 15 miljarder på att bland annat utveckla välfärden för att ge lärare möjligheter att vidareutbilda sig men också för att satsa på att stärka vår arbetsmarknad genom riktade skattesänkningar för att skapa jobb.

Om man jämför oss med omvärlden kan man konstatera att Grekland har förlorat nästan 16 år av ekonomisk utveckling. Frankrike har förlorat sex år av ekonomisk utveckling, och Tyskland, som man brukar tala om som Europas ekonomiska motor, har förlorat två år av ekonomisk utveckling. Sverige har i stället vuxit med 1,4 procent sedan krisen startade.

Peter Persson var inne på att vi har en arbetslöshet på 8 procent. I verkligheten ligger den enligt den senaste mätningen på 7,5 procent, eller på 5,5 procent om man går tillbaka till Göran Perssons gamla sätt att mäta.

Vi kan konstatera att vi trots krisen har minskat utanförskapet med nästan 150 000 människor. Vi kan även konstatera att sysselsättningen, trots krisen, har ökat bland alla ålderskategorier som är yrkesverksamma. Om vi jämför med hur det var i början av 2000-talet när vi hade tillväxt, men en tillväxt utan jobb, tycker jag att det är ett ganska bra resultat givet omständigheterna. Om vi jämför med hur det var vid vår tidigare egna bank- och finanskris för nästan 20 år sedan kunde vi då se drastiska besparingar på välfärden och hur arbetslösheten sköt i höjden.

När man lyssnar på Peter Persson låter det som om omvärlden över huvud taget inte existerar och som om den beskrivning som vi alla möts

av när vi slår upp tidningen och tittar på nyheterna inte finns. Peter Persson står här i riksdagens talarstol och håller snarare ett förstamajtal än att göra en seriös politisk analys av det globala ekonomiska läget och de förutsättningar som Sverige står inför.

Fru talman! Det är ingen slump att Sverige har klarat sig bra. Vi ska inte bli arroganta eller nonchalera att vi fortfarande står inför många utmaningar. Men det är ingen slump att just vi har klarat oss bra i jämförelse med alla andra. Det beror framför allt på tre saker.

För det första beror det på att regeringen har fört en ansvarsfull ekonomisk politik. Flera länder gjorde som Socialdemokraterna gav råd om, nämligen att belåna sig i högkonjunktur och att belåna sig i lågkonjunktur och sammantaget spendera mer pengar än man har. Då hamnar man förr eller senare i en statskuldkris. Man kan inte leva över sina tillgångar.

För det andra återupprättade vi arbetslinjen. Glöm inte bort hur det såg ut i Sverige. 120 personer förtidspensionerades varje dag. Vi hade en situation där svenskarna, som är ett av världens friskaste folk, helt plötsligt blev världens mest sjukskrivna. Vi hade en situation där den arbetslöse eller sjukskrivne höginkomsttagaren fick mer pengar i bidrag än en barnskötare fick i lön för att arbeta. Socialdemokraterna hade fört in Sverige på en väg där det inte längre lönade sig att arbeta, där man vid sidan av välfärdssamhället hade byggt upp ett bidragssamhälle som cyniskt och systematiskt slussade ut hundratusentals, snudd på miljontals, människor i bidragsberoende och utanförskap. Detta gjorde vi upp med. Det lönar sig numera att arbeta.

För det tredje genomförde vi också nödvändiga strukturreformer för att stärka den svenska arbetsmarknaden. Vi genomförde jobbskatteavdraget. Vi genomförde RUT- och ROT-avdrag. Detta gjorde att det skapades mer jobb och att vi kunde ta höjd för krisen. Det innebar också att vanliga familjer fick mer och ökad frihet genom att de fick behålla mer av sina surt förvärvade pengar. Det innebar att man på så sätt också stimulerade jobben och ekonomin.

Detta är förklaringen till att Sverige har klarat sig så väl i jämförelse med sin omvärld, vilket Socialdemokraterna tycks vara fullständigt oförmögna att se. Detta är förklaringen.

Vad vill då oppositionen göra? Det är faktiskt en mycket bra fråga. Kan Socialdemokraterna till exempel ge besked om vilken budget som gäller? Är det fortfarande Juholts gamla budget som man lade fram som gäller? Är det den som vi politiskt ska förhålla oss till? Vad är det för besked som kommer att gälla om olyckan skulle vara framme 2014? Hur mycket av Vänsterpartiets galenskaper kommer ni att släppa igenom denna gång? Eller blir det den ryska roulett där vi får vänta och se efter valdagen? Jag tycker att väljarna förtjänar att få klara svar på den frågan.

Det vore också kul att få veta när Leif Pagrotsky egentligen kommer med sin rapport om vad Socialdemokraternas inkomstskattepolitik ska handla om. Lyssnar man på Peter Persson verkar det mest handla om att Socialdemokraterna inte gillar Moderaterna. Det var ungefär vad hans tal handlade om. Jag tycker att det är dags för oss att få lite klara besked.

Fru talman! Det finns faktiskt på en punkt tydliga besked från oppositionen. Den samlade oppositionen har nämligen inför detta betänkande gått samman – Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och

Sverigedemokraterna – för att ändra i RUT- och ROT-avdragen, den populära reform som har skapat jobb för tiotusentals människor, som har gjort svarta jobb vita och som har hjälpt många människor, hundratusentals, i deras dagliga liv. Oppositionen vill nämligen ta bort möjligheten att göra ROT- och RUT-avdrag utomlands i andra EU-länder. Då kan man fråga sig: Varför har man denna möjlighet i dag? Det är mycket enkelt. Det beror på att Lagrådet sade att vi måste. Lagrådet konstaterade att vi som en konsekvens av vårt EU-medlemskap faktiskt måste medge att ROT- och RUT-avdrag kan göras i andra EU-länder därför att vi är förpliktade av EU-rätten – detta är själva kärnan av vad EU handlar om – att ha en gemensam inre marknad där alla varor, tjänster och företag behandlas likvärdigt.

Då undrar jag – jag ställde frågan på vårt utskottssammanträde: Vad är det för juridisk auktoritet som ni socialdemokrater hänvisar till när ni nu säger att Lagrådet, en samling av landets främsta jurister, hade fel?

Är det Peter Perssons juridiska auktoritet vi ska lyssna till? Bland annat han har skrivit en motion om detta.

Det här är inte seriöst, fru talman! Det här är inte en ansvarstagande politik. Det här kommer att resultera i att Sverige dras inför EU-domstolen. Vi kan där se framför oss miljontals kronor i skadestånd till följd av att vi bryter mot EU-rätten.

Att föra en ansvarsfull politik handlar om att ibland kunna lägga ideologin åt sidan och konstatera att man måste fatta beslut som man själv inte alla gånger gillar men som är bäst för landet. Vi kunde se en del av det när Göran Persson var statsminister, till exempel när han var med och sanerade statsfinanserna. Men när Göran Persson avgick blev det mindre av den varan, mindre av en seriös ansvarstagande politik.

Vi var många som trodde och förväntade oss att den nye socialdemokratiska ledaren som nyligen tillträtt skulle stå för lite mer ansvar. Men vi kan konstatera att det inte blivit någonting av det, utan fortfarande är det den Juholtiska anden som vilar över socialdemokratisk politik.

Egentligen, fru talman, handlar det om att oppositionen inte gillar RUT- och ROT-avdragen, om att man vill skjuta mot en populär reform som skapat väldigt mycket som är positivt.

Är det inte i stället dags att rakryggat ställa sig upp och ge besked om att man inte vill ha RUT- och ROT-avdragen så att väljarna tydligt kan få se vad alternativen i svensk politik är? Ställ dig i talarstolen och säg vad du egentligen tycker, Peter Persson! Frågan är om du kan teckna firman för ditt eget parti.

Avslutningsvis: Om det skulle vara så att det blir en kostnad om ett 70-tal miljoner för RUT- och ROT-avdragen utanför Sveriges gränser och det här kan skapa ett och annat jobb i Spanien, är det då så fruktansvärt farligt? Peter Persson, var finns solidariteten med spanjorerna som drabbats väldigt hårt av krisen?

Nej, fru talman, jämfört med omvärlden står Sverige starkt tack vare regeringens ansvarsfulla ekonomiska politik och reformer – tack vare att vi återupprättat arbetslinjen och ännu en gång gjort det lönsamt att arbeta, tack vare jobbskatteavdragen och tack vare RUT- och ROT-avdragen. Den politiken ska Sverige fortsätta med. Vi ska inte vrida tillbaka klockan och gå tillbaka till det bidragssamhälle som Socialdemokraterna förespråkar!

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och också till Alliansens reservation.
(Applåder)

Anf. 3 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Jag lyssnade och jag räknade men hörde inte Fredrik Schulte någon gång uttala sig om de 365 000 arbetslösa vi har i vårt land – tydligen ett problem som inte existerar – eller om de 60 000 personer som varit arbetslösa i mer än 24 månader utan några verkliga åtgärder. Fyra av dina elva talarminuter ägnade du, Fredrik Schulte, åt att ömka dem som har sommarhus i Spanien eller på annan plats och som inte får göra avdrag för att få poolen rensad, filén uppskuren på trädgårdsfesten och golvet svabbat.

Varför ska skolbarn i Trelleborg eller Haparanda genom lägre skatteintäkter till vårt land få sämre läromedel och undervisning därför att människor som uppenbarligen har betydande ekonomiska resurser ska få hjälp av hela svenska skattekollektivet med att kunna göra avdrag – människor som inte tål den ibland bistra svenska vintern? Jag unnar dem så väl en resa till solen, men jag unnar också svenska skolbarn läromedel. Dit ska skattededlen gå, Schulte!

Anf. 4 FREDRIK SCHULTE (M) replik:

Fru talman! Vi kan konstatera att förstamajtalet fortsätter.

Jag förstår att du, Peter Persson, har många synpunkter på ROT- och RUT-avdragen. I tidigare tal har du varit väldigt tydlig om att du inte gillar jobbskatteavdragen. Kan du inte rakt och tydligt svara på frågan om du vill avskaffa ROT- och RUT-avdragen och om du vill avskaffa jobbskatteavdragen?

När det gäller avdrag utomlands kan jag säga att det inte är något som vi har infört därför att vi medvetet vill föra den politiken, utan anledningen är att Lagrådet sagt att det är något som krävs av oss. Vad är det för juridisk auktoritet som du, Peter Persson, lutar dig mot? Eller är det rätt och slätt så att ni håller er kvar i den Juholtska ansvarslösheten och inte är beredda att föra en politik som är bra för Sverige – en ansvarstagande politik – och att det bara är fråga om plakatpolitik och krypskytte mot reformer som ni inte gillar?

Vad är det för juridisk auktoritet som ni kan luta er mot och som säger att Sverige inte kommer att dras inför EU-domstolen? Vad Lagrådet säger är mycket tydligt.

Peter Persson anklagar mig för att inte säga någonting om de 365 000 arbetslösa. Jag tycker att jag var väldigt tydlig i mitt anförande. Sverige står inför en mängd tuffa utmaningar och problem. En sådan sak är att fortsätta arbetet för att få fler i jobb, att jobba i riktning mot full sysselsättning. Men man måste också vara realistisk, vara i kontakt med verkligheten.

Peter Persson verkar låtsas att det inte finns en värld utanför Sverige, att krisen inte slagit mot Grekland och att Italien och Spanien inte har en arbetslöshet som ligger närmare 20 procent än 10 procent. Sverige har en hög arbetslöshet, men vi har en normal arbetslöshet givet det konjunkturläge vi befinner oss i.

När är det dags för lite ansvarstagande och verklighetskontakt hos Peter Persson?

Prot. 2011/12:90
28 mars

Anf. 5 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Fredrik Schulte, du när uppenbarligen en stor längtan efter att få tala på första maj. Jag tycker att en lämpligare dag för din föreläsning är första april. Ta den dagen som din taledag!

Poängen i mitt resonemang är att allt som utlovades i och med jobbskatteavdragen har uteblivit. Det blev inga nya jobb. Ingen hos all den vetenskap och de institut som ni hänvisat till säger att jobbskatteavdragen haft någon jobbeffekt. Däremot har de haft andra effekter, svåra effekter, i vårt land i form av eftersatta satsningar på framtiden. Jag kan nämna tre områden:

- bostadsbyggandet och den oerhörda brist i alla tillväxtområden som i dag förhindrar tillväxt
- infrastrukturen när det gäller att i förstärkta arbetsmarknadsregioner forsla både människor och gods
- utbildningen.

I går samlades vi från ett antal län och regioner och debatterade här med Björklund om de stora indragningarna inom högskolan. Björklund hade den märkliga uppfattningen att arbetslöshetsfrågan var löst. Men, fru talman, fortfarande är det massarbetslöshet i vårt land. Skattesänkningarna har inte haft någon som helst effekt på sysselsättningen.

Jag frågar dig, Schulte, var era gränser finns. Kring det femte jobbskatteavdraget slirar ni. Ska det komma ett sjätte, ett sjunde och ett åttonde jobbskatteavdrag? När är den rimliga och lämpliga gränsen nådd?

Anf. 6 FREDRIK SCHULTE (M) replik:

Fru talman! Det är väldigt tydligt att alternativen i svensk politik inte har förändrats därför att Socialdemokraterna har fått en ny partiledare. Fortfarande är det en ansvarslös politik som finns på Socialdemokraternas agenda.

Man kan inte svara på frågan vad det är för juridisk auktoritet man vill sig mot när man nu vill gå emot Lagrådet, utan det är tydligt så att ointresset och oviljan att skapa jobb genom ROT- och RUT-reformen är så stort att man ägnar sig åt krypskytte och ren plakatpolitik bara för att skjuta på regeringen och på så sätt föra en politik som är skadlig för Sverige. Den kommer att innebära att vi dras inför EU-domstolen och tvingas betala miljonbelopp i skadestånd.

Man kan heller inte ge något svar på vad det är för faktisk skattepolitik man vill ha. Peter Persson står i talarstolen och förargar sig över jobbskatteavdraget, men han kan inte ge några besked om vad hans parti faktiskt tycker och vill föreslå vad gäller jobbskatteavdraget. Ska jobbskatteavdraget bort, eller ska det vara kvar?

Det finns en del utvärderingar som i närtid har pekat på att det är svårt att visa en tydlig effekt av jobbskatteavdraget. Det finns också en hel del utvärderingar som visar att jobbskatteavdraget har varit väldigt framgångsrikt. Det är så inom forskningen att det kan vara svårt att mäta

*Allmänna motioner
om inkomstskatter*

exakt vilken effekt en enskild reform har haft. Riksdagen har beställt en utvärdering av jobbskatteavdraget, och vi ser fram emot det.

Den tydliga mittfåran i ekonomisk forskning och politik visar dock att incitament spelar roll. Skapar man ett samhälle där det inte lönar sig att arbeta, där den som går på bidrag får mer eller lika mycket som den som jobbar, kommer vi inte att kunna bygga ett samhälle som är präglad av välstånd, framgång och välfärd. Det är väldigt tydligt att denna konflikt fortfarande står fast – välfärd och arbete mot bidrag.

Anf. 7 MATS PERTOFT (MP):

Fru talman! I dag diskuterar vi från skatteutskottets sida till att börja med de allmänna motionerna om inkomstskatterna.

Jag kan säga att det är synd att vi inte kan gå vidare med det intresse som ändå finns ganska brett inom svensk politik för en bred skatteöversyn. Jag noterade när vi hade skatteseminarier i förra veckan att Moderaterna tyvärr säger nej till en bred skatteöversyn, trots att det har gått 20 år sedan den senaste. Det är beklagligt. Vi skulle behöva en bred skatteöversyn i Sverige. Vi skulle behöva sätta vår skattepolitik i fokus och se hur vi skapar en skattepolitik som kan gynna en ekologiskt hållbar tillväxt i det här landet, skapa jobb, sätta de rätta skattestyrmedlen för en progressiv miljöpolitik och skapa likvärdiga förutsättningar. Det skulle vi behöva.

Tyvärr verkar det dock inte som att Alliansen är intresserade av detta – i alla fall inte det absolut, utan jämförelse, största allianspartiet. Då lär det inte bli någonting före valet, för småpartierna inom Alliansen har väl knappt talerätt i frågan. Vi tycker från Miljöpartiets sida alltså att det är synd att vi inte kan gå i gång med en sådan skatteöversyn. Det skulle behövas. I dag måste vi i stället diskutera olika smådelar utifrån de motioner som har lagts fram.

Från Miljöpartiets sida skulle vi vilja att vi till exempel skapade ett mer likvärdigt och konkurrensneutralt reseavdrag. Det är en sådan där praktisk sak jag tror att de flesta svenskar har funderat över så här i deklARATIONSTIDER. Varför får jag om jag använder kollektiva färdmedel eller till och med cyklar till jobbet inte samma möjlighet att för samma sträcka dra av i min deklARATION som när jag kör bil? Varför ska det inte vara konkurrensneutralt och oberoende av vilket färdmedel jag använder?

Från Miljöpartiets sida menar vi att detta är en ganska principiell fråga. Det handlar också om att inte skilja på färdmedel utan enbart helt enkelt utgå från hur man tar sig fram och vilken sträcka man tar sig fram. Det är en sak vi hade velat lyfta upp. Nu ser det inte så bra ut på omröstningssidan med dessa motioner, men det borde vara någonting. En regering som tar till sig en likvärdig politik borde ta dessa frågor på allvar.

En annan fråga vi vill lyfta fram är det som debatterades nyss, nämligen rätten till ROT-avdrag utomlands. Jag har förståelse för att man kan ha principiella juridiska synpunkter. Jag har dock många gånger i denna talarstol tagit upp frågan om att vi i Sverige är så mycket Bror Duktig i EU. I länder som Tyskland och Frankrike har man inte sådana avdrag, trots att man har liknande system som ROT. Det tänker vi inte på.

Vi betar oss inom EU fortfarande som om vi var en andra klassens medlemmar – som om det inte var vår organisation och som om det inte var så att vi faktiskt kan använda detta på det sätt vi vill. Vi ska lyda,

vara tysta och ordentliga och följa allt till punkt och pricka. Vi tar inte för oss och skapar en dynamisk organisation som kan utgå ifrån våra egna behov. Det är nämligen så vi borde använda EU. Det är så grundarländerna inom EU använder det.

I Tyskland är det till och med så att författningsdomstolen säger till landet när man går över gränserna och ger EU för mycket makt. Det märkliga är att ingen har ifrågasatt att den tyska författningsdomstolen de facto står över EU-domstolen, även om den rent juridiskt inte borde göra det. Det är ett annat sätt att förhålla sig till EU än det vi har i Sverige. Jag kan hålla med om att Lagrådet hade synpunkter; det hade de säkert. Jag tycker dock att det ändå blir väldigt konstigt när vi tillåter att svenska skattemedel används för ROT-avdrag i andra länder. Därför tycker vi i Miljöpartiet inte att vi borde göra det.

När vi ändå är på det internationella planet vill jag lyfta fram en sista sak i mitt anförande. Det gäller det här med ett Öresundsavtal. För alla dem som bor i Öresundsregionen är detta av stor vikt, och jag kan faktiskt inte riktigt förstå varför regeringen segar så med att ta itu med ett nytt skatteavtal som tar hänsyn till detta och skapar de förutsättningar som borde finnas för att Öresundsregionen ska kunna växa på lika villkor på båda sidor om Öresund. Det vore för en sådan dynamisk region ett stöd om Sveriges riksdag kunde uttala att ett Öresundsavtal måste till.

Med detta, fru talman, vill jag gärna yrka bifall till reservation 15. Naturligtvis står Miljöpartiet bakom även övriga reservationer, men det är säkert många voteringspunkter i dag, så jag nöjer mig med det.

Anf. 8 MARTIN ANDREASSON (FP):

Fru talman! Låt mig börja med att reflektera lite grann över det Mats Pertoft tog upp om behovet av en skatteöversyn i Sverige.

Det var 20 år sedan vi senast hade en bred skatteöversyn. Jag tror att vart och ett av de partier som finns i kammaren, utifrån sina egna utgångspunkter på det rent teoretiska planet, nog kan se fördelar med att ha en bred översyn. Men, fru talman, för att kunna gå från ord till handling krävs inte bara att man skulle vilja titta på någonting, utan det måste också finnas en vilja om vart man ska gå. Det är där oppositionen och framför allt Socialdemokraterna har väldigt mycket kvar att bevisa. Hur ska man över huvud taget gå in i en skatteöversyn när man själv inte riktigt vet vad man vill?

Jag lyssnade med stort intresse på Peter Perssons inledningsanförande, som var ett brandtal mot jobbskatteavdraget, ett brandtal mot RUT-avdraget och ett brandtal för högre marginalskatter för låginkomsttagare.

När man lyssnar på Peter Persson är beskedet ganska tydligt: Jobbskatteavdraget ska rullas tillbaka. Problemet med svenska skatter är att de är för låga. Problemet är att låginkomsttagare betalar för lite i skatt. Det beskedet är tydligt. Jag är inte lika säker som Peter Persson på att väljarna gillar beskedet, men det är i alla fall ett tydligt besked. Nu väntar vi med intresse på att se ifall det beskedet också kommer i Socialdemokraternas vårbudgetmotion om några veckor.

Från Folkpartiet liberalerna är budskapet ett annat, och budskapet är detsamma som vi har stått för ända sedan Bertil Ohlins dagar: Det ska löna sig att arbeta, det ska löna sig att utbilda sig och det ska kunna löna

sig att starta företag och våga ta risker. Det är det som skapar en ekonomisk utveckling i vårt land och det är det som skapar en ekonomisk trygghet för den enskilde medborgaren.

Det är därför som Folkpartiet under de senaste årtiondena har medverkat till alla de skattereformer som har bidragit till att vi successivt har pressat tillbaka marginalskatterna. Det är därför som vi ser mycket positivt på att låg- och medelinkomsttagare nu också har fått ökat utrymme i den egna plånboken, tack vare jobbskatteavdraget. Det är därför som vi i Alliansen har höjt brytpunkten för statsskatten så att fler medelinkomsttagare bara behöver betala kommunalskatt. Det är viktigt i alla inkomstskikt att det ska kunna löna sig att arbeta lite till.

En gång i tiden var Socialdemokraterna av samma åsikt. En gång i tiden tog Bengt Westerberg och Ingvar Carlsson i hand på att högsta marginalskatten bara skulle vara 50 procent i Sverige och att bara 15 procent av inkomsttagarna skulle betala statlig skatt. Resten skulle bara betala kommunalskatt. Vi är långt ifrån detta i dag. Alliansregeringen har börjat komma tillbaka till detta genom att höja brytpunkten för statsskatten. Och det är ingen hemlighet att vi i Folkpartiet gärna skulle se att vi tar nästa steg med att avskaffa värnskatten. Men det, fru talman, får vi återkomma till i samband med budgetarbetet.

Fru talman! Sverige har 19 gånger fällts för fördragsbrott sedan vi gick med i EU 1995 – 19 gånger! Det där kan man se på två sätt. Man kan antingen tycka att det varje gång är förargligt och rent av ett nederlag när det visar sig att vi bryter mot våra åtaganden eller så kan man se det som något slags jaktroféer som man hänger upp på väggen och är stolt över. Hur man ser på det där visar lite grann ifall man är regeringsduglig eller inte.

Jag tror inte att någon här i kammaren är så där våldsamt entusiastisk över att RUT- och ROT-avdragen för den som är inkomstskatteskyldig i Sverige, nota bene, är möjliga att göra för tjänster i hela EES-området. Men detta har utretts i samband med att vi införde RUT-avdraget och det har utretts i samband med ROT-avdragsreformen.

Nu säger oppositionen att man trots allt skulle vilja se ifall man inte skulle kunna avskaffa detta. Då är frågan till oppositionen: Vad är det för underlag som har kommit sedan dess som gör att ni nu kommer på att det finns helt andra juridiska möjligheter att avgränsa avdraget till tjänster utförda i Sverige än vad som var fallet 2007 och 2009? Eller är det så att ni bara tycker att det vore roligt ifall det vore möjligt? Svaret på frågan visar om Socialdemokraterna och andra partier på vänsterkanten är beredda att agera som ett ansvarstagande parti eller som ett parti som i första hand har gått in helt och hållet i sin oppositionsroll.

Med detta, fru talman, yrkar jag avslag på utskottets förslag i betänkandet, med undantag för punkt 10 där jag yrkar bifall till reservation 9. (Applåder)

Anf. 9 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Låt mig först hälsa Martin Andreasson välkommen till kammardebatterna och samtidigt beklaga att den vackra, sköra planta som socialliberalismen var uppenbarligen är fullständigt utrotad, också i ditt tänkande och din vokabulär. Men det går ju att gå ut när vårsolen kommer och leta efter den runt ekarna i Sörmland eller på annan plats.

Utifrån många diskussioner som har funnits mellan våra partier om skatt som inte har byggt på den enfaldiga hållningen att den här veckan diskuterar vi skatt vill jag fråga Martin Andreasson: Tycker du att det är rimligt att man alltid för diskussionen ihop med välfärdens ambitioner, med välfärdens möjligheter och skapandet av ett rättvist samhälle?

Tycker du att det är riktigt att pensionärer ska betala högre skatt på sin inkomst som ju bygger på uppskjuten lön? Tycker du att det är riktigt att den som har jobbat och betalat in till försäkringar och sedan blir arbetslös och att den som jobbar och betalar in sin avgift till sjukförsäkring och sedan drabbas av sjukdom och ohälsa ska betala en högre skatt? Tycker du att det är ett rimligt sätt att fördela det nödvändiga uttag av skatt som behövs för att klara välfärden? Är det rättvist?

Anf. 10 MARTIN ANDREASSON (FP) replik:

Fru talman! Jag vill först och främst tacka Peter Persson för de vänliga orden. Jag ser fram emot ett konstruktivt samarbete i utskottet.

Jag är inte tillräckligt botaniskt bevandrad för att veta ifall det är just under ekar som blåklinten växer. Jag trodde att det i första hand är en fältblomma på bland annat de vackra östgötska fälten där rösträttsrörelsen hade sin start som sedan ledde fram till bildandet av Frisinnade landsföreningen.

Oavsett hur det är med det tycker jag att det är en väldigt intressant fråga som Peter Persson ställer. Den visar faktiskt skillnaden mellan den skattepolitik som Folkpartiet och Alliansen har fört sedan 2006 och den som Socialdemokraterna har fört sedan 2006.

Jämför den skatt som pensionärer betalar på sin pension i dag med den skatt som samma pensionärer betalade för samma pension när Peter Perssons parti styrde! Det är en intressant jämförelse. Skatten för pensionärer har sänkts steg för steg i takt med att det ekonomiska utrymmet har uppstått, och med Alliansens skattebesked kommer den att fortsätta sänkas.

Faktum är att för både arbetstagare och pensionärer var skatten mycket högre när Peter Perssons parti styrde. Peter Persson har ägnat hela sin tid i denna debatt åt att beklaga de skattesänkningar som har gjorts sedan dess.

Frågan som måste ställas är: Vad är budskapet? Ska vi tillbaka till de skatter som rådde 2006? Ska Socialdemokraterna rulla tillbaka jobbskatteavdraget?

Jag tycker att Peter Perssons inlägg reser fler frågor än det besvarar.

Anf. 11 PETER PERSSON (S) replik:

Fru talman! Mitt råd till Martin Andreasson: Försök åka tåg när det kommer en och annan snöflinga. Åk ut och studera den svenska äldre vården. Åk ut till skolor i en del stadsdelar i vårt land. Besök de 365 000 arbetslösa. Fråga dig sedan: Behöver samhället mer eller mindre resurser?

Den socialdemokratiska politiken håller ihop, och vår skattepolitik baseras naturligtvis på ambitioner för välfärd och att skapa ett mer jämlikt samhälle. Vår utgångspunkt i skattepolitiken är väl känd. Vi vill inte ta ut en krona mer i skatt än vad som behövs för att klara välfärden. I

grunden handlar det om låga skattesatser på inkomster men breddade skattebaser.

Vi har sagt av det skattesystem som i dag blir mer och mer sönderslitet genom den högerdominerade regeringens härjningståg vill vi se en bred skatteöversyn som ska ha den självklara uppgiften att få fram ett rättvist skatteuttag och de intäkter som behövs för att säkra och utveckla den svenska välfärden.

Till landets pensionärer, sjuka och arbetslösa säger Martin Andreasson: Ni ska betala mer skatt.

Jag tycker att det är djupt orättvist.

Anf. 12 MARTIN ANDREASSON (FP) replik:

Fru talman! Peter Persson sade något mycket intressant i sin replik, nämligen att samhället behöver mer resurser. Det visar på skillnaden mellan Socialdemokraternas samhällssyn och den liberala samhällssynen. Staten och samhället står med likhetstecken mellan varandra.

Naturligtvis ska samhället ha mer resurser i meningen att vi behöver en växande ekonomi. Det är då vi skapar resurser som kan användas till de gemensamma uppgifterna i stat, kommun och landsting. Det är därför skattesystemet ska vara tillväxtfrämjande. Det är därför skattesystemet ska visa för människor att det lönar sig att arbeta lite till, att våga starta företag, att våga utbilda sig och att ta risker.

Låt oss jämföra de resurser som satsas på de offentligt finansierade tjänsterna i dag med dem som satsades 2006. Det är väsentliga förstärkningar som har gjorts.

Det, fru talman, visar att skattesystemet måste hänga ihop med en helhetssyn på samhället där vi tar till vara människors egna ambitioner och där vi, jämfört med de flesta länder, har ett ganska högt skatteuttag för de höga offentliga ambitionerna men gör det på ett sätt som inte skadar de välståndsbildande krafterna. Det är så vi bygger ett hållbart skattesystem.

Anf. 13 KARIN NILSSON (C):

Fru talman! I dagens betänkande behandlas uppemot 100 motioner och 150 yrkanden. Jag tänker dock hålla mig till de ämnen som vi redan har debatterat. Det är där konfliktytorna finns, och därför är det störst anledning att hålla sig till dem i debatten.

När det gäller HUS-avdragen har både Fredrik Schulte och Martin Andreasson påtalat vikten av att vi behåller det och inte går i den fälla som många av oppositionens partier vill genom att begränsa det till att omfatta bara svenska husägare och tjänster utförda i Sverige.

I dag försvinner 2 promille ut ur landet. Det är pengar det också, men det är trots allt en mycket liten del av den omslutning som omfattas av detta. Det kan vara retfulla promillen, men en sådan begränsning skulle med de avtal som finns inom EU för att förhindra handelshinder strida mot EU-rätten.

Jag tror att de fyra oppositionspartierna är kloka nog att förstå hur komplicerad den här frågan är gentemot EU. Det handlar snarare om att finna en anledning att kritisera en reform som de inte gillar och vill få bort.

Fru talman! Vi hade ett skatteforskningsseminarium i riksdagen i förra veckan och fick höra flera forskare utveckla sina tankar om skatte-reformer. Jag upplevde att de var rätt positiva till de reformer som har införts, såväl till jobbskatteavdraget som till RUT och ROT.

Fru talman! Även om en del av oppositionspartiernas ledare ser en svårighet i att riva upp reformerna nu när de är införda och har förstått att svenska folket inte vill återgå till högre skatter och mindre valfrihet var de tydliga motståndare vid införandet.

Handen på hjärtat! Hur många tror uppriktigt att vi skulle kunna för-handla fram dessa eller liknande jobbskapande reformer och åtgärder i en blocköverskridande förhandling?

Sverigedemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern skriver alla i sina re-servationer att det behövs en ny, bred och parlamentarisk översyn av hela skattesystemet. Jag kan hålla med om att det kan finnas behov av en ny översyn av hela skattesystemet, men jag kan garantera att jag i en sådan översyn inte kommer att dela alla oppositionspartiernas värderingar.

Till exempel skriver Vänsterpartiets Emma Wallrup: ”Jag anser att det är dags för en ny, bred skatteöversyn och föreslår att en parlamenta-risk utredning tillsätts för att utvärdera dagens skattesystem och föreslå förändringar.”

Så långt skriver alla partier likadant. Men sedan fortsätter Emma Wallrup: ”En av utgångspunkterna för en ny skatteutredning bör vara att garantera en långsiktig finansiering av välfärden så att den gemensamma sektorn åter kan öka i förhållande till privat sektor för att möta framtida välfärdsbehov.”

Med den politiska värderingen som ingång är det nog inte med Vänst-erpartiet som det blocköverskridande arbetet kan ta sin början. Jag har svårt att tro att det är något parti från alliansregeringen som blir frestat av tanken på att återgå till stopplagar för företagsetableringar inom vård och omsorg och en växande offentlig sektor som urholkar ekonomin.

Ska vi garantera en långsiktig finansiering av framtidens vårdbehov kan vi inte ställa privata företag och samhällsägda verksamheter mot varandra. Vi kommer att behöva ett starkt privat näringsliv som kan bidra med många arbetstillfällen och som ger inkomstskatter och vinster att beskatta för att klara av att finansiera den gemensamt efterfrågade välfär-den.

Fru talman! Det kan låta inbjudande med blocköverskridande för-handlingar, men hur realistiskt är det?

Att vara fyra partier i en alliansregering innebär väldigt mycket kom-promissande, och det är inget parti som kan se hela sin egen programför-klaring tillgodosedd fullt ut. Men vi har trots allt lyckats riktigt bra att regera tillsammans.

Hur spretigt var inte startfältet för det rödgröna alternativet i den sen-aste valrörelsen? Finns det något sådant alternativ över huvud taget i dag? Och visade något av de rödgröna partierna att de hade förmågan att kompromissa sig fram till en gemensam rödgrön budget för 2012?

Om så inte är fallet är det nog dags att bjuda in sig själva med en mer ödmjuk inställning i stället för med armbågen. Vill man bidra till ett nytt blocköverskridande skattesystem får man nog börja i en annan ände.

(Applåder)

Anf. 14 MATS PERTOFT (MP) replik:

Fru talman! Jag begärde ordet för att jag blev intresserad av vad Karin Nilsson egentligen säger om behovet av en bred skatteöversyn. Man kan givetvis argumentera att det redan är så krångligt för fyra partier att förhandla och regera ihop att det inte går att göra det med fler.

Så sade redan Lars Leijonborg till mig under förra mandatperioden när utbildningsutskottet träffade honom och Jan Björklund och jag frågade om man inte kunde ha bredare överenskommelser.

Nu säger Karin Nilsson att hon egentligen vill ha en skatteöversyn men inte riktigt, för då måste alla vara överens redan innan. Meningen med en skatteöversyn är väl inte att alla är överens innan utan att man sätter sig runt ett bord och ser hur man kan komma fram till en bred, gemensam överenskommelse när det gäller en översyn av det svenska skattesystemet. Så här 20 år efter förra gången borde det finnas ett behov av det.

Jag undrar – och jag skulle vilja ha ett rakt svar från Karin Nilsson – om Centern vill ha en bred, parlamentarisk skatteöversyn nu där alla riksdagspartier är representerade.

Anf. 15 KARIN NILSSON (C) replik:

Fru talman! Jag tyckte att jag var väldigt tydlig i mitt anförande när det gäller detta. Jag är beredd på en skatteöversyn och har ingenting emot att den är bred, men jag har väldigt svårt att se hur den skulle kunna nå ett resultat om den vore parlamentarisk med de ingångsvärden som presenteras här från vissa partier. Det finns partier som har en helt skild samhällssyn och helt skilda värderingar från vad jag värderar och sätter högt. Med en sådan värdering sätter man det kollektiva samhället först i stället för att hellre se att det privata näringslivet bidrar med väldigt många skatte kronor till det som vi vill klara av gemensamt i ett kollektivt system.

Det finns motsättningar redan när det gäller hur samhället finansierar sina verksamheter, och jag har väldigt svårt att tro att det är möjligt med en gemensam översyn med de förutsättningarna.

Anf. 16 MATS PERTOFT (MP) replik:

Fru talman! Jag lyssnade på Karin Nilsson men förstår inte riktigt om det var ett ja eller ett nej. Jag väljer att se möjligheter inför framtiden. I den breda, parlamentariska paletten i riksdagen finns naturligtvis flera partier som jag inte har samma syn som, men jag väljer ändå gärna att sätta mig ned och se över om vi, eller åtminstone en blocköverskridande majoritet, kan komma fram till något gemensamt.

Jag väljer att se möjligheterna inför framtiden, för det här handlar om att ta ansvar för framtiden – målet borde vara för de närmaste 20 åren.

Jag undrar: Är Centerpartiet berett att medverka och ta initiativ till en bred skatteöversyn? Det är min konkreta fråga till Karin Nilsson. Ett ja eller ett nej, tack!

Anf. 17 KARIN NILSSON (C) replik:

Fru talman! Jag tycker fortfarande att jag var tydlig med att jag inte kan se en bred parlamentarisk skatteöversyn som ett alternativ därför att vi redan i dag har facit i hand, vilket jag också nämnde i mitt anförande.

Vi har ett facit i att vi har infört jobbskatteavdraget. Det var en av de första åtgärderna efter valet 2006 när vi bytte regering. Den frågan har vi fortfarande en het debatt om, och den skulle fortfarande inte ha varit införd om vi skulle ha förhandlat oss fram till den med alla riksdagens partier.

Vi har RUT och vi har ROT, och vi har diskuterat dessa åtgärders varande eller icke varande även här i dag. De här åtgärderna är för oss i Alliansen oerhört viktiga frågor när det gäller jobbskapande, och de finansierar välfärdssystemet. Skulle vi driva frågor i långbänk i sex sju år och inte nå i mål eftersom vi inte delar syn på detta har jag svårt att se vitsen i att vi når en parlamentarisk överenskommelse. Däremot kan jag kanske tänka mig en blocköverskridande överenskommelse på så vis att vi får med ett eller två partier utöver de fyra allianspartierna.

En bred överenskommelse kan jag alltså tänka mig. En ny överenskommelse kan jag tänka mig. Men att den ska vara parlamentarisk och bestående av riksdagens samtliga åtta partier har jag väldigt svårt att tänka mig.

Anf. 18 THORALF ALFSSON (SD):

Fru talman! Det betänkande vi nu debatterar gäller inkomstskatter, och att då inte ta upp den så kallade pensionärsskatten vore minst sagt svekfullt då den är en av de mest, som jag upplever det, orättvisa skatter som finns i dag.

Sverige och finansminister Anders Borg har under de senaste åren fått många erkännanden för den ekonomiska politik som har förts. Sverige ses i flera sammanhang som ett föredöme, och det är givetvis roligt, men även solen har fläckar, sägs det. I detta fall anser jag att det som kallas pensionärsskatten mycket väl skulle kunna betecknas som en skamfläck.

Att våra svenska pensionärer inte har fått ta del av de skattesänkningar eller jobbskatteavdrag som gjorts under alliansregeringen är rent ut sagt diskriminerande. Jag tror att en stor del av det svenska folket gärna hade avstått från delar av detta jobbskatteavdrag om även våra pensionerade föräldrar eller mor- och farföräldrar fått ta del av det. Det är ju faktiskt dessa generationer som har lagt grunden till det välstånd som vi i dag kan ta del av. Tyvärr kommer det signaler om att detta välstånd håller på att krackelera på vissa områden på grund av den politik som förs i dag.

Sverigedemokraterna har i sin budgetmotion avsatt pengar för att försöka utjämna skillnaderna i beskattningen av pensioner och förvärvsarbete, och det kommer vi att fortsätta med så länge skillnaderna kvarstår när det gäller jobbskatteavdraget och pensionärsskatten.

Fru talman! När ROT- och RUT-avdragen infördes var den främsta anledningen, eller rättare sagt de anledningar som framfördes i debatten, att de skulle skapa fler jobb i Sverige och göra svarta jobb vita i Sverige, inte i något annat land. Nu visar det sig att det görs en hel del avdrag för jobb utförda utomlands. Jag gissar dessutom att detta kommer att öka efter att det har uppmärksamrats i medierna och debatterats i riksdagen. Jag tror nämligen inte att så många förstått att denna möjlighet finns då den är minst sagt ologisk.

Huruvida en begränsning av dessa avdrag till att inte gälla tjänster och arbeten som utförts utanför Sverige strider mot EU-rätten är kanske

lite tveksamt. Så som jag tolkar den utredning som anges i betänkandet där det framgår att andra länder har liknande skattesubventioner borde det inte vara några problem i Sverige heller.

Jag instämmer i vad som anfördes i debatten om mervärdesskatt och ideella föreningar för två veckor sedan då Socialdemokraterna och Miljöpartiet ansåg att vi skulle föra en tuffare linje gentemot EU. Här är ännu ett exempel på att vi skulle kunna vara mer påstridiga när det gäller vår nationella självständighet.

Jag anser det vara en principiellt viktig fråga huruvida svenska skattebetalare ska subventionera tjänster och arbeten i andra länder. Låt EU-domstolen pröva frågan, så får vi det svart på vitt! Jag anser inte att vi ska lämna walk over i den här frågan utan att få den prövad.

Fru talman! Bärplockning har ju varit på tapeten under de senaste somrarna då personer från bland annat Thailand och Rumänien lockats till de svenska skogarna och lovats just guld och gröna skogar av i många fall oseriösa företag i Sverige. Det är något som upprört många personer och som dessutom varit en följetong i medierna de senaste somrarna.

Det finns flera åtgärder som borde vidtas för att stävja detta. En sådan åtgärd kan vara att utöka beloppet för skattefrihet för att plocka bär och svamp. I dag är det tillåtet att plocka bär och svamp till ett värde av 12 500 kronor per person och år utan att man blir skattskyldig. Slår man ut det på en säsong som kan vara tre fyra månader med de aktuella priser som gäller blir det inte särskilt många kilo per dag som man kan plocka. Jag tror att många pensionärer i dag utnyttjar den möjligheten för att förbättra sin ekonomiska situation. Det borde kanske även ligga i Alliansens arbetslinje att förbättra den möjligheten.

Hur marknaden utvecklar sig kan jag inte förutspå, men min förhoppning är att de oseriösa bärplockarföretagen, som med falska förespeglningar utnyttjar arbetskraft från låglöneländer, tvingas följa de regler och lagar som finns på den svenska arbetsmarknaden. Det kan leda till att uppköpspriserna för inhemska bärplockare stiger, vilket i sin tur skulle leda till att volymen som man kan plocka utan att drabbas av skattskyldighet minskar. Därför anser vi att gränsen för skattefrihet bör höjas när det gäller plockning av bär och svamp.

Fru talman! När det gäller det så kallade Öresundsavtalet, det skatteavtal som gäller mellan Sverige och Danmark för pendlare, hur inkomstbeskattningen sker och hur skatteutjämnningssystemen fungerar, innebär dagens avtal uppenbarligen att de svenska kommunerna missgynnas.

Sverigedemokraterna har en egen motion och reservation när det gäller Öresundsavtalet, men i samband med justeringen i utskottet blev det en del ändringar. De rödgröna skrev ihop sig i en gemensam motion. Det betyder att Sverigedemokraterna hamnar i den i och för sig angenäma situationen att vi blir vågmästare i frågan. Nu är situationen som den är och jag ska därför förhålla mig till det. Jag kommer således inte att yrka bifall till vår egen reservation. Eftersom vi förespråkar lite mer verkstad i riksdagen kommer vi i stället att förhålla oss mer pragmatiska på denna punkt och stödja den rödgröna reservationen angående Öresundsavtalet då den inte skiljer sig någonting från vår reservation.

Jag vill därmed yrka bifall till reservationerna 4, 8, 14 och 15.

Anf. 19 EMMA WALLRUP (V):

Fru talman! Det har nämnts tidigare i debatten att vi står ut, att vår ideologi är speciell. Jag håller med om det, den är speciell. Vi står upp för de utsatta. Vi tycker att alla människor ska ha samma chans på riktigt. Vår ideologi handlar om frihet för alla, inte bara för dem som har pengar. Vi kan alla någon gång i livet hamna i en situation då vi inte har pengar. Om vi till exempel blir sjuka kommer det med den nuvarande regeringen att vara stor risk att vi hamnar i fattigdom, särskilt om vi får en riktigt allvarlig sjukdom och blir långtidssjuka. Det kan hända vem som helst. Vi värnar om att alla människor ska ha en chans, oavsett vilken resursbas man har.

Det är viktigt att eftersträva att alla med samma inkomst beskattas lika. Därför anser vi att en översyn av skattesystemet bör göras. Antingen man har lön, pension, arbetslöshetsersättning, sjuk- eller föräldraförsäkring ska man beskattas lika. Det är en rättvisefråga. Det är också viktigt att vi skattar efter bärkraft. Det är vår ideologi.

Sverige har varit världsledande inom en rad områden, alltifrån skolresultat och miljörankningar till hälsotal, under den tid vi byggde Sverige. Det skedde utifrån en välfärd där skattesystemet byggde upp ett jämlikt och starkt land. Klyftorna hölls små, vilket var en betydande del i att Sverige var så framträdande, att världen tittade på Sverige. Vi hade en roll i världen för att vi var ett jämlikt land.

Nu kommer forskning som pekar på att jämlikhet är viktigt. Ökade inkomstklyftor ökar ohälsan hos befolkningen. Det är stressigt med en brant statusstege, och den uppkommer när inkomstskillnaderna i samhället är stora. Stora inkomstskillnader gör ett samhälle hårt. Det märks i dag på klimatet i Sverige att inkomstskillnaderna ökat. Många ungdomar mår dåligt. Mobbingen har ökat i skolorna. I dag blir man mobbad om man inte har märkeskläder när man går till skolan. Så var det inte när jag gick i skolan på 80-talet. Visserligen blev man kanske lite mer populär om man hade märkeskläder, men man blev inte mobbad. I dag blir många mobbade för att de inte har märkeskläder. Det tyder på, visar forskning, att inkomstskillnaderna ökar statusberoendet. Man blir alltså beroende av statusprylar för att kunna visa att man hänger med i ett samhälle med stora inkomstklyftor.

Inkomstskillnaderna bidrar, på grund av den stress de framkallar, till en ökning av hjärt- och kärlsjukdomar, ökad fetma, ökad brottslighet och sämre skolresultat. Det visar statistik över skillnader mellan världens länder.

Det är inte heller bra för miljön med stora inkomstskillnader eftersom vi konsumerar för att hänga med i det sociala sammanhanget. Såväl hög som låg behöver hela tiden konsumera för att visa att man är med. Det tär på vårt klimat. Det bidrar till stora klimatutsläpp och en överbelastning av hela vårt naturliga system.

Därför tycker vi att det är viktigt att man skattar efter bärkraft. Därför är det viktigt att vi fördelar resurserna och gemensamt, kollektivt, bygger samhället. Det är viktigt att vi tillsammans arbetar för ett samhälle där alla mår bra men där individen har stor frihet antingen man är fattig eller rik och där allas olikheter samtidigt respekteras.

Jag vill också lyfta upp förmånsvärdet för vissa bilar. Dagens system för förmånsbeskattning av vissa bilar leder till att nya bilar blir tyngre,

motorstarkare och bränsletörstigare än i många andra länder. Sverige har sedan tidigare en stor och tung bilpark. Många nya bilar köps av företag, och det är viktigt att förmånssystemet har en koppling till miljöpåverkan. Oljekommissionen, där stora företag såsom Volvo sitter med, har pekat på att en ändrad förmånsbeskattning är en viktig åtgärd för att få fram bränslesnålare fordon. Enligt Naturvårdsverket skulle koldioxidutsläppen minska med 4 procent om vi införde ett förmånssystem likt det som infördes i England 2002. Det är påtagligt mycket. Uppskattningsvis är 25 procent av nybilsförsäljningen förmånsbilar. Här finns alltså mycket att göra, och det är synd att majoriteten inte stöder det.

Jag anser att vi även ska jobba med reseavdrag. Det är viktigt att vi genom reseavdrag gynnar färdmedel som släpper ut lite koldioxid och att vi inte fortsätter att gynna bilen i samma utsträckning som i dag. Det vore därför på sin plats att regeringen utformade ett förslag med fordonsneutrala reseavdrag för att gynna dem som reser kollektivt och cyklar.

Diskussionen om RUT-avdrag utomlands är intressant. RUT-avdraget används i första hand av höginkomsttagare och bidrar dessutom till att passivisera mannen mer än tidigare eftersom man inte delar på hushållsarbetet. I stället är det fortsatt kvinnan som har ansvaret men hon får lite avlastning.

Skattereduktionen för hushållsnära tjänster är en del i den orättvisa politik som regeringen för, som tar skattepengar från behövande och ger bidrag till dem som redan har, till dem som är i arbetsför ålder och, relativt sett, har höga inkomster antingen de är unga eller gamla. När man är som mest arbetsför ska man alltså få bidrag.

En begränsning av dagens system vad gäller avdrag för boende utomlands är ett viktigt steg i rätt riktning, bort från det orättvisa bidraget. I Tyskland och Frankrike har man lyckats hålla den regeln gentemot EU. Varför kan vi inte gå samman med Tyskland och Frankrike och visa att vi tillsammans med andra som vill förändra EU kan göra det? Det går att göra om man vill.

Den svenska modellen bygger på att det finns jämbördiga parter på arbetsmarknaden. Det är viktigt att alla har råd att vara med i en a-kassa, och arbetslöshetsförsäkringen ska vara solidariskt finansierad.

För att fler ska välja att delta i det fackliga arbetet för att forma ett sunt och bra arbetsliv med en hög grad av demokrati och inflytande för arbetstagaren är det viktigt att samhället gynnar att man går med i facket. Det är gynnsamt för hela samhället med sunda arbetsplatser och att människor trivs och inte blir överbelastade med jobb. Det gäller särskilt i vår tid där allt handlar om effektivisering.

Det är en tid där man till och med tar bort marginalerna i ambulanssjukvård och låter verksamhet gå på knäna för att kamma in vinst och storkovan. Då är det extra viktigt med ett starkt fack som kan stå emot besparingar, indragningar och effektiviseringar som allt oftare går till bristningsgränsen. Jag tror att vi alla har upplevt verksamheter runt omkring oss som haltar för att man har pressat dem till den yttersta marginalen.

Tyvär har många i dag flytt facket och a-kassan då skattereduktionen togs bort. Det är viktigt att återinföra detta för arbetet med ett sunt arbetsliv och se till att så många som möjligt har råd med trygghetsförsäkring

Anf. 20 FREDRIK SCHULTE (M) replik:

Fru talman! Eftersom Vänsterpartiet är emot EU är det inte så lönt att föra en diskussion om vilken juridisk bedömning som ni bygger slutsatsen på att det går alldeles utmärkt att ta bort möjligheten till RUT- och ROT-avdrag utomlands.

Vänsterpartiet har rent historiskt och ofta i sina uttalanden inte visat sig vara särskilt intresserade av juridiken eller juridiska bedömningar över huvud taget. Jag tror därför att det är ganska lönlöst att föra en sådan diskussion med Emma Wallrup. Däremot har jag lite andra frågor.

Först och främst undrar jag: I ren solidaritet med spanjorerna, skulle du inte kunna tänka dig att acceptera avdraget om det nu skapar ett och annat jobb i Spanien? Är det så himla farligt?

Det är lite svårt att få en bild av var Vänsterpartiet egentligen står i dag i svensk politik. Jag lyssnade lite på er kongress. Det var väldigt tydliga ställningstaganden som man gjorde. Jobbskatteavdraget ska bort. RUT och ROT är bara någonting för överklassen och ska också bort. Ni vill införa extrema marginalsatser.

Lyssnar man på Emma Wallrup får man lite dubbla besked om vad det egentligen är som gäller. Det hettade till när hon talade om det förfärliga i RUT och ROT. Men läser man betänkandet kan man nästan tolka det som att ni nu har accepterat RUT och ROT i och med den skrivning som ni har gjort tillsammans med övriga i oppositionen.

I reservationen vill ni också ha en parlamentarisk skatteöversyn. Du vill alltså i realiteten sätta dig och förhandla med Moderaterna om skattepolitiken. Det går inte riktigt ihop. Var står Vänsterpartiet? Är ni ett radikalt socialistiskt vänsterparti eller har ni blivit någonting annat?

Anf. 21 EMMA WALLRUP (V) replik:

Fru talman! Jag skulle jättegärna förhandla med Moderaterna i skattepolitiken. Jag skulle gärna vilja att Moderaterna lyssnade lite mer på oss och insåg att även för höginkomsttagare är ett jämlikt samhälle gynnsamt.

Också höginkomsttagare dör i hjärtinfarkt, har olika välfärdssjukdomar och stressymtom på grund av att vi lever i ett ojämlikt samhälle med hög kriminalitet och stora obalanser.

Jag skulle gärna ha en diskussion om de frågorna på djupet. Man kan ta till sig ny forskning som visar på att det är viktigt att vi fördelar resurserna bättre än vad vi gör nu när allting går åt fel håll.

Vi är absolut inte ointresserade av juridik. Jag tror att vi många gånger ligger närmare forskningen än vad Moderaterna gör på grund av att de ekonomiska intressena står i vägen för Moderaternas syn. Det är en sorts blind fläck för Moderaterna där allting som inte handlar om ekonomi liksom inte finns.

Vad gäller RUT-avdraget har vi gjort ett särskilt yttrande som finns med som du inte verkar ha läst. Där markerar vi tydligt att vi är helt emot RUT-avdraget. Det är en solidaritet med de rika, de som redan har, de som är i arbetsför ålder och tjänar som mest på toppen av livet. Det är ett bidrag till dem. Det behövs inte.

Vi vill också vara rädda om våra skattepengar. Jag tror snarare att det är vi som vill vara det än ni. Skattepengarna ska gå dit de behövs.

Anf. 22 FREDRIK SCHULTE (M) replik:

Fru talman! Med all respekt tycker jag att det nästan blir lite larvigt. Nu vill Vänsterpartiet sätta sig ned och förhandla med Moderaterna så att Moderaterna ska bli mer som Vänsterpartiet. Allvarligt talat: Det blir bara plakatpolitik av detta.

Det är alldeles tydligt att Moderaterna och Vänsterpartiet är något av varandras motsatser i skattepolitiken. Det blir därför lite larvigt att tala om en gemensam parlamentarisk skatteutredning. Det tycker jag att Emma Wallrups anförande visar ganska tydligt.

Jag måste dock säga att jag välkomnar den nya inriktning som Vänsterpartiet står för, eller kanske bara Emma Wallrup, att man börjar referera till forskningen. Det är ingenting som Vänsterpartiet rent historiskt någonsin har gjort. Det gör jag gärna. Du hittar inte en enda seriös, välrenommerad nationalekonom som kan peka på annat än att det är marknadsekonomi och ekonomisk frihet som skapar välstånd.

Titta ut i världen! Vilka länder är det som lyfter sig ur fattigdomen? Det är de länder som tillämpar marknadsekonomin principer och lösgör den inre kraften hos människor som har lyft sig ur fattigdomen. Jag tar gärna en diskussion om forskningen.

Den nya forskning som du själv talar om men inte refererar till antar jag handlar om en bok som publicerades för ett antal år sedan som försöker belägga att jämlikhet skapar bättre samhällen.

Jag tycker att det är viktigt att vi håller ihop samhället och att klyftorna inte blir så stora att några ramlar ned i dem. Vi ska arbeta för att alla människor ska få ett jobb och ett anständigt liv.

Jag ska ge dig en bok som heter *Jämlikhetsbluffen* och som Timbro har tagit fram. Den visar på hur den forskning som du talar om är ganska tendentiös och inte särskilt seriös.

Det är bra att vi får besked. Vänsterpartiet kommer att jobba mot ROT och RUT och för att jobbskatteavdraget ska avskaffas.

Anf. 23 EMMA WALLRUP (V) replik:

Fru talman! Marknadsekonomin har strandat de senaste åren. Det kan man lugnt säga. Det tror jag att ganska många är överens om. Det är finanskris och klimatkris. Det är två gigantiska kriser som vi har att ta itu med.

Faktum är att Sverige har varit ett föredöme just på grund av att vi här har byggt välfärd och jämlikhet genom att ha en balans mellan företagande och välfärd. Det har fungerat så bra att människor har kommit till Sverige och tittat på hur vi har arbetat tidigare. Det har varit en förebild i världen.

Det är ett väldigt gott exempel på hur man kan arbeta. Det är också det exempel som lyfts upp väldigt mycket i forskningen när man jämför olika länder.

Tyvär bidrar marknadsekonomin och den fria marknaden väldigt mycket till att girigheten får styra hela tiden. Kortsiktig girighet styr över livsviktiga saker som till exempel mattillgång. Man spekulerar till exempel i människors livsmedel inom marknadsekonomin.

Man låter utsläppen bara fortsätta. Man fortsätter att utvinna olja från Arktis. Man tänker gå över till tjärsand när oljan tar slut. Man tänker använda kolkraft i stor skala. Man vill bygga ut kärnkraft som har väldigt stora risker, inte minst om man ser på vad som hände i Fukushima.

Allt detta är för att girigheten gör att man inte kan tänka långsiktigt och mer sparsamt. Resurshushållning, som ekonomi egentligen är, handlar om att hushålla med resurser och inte att slösa med resurser för att visa sin status för andra.

Det handlar om att må bra på riktigt och göra det man mår bra av och som inte kräver onödiga resurser. Det handlar om att inte blåsa upp sig som en tupp som sedan spricker väldigt lätt.

Anf. 24 LARS GUSTAFSSON (KD):

Fru talman! När vi talar om inkomstskatt har det hittills varit mycket diskussion om inkomstbeskattning relativt staten. Men jag tror att jag vill flytta ned det hela till inkomstskattens viktigaste syfte, nämligen detta att den utgör 70 procent av kommunernas intäkter. Resten är avgifter och vissa statsbidrag.

Det är därför självklart att det är viktigt med fler arbetstillfällen och fler arbetade timmar. Alliansregeringen gör också insatser för att försöka få fler arbetade timmar. Detta är även själva grunden för all kommunal verksamhet och för att upprätthålla de skyldigheter kommunerna har.

Varför tar jag nu upp detta? Anledningen är att man här kan se en liten utvärdering av hur politiken och ekonomin har lyckats över tid. Samtidigt måste man komma ihåg att detta är uppenbart viktigt, för inkomstskatten får tillsammans med andra pålagor konsekvenser och ger incitament för personer i arbetsför ålder. Om skatterna blir för höga minskar incitamentet. Oavsett vilken expert man hör efter med är det så.

Det finns ett antal exempel på att överbeskattning på olika områden har motverkat att arbetstillfällen har uppkommit eller att sådana sektorer har utvecklats. Sverige är unikt i världen sedan tidigare i och med att vi har syndromet med en så kallad midja i anställningsområdena. Vi har alltså många små ensamföretagare, få medelstora företag och några få väldigt stora. Så ser det ut med arbetstillfällena, och så har det varit också historiskt. Det har varit ett problem för Sverige att vi har för få mindre företag som växer och kan bli medelstora. Det är ett problem för Sverige jämfört med andra motsvarande länder.

Hur har det då gått för kommunsektorn? År 2008 var ett mycket bra år för svenska kommuner och svensk kommunsektor, herr talman. Man hade mycket stora överskott, som man inte har haft på länge, på grund av ökade skatteintäkter från inkomstskatt.

Man kan också titta på en utvärdering av pensionerna. Hur såg det ut med dem? Pensionerna har en eftersläpning på tre år i uppräknings, kan jag berätta för den som inte är insatt i det. År 2009 höjdes inkomstpensionen mer än någon gång tidigare i det nya pensionssystemet. Det är också ett bevis på att vi hade stora intäkter och fler som jobbade. Sedan valet 2006 räknade man med att det var ungefär 180 000. Siffrorna i sig är oviktiga, men det kan vara bra att göra en utvärdering.

Vad har då alliansregeringen gjort på området? Jag vill säga att Kristdemokraterna har varit drivande i frågan. Vi har under dessa fem år gjort en historisk skattesänkning på pensionsinkomsterna med 12,8 miljarder.

Man kan tycka att det är lite, men det har aldrig hänt förr. Jag tycker att det är rätt bra om vi nu kan gå vidare med ytterligare några miljarder.

Det är i detta ljus man ska se saker och ting. Man ska också komma ihåg att ingen regering, oavsett färg, kan undgå världsomspännande finanskriser som genereras i USA eller var det nu kan vara någonstans. Detta påverkar också Sveriges möjligheter att tillverka och sälja produkter, varor och tjänster till andra länder. Det påverkar sysselsättningen; det kan vi aldrig komma ifrån.

Genom att försöka använda sådan här retorik missar man själva poängen med hur en utvärdering ska göras. Vi kan se på ROT och RUT. Det ger i dag jag vet inte hur många tiotusentals arbetstillfällen. De är viktiga för Sveriges kommuners intäkter. De som berörs betalar i stort sett ingen statlig skatt, utan bara kommunalskatt. Det är alltså bra för Sveriges kommuner att vi har gjort så att fler kan jobba inom dessa sektorer.

Utvärderingar är ofta svåra. Det är lätt att bli selektiv i slutsatserna när det gäller skatteeffekter eftersom verkligheten inte är allt annat lika. Det är inte någon statisk verklighet vi har. Därför måste alla utvärderingar ses över tid och rensas från andra faktorer om man nu vill ha ett reallt utfall.

Men en sak vet vi: Det är viktigt att få fler människor i arbete. Det är viktigt att vi löser upp de inlåsnings effekter som uppstår genom att människor onödigtvis finns inom sjukförsäkringssystemet och inom arbetslösheten. Man måste därmed, utöver detta, göra det lönsamt att arbeta. Då är det viktigt att vi får nya företag. Det är i dag många unga som startar företag jämfört med förr. Jag kan hänvisa till Halland, där man redan nu talar om att krisen kanske är över för deras del när det gäller arbetstillfällena. Det är glädjande.

Samtidigt tror jag att det är viktigt att man kommer ihåg att arbete är viktigt i sig självt, men det är också viktigt att människor får behålla en stor del av sin inkomst för att känna att de själva kan retirera och göra de val de vill. Det är bra för människan själv att kunna styra över detta. Man ska inte göras beroende av andra ersättningar.

Det finns ett medicinslag från Malmö där man visar en familj. I denna familj måste den som börjar arbeta tjäna över 25 000 kronor i månaden innan det över huvud taget är lönt att gå till ett arbete på grund av de olika ersättningar och bidragseffekter som finns. Det kan inte vara alliansregeringens inställning, utan det ska löna sig att arbeta och att ta ett jobb. Jag tror att detta speglar ganska bra vad jag försöker säga här.

Jag yrkar givetvis bifall till utskottets förslag i betänkandet förutom den del som avser reservation nr 9, som handlar om ROT och RUT.
(Applåder)

Anf. 25 LEIF JAKOBSSON (S):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 15. I motionsbehandlingen i dag har vi frågan om skatteavtalet med Danmark uppe till behandling. Sedan det tecknades har det alltmer framkommit att det är ogynnsamt för Sverige och Sveriges kommuner och landsting. Låt mig peka på de mest uppenbara bristerna.

Utgångspunkten för skatters legitimitet är att man betalar skatt till det ställe som man får sin välfärd ifrån. Då borde rimligen den allra största

delen av en löntagares skatteinkomster hamna i den kommun och i det landsting där man bor. Det är där barnen går i skolan, och det är där man går på vårdcentralen. Men det praktiska utfallet av skatteavtalet med Danmark är att det i genomsnitt är endast 8 kronor på en hundralapp som går tillbaka till hemkommunen. Ekonomiskt är detta ett stort problem, men jag kommer tillbaka till denna del.

Det som framför allt oroar mig är den underliga känsla man får som skattebetalare när man vet att man betalar rejält med skatt – man betalar de skatter man ska – men att grannarna vet om att pengarna inte bidrar till den skola där ungarna går eller till den vårdcentral som man besöker. Många gränspendlare, inte minst i Öresundsregionen, uttrycker den oro de känner för att de ska betraktas som snyltare, som de själva säger, och för att deras barn ska hängas ut – detta trots att de betalar skatt som de ska.

Det finns en stor förening som heter Föreningen Öresundsborgare. Den består inte av enbart borgare, men av medborgare i Öresundsregionen som är gränspendlare. Högst av allt på deras kravlista står: Låt oss få betala kommunalskatt där vi bor! Anledningen är just denna.

De viktigaste anledningarna till att det inte fungerar är att de offentliganställdas inkomster inte regleras, att inkomster under 150 000 inte regleras och att Danmark drar av 40 000 respektive 80 000 kronor i ett slags grundavdrag som finns i det danska skattesystemet innan reglering sker. Det är alltså i huvudsak bara inkomster av privat tjänst över 230 000 som omfattas av skattejämkningen mellan länderna. Effekten av tillämpningen är att det till svenska kommuner betalas 8 kronor medan vi skickar 21 kronor åt det andra hållet. Ebberöds bank ligger nära till i jämförelse.

De inkomster som trots allt kommer från Danmark går inte direkt till de kommuner som pendlarna bor i, utan de går in i det stora utjämnings-systemet. Det är några miljarder som Sveriges kommuner och landsting går miste om varje år. Jag förstod på Fredrik Schulte tidigare att 70 miljoner är felräkningspengar i Alliansens skattepolitik. Men nu talar vi om några miljarder.

Det är alltså inte bara pendlarkommunerna som drabbas. Alla Sveriges kommuner och landsting drabbas eftersom det kommer in för lite skatteintäkter. Pendlarkommunerna kompenseras till viss del inom ramen för skatteutjämningsystemet men på fel sätt och långt ifrån helt.

De här bristerna har varit kända under många år, och i takt med att gränspendlingen har ökat har också det faktiska problemet ökat i kronor och ören.

Jag har i flera års tid krävt att regeringen omförhandlar avtalet, och efterhand har allt fler organisationer och myndigheter ställt sig bakom det. Senast beslutade en över partigränserna helt enig skatteutjämningskommitté att uppmana regeringen att sätta i gång förhandlingarna. När Husmark Pehrsson var Nordenminister ansåg hon detsamma. Statsministern har också för några år sedan gett uttryck för att det måste omförhandlas; det gäller bara att hitta rätt tillfälle. Men sedan sade finansministern nej och åter nej. I en debatt här i kammaren steg Anders Borg på sitt vanliga vis åt sidan och hänvisade till departementet som inte såg några obalanser i avtalet. Det gick Riksrevisionen emot, och det visade

sig naturligtvis att Anders Borg hade fel. I stället har resonemangen varit att nu ska vi analysera, och så analyserar man år ut och år in.

Men åren går, och det här avtalat gnager på viljan och kraften i Öresundsintegrationen. Det är det som oroar mig allra mest. Det här är ett hinder för den politiska och ekonomiska integration som skulle kunna innebära så mycket för hela Sveriges tillväxt. Vi behöver ta mycket större tag. Jag vet att många tycker att det som redan har hänt i Öresundsintegrationen är en framgångssaga. Ja, det som har hänt är bra, men det är långt ifrån tillräckligt.

Det är två regioner. På ena sidan bor det 1 ½ miljoner och på den andra sidan 1,2 miljoner. I dag är det 20 000 personer som gränspendlar. Det är alldeles för lite. En del av det beror på den olust som enskilda människor känner. Om de ger sig in i detta och jobbar på andra sidan kommer de inte att kunna bidra till välfärden för sina barn och sina gamla föräldrar.

Av inte minst statsministerns kommentarer har jag förstått att regeringen går och väntar på någonting att byta med. Man kan förhandla med Danmark när de har något av intresse för oss. Men jag skulle vilja säga att när obalansen är så uppenbar och klar måste det ligga i båda parter intresse att rätta till felet. Jag tycker att det är ett bra tillfälle nu. Danmark har inte en ångande konjunktur. Den ökning av gränspendlingen som har varat några år har stannat av, och det är till och med så att det går åt andra hållet. Då är det väl ett alldeles perfekt tillfälle att rätta till de här felet i avtalet så att vi får ett sjyst avtal som gör att människor på båda sidor av sundet kan vara aktiva i integrationen utan att känna att de inte bidrar med sina skatter.

Vi ska rösta om det i dag. Jag har läst flera borgerliga motioner med samma krav, till exempel från Ulf Nilsson som är folktoppartist från Lund. Jag ser verkligen fram mot den här voteringen med tillförsikt. Det här är en jättestor fråga framför allt i Skåne, men alla borde engagera sig eftersom alla Sveriges kommuner och landsting förlorar pengar på detta orättvisa avtal.

(Applåder)

Anf. 26 FREDRIK SCHULTE (M) replik:

Herr talman! Leif Jakobsson uppehöll sig mest vid Öresundsavtalet. Eftersom regeringen har tagit initiativ i frågan och utvärderat den, och vad jag har förstått är utvärderingen också klar, tycker jag att det är att slå in öppna dörrar att ägna så mycket tid åt den frågan.

Eftersom Leif Jakobsson är nyvald gruppleddare för Socialdemokraterna i skatteutskottet tänkte jag ta tillfället i akt att ställa några frågor till honom gällande Socialdemokraternas politik i skattefrågor.

Den första frågan rör Peter Persson. Vi har fått höra från Peter Persson att jobbskatteavdraget är djupt orättvist. Vi har fått höra att RUT och ROT bara handlar om att ge stöd till överklassen och att de därför borde tas bort. Jag skulle vilja höra från dig, Leif Jakobsson, som nyvald ordförande för Socialdemokraterna i skatteutskottet om detta är Socialdemokraternas ståndpunkt. Är det här den politik som är officiell? Eller är det bara ett förstamajliknande utfall från Peter Perssons här i talarstolen?

Nästa fråga har jag ställt i utskottet och här i debatten men inte fått något bra svar på. Socialdemokraterna vill nu vara med och ta bort möj-

ligheten att göra ROT- och RUT-avdrag utomlands. Vilken juridisk bedömning föranleder den slutsatsen att Lagrådet har fel i sin tidigare prövning? Vilken bedömning lutar ni er emot? Kan vi förvänta oss att Socialdemokraterna i fortsättningen kommer att sätta i system att överpröva Lagrådet?

Är ni för eller emot ROT, RUT och jobbskatteavdraget? Vilken juridisk bedömning lutar ni er emot? Kan vi räkna med att Socialdemokraterna, om olyckan skulle vara framme, kommer att fortsätta att överpröva Lagrådet?

Anf. 27 LEIF JAKOBSSON (S) replik:

Herr talman! Jag ska gå in på det som jag själv pratade om senare. Först vill jag säga att Peter Persson är en alldeles utmärkt uttolkare av den socialdemokratiska politiken så som den är formulerad i kommittémotioner och reservationer.

När det gäller ROT och RUT blev jag lite förundrad under Fredrik Schultes anförande, och det är inte bara som jag tvistar till det. Vi har faktiskt en gemensam uppfattning i betänkandet. Det finns inte någon socialdemokratisk reservation, utan det är faktiskt ett gemensamt tillkännagivande till regeringen som jag trodde att också Fredrik Schulte stod bakom. Det handlar om att pröva frågan och se vad som har hänt under de här åren. Hur ser EU-rätten ut? Vad har hänt i de länder som har prövat detta? Det är vi fullständigt överens om i utskottet såsom jag läser betänkandet. Eller tänker Fredrik Schulte rösta emot? Det här är en väldigt underlig debatt.

När det gäller skatteavtalet med Danmark säger Fredrik Schulte att det är analyserat och att analysen är klar och undrar varför man då ska ligga på. Han lyssnade kanske på mig. För några år sedan fick jag svaret av finansministern att detta inte var något som man över huvud taget behövde titta på. Riksrevisionen fick gå in och titta på det och rätta finansministern. I en annan interpellationsdebatt fick jag svaret att man inte kan göra det eftersom Socialdemokraterna har bidragit till att det inte finns så många tjänstemän på Finansdepartementet. Det var den typen av argumentation. Gång på gång har Anders Borg visat att han inte har något intresse av att lösa detta. Då får faktiskt riksdagen träda in och säga att det är dags att omförhandla avtalet. Jag hoppas att vi kan fatta det beslutet i dag.

Anf. 28 FREDRIK SCHULTE (M) replik:

Herr talman! Det är den första betänkandedebatt som Leif Jakobsson deltar i för skatteutskottets räkning. Därför kan vi väl ha överseende med några missförstånd.

Så här är det: Vi i Alliansen har reserverat oss i frågan om att man inte ska få göra ROT- och RUT-avdrag utomlands. Det är det den här debatten delvis har handlat om. Det kommer vi att ha en votering om i kammaren. I framtiden kan det nog vara bra att försöka få klart för sig vad debatten verkligen handlar om och vilka konkreta förslag vi ställs inför, Leif Jakobsson. Jag och alla andra allianskolleger har yrkat bifall till detta. Så ligger det till.

Sedan måste jag säga att det är mycket intressanta besked vi får från Leif Jakobsson. Peter Persson har alltså uttolkat socialdemokratisk skat-

tepolitik rätt. Jobbskatteavdraget är i grunden av ondo. Det är orättvist och fel, och det ska bort. Det ska bli mycket intressant att höra om Löfven kommer att ge samma besked i tv-debatter med Fredrik Reinfeldt. Jag tror inte det. Jag tror att den socialdemokratiska skattekommittén kommer att stå med byxorna nere när det är dags för konkreta besked.

Är det så är det glädjande nyheter, för då har vi tydliga alternativ i svensk politik. Jag tror att vi kommer att få tydliga alternativ i svensk politik ändå, men då blir det ännu mer tydligt att det är en arbetslinje med sänkta skatter för dem som arbetar som står emot en bidragslinje. Det är en bidragslinje där man vill höja bidragen för dem som inte arbetar och höja skatterna för dem som arbetar och på så sätt dra tillbaka Sverige till den situation vi befann oss i tidigare, där 120 personer om dagen förtidspensionerades och där den arbetslösa höginkomsttagaren kunde få mer pengar i plånboken genom bidrag än de surt förvärvade pengar barnskötaren kunde få genom hårt arbete.

Det är tydligt att det är arbetslinjen som fortsatt står mot bidragslinjen i svensk politik.

Anf. 29 LEIF JAKOBSSON (S) replik:

Herr talman! Då konstaterar jag att Fredrik Schulte uppfattar 70 miljoner som en nödvändig kostnad för det här systemet. Han vill inte ens pröva frågan utan hänvisar till Lagrådet.

Lagrådet ska vi verkligen lyssna på, men det är inte svårt att plocka fram väldigt många ärenden i den här kammaren där regeringen fullständigt ger den i Lagrådets synpunkter och lägger fram förslag. Det där är någonting man tar till i vissa fall och i vissa fall inte.

Detta handlar om att titta över det här och se hur rättsläget ser ut. Alldeles klart är det så att det inte bara sticker i ögonen utan är otillständigt att använda svenska skattepengar för att subventionera hushållstjänster och annat utomlands. Är det så att den europeiska rätten är glasklar på det området får vi ta fajten om det. Vi måste stå upp för ett skattesystem som svenska folket tycker är legitimt, och det här tycker man alldeles uppenbart inte är legitimt.

Jag konstaterar att i frågan om skatteavtalet har jag inte fått några direkta argument eller replikinlägg. Jag konstaterar också att i Skatteutjämningskommittén var Fredrik Schultes parti helt överens och, höll jag nästan på att säga, pådrivande om att vi skulle kräva av Anders Borg att faktiskt kalla till de där förhandlingarna.

Varför kan vi inte göra det gemensamt nu i dag? Vi vet ju att de här miljarderna som försvinner från Sveriges kommuner och landsting verkligen skulle behövas i vård, omsorg och skola, och i dag har vi chansen att göra någonting vettigt av det.

Anf. 30 JOHNNY MUNKHAMMAR (M):

Herr talman! Vi har en debatt här om inkomster och beskattning av inkomst. Den reser grundläggande frågor om vad pengar är. Vad får pengarna sitt värde av, och vems är pengarna egentligen? Från vänster i politiken får vi ofta höra att staten på något sätt sitter på en kassakista med pengar som staten har tryckt upp och bara kan sitta och fördela till människor – lite till sjukvård och lite fickpengar till medborgarna.

Men så är det ju inte. Pengarna tillhör dem som har arbetat ihop dem.

Låt oss ta oss till ett enkelt samhälle, ett samhälle där Peter Persson är fiskare, jag är möbelsnickare och Fredrik Schulte är bagare. Där finns inga pengar, så det är krångligt att byta dessa varor med varandra. Därför inför vi pengar, en sorts små svarta stenar som vi kan använda för att byta till oss saker med. Bröd från Fredrik kostar två stenar, en fisk från Peter Persson kostar fyra stenar och en stol från mig kostar tio stenar. Jättebra! Tack vare att vi har ett betalningsmedel som vi har erkänt värdet på kan vi nu byta de här varorna med varandra. Pengar underlättar handeln i ekonomin. Pengar underlättar det här bytet.

Men vad hade hänt om Fredrik inte längre bakade bröd? Vad hade hänt om Peter Persson slutade fiska? Hade pengarna, de svarta stenarna, haft något värde då? Nej, de fick ju sitt värde av att vi bakade, fiskade och snickrade. Så fick pengarna ett värde.

Då kommer man till nästa fråga. Vi som arbetar har skapat pengarnas värde. Vems är då pengarna? När jag betalar Peter Persson för hans fisk är det hans pengar, för pengarna motsvarar ju det värde som han har arbetat ihop. Vad gör han med de pengarna? Läger han dem på hög helt improduktivt? Självklart inte. Han är en skicklig affärsman och ser till att investera lite pengar i ett nytt nät så att han kan utöka sin produktion. Det är nämligen hans pengar. Han köper lite bröd av Fredrik Schulte och håller hans verksamhet i gång.

Så fungerar pengarna i ekonomin. Så skapar vi ett värde. Så ser vi till att det är arbete som skapar våra egna pengar som vi håller fast vid.

Sedan avstår vi en summa pengar för gemensamma angelägenheter. Vi ska se till att bygga vägar. Vi ska ha skola för alla. Vi ska ta hand om den som kanske inte kan arbeta för stunden. Självklart avstår vi pengar till det, men pengarna tillhör den som har jobbat ihop dem och som har skapat ett värde. Eller är det någon som tycker att om jag köper extra mycket fisk av Peter Persson så ska staten komma och ta den ökade intäkten från Peter så att han inte får någon ökad intäkt och kan investera? Är det någon som tycker att det är rättvist, och är det någon som tror att Peter Persson jobbar mer för det?

Det här för oss till samhället som det ser ut. Pengarna tillhör inte först staten. Pengarna tillhör den som har jobbat ihop dem, för det är där värdet har skapats.

(Applåder)

Anf. 31 PETER PERSSON (S) replik:

Herr talman! För det första är jag inte säker på att jag skulle ha mod att äta bröd bakat av Fredrik Schulte.

Det som beskrevs här, och det kanske gäller oss tre herrar, är vår särskilda oförenlighet att bilda ett samhälle. Jag tror att världen inte bara består av individer som ska konkurrera med varandra, utan att individer som har förmåga och insikt om att gå samman gör det för att åstadkomma sådant som är omöjligt att göra ensam.

Det var så vi byggde ett välfärdssamhälle. Fiskaren och bagaren avstod tillsammans med andra som gjorde intäkter till en gemensam kassa, så när fiskarens båt förliste eller hans hustru fick sjukdomar kunde han få av det systemet.

I grund och botten använder Johnny Munkhammar anarkistiska värderingar på högerkanten i sin agitation. Skatt är stöld! Allt ska stanna i

fiskarens nät och i bagarens bod. Det är bara jag själv som ska klara mig ur det trassliga nätet eller när bageriets ugn går sönder.

I grunden är det en djupt primitiv samhällsuppfattning som Johnny Munkhammar pläderar. Men det förvånar mig inte. Det har runnit mycket vatten längs Gotland sedan han tog båten till Timbro.

Anf. 32 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:

Herr talman! Får jag tolka detta som att Peter Persson inte anser att pengarna tillhör dem som faktiskt har arbetat ihop dem? Anser Peter Persson att det egentligen är politikernas, statens pengar? Vad skulle pengarna i så fall ha fått sitt värde av?

För mig är det uppenbart. Jag försvarar den enskilda människan och att den enskilda människan som jobbar, som gör en insats, som får en inkomst, är den som har rätt till dessa pengar, för det är den personen som har skapat ett värde.

Delar inte Peter Persson den uppfattningen? Vad anser du att pengarna får sitt värde av? Och vems anser du att pengarna är?

Jag skulle vilja ställa en fråga. Om du hade varit fiskare – jag tillhör dem som är lite modiga så jag skulle gärna ta emot dina produkter – och fått en intäkt som du investerar för att kunna producera mer, få högre intäkter, det vill säga en högre inkomst, ska du inte få det då? Ska vi ta den inkomsten från dig så att du inte kan investera, så att du inte kan konsumera mer, så att du inte kan utveckla din verksamhet? Tror du att det leder till ett samhälle där vi skapar välstånd? Tror du att det leder till ett samhälle där vi har pengar att ta hand om dem som inte kan ta hand om sig själva? Hur tror du att vi över huvud taget ska kunna skapa resurser för att människor som inte kan arbeta ska få hjälp om inte de som jobbar får jobba och skapa välstånd?

Här kommer det igen: Det handlar om arbete eller bidrag. Ni tycker att man bara ska få bidrag, pengar för att inte göra någonting.

Anf. 33 PETER PERSSON (S) replik:

Herr talman! Verkligheten är mer komplicerad än du tror, Johnny Munkhammar. Allt kapital är naturligtvis resultatet av arbete som möter naturtillgångar av arbete.

Arbetet är också exploaterat. Det ni vill i den maktbalans som finns, i förhandling mellan arbete och kapital, arbetsgivare och fackförening, är att driva en lönesänkarpolitik, att faktiskt ta ifrån människor det de rimligen och rätteligen ska ha av produktionsresultatet. Yttersta avsikten med att attackera arbetslöshetsförsäkringen, som människor har betalat in till, och införa jobbskatteavdragen är ju att åstadkomma lönesänkningar.

Jag kan citera vad regeringens egen rådgivare Laura Hartman sade vid en presentation i Finanspolitiska rådet:

- ”Jobbskatteavdraget kan antas öka sysselsättning på lång sikt ...
- ... men regeringen vill inte förklara varför.
- Mekanism via löneförhandlingar: Lön före skatt minskar, men lön efter skatt ökar.
- Vad är så kontroversiellt med det?”

Här ser vi ju den praktiska agitationen. Det är arbetsgivarnas företrädare, Johnny Munkhammar, som pläderar för sänkta skatter därför att det är ett verksamt instrument för att också åstadkomma lägre löner.

Det åstadkommer någonting mer. Det åstadkommer en erodering av den bas som det svenska välfärdssamhället står på och försämringar av skolor, äldreboenden och andra nyttigheter. I nästa fas ska vi själva betala det vi behöver. Det är er strategi.

Anf. 34 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik:

Herr talman! Svenska Dagbladet hade i helgen en sammanställning som visar att Sverige har liberaliserats mest av alla europeiska länder de senaste 20 åren. Vi har ökat vår ekonomiska frihet kraftigt. Vi har underlättat arbete, företagande, handel, investeringar, valfrihet och konkurrens, sådant som du inte tycker om, för du vill ha en centralstyrd, en statsstyrd ekonomi.

Vi har liberaliserat, och vad har hänt? Du säger att lönerna skulle falla, Peter Persson. I snitt har reallönen ökat med 50 procent under den tiden. Under den tid som ni styrde, den statsstyrda ekonomin på 1970- och 1980-talen, hade vi reallöner som stod stilla. I 20 år stod reallönerna stilla, eller de kanske ökade med 1 procent på 20 år. Under vår tid, när vi har ökat den ekonomiska friheten och liberaliserat mest, har reallönerna ökat med 50 procent. Då säger du att vi skulle vilja ha lägre löner. Självklart vill vi ha en produktivitetsökning så att vi får högre löner, så att människor har bra jobb.

Låt mig också komma tillbaka till det vi pratade om tidigare, löntagare. Jag försvarade alla dem som arbetar. Det är de som arbetar som har gjort sig förtjänta av sin inkomst och det är deras pengar.

Vi kan lägga till en aktör i det samhälle som jag beskrev, inte bara bagaren, fiskaren och snickaren utan också investeraren. Det finns någon som har pengar och som faktiskt är beredd att sätta sina pengar i den fiskebåt du har som fiskare så att den blir mer produktiv. Det är väl inget fel. En investering är också någonting som är bra.

Vi ska investera. Vi ska arbeta. Vi ska ha nya företag. De sakerna bygger ett rikare samhälle, inte en statsstyrd ekonomi.

Anf. 35 HENRIK VON SYDOW (M):

Herr talman! Jag har ett par kommentarer med anledning av det som utskottets vice ordförande Leif Jakobsson, som jag verkligen vill hälsa välkommen till kammardebatter och utskottsarbete, nämnde i sitt inlägg. När vi pratar om Öresundsavtalet och när vi pratar om skatteavtalet mellan Danmark och Sverige vill jag hälsa honom välkommen in också i den matchen.

Det är nära nog så att oppositionen här slår in väl öppna dörrar. Får jag bara påminna utskottets ledamöter om att redan hösten 2010 tog den svenska regeringen initiativ för att med den danska regeringen initiera en gemensam ekonomisk översyn av skatteavtalet. Det initiativet från den svenska regeringen togs emot väl av den danska regeringen och en gemensam ekonomisk översyn är redan inledd. Jag vill påpeka detta. Det är viktigt.

Ska man sedan rusa in i en omförhandling av detta avtal är det nämligen bra om vi har grunden mycket klar för oss. Grunden i detta, över-

synen, måste vara klar innan vi rusar in i en förhandling, om vi vill värna svenska skatteintäkter och om vi vill vara säkra på att göra en bra förhandling.

Det här är inte någonting som är ensidigt, där Sverige kan ha synpunkter. Detta är ett avtal mellan de två parterna Sverige och Danmark. Jag vill upplysa utskottets ledamöter om att det krävs två för att dansa tango. Om vi inleder en omförhandling av detta ska vi göra det från en svensk styrkeposition. Men då måste vi göra saker och ting i rätt ordning.

Jag vill återigen uppmärksamma ledamöterna på att redan hösten 2010 tog den svenska regeringen initiativ och vände sig till det danska skatteministeriet. En gemensam översyn av detta är nu inledd. Att huvudlöst kasta sig in i uppfattningar om omförhandlingar innan vi vet grunden för det, vilket har varit återkommande, är varken seriöst eller ansvarsfullt. Det är tvärtom oseriöst och ansvarslost. Jag vill påminna utskottets ledamöter och även kammaren om detta inför eftermiddagens votering.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

8 § Allmänna motioner om punktskatter

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2011/12:SkU16
Allmänna motioner om punktskatter.

Anf. 36 HANS OLSSON (S):

Herr talman! Jag måste väl erkänna att i de mörkaste av stunder man har kan man ibland fundera över vilken nytta det gör när man står i talarstolen och argumenterar, ibland på kvällarna. Ni vet hur det är. Men plötsligt insåg jag att det kanske ändå gör en viss nytta.

För ungefär tre veckor sedan, tror jag att det var, hade vi också en debatt här. Då skällde vi socialdemokrater på regeringen för att den inte fick fram någonting mot fusket inom skrotbranschen. De hade hållit på i fem år. Efter en vecka kom det ett förslag. Tydligt finns det de som lyssnar på det vi säger.

Förra året vid den här tiden hade vi också en debatt om punktskatterna. Då hade vi bland annat förslag från socialdemokratin om skatt på handelsgödsel. Nu visar det sig att Folkpartiet lyssnade rejält på den debatten och ångrar att det var med och tog bort skatten. Det är klart att det gör nytta.

Nu tänker inte jag dra några höga växlar på att Folkpartiet har ändrat sig. Jag vet hur det är. Om man ska hålla ihop är det inte så konstigt att man får ge avkall på sina frågor. Men eftersom vad vi säger här verkar fungera tänkte jag argumentera utifrån en viktig sak i betänkandet, nämligen vägslitageavgifterna och reservation nr 11.

Det är dags att ta ett samlat grepp för hållbara lastbilstransporter med sjysta villkor och ökad trafiksäkerhet. Jag tror att vägslitageavgifterna kan vara en del.

Sedan 1990 har koldioxidutsläppen från tung trafik ökat med 45 procent. Det är oacceptabelt när de sjunker i andra sektorer. Nu ska jag inte lägga mig i så mycket regeringens klimatmål och klimatpolitik, men jag vill ändå uppmärksamma er på att ett av målen för transporter i klimat- och energiöverenskommelsen som ni träffade 2009 är att Sveriges fordonsflotta bör vara oberoende av fossila bränslen år 2030. År 2010 kom 92 procent av energin till transporter från olja och naturgas.

Ni har gjort ett gigantiskt åtagande. Nu är det 18 år kvar tills fordonsflottan ska vara helt oberoende av fossila bränslen. 18 år går fort. Min grabb fyller 20 i år, och det var inte länge sedan han tyckte att pappa var det bästa som fanns. De 18 år ni har på er kommer att gå fort.

Jag tror att en vägslitageavgift är en hjälp på vägen. Om avgiften differentieras så att den blir dyrare för dem som släpper ut mycket, och de som kan köra lastbilar med andra bränslen än fossila får en billigare avgift, kan den vara ett sätt att skynda på omställningen av fordonsflottan och hjälpa er på traven med målen. Framför allt är det rättvist mot de svenska åkarna. De utländska lastbilarna får också vara med och betala. Här har vi ett problem i Sverige, som inte bara handlar om miljön för lastbilstransporter utan att det på vissa håll är lite grann som vilda västern. Där måste vi hjälpa till att få ordning. Det skulle vara bra att få in de utländska åkarna i systemet.

62 procent av vägslitage står de tunga transporterna för, och de står för enbart 25 procent av kostnaderna. Med hjälp av vägslitageavgiften, som väntas inbringa 4–5 miljarder årligen, kan man investera och förbättra i infrastrukturen. Det kan vara fråga om säkra uppställningsplatser. Det är ett bekymmer för åkarna som kommer till Sverige, och även svenska åkare, och behöver sova efter vägarna.

Sammantaget tror jag att skatten kommer att bidra till att främja lastbilstransporter från seriösa åkare, göra det mer besvärligt för oseriösa åkare, öka trafiksäkerheten, förbättra miljön och hjälpa åkerinäringen i konkurrens mot utländska åkare. Skatten är en bra väg mot en bättre ordning inom branschen. Den är inte allt, men den är ett viktigt steg. Vi måste ta tag i åkerinäringen.

Det är inte så att det land som inför skatterna sist kommer att vinna. De finns i Tyskland. Där har de funnits sedan 2005 och fungerar. De finns i Polen. Där infördes de mer nyligen. Jag har förstått – fast jag har inte exakt vetenskapligt belägg – att de kommer att införas i Nederländerna, Danmark och Frankrike. Så småningom kommer svensk åkerinäring inte att acceptera att få betala avgifter när de kör utanför Sverige och att utländska åkare tillåts köra gratis i Sverige och konkurrera ut näringen.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 11. Självklart står jag bakom alla andra av våra reservationer. Men ni vet hur det är när vi ska votera. Det är många tåg och flyg som väntar på oss. För tids vinnande väljer jag att yrka bifall till enbart reservation nr 11.
(Applåder)

Anf. 37 MATS PERTOFT (MP):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 5, 11 och 16.

Låt mig anknyta till föregående talare. Det här handlar om att skapa rättvisa och likvärdiga förutsättningar för lastbilstrafiken i Sverige. Jag

gillar ordet likvärdiga i transporthänsesende. Det handlar om att skapa likvärdiga förutsättningar för svenska och utländska åkare, precis som den konservativa regeringen i Tyskland har skapat. Det handlar om att skapa incitament, att det ska löna sig att satsa på moderna maskiner, på moderna förnybara bränslen, och att skrota gamla stinkande lastbilar som släpper ut på tok för mycket avgaser.

Det handlar om att skapa hållbara transportsätt i hela landet dit inte järnvägen når. Transportsätten ska vara så moderna och rättvisa möjligt. Vi ska inte tillåta att åkare från andra länder åker gratis om de använder alltför gamla maskiner, kanske de som vi har utranterat i vårt land. Det handlar om att bygga framtidens transportpolitik och transportstruktur i Sverige. Det intressanta är att flera länder, som vi hörde av föregående talare, inför sådana system. Det finns moderna fungerande gps-baserade system som till och med kan skilja på vägar och vägar, regioner och olika delar av landet. Här kan vi konstatera att alliansregeringen verkar tävla i divisionen sist-ut-i-Europa.

Är det modernt? Knappast. Är det rättvist? Knappast. Är det hållbart? Inte alls. Det skapar sämre förutsättningar för svenska åkerier, sämre förutsättningar för konkurrensen, färre jobb i Sverige och fortsatta höga koldioxidutsläpp. Det är dålig miljöpolitik. Det blir underkänt på jobbsidan, infrastrukturen och miljösidan.

Min fråga till Alliansen är enkel: Varför ställer ni upp på detta? Jag trodde att ni ändå försökte föra en modern politik. Ni vill i alla fall det.

För oss i Miljöpartiet är det naturligtvis en viktig fråga, och har varit det länge.

Om vi tittar på resultatet i Tyskland ser vi också att man har fått resurser som man kan använda för infrastrukturinvesteringar, som man kan använda för att lyfta upp landet infrastrukturmässigt. Och jag konstaterar när jag kollar de tyska åkeriernas hemsidor att de inte har några problem med systemet. De klagar inte. De deltar däremot konstruktivt i den fortsatta ökade miljöviktningen av det nya systemet och att det ska utvidgas ännu mer.

Då menar jag: Måste Sverige vara sist ut? Måste Sverige, som annars berömmar sig av att ha en stark miljöprofil, vara det land som sist fattar vad det handlar om? Jag tror inte att det måste vara så. Vi får se vid omröstningen i kammaren i dag om Sverige fortfarande måste vara sist ut, skapa färre jobb i svenska åkerier och skapa dåliga miljöincitament för investeringar i åkerierna. Men det är upp till partierna att visa var man står i denna fråga, för det är när vi röstar här i kammaren som vi avgör vilken bild vi vill skapa av våra partier.

Det är därför jag yrkar bifall till reservation nr 5, efter att vi i Miljöpartiet har motionerat om att återinföra skatten på konstgödsel.

Det blir intressant att se hur Folkpartiet kommer att rösta. Bara en vecka innan vi fattade beslut i utskottet hade Folkpartiets partiledning en mycket intressant DN Debatt-artikel där man sade att man ville lyfta upp miljöprofilen. Man skrev att alliansregeringen hade gjort fel, att Alliansen hade fattat fel beslut genom att avskaffa skatten på konstgödsel, som innehåller kadmium.

Ja, jag tyckte att Folkpartiet hade förstått någonting. Det var klokt att man skrev att Alliansen hade fattat fel beslut. Det var fel beslut att avskaffa skatten på konstgödsel.

Men bara en vecka efter att man skrev debattartikeln vägrade Folkpartiet att rösta för denna motion i skatteutskottet. Ett löfte att profilera sig miljömässigt höll alltså en vecka. Jag tycker att det är allvarligt när väljarna inte respekteras, när väljarna får ett budskap och det efter en vecka inte gäller längre. Det är problematiskt. Det är problematiskt inte bara för Folkpartiet utan för hela alliansregeringen.

Det här är en viktig fråga som jag tycker att Folkpartiet borde fundera närmare över. Står man för den politik man har haft när man säger att Alliansen har fattat fel beslut? Eller har man inordnat sig i ledet? Jan Björklund brukar annars vara väldigt duktig på att sticka ut, men han kanske ordnar in sig i ledet till slut ändå för att inte väcka alltför mycket uppmärksamhet.

En tredje sak jag skulle vilja lyfta fram i mitt anförande är frågan om etanolens skattebefrielse och låginblandningen som också tas upp i flera motioner.

Det är bedrövligt för näringen, för industrin och för tillverkarna att vi inte vet vad som gäller efter 2013. Ryktena säger att departementen inte är ense och att man därför inte kan komma fram med något besked.

Alliansen sjunger näringslivets lov. Och det är rätt – näringslivet är otroligt viktigt för Sveriges välmående och utveckling. Men om det är någonting näringslivet behöver är det stabila regler med lång framförhållning så att man vet vad som gäller, vilka investeringar man kan göra, vilka investeringar man måste avveckla och vilka som kommer att bli olönsamma. Därför behövs det långtgående framförhållning i sådana beslut.

Att alliansregeringen nu inte kan lämna besked om etanolens och andra biobränslets skattebefrielse framöver efter 2013 är ett ynkedomsbevis. Det innebär att man lägger en död hand på investeringarna. Jag skulle önska att vi i dag här i kammardebatten får ett besked från Alliansen: Var står man i denna fråga? Kan näringslivet räkna med fortsatt skattebefrielse efter 2013?

Sedan vill jag nämna, som jag sade inledningsvis, att jag yrkar bifall även till Vänsterpartiets reservation med anledning av Miljöpartiets motion om att utreda en skatt på animaliska livsmedel.

Miljöpartiet står naturligtvis bakom alla sina reservationer, men för tids vinnande håller jag mig till tre reservationer.

Anf. 38 THORALF ALFSSON (SD):

Herr talman! Det är nu dags för nästa betänkande, och det gäller motioner om punktskatter – punktskatter som kan betecknas på gott och ont. Eller man skulle lika gärna kunna kalla det straffskatter, för det är väl egentligen det som det handlar om, att vi ska försöka styra bruket av vissa produkter eller beteenden i samhället. Det handlar om straffskatter på drivmedel, straffskatter på fordonstrafik, straffskatter på alkohol och tobak, för att ta några exempel ur motionsskörden som behandlas i betänkandet.

Ibland måste man dock stilla sig lite och fundera över vilka konsekvenser det får i samhället i olika avseenden.

Enligt LRF produceras bara ca 50 procent av vår livsmedelsförsörjning i dag i Sverige. Den andra halvan importeras således. En av förklaringarna till detta är det svenska kostnadsläget för lantbrukarna. Drivme-

delskostnaderna är en viktig komponent i denna ekvation där straffskatterna eller punktskatterna påverkar lantbrukarna negativt.

En annan näring som lider av det höga kostnadsläget i Sverige är skogsföretagen. Det gröna guldet i våra skogar är väldigt viktigt för vår stora basnäring inom skogsindustrin och förädlingen av träråvaror men också för massa- och pappersindustrin. Det är då väldigt viktigt att skogsråvaran når fram till industrierna till en rimlig och konkurrenskraftig kostnad.

Regeringen har beslutat att fram till 2015 minska återbetalningen av koldioxidskatten för jord- och skogsbruksmaskiner från 2:10 kronor per liter till 90 öre per liter. Regeringen har även beslutat att generellt höja energiskatten på dieselolja med 20 öre per liter.

Dessa kostnadspåslag kommer på en femårsperiod att kosta mer än en halv miljard kronor per år för jord- och skogsbrukssektorn. Med tanke på jordbrukets lönsamhetsproblem är detta ett problematiskt beslut som riskerar att ytterligare driva jordbruket ut från Sverige. Därför vill vi inte minska återbetalningen av koldioxidskatten för jord- och skogsbruksmaskiner, för att på så vis förbättra den svenska konkurrensnivån inom dessa näringar.

Herr talman! En annan punktskatt som kan ifrågasättas är den på snus, eller rättare sagt nivån på punktskatten. Jag vill då säga att jag inte är vare sig snusare eller rökare, så jag pratar inte i egen sak här. Denna punktskatt har höjts rejält under de senaste åren. Sedan 2006 har skatten på snus ökat med 210 procent.

Enligt Tullverket har detta nu inneburit att smugglingen av snus ökat rejält. Det handlar inte längre om att snusare plockar med sig extra dosor på resan utan om organiserad smuggling. Enligt ett inslag i SVT den 27 februari har smugglingen av snus ökat 800 gånger sedan 2007. Samtidigt innebär det skatteförluster för samhället på 300 miljoner kronor.

En annan aspekt när det gäller snuset som också borde betänkas är vilken nyttofunktion som snuset har.

Jag tror att det är allmänt vedertaget att snus inte är lika farligt som rökning. Det finns flera undersökningar som påvisar att snus inte är lika farligt, även om det absolut inte är ofarligt. Det positiva med snus är att det är ett alternativ för många som vill sluta röka. Det finns nikotintuggummin, plåster och så vidare, men det absolut vanligaste sättet att sluta röka, att sluta använda cigaretter, är faktiskt att gå över till snus.

Det är också den metod som har den bästa verkningsgraden. Bland män är det nästan hälften av dem som försöker sluta röka som går över till snus, och av dem som försöker är det 70 procent som lyckas sluta röka. Det får givetvis effekter för samhällets kostnader.

Som jämförelse kan nämnas att bara 16 procent försöker med nikotintuggummi som ett substitut, och av dessa är det bara 40 procent som klarar av att sluta med cigaretter. När det gäller nikotinplåster är resultatet sämre.

Snus kan med andra ord vara en ”bra ersättning” för cigaretter. Därför vill vi också se till att det finns ett ekonomiskt incitament för att gå över till snus, genom att straffskatten på snus alltid hålls på en förhållandevis lägre nivå än för cigaretter.

Herr talman! När det gäller kilometerskatt för lastbilstrafik har vi ett särskilt yttrande i betänkandet. Kilometerskatt för lastbilstrafik kan in-

föras av flera olika bevekelsegrunder. Socialdemokraterna och framför allt Miljöpartiet har sina argument för kilometerskatten.

Det handlar mycket om att flytta över lastbilstransporter till järnväg. Det låter bra, men hur fungerar det i praktiken? Jag kommer från södra Sverige, Kalmar. Jag vill påstå att sydöstra Sverige är närmast en vit fläck när det gäller järnvägstrafik, speciellt beträffande godstransporter på järnväg. Vi saknar vad jag skulle kalla en sydostkustbana som går längs kusten från Blekinge längs hela Smålandskusten och ansluter till stamnätet i Linköping eller Norrköping.

Sverigedemokraterna har delvis andra argument när det gäller kilometerskatten. Att den tunga trafiken betalar efter hur lång sträcka man kör på de svenska vägarna är väl en ganska logisk slutsats. Det finns en rad exempel på detta i olika former ute i Europa, och jag tror att det så småningom kommer att bli verklighet även i Sverige.

Med dagens gps-teknik är det dessutom fullt möjligt att göra än mer övervakning och kontroll av transporter, hålla ordning på farligt gods och så vidare. Problemet med att införa den typen av övervakning handlar snarare om integritet, som kan bli en komplikation i det hela.

En kilometerskatt kan också differentieras, så att den har en koppling till vilken miljöklass det är på bilen, där en väldigt bra miljöklass ger lägre skatt och vice versa.

En kilometerskatt kan dessutom vara ett instrument för att komma till rätta med den osunda konkurrensen i fråga om lastbilstransporter genom Sverige. Våra lagliga medel för att komma åt detta problem är alldeles för tandlösa, och lagstiftaren tycks ha väldigt svårt att förändra detta i dag, trots att man inom branschen efterfrågar det. Det får till följd att till exempel polismyndigheten som ska övervaka detta har prioriterat ned verksamheten, då antalet fällda är ganska litet.

Att den osunda konkurrensen hotar att slå ut stora delar av den svenska transportnäringen hör man ganska ofta från svenska åkare, då utländska åkare kör under helt andra förutsättningar och dessutom inte följer svenska regler och lagar. Det leder till en osund konkurrens. Jag förstår deras oro för jobben och arbetstillfällena inom branschen.

Vi tror att en rätt utformad kilometerskatt mycket väl skulle kunna leda till att branschen fick mer rättvisa förutsättningar. Det kan även leda till att cabotageregler följs, om man använder sig av ett liknande system som det tyska MAUT-systemet för kilometerskatt som bygger på gps-teknik.

När det gäller kilometerskatt återkommer vi i höst med en egen motion som tar upp de problem som vi ser och de grunder som vi skulle vilja ta med i en sådan kilometerskatt. Därför nöjer vi oss nu med att vi har vårt eget särskilda yttrande vad gäller kilometerskatt.

Till sist vill jag även ge mitt stöd till ett förslag som knappast kan komma att kosta statskassan så mycket. Det gäller veteranbilshobbyn. Fordon som är 30 år eller äldre och inte används i yrkesmässig trafik är i dag befriade från fordonsskatt. För att göra det lite mer enhetligt vill vi att även husvagnar omfattas av befrielse från fordonsskatt.

Därmed, herr talman, vill jag yrka bifall till våra reservationer 4, 10 och 14.

Anf. 39 EMMA WALLRUP (V):

Herr talman! Det är viktigt att vi har en stadig koldioxidskatt där industrin vet vad som kommer att komma och som också har en inriktning mot att vi ska fasa ut de fossila bränslena – inte att de ska vara kvar. Det gäller att skynda på den utvecklingen, och då gäller det att vara tydlig med hur koldioxidskatten ska höjas.

Vänsterpartiet föreslår en omfattande satsning på kollektivtrafik och järnväg för att kompensera höjda bensinpriser. Vi vill satsa 1 000 miljoner kronor per år för att gynna kollektivtrafiken. Vi vill också stödja efterkonverteringen av bilar genom en efterkonverteringspremie för byte till etanol, biogas eller el.

Det är också viktigt att biobränsle produceras på ett sätt så att den biologiska mångfalden inte hotas. Tyvärr motverkar regeringen ett arbete i EU kring denna fråga. EU håller på att ta fram kriterier för fasta biobränslen för att säkra biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Det har den svenska regeringen motsatt sig. I ett brev till energikommissionären uppmanar man kommissionen att i stället fokusera sina insatser på implementering av skogsrelaterad lagstiftning. Det gör man alltså i stället för att arbeta för att garantera att den biologiska mångfalden inte hotas. Det tycker jag är mycket allvarligt.

Vänsterpartiet vill stödja en inriktning mot en bensinskatt som gynnar en omställning och gynnar de alternativa bränslena. Men vi vill samtidigt underlätta i glesbygd, där man har svårt att klara sig och där kollektivtrafiken inte är utbyggd.

Jag vill också lyfta fram skatten på handelsgödsel. Skatten på handelsgödsel behövs för att styra om jordbruket till att bli hållbart. Pengarna ska gå tillbaka i miljöstöd till lantbrukaren. Eftersom handelsgödsel bidrar till en avgång av lustgas, som är 300 gånger starkare än koldioxid, är det viktigt att man agerar även på det här området. Det är ytterligare en viktig klimatåtgärd som regeringen har tagit bort.

Vi har tappat plats på den internationella klimatränkningen. Vi låg på åttonde och nionde plats tidigare. I dag ligger vi på plats 34. Det är mycket anmärkningsvärt. Men det är inte så konstigt när så många viktiga åtgärder har tagits bort. Det är dags att ta krafttag och vända utvecklingen.

Just nu pågår i allt högre takt utsläpp av metan från tundran i Sibirien. Det går fortare än vad forskarna hade trott. Jag frågade Carl Bildt om man tänker agera inom Barentssamarbetet mot den allt högre takten av metanavgång. Han svarade mig att det enda vi kan göra i dag är att minska de fossila utsläppen. Det handlar om en förstärkningsmekanism som är mycket allvarlig om den fortsätter.

Varför går inte Sverige med sin stora potential före ordentligt och tar fram funktionella åtgärder som faktiskt har effekt? Man har till exempel tagit bort klimatinvesteringsprogrammet, som var mycket effektivt. Det är dags att vakna upp och ta rejäla tag för att ställa om samhället på allvar. Det handlar om vår framtid. Det handlar om oss alla.

Jag vill också lyfta fram fordonsskatten. Eftersom transportkostnaderna utgör ett par procent av varuvärdet finns det i dag små incitament för att ställa om till ett mer ekologiskt hållbart transportsätt. Det behövs massiva satsningar på järnväg för att gynna en omställning. Det är viktigt att

miljöbilsdefinitionen är enhetlig och utgår från bilens faktiska miljöbelastning.

Det förslag som nu är framlagt definierar miljöbilar utifrån storleksklass. Det är mycket olyckligt då det kommer att öka utsläppen från de stora, bränsletörstande bilarna som då kommer att klassas som miljöbilar. Vad håller man på med egentligen?

Jag vill också ta upp kilometerskatten. Det är viktigt att också Sverige, precis som många andra länder i EU har gjort, inför en kilometerskatt. Det kommer åt de tunga lastbilstransporterna och styr över dem på järnväg – om vi bygger ut järnvägen, vill säga. Skatten ska dock vara differentierad beroende på om det finns alternativa transportmedel eller inte. Skatten bör vara lägre där det inte finns alternativa transportmedel.

Trängselskatten är också en viktig sak att arbeta med. Det man har upptäckt inom trafikforskningen är att mer vägar ger mer trafik. Precis som ett blodomlopp kommer det att fyllas med bilar så fort en ny väg byggs. På grund av detta faktum behövs trängselskatterna. De rödgröna vill att det ska vara möjligt att införa trängselskatt för alla kommuner som vill. Helst skulle den också gå tillbaka till kollektivtrafiken för att vi ska få den samhällsomställning vi behöver i den takt vi behöver. Men det är upp till kommunerna att välja det, även enligt vårt förslag.

Vi vill också se en skatt på animaliska livsmedel. Den stora utsläppssökningen i dag kommer från transportsektorn, där utsläppen bara ökar och ökar. Samtidigt kommer de ökande utsläppen också från en ökad köttkonsumtion.

Sedan vi gick med i EU har köttkonsumtionen ökat drastiskt. På grund av metanutsläpp från kor och på grund av sojaproduktionen på tidigare regnskogsmark motsvarar utsläppen från köttproduktionen hela transportsektorn. Därför tycker vi att en punktskatt på animaliska livsmedel bör utredas.

Avfallsförbränningsskatten som tidigare fanns var också ett styrmedel för att ställa om till ett hållbart samhälle. När den togs bort försämrades de ekonomiska incitamenten för investeringar i separering, insamling och rötning av den organiska delen av hushållsavfallet. Avfallsförbränningsskatten bör återinföras och förbättras. Förbränningsskatten har en potential för ökad materialåtervinning och minskad klimatbelastning och bör utvecklas. Det är då betydelsefullt att skatten inte vältras över direkt på medborgarna utan att medborgarna har möjlighet att påverka kostnaden för avfallshanteringen.

Skatten var en signal att vi ska återvinna mer. Det finns en rapport som Återvinningsindustrierna har presenterat, *Återvunnen råvara – en god affär för klimatet*, som visar just klimatnyttan med en ökad materialåtervinning – upp till 10 kilo minskade koldioxidutsläpp per kilo återvunnen vara.

Redan med dagens återvinningsnivåer när det gäller aluminium, glas, papper, plast och stål undviks utsläpp på omkring 6,2 miljoner ton koldioxid. En ökad återvinning skulle innebära minskade koldioxidutsläpp med 685 000 ton. Det motsvarar omkring en fjärdedel av det svenska klimatmålet.

Det finns en rad förslag i det betänkande vi nu har framför oss som skulle gynna klimatet, och ni har sagt nej till alla dem. Det oroar mig att man inte tar klimatfrågan på större allvar. Det handlar om vår framtid. Vi

har kort tid på oss. Aktuella forskare säger att vi har tio år på oss att vända utvecklingen. Det är kort tid.

Det är en stor färja vi måste styra om. Den går åt fel håll. Vi måste göra något effektivt.

Jag yrkar bifall till reservation 17.

Anf. 40 LENA ASPLUND (M):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet SkU16.

Hans – nu lyssnar han – talade om skrotbranschen. Nu lägger ju inte regeringen fram ett förslag på en vecka. Det var nog berett innan vi hade debatten här. Vi är väl rätt överens om frågan. Du kanske inte ska ta åt dig hela äran i alla fall. Vi kanske ska dela på den.

Det här är ett motionsbetänkande som behandlar ett fyrtiotal motioner. Det finns som vanligt en hel hög motioner från oppositionen om att höja skatter och öka kostnader för både hushåll och företag. Jag tänkte koncentrera mig på två olika saker, nämligen skatten på drivmedel och kilometerskatt för tunga lastbilar.

Herr talman! Nu har bensinpriset stigit ytterligare och slagit rekord. Det är snart uppe i 16 kronor litern. Blyfri 98-oktanig bensin kostar faktiskt över 16 kronor på vissa mackar.

För ett par år sedan var det ett lägre pris som både Vänstern och Miljöpartiet tyckte var rimligt. Nu är den nivån nådd, men ni vill fortfarande höja skatten. Jag har frågat det tidigare och jag frågar det igen: När är Vänstern och Miljöpartiet nöjda?

Ett bättre instrument är att som regeringen har gjort ge morötter för att man ska köra CO₂-snåla bilar. Försäljningen av bilar med utsläpp under 120 gram har ökat ordentligt sedan befrielse från fordonsskatt under de första åren infördes den 1 januari 2010. Under 2010 och 2011 såldes drygt 42 000 fler bilar med låga koldioxidutsläpp.

Herr talman! Nu har faktiskt inte alla råd att köpa en ny, koldioxidsnål bil. Varför vill Vänstern och Miljöpartiet straffa dessa? Det är många gånger barnfamiljer i glesbygd som inte har så stora ekonomiska marginaler. Hur ska de klara av sin vardag när priset nu är rekordhøgt och när Vänstern och Miljöpartiet vill höja det ytterligare?

Varje år gör vi justeringar av skatten beroende på prisindex. Den 1 januari i år höjdes koldioxid- och energiskatten på bensin med 17,88 öre inklusive moms, och på diesel höjdes den med 14,85 öre inklusive moms. Räcker inte detta? Vi tycker att det är fullt tillräckligt.

Herr talman! I betänkandet finns också en gemensam reservation från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern om att införa en kilometerskatt för tunga lastbilar. Hans Olsson stod häruppe och kallade det för ”vägslitageavgift” och nämnde också koldioxidutsläpp. Bestäm er – vad är det ni vill komma åt? Är det vägslitage eller är det miljön? Jag skulle vilja att ni förklarar vad det är ni vill uppnå med det här.

I reservationen står att den tunga trafiken står för en betydande del av slitaget på vägsystemet, och ni skriver även att det har betydelse för klimatproblematiken. Vidare finns en argumentation om att det skulle gynna de svenska åkarna.

Det finns inget heltäckande kilometerskattesystem i något EU-land. Det finns vägavgiftssystem, men inte över hela vägnätet på det sätt som

de rödgröna vill införa. Här nämndes bland annat Holland. Där har man tittat på det i tio år och ännu inte kommit fram med något förslag. Mats Pertoft tyckte att vi ska följa med resten av EU och inte vara sist. Men vi kommer ju i så fall att bli först med ett heltäckande system!

Om nu hela EU skulle införa ett kilometerskattesystem för alla länder skulle det möjligen kunna vara något, för då har vi en helt annan konkurrenssituation, men ett kilometerskattesystem som skulle slå ut svenska åkare skulle inte gynna miljön. Det som skulle kunna hända är ju att vi får mindre seriösa och billigare åkare från exempelvis öststaterna som kommer hit, kör på dålig diesel, har lägre löner och sämre lastbilar. Är det detta ni vill åstadkomma med kilometerskatten?

Hans Olsson sade också att man skulle ta tag i åkerinäringen. Anser Hans Olsson att den svenska åkerinäringen är oseriös? I så fall skulle jag vilja att han utvecklade det ordentligt.

Sedan var det detta med att det ska gynna. I dag finns det faktiskt ett vägavgiftssystem, en eurovinjett som ska betalas av utländska åkare i Sverige. Det här är någonting som det fuskas rätt ordentligt med. Man betalar inte.

Vad är det då som säger att det inte skulle bli likadant med en kilometerskatt? Annars måste vi stoppa och kontrollera varenda lastbil som kommer in vid gränsen. Det finns det inte resurser för. Och kostnaderna skulle vara enorma.

Det här differentierade kilometerskattesystemet är väldigt dyrt också. Ska vi lägga sådana här resurser på det kommer det inte att dra in några pengar till statskassan, utan det kommer bara att läggas på konsumenterna. Jag återkommer till det lite längre fram.

Nästa argument är att det ska vara bra för klimatpolitiken. Dieselpri-set är redan tillräckligt högt. Och vem tror att man kör runt med en lastbil bara för att det är roligt?

Åkeriernas marginal är redan ansträngd. Därför försöker de i möjligaste mån ha gods på bägge vägarna, alltså returgoods också. Det här är oerhört viktigt för dem. Det händer också väldigt mycket när det gäller miljövänligare tung trafik. Det är biodiesel. Och det är hybrider på gång.

Är det okej att man för en eldriven lastbil eller en lastbil som kör på biodiesel ska betala samma kilometerskatt? Eller ska det också differentieras? Hur sköter man det, och vad kommer det att kosta?

Då kommer nästa argument, att det sliter på vägarna. Det måste väl vara så när ni pratar om vägslitageavgift från Socialdemokraterna. Ja, det sliter på vägarna. Och de tar plats. Det blir en himla massa snörök på vintern – det vet jag som ligger bakom dem. Men det måste faktiskt få vara så här.

De måste få ta plats på vägarna. Hur ska vi annars få ut virket från skogen? Hur ska vi transportera mjölken till handlarna? Hur ska vi få mjölken från gårdarna? Och hur ska vi få ut våra produkter från fabriker-na om vi inte har lastbilarna?

Då argumenterar man för att mer transporter måste ske på järnväg. Till en viss del kan jag hålla med. Men nu är problemet att det är väldigt trångt på de svenska järnvägarna. Socialdemokraterna och deras stödpartier har under föregående decennier inte direkt prioriterat underhåll samt utbyggnad av det svenska järnvägsnätet. Men nu går det jättebra att skrika.

Att bygga bort flaskhalsar och utöka kapaciteten på spåren tar tid. Det är långa ledtider, och det är dyrt. En mil ny järnväg kostar ungefär 1 miljard kronor. Alliansregeringen satsar stora resurser på det svenska järnvägsnätet. Men under tiden måste vi ha vägtransporter. Vi får inte heller glömma att nio av tio lastbilstransporter är kortare än 30 mil och att åtta av tio är under 10 mil. Det här är avstånd på vilka järnvägen inte kan konkurrera.

Herr talman! Som en liten upplysning, om det finns någon som lyssnar någon annanstans, vill jag säga att alliansregeringen har satsat 497 miljarder, inklusive medfinansiering med mera, i infrastrukturplanen. Det S gjorde i sin plan 2004–2015 var att man satsade 364 miljarder, inklusive medfinansieringar. Av dem var 58 miljarder inte finansierade.

Alliansregeringen gör alltså mycket för infrastrukturen på järnväg. Vi jobbar med miljöfrågorna, men under tiden straffbeskattar vi inte vår åkerinäring. Vi straffbeskattar inte våra hushåll och våra barnfamiljer. Vi måste ha en väg framåt som är framkomlig och som alla kan klara av.
(Applåder)

Anf. 41 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Det är intressant att lyssna på Lena Asplund. Allianspartierna gör en massa för infrastrukturen, säger hon. Ja, det är väldigt bra, men det är på tok för lite. Och jag förstår inte riktigt vilken planet Lena Asplund lever på när hon beskriver svenska åkerinäringars svårigheter.

Det som jag har hört från åkerinäringen är att man hukar under konkurrensen från billiga öststatsåkerier, som dessutom tar med sig dålig diesel hit. Men det gör ni ingenting åt. Det vi föreslår från Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet är ju en konkret åtgärd som i alla fall har visat sig fungera i andra länder när det gäller detta, nämligen en kilometerskatt, lastbilsskatt, vägslitageavgift eller vad man nu vill kalla det som alla åkare som använder svenska vägar ska betala.

Vi vill dessutom att det ska vara billigare för dem som satsar på miljövänliga och moderna maskiner. Och det är regionalt olika. Där det inte finns järnvägar ska man naturligtvis inte behöva betala så mycket heller.

Men detta är en lösning som är övergripande. Det här skulle lösa de problem som åkerinäringen i dag hukar under. Det är dessa lösningar ni säger nej till. Sedan säger man att det inte finns någon annanstans, lika stort och allomfattande. Okej, börja då lite grann! Men gör inte som ni gör! Ni låter bli att göra någonting. Det är det ni gör. Ni gör ingenting, och det skapar enorma problem för åkerinäringen i Sverige.

Anf. 42 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Hur tror du, Mats Pertoft, att det ska fungera bättre när eurovinjetten inte fungerar? Då måste vi ju stoppa varenda lastbil vid gränsen. Och då vill jag att ni förklarar hur vi ska kunna klara det med resurser och bra ordning.

Du säger: Ja, men då startar vi bara med lite. Det handlar då om att vi ska ha gps på lastbilarna för att vi ska kunna veta var de kör.

Jag har funderat lite grann på det. Jag skulle vilja att du förklarar för mig hur ni kan tycka att det är okej att sätta gps på lastbilar, så att vi vet exakt var de kör. Hur fungerar det med integriteten när ni säger nej till

datalagringsdirektiv? Ni säger nej till FRA. Men här går det bra att hålla kontroll på våra lastbilschaufförer och åkare.

För mig rimmar inte det riktigt. Jag skulle vilja att du förklarar hur det kan vara okej med integritetstrång för en lastbilschaufför men inte när det gäller FRA. När det gäller rikets säkerhet är det inte okej.

Sedan är det argumentet att Sveriges åkerinäring vill ha detta. Nej, det är nog inte riktigt så. De säger: Ska vi ha en kilometerskatt ska den vara över hela EU och lika. Jag tror tyvärr inte att vi slår ut de oseriösa åkarna på det sättet. Vi måste hitta andra sätt att göra det. Där är polisens arbete väldigt viktigt, bland annat.

Anf. 43 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Jag ser framför mig att det finns länder där detta fungerar. Det gäller det där med gps och att se till att man får betalt för statens investeringar, att räkningen går ihop och att man får pengar över till infrastrukturinvesteringar.

Lena Asplund! Kan inte du och jag göra en resa tillsammans? Kan vi inte åka till Tyskland och titta på hur det fungerar där och prata med åkarna?

Lena Asplund säger: Nej, det finns så många problem. Vi gör ingenting.

Att stoppa huvudet i sanden leder inte till någon utveckling. Som jag sade i mitt anförande: Jag trodde att Alliansen påstod att man ville ha ett modernt land som fungerar, där man tar tag i problemen.

Ni tar inte tag i problemen. Vi har visat att problemen blir större för varje år. Åkerinäringen hukar under den osjysta konkurrensen från utländska åkare, och ni gör ingenting.

Vi erbjuder någonting som fungerar, åtminstone i andra länder. Kanske kan vi lära oss någonting av det. Jag föreslår att du och jag tillsammans åker till Tyskland och tittar på hur det fungerar där. Sedan kommer vi tillbaka och gör ett gemensamt förslag om hur vi ska lösa problemet. Vore inte det ett sjyst sätt att komma åt det här och försöka förändra verkligheten i stället för att bara backa och låtsas som att det inte finns problem?

Dessutom kan vi få ett ännu bättre ekonomiskt incitament för en modern lastbilsflotta i Sverige.

Anf. 44 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Tack så mycket för reseinbjudan! Vi får väl fundera på det, men vi skulle kunna göra en enklare sak. Vi skulle kunna sätta oss tillsammans med svensk åkerinäring och diskutera frågan och höra vad de tycker egentligen och vad de har för förslag. Då kan vi kanske göra det på lite närmare håll, här hemma i Sverige.

Jag fortsätter att med en dåres envishet hävda att det inte finns någon ekonomi i att införa kilometerskatt på så sätt att det skulle ge staten mycket pengar tillbaka, så att man skulle kunna lägga alla dessa miljarder på infrastruktur. Det fungerar inte så. I dagsläget är det för dyrt att administrera. Administrationskostnaderna är rätt höga. Om man har en kilometerskatt är de betydligt högre än de skulle vara om man i stället hade vägavgift på vissa vägar. Det har vi inte diskuterat. Sådana lösning-

ar kan man ha – jag säger inte att man ska ha det – och då är den administrativa kostnaden lägre.

Jag fick inget svar av Mats Pertoft på frågan om gps och integritet. Jag hade kanske inte förväntat mig det heller. Frågan hänger fortfarande i luften: Varför är det okej att göra intrång i integriteten när det gäller våra lastbilschaufförer men inte när det gäller rikets säkerhet?

Anf. 45 HANS OLSSON (S) replik:

Herr talman! Det var tråkigt att Lena Asplund tog ifrån mig det. Jag trodde att jag hade påverkat Finansdepartementet. Jag får försöka leva med det; det är smällar man får ta.

Ni talar om ekonomin i statskassan, att det är omöjligt, att det är dyrt och att allt är fel. Hur ska det gå för landsbygden? Det är bara elände.

Jag kan avslöja för Lena Asplund att jag var i Tyskland i helgen. Jag svängde av autobahn, och vet Lena Asplund vad jag hittade? Jag hittade en väldig massa landsbygd som behöver transporter. Hur kan det fungera här? tänkte jag. De har ju haft kilometerskatt sedan 2005, och de har också landsbygd. Om man vill förändra går det naturligtvis. Det är inte bara Sverige som har landsbygd. Polen har det. Det är ett stort landsbygdsländ. Det är klart att det fungerar även i Sverige.

I det tyska systemet kan man välja betalningssätt. Det finns tre alternativ. Ett är att man betalar manuellt – de har 3 500 betalstationer, men i Tyskland är det mer trafik än här – ett annat är via gps och det tredje är via internet. Den administrativa kostnaden i det tyska systemet bedöms vara 20–25 procent av intäkterna. Resten går till statskassan för att användas till infrastruktursatsningar.

Ingenting talar för att det skulle vara sämre i Sverige. Häng på tåget mot framtiden, Lena Asplund!

Anf. 46 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Vi hänger nog med på tåget mot framtiden. Vi investerar ju i tåget mot framtiden. Men vi värnar också om svenska åkare. Jag tror inte att man gör det genom att införa en landstäckande kilometerskatt. Det har man inte i Tyskland heller. Det bör du väl veta, Hans Olsson, om du var där. Men du körde antagligen inte lastbil utan personbil.

Vilka sträckor som är belagda med kilometerskatt vet jag inte, men jag utgår från att det är de större vägarna. Det finns ingen kilometerskatt i Polen ännu. Man planerar eller utreder frågan, men det finns ingen ännu. Det finns i Schweiz sedan 2001. I Österrike infördes det 2004, i Tyskland 2005 och i Tjeckien 2007. Det är vad som finns i Europa i dagsläget. Ingen har någon heltäckande kilometerskatt, som ni föreslår, utan det är på vissa vägsträckor och det är mer som vägavgift.

Man har inte eurovinjetten eftersom man inte kan ha både eurovinjett och kilometerskatt. Problemen med eurovinjetten har vi pratat om tidigare. Jag tror att det kommer att bli samma problem om vi inför kilometerskatt i Sverige, om vi inte ökar kontrollen. Hans Olsson kan ju tänka sig hur det blir om man ska stoppa varenda lastbil vid svenska gränsen för att kolla att de har gps och sköter sin betalning. Det kommer att kosta om man ska kontrollera bilarna när de kommer in i landet. Polisen har tillräckligt svårt i dag att kontrollera eurovinjetten och alla oseriösa ut-

Anf. 47 HANS OLSSON (S) replik:

Herr talman! Enligt riksdagens utredningstjänst drog det polska systemet i gång den 3 juli 2011. Jag vet inte vem jag ska lita på, men det är en petitess. Enligt riksdagens utredningstjänst finns det i Polen, men det är ett något enklare system än det tyska.

En gång i tiden lärde jag mig att tänka så här: Jag kan ha fel. Det är inte så dumt. Det vill jag skicka med Lena Asplund. Ibland kan det vara bra att tänka så: Jag kan ha fel. Jag vet att Lena Asplund är en klok kvinna. Jag tror att ni har fel. Jag tror att det kommer att visa sig så småningom. Vi kommer att införa detta i Sverige. Jag tror att det är rätt väg.

Man har mycket omfattande marknadsstörningar inom åkeribranschen. Det var Lena Asplund också inne på. Många kommer till Sverige från de forna öststaterna och kör på fuldiesel, och de bor i lastbilarna. Det gör att den svenska åkeribranschen pressas hårt och får svårt att vara seriös och betala riktigt. Det här kan faktiskt vara en hjälp för den svenska åkeribranschen eftersom det inte går att komma hit och köra på fuldiesel och dumpa lönerna.

Tänk så ibland: Jag kan ha fel. Jag tror faktiskt att ni har fel när det gäller detta.

Anf. 48 LENA ASPLUND (M) replik:

Herr talman! Det är bra att du säger att man kan ha fel, Hans Olsson. Jag kan ha fel; det har jag lite då och då. Ni kan också ha fel i den här frågan. Du äger ju inte svaret. Jag tror nog att vi någon gång i framtiden kommer att ha kilometerskatt i Sverige, men då är det när hela Europa är med.

Inte hindrar en kilometerskatt öststatsbilar från att komma hit med fuldiesel. Ska man tömma deras bensintankar innan de far in i landet? Det hjälper inte mot cabotagefusket. Det fuskas en hel del med cabotage. Man måste ha en mycket striktare kontroll. Det kanske kan vara bra, men vilka resurser tar det, och vad vill vi att polisen ska använda sina resurser till? Ska de jaga grov organiserad brottslighet? Ska de leta upp våldtäktsmän? Eller ska de kontrollera att man inte har kört in i landet utan gps? För mig är det viktigt att polisen just nu hanterar andra brott.

Under tiden måste vi givetvis hitta ett sätt att hantera cabotageproblemen och kontrollera om man har betalat sin eurovinjett. Att införa en nationell heltäckande kilometerskatt, vägslitageavgift eller vad ni nu vill kalla det, är inte rätt lösning. Jag tror att det finns bättre lösningar. Du får be dina kolleger arbeta hårt i EU-parlamentet så att vi får en likadan skatt i hela Europa på lika villkor. När vi har kommit så långt kan vi diskutera frågan.

Anf. 49 MARTIN ANDREASSON (FP):

Herr talman! Jag vill börja med att påminna om vad vi debatterade här i morse när vi behandlade skatteutskottets betänkande 13. Då talade oppositionspartierna sig varma för likformighet och enhetlighet i skattesystemet. I den ena reservationen efter den andra lyftes detta fram som ett viktigt mål vid översynen av de svenska skatterna.

Det var då det. Sedan bytte vi betänkande, och glömskans förlåtande slöja lades över debatten. Nu talar samma företrädare sig varma för den ena punktskatten efter den andra. Det handlar om skatter på transportrörelser, skatter på kött och fisk och skatter på ägg- och mjölkprodukter. Det finns också motioner om speciella skattesatser på frukt och grönsaker.

En gång i tiden hade Sverige en ganska vildvuxen bukett av punktskatter. Punktskatternas historia i Sverige är lång. Det handlar om allt från fönsterrutor till choklad. Vi har rensat upp ganska mycket i denna punktskatteflora, inte minst i och med 1990 års skattereform, och det fanns goda skäl.

Punktskatterna kostar ofta mycket mer än de smakar. Därför är det viktigt att vi reserverar punktskatterna för de ändamål där det finns starka skäl att ha dem, till exempel för att förbättra folkhälsan eller för att minska miljöbelastningen på samhället. Ekonomiska styrmedel genom punktskatter är viktiga för att åstadkomma en omställning till ett miljövänligare samhälle. Därför har Sverige tillsammans med andra länder höga skatter på fossila bränslen. Vi har en koldioxidbeskattning. Vi behöver i vissa sammanhang punktskatter som viktiga styrmedel. Men vi ska ändå ha helheten klar för oss.

Jag skulle vilja ägna större delen av mitt anförande åt diskussionen om en kilometerskatt. När man lyssnar på oppositionen finns det ingen ände på vilka bra saker som skulle följa med en kilometerskatt. Det sägs att en kilometerskatt skulle förbättra för svenska åkerier.

Den svenska åkerinäringen har varit öppen för en kilometerskatt, men under förutsättning att den införs i EU och under förutsättning att det totala skatteuttaget inte ökar. Men det är precis tvärtom. Det talas om att man genom en kilometerskatt ska lägga en extraskatt på ungefär 5 miljarder på den svenska åkerinäringen jämfört med hur det är i dag. Vi har hört att dessa skattepengar ska användas för att till exempel förbättra vägunderhållet och åstadkomma bättre avställningsplatser för åkerinäringen på det svenska vägnätet.

Det räcker att titta på vad samma partier sade i sin regeringsplattform inför valet 2010. Då var det i stället så att samma kilometerskatt skulle utgöra huvudfinansieringen för en utbyggnad av järnvägen. Då var det inget tal om att man skulle förbättra vägunderhållet eller underlätta för åkerinäringen på svenska vägar.

Det sägs att man ska förbättra konkurrensen mellan svenska och utländska åkare. Jag undrar om ni egentligen har tänkt igenom detta argument i och med att samma skattesats läggs på både svenska och utländska åkare.

Det sägs att det handlar om att driva på och underlätta för klimatomställningen. Det säger ni i så fall i era anföranden, men det framgår inte på något sätt av er reservation. Där står det bara att skatten ska differentieras utifrån om det i ett område finns alternativa transportmedel eller inte. Säg till dem som till exempel ska köra mjölken från bonden till det lokala mejeriet i Sydsverige att de ska betala en kilometerskatt oavsett om det är möjligt att lasta mjölken på en järnvägsvagn eller inte!

Precis som Hans Olsson sade i sitt anförande ska de som gör större utsläpp betala mer och de som gör mindre utsläpp betala mindre. Det är

därför som vi har en dieselskatt, och det är precis därför som vi har en koldioxidsskatt på bränsle. Det är viktigt.

Men jag skulle vilja ber er att resonera lite grann om huruvida denna kilometerskatt verkligen är alla goda gåvors givare och om det verkligen är så att Sveriges åkerinäring kommer att jubla när de får en ökad skattebörda på 5 miljarder.

Vi hade tidigare en diskussion om Öresundssamarbetet. Jag tycker att den kan illustrera att det tvärtom kan bli konkurrensnackdelar för svensk åkerinäring och för svenska företagare, till exempel i gränstrakter.

En kilometerskatt som införs uteslutande i Sverige leder till att det blir dyrare för en svensk leverantör att sälja sina varor på Själland, Fyn, Lolland eller i andra delar av Danmark jämfört med vad det blir för en konkurrent i Danmark som kör samma sträcka enbart på danska vägar.

Vi behöver punktskatter, vi behöver ett genomtänkt skattesystem, och vi behöver framför allt ha en mycket tydlig konsekvensanalys av de skatter som vi inför, framför allt innan vi hux flux rusar åstad och ökar skatetrycket med ytterligare 5 miljarder på en transportnäring i Sverige.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Anf. 50 HANS OLSSON (S) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja säga att lika starkt och kraftigt som Martin Andreasson argumenterar mot kilometerskatten i år, lika kraftfullt argumenterade Martin Andreassons företrädare i skatteutskottet här förra året för att införa skatt på handelsgödsel. Sedan ändrade man sig. Det kan därför hända att även Martin Andreasson ändrar sig som man gjorde när det gäller handelsgödselskatten efter förra årets debatt. Jag vill bara nämna det.

Martin Andreasson talade om glömskans förlåtande slöja när man jämför de två debatter som vi har haft här i dag. Han ironiserar lite grann och säger att vi inte längre vill ha enhetliga skatter. Det är klart att vi vill ha enhetliga skatter. Men ibland tror vi att det kan vara värt att prova att gå ifrån det på olika områden. Martin Andreassons vänner i regeringen har alldeles nyss provat att gå ifrån enhetliga skatter. Jag tänker då närmast på sänkningen av restaurangmomsen.

Martin Andreasson säger också att vi vill lägga på svensk åkerinäring 4–5 miljarder i ökade skatter. Det är inte sant. Av dessa pengar kommer mycket från de utländska åkarna som det inte kommer ett öre från i dag. Det är klart att det skulle underlätta för svensk åkerinäring om de utländska åkarna också börjar bidra med att betala denna typ av avgifter.

Anf. 51 MARTIN ANDREASSON (FP) replik:

Herr talman! Jag vet inte riktigt om åkerinäringen i Sverige håller med om att man förbättrar för den genom att höja skatten. Det är faktiskt det ni föreslår. Låt oss tänka oss en helt annan debatt där det handlar om att ni skulle föreslå någon form av skatteväxling mellan bränsleskatter och kilometerskatt. Det hade varit en annan sak. Då har man ett konstant skatteuttag, och det handlar i så fall mer om hur vi justerar de olika styrmedlen så att vi får bästa möjliga effekt. Men det vill ni inte. Ni vill lägga denna skatt ovanpå det skatteuttag som man har i dag. Det är där som jag tycker att ni måste vara ärliga i er argumentation. Man kan inte använda samma skattepengar två gånger. Man kan inte använda dem

både för att bygga ut järnvägsnätet och för att rusta upp vägnätet och dessutom säga till åkerinäringen att det blir bättre för den om den betalar mer skatt än i dag.

Vi ska, som sagt, ha höga skatter på vägtransporter. Det är därför som Sverige har en högre dieselbeskattning, har en koldioxidskatt. Dessutom noterar jag att dieselpriiset i importledet under de senaste två åren ökat med över 25 procent, så visst kan man säga att det redan i dag finns starka ekonomiska drivkrafter för en klimatomställning.

Jag tycker, som sagt, att ni lite tydligare ska resonera med er själva om det verkligen är så att ni har hittat ett förslag som samtidigt ger er alla goda effekter. Jag tror inte det och tror inte att de svenska åkarna heller tror det.

Anf. 52 HANS OLSSON (S) replik:

Herr talman! Även jag tror att de problem som finns i åkeribranschen är ganska stora – lite grann har vi här talat om dem. Jag tror också att det behövs långt fler åtgärder för att komma till rätta med problemen. Men som jag förut sagt här i talarstolen är det vi talar om ett steg i riktning mot att komma till rätta med problemen.

Hur kontrollerar vi att alla systemen fungerar? Ja, i Tyskland har man ett effektivt system för övervakning av att de här skatterna är betalda. Den administrativa kostnaden utgör bara 20–25 procent i sammanhanget. Fortfarande tror jag på – egentligen är detta ert problem – det ni sagt om att Sveriges fordonsflotta om 18 år bör vara oberoende av fossila bränslen. Men i dag återstår 90 procent för att klara det målet.

Vårt förslag om kilometerskatt är *en* väg att försöka komma till rätta med problemen. Man tjänar på att köra med bättre miljöbilar, med bilar som går på alternativa drivmedel, som alstrar mindre utsläpp och så vidare. Det är vårt sätt.

Vidare tror vi att vi kommer att kunna få pengar över som kan användas till infrastrukturinvesteringar, något som också är väldigt viktigt. Med vårt förslag hoppas vi kunna sätta stopp för flera av de oseriösa åkarna, få lite pengar till att investera för framtiden, kunna hjälpa till med att göra Sverige lite miljövänligare och klara ert mål om en fossilfri fordonsflotta om 18 år, vilket ni inte kommer att klara om ni inte gör någonting.

Anf. 53 MARTIN ANDREASSON (FP) replik:

Herr talman! Det här är någonting helt annat än vad som står i er reservation. Där skriver ni inte alls om en kilometerskatt på fordon som använder fossila bränslen, utan där står det om en avståndsbaserad skatt på vägslitage.

Herr talman! Är det så att fordon som använder miljövänliga bränslen inte sliter på våra vägar? Självklart gör de det!

Givetvis ser ni här en ny intäktskälla för staten. Det kan man mycket väl diskutera. Men det går inte att införa detta om man samtidigt låtsas att det är någonting som inte kommer att få effekter.

Därför menar jag att man måste se helheten när det gäller beskattningen av transportsektorn. Här är det inte fråga om en skatt på miljöskadliga transporter, utan det är fråga om en skatt på transporter. Det är någonting helt annat. Detta tycker jag är ganska bekymmersamt för ett

land som för sitt välstånd och sina jobb till största delen är beroende av import och export.
(Applåder)

Prot. 2011/12:90
28 mars

*Allmänna motioner
om punktskatter*

Anf. 54 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Min första fråga till Martin Andreasson handlar om skatten på konstgödsel. Det är intressant att man på DN Debatt skriver att regeringens beslut om att avskaffa skatten på konstgödsel var olyckligt och att man så till den milda grad ångrar sig.

Det är både intressant och bekymmersamt att man i dag antagligen – jag förutsätter det men vill ändå ge Martin Andreasson en chans att ge en förklaring – här i kammaren kommer att rösta mot sin övertygelse. Ni i Folkpartiet har ju sagt att det var fel att avskaffa skatten på konstgödsel.

I dag ligger på kammarens bord en motion som vi i dag gemensamt ska rösta om och där man skriver att man vill återinföra skatten på konstgödsel och att resultatet av skatten ska gå tillbaka till näringen. Ni har tydligt sagt att det var fel beslut som alliansregeringen fattade och att Folkpartiet nu för att lyfta fram sin miljöprofil vill tydliggöra att fel beslut fattades och att man ångrar sig. Jag hoppas att Folkpartiet vill göra bättre.

Min tydliga fråga till Martin Andreasson är därför: Kommer Folkpartiet i dag att rösta mot sin övertygelse och inte rösta för ett återinförande av skatten på konstgödsel?

Kommer ni alltså här i kammaren att rösta mot er övertygelse?

Anf. 55 MARTIN ANDREASSON (FP) replik:

Herr talman! Det kan vara bra att lite grann ha historieskrivningen klar för sig. Det beslut som regeringen fattade år 2010, om jag minns rätt – i varje fall i samband med budgetpropositionen inför år 2010 – gick ut på att avskaffa skatten på handelsgödsel samtidigt som vi höjde dieselbeskattningen avseende jordbrukssektorn och därmed tog bort den skatterabatt på diesel inom jordbrukssektorn som fanns under Socialdemokraternas, Miljöpartiets och Vänsterpartiets tid vid makten. Det är ganska viktigt att ha den bilden med sig.

När det väl är sagt är Folkpartiets besked naturligtvis att vi anser att det behövs en översyn. Vi vill ha en kadmiumskatt på handelsgödsel. Men den frågan hanterar inte vi här, utan den frågan hanterar vi i regeringssamarbetet – tillsammans med våra regeringskolleger. Naturligtvis återkommer vi om detta. Det här är ju en del av budgetbehandlingen.

Vi ser skatter och utgifter som en helhet. Det är därför vi i Sverige har en sammanhållen budgetprocess – en budgetprocess där det har varit till fördel för Sverige att riksdagen inte bryter ut en enskild skattefråga och fattar beslut om den lösryckt. I stället fattar man beslut om statens intäkter och utgifter som helhet. Detta har tjänat oss väl, och detta står vi naturligtvis bakom. Därför kom frågan inte in i det här betänkandet, utan den kommer med vid budgetbehandlingen.

Anf. 56 MATS PERTOFT (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar Martin Andreasson för det svaret. Men fortfarande undrar jag om det är så att Folkpartiet i dag här i kammaren kommer att rösta mot sin övertygelse. Ni har sagt att ni är självkritiska och att

det var olyckligt att avskaffa skatten i fråga, och ni föreslår att en ny skatt införs. Det är precis vad den motion som i dag behandlas handlar om. Motionen handlar ju om ett återinförande av nämnda skatt.

För det parlamentariska systemet är det, tycker jag, bedrövligt när man i ett parti här i riksdagen säger att man ska rösta mot sin övertygelse därför att man inte klarar av att stå för den. Men då skulle ni inte ha skrivit DN Debatt-artikeln. Det hade varit bättre om ni hade väntat och tagit med frågan i alliansbudgeten.

Det här måste jag tyda så att Folkpartiets DN Debatt-artiklar i framtiden inte är någonting som jag ska läsa, utan jag ska bläddra förbi dem eftersom de inte kommer att vara värda någonting.

Det blir väldigt allvarligt när ni självkritiskt säger att det var fel att rösta igenom tidigare förslag. Nu vill ni göra rätt, vilket jag tycker är jättebra. Men slutsatsen blir att ni inte gör rätt. Ni låter det hela vara, så artikeln kan man glömma.

Jag ser det som ett allvarligt hot mot den demokratiska traditionen i det här landet. Ett parti som säger en sak måste vara berett att göra samma sak i verkligheten. Om inte kan jag ju hitta på vad som helst för Miljöpartiets del och skriva vad som helst i tidningen. Men jag behöver inte göra så som Folkpartiet gjort.

Min fråga till Martin Andreasson är alltså fortfarande: Hur kan ni förklara och försvara inför väljarna att ni säger en sak och nästan exakt på dagen en månad därefter gör tvärtom?

Anf. 57 MARTIN ANDREASSON (FP) replik:

Herr talman! Jag blir faktiskt lite rörd över Mats Pertofts omsorg om Folkpartiets inflytande i svensk politik. Det är naturligtvis så att om Mats Pertoft ytterligare vill öka Folkpartiets ställning och inflytande i Sverige välkomnar jag honom över.

Allvarligt talat är det dock så att vi måste diskutera frågor inom ramen för den budgetprocess vi har här i Sverige. Jag blir lite bekymrad när jag hör Mats Pertoft på något sätt argumentera som att frågor ska ryckas loss ur budget- och skattehelheten och beslutas var och en för sig i kammaren. Då är vi nämligen tillbaka i den trasiga budgetprocess som ledde Sverige ned i ekonomisk stagnation och en djup ekonomisk kris under 80- och 90-talen.

Jag vet att detta är en öm tå för Miljöpartiet, för inte minst ert manliga språkrör Gustav Fridolin har ofta beklagat sig över den budgetprocess vi har. Jag anser dock att det ändå är viktigt för Sverige att vi tar skatte- och budgetbeslut i *ett* sammanhang. Jag välkomnar som sagt Mats Pertofts engagemang för att Folkpartiet ska få så stort inflytande som möjligt i svensk politik, men jag tror ärligt talat att budgetdebatten får anstå till hösten.

Anf. 58 KARIN NILSSON (C):

Herr talman! Vi hade nyss en debatt om inkomstskatten där Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern ville ha en bred överenskommelse om en parlamentarisk skatteöversyn. Då handlade det om att få ett enklare skatteförslag, fattade jag det som. Men puts väck är alla de tankarna; här haglar det av nya förslag om skatter.

I detta betänkande om punktskatter har oppositionen lagt fram två förslag som är rena straffskatterna på landsbygden. De tre rödgröna partierna vill återinföra skatten på handelsgödsel och införa skatt på transporter.

Herr talman! De gröna näringarna i Sverige befinner sig i framkant i världen i fråga om miljöhänsyn och djurhållning. Det är ett arbete som näringarna har utfört i dialog med politiken och som har lett till egna värdefulla initiativ, till exempel Greppa näringen, vilket handlar om att planera gödslingen för att undvika övergödning. Detta projekt ligger väl i linje med ett ekonomiskt rationellt jordbruk, där övergödning även innebär onödiga kostnader.

Däremot finns det mycket lite som talar för att extra skattepålagor påverkar förbrukningen av handelsgödsel, då handelsgödsel är nödvändigt i ett intensivt jordbruk. Det arbete som har pågått inom själva näringen riskerar att göras om intet då oppositionen kraftigt vill försämra villkoren för de areella näringarna i Sverige.

Ett förslag från Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern om att återinföra skatten på handelsgödsel saknar därför miljömässig logik. Det gynnar nämligen importerade varor, som i de flesta fall produceras med långt större insatser av handelsgödsel och med mindre miljöhänsyn än i det svenska jordbruket.

Det saknar näringspolitisk logik, då det ensidigt drabbar näringen i Sverige. Det gynnar konkurrenter utomlands och leder till att produktion och arbetstillfällen försvinner från Sverige. Det sker dessutom i ett läge då svensk produktion minskar och nya utslagningar hotar sektorn. Centerpartiets bestämda uppfattning är att politikens roll måste vara att stärka det svenska lantbrukets konkurrenskraft.

Handelsgödsel har stigit kraftigt i pris de senaste decennierna, och hektargivorna är anpassade till vad grödorna kan ta upp. Växtnäringssläckage har därför mycket liten koppling till tillförsel av växtnäring genom handelsgödsel. Då är det kanske till och med viktigare att minimera läckageriskerna från stallgödseln. Sverige har också redan internationellt sett stränga krav på låga kadmiumhalter i handelsgödseln.

Lönsamheten i det svenska jordbruket är redan pressad, och de senaste 25 åren har produktionen minskat med en tredjedel. Importen av mat från andra länder har under samma tid fördubblats, och Sverige är nu ett av de länder i Europa som sämst utnyttjar sina åkrars produktionsförmåga. Vår självförsörjning riskerar snart att sjunka under 50 procent.

Hur kan det vara miljö- och djuromsorgsvänligt att öka regel- och skattekostnaderna så mycket för just det svenska jordbruket att det tappar i konkurrenskraft och konsumenterna i stället köper billig importmat som förorenar mer? Hur kan näringssituationen i Östersjön bli bättre av att utsläppen i Sverige, som redan läcker minst, ska minska ytterligare och ersättas av större utsläpp från jordbruken i till exempel Danmark och Tyskland?

Centerpartiet anser att det svenska jordbruket måste kunna öka sin konkurrenskraft, stå emot importkonkurrensen och växa. Då går det inte att öka skattebelastningen och regelkrånglet, utan båda dessa saker måste minska. Oppositionens förslag är missriktat och gagnar varken miljö eller djuromsorg.

Herr talman! Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänstern och Sverigedemokraterna föreslår en kilometerskatt för lastbilar. Nu är det tack och lov så att Sverigedemokraterna har deklarerat att de inte kommer att rösta för detta just i dag. Det tackar jag för. De övriga partierna verkar dock tro att man genom ett högre pris på transporter kan tvinga över godset till miljövänligare alternativ.

Det finns inga transporter på väg som sker enbart för nöjes skull. Transporter är inte heller så billiga i dag så att de tål en straffbeskattning. Högre transportkostnader försämrar konkurrenssituationen för svenska varor på exportmarknaden.

Av transporter med lastbil har 60 procent en längd under 10 mil och kan inte ersättas med tåg – föreställ dig gärna en last med grus från en grusgrop till ett vägbygge, betong till ett husbygge eller timmer till ett sågverk. Sträckorna mellan avsändare och mottagare är ofta relativt korta, eller också utförs transporter på sträckor som saknar järnväg. De kan också vara av en sådan beskaffenhet att de faktiskt inte kan ske med järnvägsvagn. Vi har heller inte järnväg överallt i hela Sverige, och landets producenter och konsumenter finns inte enbart utmed befintliga järnvägar. De järnvägar vi har är dessutom redan tungt överbelastade med trafik.

Självklart vill jag se en utveckling av järnvägstrafiken. Självklart vill jag se mer både gods och passagerare, och regeringen satsar otroligt mycket mer nu än tidigare på att bygga ut infrastrukturen vad gäller både vägar och järnvägar. Man bygger mötesspår, bygger bort flaskhalsar och satsar som sagt många fler miljarder än tidigare. Man ser också till att finansiera alla löften man går ut med.

Åkerinäringen, som jag nämnde tidigare, har inte marginaler för att bära kostnaden. De har en marginal på mellan 2 och 4 procent. Där finns inte detta utrymme, utan det kommer att gå över till andra som får bära kostnaden. Det är alltså slutkonsumenten som får bära det höjda priset.

Denna skatt drabbar inte heller enbart utländska åkare, vilket en del tycks tro. Sverige varken kan eller tillåts göra skillnad på nationalitet. Argumentationen om att utländska åkare ska vara med och betala för slitaget på de svenska vägarna och jämförelsen med vägskatter i andra länder i Europa håller inte heller, eftersom Sverige inte är något transitland. Utländska åkare som passerar gränsen ska i huvudsak leverera sina varor till svenska kunder, och kostnaden för kilometerskatten drabbar då just svenska kunder.

Kilometerskatten kommer inte att flytta transporter från lastbil till järnvägar eftersom detta alternativ alltså inte finns. Där det redan finns och där det är möjligt tillämpas det genom kombiterminaler, där lastbilarna kör fram och lastar över till tåg. Kilometerskatten ger inte den miljöeffekt oppositionen hävdar utan omvandlas alltså till en ökad kostnad för butikernas dagligvaror och detaljhandeln. Det blir bara en ökad konsumentskatt som urskillningslöst drabbar barnfamiljer och pensionärer, gammal som ung. Maten, kläderna, toapappret, ja allt vi köper omfattas till någon del av en lastbilstransport.

Vill oppositionen höja skatten på varor kan de lika gärna göra det utan att gå omvägen via åkerinäringen.

Ska vi åstadkomma en riktig miljöeffekt kan vi inte heller inrikta oss på vägsträckans längd. Avståndet mellan punkt A och punkt B är ju lika långt oavsett skattenivå. Det viktigaste är vad man använder för drivmedel och hur man kör. Precis som med personbilar är vi centerpartister inte motståndare till lastbilen eftersom vi inser att den inte är utbytbar om hela landet ska leva.

Jag kan hålla med om att punktskatt är ett mycket bra sätt att styra konsumtion till mer miljöriktiga alternativ, men i just de här två förslagen tycker jag nog att oppositionen är fel ute. Man uppnår inte något miljöresultat. Det blir bara skatteprat.

Regeringen bygger som sagt ut järnvägar, bygger bort flaskhalsar och fixar mötesspår för många miljarder. I alliansregeringens energiöverenskommelse har man satt upp målet en fossilbränslefri fordonsflotta 2030, och det gäller även lastbilar.

Sedan fick vi, som sagt, en inbjudan från Miljöpartiets företrädare här att åka till Tyskland. Det kan jag nog tycka är en miljöbelastande och onödig resa. Jag skulle mycket hellre se att vi tar ett besök nere i Växjö hos Magnus Gunnarsson som jag skrev en artikel tillsammans med under förra valrörelsen. Han hjälpte mig med det underlag som jag behövde för att räkna fram vad en kilometerskatt kostar, och då var det också tal om höjda koldioxidskatter. Det var åtskilliga pengar.

Jag tror att det vore värdefullt att lyssna mer på de svenska åkarna. Jag tror inte att de blir hjälpta av att vi höjer skatten och att det blir ett rättvisare system om vi höjer den för både de svenska och de utländska åkarna. Det blir likväl en skattehöjning som drabbar alla.

Anf. 59 HANS OLSSON (S) replik:

Fru talman! Jag ska försöka bena upp det hela lite grann när det gäller kilometerskatten.

Nu har jag hört företrädare för regeringspartierna vrida och vända på argumenten för att inte vilja göra någonting. Vi försöker komma med förslag som ska förbättra för Sverige, för näringen, och förhindra att utländska åkare konkurrerar ut den svenska näringen. Men, nej, ni vill inte, vill inte.

Det ska bli intressant att se hur många år det tar innan ni kommer att ändra er när det gäller kilometerskatten, för det är så att det kommer så småningom. Annars är vi inte speciellt smarta. Men det är ingen idé att tjata längre om det här, för vi har gjort det så mycket, och ni vill inte det, förstår jag.

Karin Nilsson får det att låta som att vi vore fiender till svenskt jordbruk. Jag vill då bara påminna om några saker när det gäller jordbruket.

När alliansregeringen tillträdde var LRF efter några år väldigt upprörda och pekade på några saker som hade ställt till det rejält för jordbruket. Jag tror att man räknade med att det skulle bli extra kostnader på 500 miljarder. Det var att ni höjde arbetsgivaravgifterna, som vi hade sänkt, och att ni lade på skatt på trafikförsäkringen som gjorde dem väldigt upprörda. Sedan har ni tagit bort återföringen av dieselskatten för att ställa om till miljövänliga alternativ.

Ni har gjort en hel del som gått mot det svenska jordbruket.

Anf. 60 KARIN NILSSON (C) replik:

Fru talman! Jag ska försöka ta det i tur och ordning.

När det gäller kilometerskatten kommer jag att fortsätta säga: Jag vill inte, vill inte. Jag anser att det är ett effektlöst förslag när det gäller miljö.

Jag tycker att vi ska prata om biodiesel, biogaser och andra alternativa drivmedel. Det finns en flora och det kommer att finnas en ännu större flora av alternativ. Men att ersätta de transporter som måste ske från leverantör till kund med någonting annat, att de ska kunna ske med andra färdmedel som tåg, båt eller någonting annat än lastbil, är inte möjligt, därför att vi inte har avsändare och mottagare utmed järnvägen. Och det blir inte miljövänligare av att lägga på en skatt på en resa som ändå är nödvändig att genomföra.

Jag fortsätter nog att vidhålla åren framöver att jag inte vill, för det är inte sträckan som avgör miljöbelastningen om man har en punkt A och en punkt B att utgå från.

När det gäller handelsgödselskatten är det ett bekymmer att man vill lägga på nya skatter på jordbruket i Sverige där vi redan har kommit längst. Vi har hårdare regler när det gäller innehållet i handelsgödsel. Vi har hårdare regler för vilken mängd som får spridas och när det får spridas. Vi har över huvud taget hårdare regler för vår landsbygds- och jordbruksproduktion.

Nu hinner jag inte säga något om återföringen av dieselskatten. Men just de här två sakerna var just de som stod emot varandra och som nämndes av Folkpartiets företrädare alldeles nyss.

Anf. 61 HANS OLSSON (S) replik:

Fru talman! Det måste vara tråkigt att bara säga: Jag vill inte, vill inte. Jag kommer nog mer att säga: Jag vill, jag vill. Och det känns faktiskt lite trevligare.

Jag är helt övertygad om att om man inför kilometerskatt kan man skruva in olika parametrar när systemet är i gång som kan stödja övergången till biodiesel och vad som helst framöver som syns vara viktigt. Detta är ju ett kanoninstrument för att ställa om. Sedan kan man lägga in olika parametrar som man blir överens om.

När det gäller handelsgödselskatten har Karin Nilsson egentligen inte det största problemet med mig eller oppositionen, för vi är ju i minoritet här.

Jag har för mig att det fanns en film en gång i tiden som hette *Sova med fienden*. Det är väl lite grann det som är Karin Nilssons problem om det är så besvärligt med skatten på handelsgödsel, för problemet har ju Karin Nilsson i sin egen regeringskonstellation. Som jag har förstått när jag har lyssnat på Folkpartiets representant kommer man ju att stenhårt driva frågan om skatt på handelsgödsel i budgetförhandlingarna, så där sitter Karin Nilssons problem. Börja på den egna bakgården, så får jag väl önska Karin Nilsson lycka till.

En sak som är viktig – och som jag tror att ni inte har löst – är att handelsgödselskatten återfördes till näringen för att hjälpa till med forskning och utveckling. Jag vet inte om de pengarna har kommit jordbruket till del.

Anf. 62 KARIN NILSSON (C) replik:

Fru talman! Självklart vill jag också säga att jag vill, jag vill, men inte när det gäller kilometerskatten. Vi har andra tankar, och vi vill ha annat i tankarna.

Bilen är inte fienden. Vi vill jaga utsläppen, och utsläppen ska då inte komma från fossila bränslen eller drivmedel. Där har vi väldigt många tankar om vad vi vill och kommer också att genomföra dem för att nå en fossilbränslefri transportsektor till 2030.

Återföringen av dieselskatt kommer också att blandas in i detta med utsläppsdelarna. Där kommer skatt in för att hjälpa till att klara av en omställning från ett fossilbränsleberoende till alternativa drivmedel. Den omställningen, kan jag villigt erkänna, har inte varit enkel. Det finns inte särskilt många alternativa fordon. Möjligtvis kan man börja konvertera, men i dag finns det bara en traktor som är konverterad, vad jag förstår, och som går på dispens.

Omställningen har alltså inte varit så enkel som jag skulle önska. Jag vill givetvis att vi får fler miljövänliga fordon och ett miljövänligt jordbruk. Vi är ju väldigt beroende av maskiner för att klara jordbruksproduktionen, särskilt inom det miljövänliga ekjordbruket.

Det hindrar inte att vi måste minska pålagorna på jordbruket. I detta fall plockade man bort handelsgödselskatten eftersom Sverige var ensamt om att ha en handelsgödselskatt. Våra konkurrentländer hade inte denna skatt, och därför befann vi oss i ett underläge.

Anf. 63 MATS PERTOFT (MP) replik:

Fru talman! Jag ser med spänning fram mot debatten mellan Centerpartiet och Folkpartiet om konstgödselskatten efter att vårbudgeten har presenterats.

Det jag vill ta upp med Karin Nilsson är frågan om lastbilstransporter. Jag har aldrig sagt att vi ska avskaffa lastbilar. De kommer alltid att behövas för korta transporter. Däremot ska de helst inte användas för långa transporter. De ska också vara så miljövänliga som möjligt. Här är nog Karin Nilsson och jag överens. Frågan är hur man skapar system för det.

Jag utökar gärna min inbjudan. Karin Nilsson och jag kan åka till Tyskland via Växjö som ligger på vägen. I Tyskland utökar de systemet från att omfatta alla motorvägar till att omfatta en betydligt större andel av de tyska vägarna. De har en tydlig miljöprofilering där man betalar mer om man åker med en skitig gammal lastbil än om man åker med en modern miljöanpassad. Ett sådant system handlar om avstånd, område och miljö.

Åkerinäringen har i dag problem med osjyst konkurrens från utländska åkare, och Sverige är visst ett transitland. Titta bara på motorvägarna utanför Stockholm. Problemet är att utländska åkare även tar över annan trafik än transittrafiken.

Här har Alliansen inga lösningar. Till och med Svenska Dagbladet klagar på att Alliansen har för få förslag och lösningar på Sveriges problem.

Varför detta envisa motstånd?

Anf. 64 KARIN NILSSON (C) replik:

Fru talman! Folkpartiets artikel var intressant. Den innehöll mycket om havsmiljön och om andra insatser där vår regering redan har gjort mycket och kommer att fortsätta göra mycket och där man satsat miljardmiljarder på Östersjön och Västerhavet. Det var ett insiktsfullt uppvaknande att man skrev så mycket om miljön i denna artikel. Däremot är jag fortfarande tveksam till delen om handelsgödselskatt, men det blir som sagt en förhandlingsfråga mellan fyra partier.

Mats Pertoft och Miljöpartiet argumenterar för att man ska göra skillnad på långa och korta transporter. Hur ska man kunna göra det? I en del diskussioner vi har haft i kammaren ska man ta hänsyn till resorna i Norrland, och ibland ska man ta hänsyn till skogsnäringen. Ibland ska man ta hänsyn till avståndet till tänkbar järnväg, och nu ska man ta hänsyn till långa transporter kontra korta transporter. Man ska dessutom komma åt osjyst konkurrens genom att särbehandla utländska åkare. Jag förstår inte hur många parametrar vi ska ha i systemet för att få en effekt som innebär att vi klarar av en miljöåtgärd.

Transporten måste utföras. Oavsett om transporten utförs av en åkare som har eller inte har ett svenskregistrerat fordon kommer en skattehöjning att belasta konsumenten, och transporten har utförts. Om det är fuldiesel, eller hur ni uttrycker det, som används kommer vi inte åt det genom en kilometerskatt. Vi kommer bara att belasta transportnäringen överlag med en höjd kostnad som får betalas av någon annan.

Anf. 65 MATS PERTOFT (MP) replik:

Fru talman! Jag inser att Karin Nilsson skulle behöva göra den där resan till Tyskland. Erbjudandet kvarstår, och jag tar tacksamt emot svar.

I mitt anförande tog jag upp etanolundantaget. Kommer undantaget för beskattning av etanol, alltså biobränsle, att fortsätta efter 2013? Jag antar att detta behandlas på något av Centerpartiets departement, antingen Näringsdepartementet eller Miljödepartementet. Kan man få ett besked i frågan? Alla som använder etanolbilar skulle vilja veta. De som producerar och säljer etanolbilar skulle vilja veta.

Jag får allt fler oroväckande samtal som handlar om detta. Kan Karin Nilsson ge mig ett besked? Vad gäller för etanolundantaget?

Anf. 66 KARIN NILSSON (C) replik:

Fru talman! När det gäller den osjysta konkurrensen inom åkerinäringen handlar det inte om vem som kör utan att man följer de lagar och regler som finns i Sverige.

Jag skrev tidigare motioner efter att ha träffat ett åkeriföretag i Kalmar län. Man berättade om dygnsreglerna med rätt antal timmar vila och att det är viktigt att följa dessa regler och den svenska lagstiftningen för de svenska åkarna. Det påverkar givetvis priset för transporterna.

Mitt förslag i det fallet var att vi skulle göra det enklare att ta fast dem som bryter mot regelverken och omedelbart avkräva dem böter så att de inte kunde fortsätta att fuska i systemet. Det handlar dock inte alls om kilometersträckor.

När det gäller etanolundantaget efter 2013 har regeringen bedömt att etanolbilarna är första generationens miljöbilar och att man måste gå vidare i utvecklingen. Det är en stor volym etanol som krävs, och den är

inte så energieffektiv som man skulle kunna önska. Det bidrar också till utsläpp.

Jag håller dock med om att vi har byggt upp ett system och en infrastruktur för etanolfordon, så det är viktigt att vi kan hålla nere kostnaden för bränslet även om inte bilen i sig har ett undantag. Det är ett miljövänligt bränsle, och inblandningen av etanol i den vanliga bensinen är viktig att få med för att kunna uppnå de resultat med sänkt fossildrivmedelsanvändning som vi tänkt oss.

Anf. 67 EMMA WALLRUP (V) replik:

Fru talman! Handelsgödsel bidrar till övergödning, vilket är ett stort problem, och har även stor klimateffekt vid tillverkning då det går åt mycket energi. Ofta produceras den dessutom i länder med kolkraft, så det är stora växthusgasutsläpp kopplade till produktionen av handelsgödsel. Det avgår också mycket lustgas när man använder handelsgödsel på markerna, och det är en mycket starkare växthusgas än koldioxid. Handelsgödsel är alltså ett stort problem på många sätt.

Sverige låg tidigare före och hade skatt på handelsgödsel, men den har tagits bort.

Det känns som att Centerpartiet som kallar sig ett miljöparti går med på att ta myrsteget i politiken. Det är allvarligt eftersom vi har kort tid på oss för att ställa om. Som jag sade tidigare är forskarna osäkra. Vi kan ha tio år på oss, men det kanske är mindre.

Samma sak gäller kilometerskatten. Här har vi en möjlighet att påverka industrin så att den börjar frakta på ett bättre sätt, ställer om lastbilarna så att de blir effektivare och har incitament till förändring. Det är från lastbilstransporterna som ökningen av utsläppen kommer i dag i Sverige. Det är ett väldigt stort problem att utsläppen fortsätter att öka samtidigt som man har som mål att de ska minska.

Jag undrar – och detta har jag frågat dig i en tidigare debatt också: Hur ser ni framför er att transportsystemet ska ställas om, och hur ska det göras i tid? Fungerar det verkligen i den här takten?

Anf. 68 KARIN NILSSON (C) replik:

Fru talman! När det gäller handelsgödsel har vi som sagt i dag ett mycket strängare krav när det gäller kadmiumhalter. Vi har en insikt när det gäller hektargivorna så att vi inte lägger ut mer gödsel på markerna än vad växterna faktiskt tar åt sig. Jag känner att det finns en god kontroll från näringen när det gäller att jobba aktivt med de här frågorna och minimera läckagen från markerna.

Därför tycker jag att det är mycket märkligt att man vill lägga på en skatt som i stället flyttar ut produktionen utanför Sveriges gränser. Vi vet att våra grannländer runt omkring oss inte har de här stränga reglerna när det gäller kadmiumhalten, vi vet att de inte har de här stränga reglerna när det gäller mängden som får läggas ut på markerna, och vi vet att de har en annan form av djurproduktion med större stallar och mer fabriksliknande produktion av livsmedel, vilket gör att man också har ett stort läckage från stallgödsel.

Det är detta man ger våra konsumenter som alternativ eftersom det blir högre kostnader på de svenska jordbruksprodukterna. Jag ser inte att det förbättrar miljönyttan eller klimatnyttan i Sverige eller globalt, för

den delen. Det är ju faktiskt inte bara lilla Sverige som är viktigt i sammanhanget när det handlar om jordens framtid.

Jag hinner inte säga någonting om kilometerskatten nu, utan det får vi ta i nästa omgång.

Anf. 69 EMMA WALLRUP (V) replik:

Fru talman! För att kunna påverka sin omvärld behöver man gå före, och som ett litet land tror jag att den sak som man kanske kan påverka mest med är att vara ett gott exempel. Jag håller med om att vi behöver minska utsläppen i världen totalt sett och att det är ett gigantiskt problem, men Sverige har goda förutsättningar – vi har infrastruktur, mycket skog, vind och vatten och därför stora möjligheter att ställa om. Det är jätteviktigt att vi använder de möjligheterna. Vi är ett av få länder på jorden som är ett välfärdsland och har möjligheter att gå före när jorden nu är i en sådan situation att det behöver ske en omställning och det fort, och det behövs massor av goda exempel.

Jag vet att LRF har ifrågasatt den borgerliga regeringen och det borgerliga styret i kommunerna för att man inte använder den offentliga upphandlingen till att upphandla lokalt producerad mat, vilket skulle gynna den lokala produktionen. I stället upphandlar man till exempel kött producerat i andra länder.

Det här är ett väldigt stort problem, tycker bönderna och LRF. Det är ganska konstigt att man för en politik där man pratar om att produktionen flyttar utomlands samtidigt som man inte själv gynnar den inhemska produktionen när vi också behöver börja gynna mer lokal produktion ur omställningssynpunkt.

Jag undrar fortfarande: Vilka incitament ser du framför dig som kan styra om utvecklingen så att vi får en omställning i tid? Ni hänvisar ofta till jobben och att det är på grund av dem som vi inte kan göra det ena eller det andra för att de kan försvinna utomlands. Men jag tycker att det är väldigt visionslöst. Man måste väl kunna se en hållbar framtid framför sig? Man måste väl kunna skapa gröna jobb som faktiskt leder till hållbar utveckling? Var finns de visionerna hos er?

Anf. 70 KARIN NILSSON (C) replik:

Fru talman! Jag kan inte hålla med om att vi är visionslösa. Jag menar att de förslag som har kommit fram från oppositionen när det gäller både kilometerskatten och handelsgodskattens faktiskt inte har en funktion i sammanhanget. De har inte en miljöeffekt. De leder inte dit vi har tänkt oss för att förbättra miljön. Transporterna måste på något vis genomföras, men de blir dyrare. Maten måste på något vis produceras, men den blir dyrare i Sverige, och då köper man mindre miljövänligt producerad mat någon annanstans ifrån. Alltså har det inte blivit avsedd effekt med alla de argument som vi hör från oppositionen.

Jag vill inte på något vis säga att jag motsätter mig några påståenden när det gäller att Sverige måste ha ett högt mål och att Sverige måste gå före, men jag måste förstås bejaka förslag som leder dit vi vill nå.

Vi vill nå en miljöomställning på många områden. Den offentliga upphandlingen är ett otroligt bra exempel där Centerpartiet för flera år sedan utarbetade lathundar för kommunpolitiker över hela landet för att

hitta exakta formuleringar utifrån de krav som vi ställer på de svenska livsmedelsproducenterna och köpa in utifrån samma krav.

Likväl har vi haft problem med EU och de regelverken, men det man nu jobbar aktivt med är att bryta ned upphandlingsunderlagen i små delar så att de producenter som finns lokalt kan gå in med ekologiskt och närproducerat och ta hand om vissa delar och uttrycka kvalitet och leva upp till de regler som vi ställer på jordbruket. Då kan underlagen motsvara det när vi handlar upp.

Där är vi definitivt inte oense, utan det är vägen som når fram till detta som är avgörande. Jag vill gärna skicka vidare de exempel som finns i landet i dag där man har kunnat gå runt EU i de här frågorna och uppnå kvalitet och miljömål.

Anf. 71 LARS GUSTAFSSON (KD):

Fru talman! Det är många tankar som får runt när man kommer in så här i slutet på debatten och det påstås än det ena och än det andra. Ofta är replikväxlingarna repris.

Punktskatter är ofta avsedda att vara styrmedel. Vi har exempelvis alkoholskatt och miljöskatt för att man vill styra i en viss riktning. Tyvärr har ibland också punktskatter haft brister i transparens och träffsäkerhet och fått motsatt verkan.

Ett exempel på kontraproduktivitet är hur man utformar fordonsskatten och att det är lika skatt för likadana fordon i stället för att utgå från vad som borde vara utsläppsvärde eller liknande. Alltså är det samma skatt för fordon som inte används på ett helt år som för ett som används. Styrmedlen är alltså ganska dåliga.

Så kommer vi till nästa fråga. Om man har ett område och lägger på lika mycket beskattning på alla som finns inom detta område, hur kommer det att förändra den snedvridna konkurrensen? Det kommer inte att göra någonting, utan det kommer bara att innebära att man ökar fiskaliteten och tar in mer pengar för att lägga mer börda på en bransch som redan har det svårt.

Vi från Hallandsbänken besökte i höstas ett större företag – jag ska inte nämna namnet här – tillsammans med Sveriges Åkeriföretag i Halland. Redan i dag går alla deras norrgående transporter mellan Stockholm och Luleå på järnväg. Man använder järnvägen så mycket som det går, men ofta är det omöjligt att transportera någonting annat än på väg.

Jag ställde frågan till dem hur de ser på resonemanget om kilometerskatt och om riksdagen skulle besluta om en pålaga som kilometerskatten. Svaret från Sveriges Åkeriföretag och från åkaren var att en sådan skatt endast kommer att utdebiteras på konsumenten. Det kommer bara att bli dyrare, helt enkelt, men det kommer inte att ta bort problemen för de svenska åkarna med oseriösa utländska företag därför att alla ska betala cabotageavgift, Euro VI och så vidare.

I stället kommer en sådan skatt att ytterligare försämra kostnadsläget för svensk åkerinäring och därmed hota fler jobb. Det upprop som skedde i Vara för bara några dagar sedan visar också på detta. Man nämnde över huvud taget inte kilometerskatten som ett problem, utan man hade problem med oseriösa arbetstider, körscheman, svartjobb och en mängd andra saker.

Jag brukar alltid vända mig till professionen, till dem som verkligen kan det här, eftersom jag inte är expert på allting. Per Kågeson, professor vid Kungliga Tekniska högskolan, gav för något år sedan ut en bok med titeln *Miljöbil på villovägar*. Jag rekommenderar er att läsa den. Han visar hur fel man kan hamna genom att använda pengarna på ett felaktigt sätt.

Vid ett tillfälle fick han frågan vad som vore effektivt om vi satsade 400 miljarder kronor till att förbättra och minska utsläppen i Sverige. Han ansåg att vi i första hand inte skulle satsa dem på järnväg. Det visar sig nämligen att 90 procent av alla transporter är under 30 mil. 60 procent av alla transporter med lastbil är under 10 mil. Det innebär att man skulle behöva satsa 300–400 miljarder kronor för att minska lastbilstrafiken med 10 procent.

Det är bra att ha lite siffror i huvudet när man diskuterar detta. Om man verkligen vill göra någonting är det klokare, enligt min och Kristdemokraternas uppfattning, att hitta ett pragmatiskt sätt för att minska utsläppen. Det hade varit bättre om denna kammare satt upp ett mål om att minska utsläppen över en viss tid. Då hade vi nått mycket längre än att bara fokusera på exakt vilket bränsle vi ska ha.

Låt oss se på transporter av skogsråvara. Jag tror att skogen är den största inkomstkällan i Sverige. Jag har hört siffran 450 miljarder i omsättning. Om man lade på branschen en kilometerskatt skulle kostnaden enligt beräkningar öka med 1,8 miljarder, vilket helt skulle sopa bort möjligheten för svenska sågverk att fortsätta sin verksamhet. Det kan vara bra att veta.

Man kan säga att vi ska ha undantag från EU-reglerna, men vi vet att det inte kommer att fungera. Vi vet att det blir mycket svårt att ha undantag regionalt och så vidare. När det exempelvis gäller skogsråvaran går stora mängder transporter i södra Sverige tvärs över landet, inte minst från Småland till västkusten. Det innebär i praktiken att vi inte kommer att nå det mål som man påstår att man vill nå, varken miljömässigt eller konkurrensmässigt. I stället måste de nås genom andra åtgärder. Ska man införa något bör det ske inom EU-zonen. Det är det rimligaste sättet för att få likvärdiga förutsättningar. Dessutom borde vi optimera kostnadseffektiviteten i de insatser vi gör.

Ett förslag från Socialdemokraterna är att den svenska fiskeflottan inte ska få någon skattenedsättning för sitt drivmedel. Ska vi slå ut svensk fiskenäring också? Nu har vi snart slagit ut jordbruket, rennäringen och fiskenäringen. Ska vi i stället låta alla andra komma hit? Om vi ska ha en långsiktig politik måste vi driva den gemensamt. Vi befinner oss i den situationen att vi tillhör EU, och de flesta partier i denna kammare tycker att vi bör hitta övergripande lösningar. Vill vi nå ytterligare miljöförbättringar bör det ske inom ramen för EU. Det anser jag och Kristdemokraterna.

Härmed yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 72 KEW NORDQVIST (MP):

Fru talman! Först vill jag tacka för att jag fått tillfälle att delta i skatteutskottets debatt. Sedan vill jag yrka bifall till reservation 5 om skatt på handelsgödsel. Min motion om återinförd skatt på konstgödsel är skriven för att skydda miljön, klimatet och vår folkhälsa.

Skatteutskottets betänkande nr 16 *Allmänna motioner om punktskatter* må för ovana öron låta knasterortt. Men det vet såväl ni, ärade skatteutskottets ledamöter, som jag att det kan innehålla en hel del dramatik. Skatt är inte bara ett sätt för staten att skaffa sig inkomster utan även ett sätt att styra olika skeenden i samhället. Just för att styra användningen av konstgödsel och spridningen av den giftiga tungmetallen kadmium har jag väckt en motion i riksdagen om att återinföra skatt på densamma.

Fru talman! När jag relativt sent i livet engagerade mig i partipolitiken var det med föresatsen att rädda världen. Naivt? Kanske det. Pateistiskt? Må så vara. Men det är mitt rättesnöre för mitt arbete i riksdagen.

Jag har min bakgrund som småländsk ekobonde i 25 år, med kossor och får. Jag har velat kunna säga till mina barnbarn att jag gjort vad jag kunnat för att ge dem, våra kommande generationer, en hyfsat ren jord att förvalta vidare. Likadant vill jag kunna säga till dem om mitt arbete i denna kammare. Det är den yttersta anledningen till att jag väcker min motion, inte för att bråka och ställa till besvär för mina före detta kollegor.

Varje år lägger svenskt lantbruk ut ungefär 200 000 ton industriellt framställt kväve på våra åkrar. Slår vi ut det hamnar vi på ungefär 80 kilo kväve per hektar. Varje kilo kväve kräver i tillverkningen fossil energi i storleksordningen 1–1 ½ liter olja, beroende på process. Man kan alltså säga att det läggs ut närmare 100 liter olja på varje hektar åker varje år. Om vi översätter det till riksnivå innebär det att svenskt lantbruk lägger på en supertanker olja på våra åkrar – varje år. Konstgödseln ska dessutom distribueras till varje enskild gård och spridas på varje hektar. Till det går det som bekant också åt olja.

Vid såväl spridning som tillverkning släpps stora mängder växthusgas ut i atmosfären. Det gäller både koldioxid och den betydligt mer potentia växthusgasen lustgas.

Ett annat växtnäringsämne i konstgödseln är fosfor. Som det nu är har vi ett linjärt tänkande med brytning av ändlig fosfor ur jordskorpan, vilket är ett brott mot systemvillkoren. Via åkern hamnar det sedan i ett förorenat rötslam eller som sediment i någon recipient. Många menar att vi inom kort står inför ett peak fosfor, alltså att tillgången sinar och priset rusar.

Ett akut problem är fosfors förorening av kadmium. Kadmium är en mycket lömsk och giftig tungmetall, speciellt farligt för våra barn och gravida kvinnor. Framför allt är det njurskador och benskörhet som visar sig. Spridningen av kadmium står i direkt strid med de av oss i riksdagen fattade miljömålen. Kadmium ackumuleras i åkerjorden och har på många ställen nått farliga nivåer. Till exempel tas inte gröda till barnmat från speciellt utsatta jordar. Det lömska består i att kroppen inte gör sig av med kadmium, utan den ackumuleras under livet.

För mig som gammal bonde är det obegripligt hur man kan försvara fortsatt giftspridning. Det får kommande generationer dras med. Giftspridningen är helt oförenlig med den hederskodex som säger att vi ska lämna efter oss en jord i minst lika gott skick som när vi tog över den. Varför ska vi inte beskatta det som är farligt? Varför vill regeringen göra det billigare att sprida kadmium? Vägledande i min värld har varit att den som förorenar ska betala.

28 framstående internationella forskare har under ledning av professor Johan Rockström vid Stockholm Environmental Institute tagit fram nio planetära gränsvärden för hur mycket mänsklig aktivitet jorden klarar av. Man varnar för att abrupta miljöförändringar kan ske då vissa trösklar överträds. Redan i dag har gränserna överskridits inom tre områden: utsläpp av koldioxid, biologisk mångfald och utsläpp av kväve och fosfor. Det finns alltså all anledning att begränsa utsläppen av kväve och fosfor, och här passar förslaget om beskattning av konstgödsel väl. En skatt kommer att leda till minskad användning av konstgödsel, vilket har till effekt att bekämpningsmedelsanvändningen ges förutsättningar att minska.

I går gästades miljö- och jordbruksutskottet av Naturskyddsföreningens ordförande Mikael Karlsson och dess generalsekreterare Svante Axelsson. De önskade beskattning av konstgödsel, precis av de skäl jag här anför. Det är alltså en stor opinion som stöder mig i detta avseende.

Ett annat skäl till att föreslå skatt på konstgödsel är att det gör det ekologiska lantbruket, relativt sett, lönsammare. Det skulle gynna en övergång till ekologisk produktion, och på så vis skulle vi snabbare nå riksdagens uppsatta mål om 20 procent ekologiskt odlad areal. Ekologiskt lantbruk drar nytta av det faktum att luften består av närmare 80 procent kväve. Genom att dra nytta av kvävefixerande växter, såsom klöver och ärter, kan den ekologiske bonden alltså få kväveförsörjningen tryggad.

Sedan, fru talman, kan jag inte låta bli att kommentera artikeln på DN Debatt lördagen den 10 mars, där ledande folkpartister, däribland Jan Björklund, Marit Paulsen och Anita Brodén, skriver att partiet är självkritiskt till att alliansregeringen tog bort skatten på handelsgödsel. De föreslår ny skatt ”med sikte på att minska användningen av kadmium i jordbruket”. De skriver också om övergödning och hur intäkterna ska användas. Det är uppenbart att det inte bara är kadmium som ska beskattas utan även kväve, liksom den skatt som avskaffades.

Naturligtvis vore jag väldigt glad om Folkpartiet nu tog chansen och röstade för sin egen nyligen aviserade politik genom att lite senare i dag i kammaren rösta för mitt förslag.

Jag lyssnade tidigare på Folkpartiets Martin Andreasson när han sade att punktskatter skulle kunna vara motiverade av folkhälsoskäl och miljöskydd. Varsågod och tryck på rätt knapp!

Fru talman! Jag vill slutligen påminna om att konstgödselskatten inte är föreslagen för att försvinna in i statsbudgetens svarta hål. Den ska återgå till lantbruksnäringen för att finansiera olika miljöåtgärder. Skatten får då dubbel miljönytta, eller styrning om man så vill.

Anf. 73 HENRIK RIPA (M):

Fru talman och ledamöter! Jag vill säga några ord om min motion om höjd tobaksskatt. Jag önskar att det som stod i den var sant, men det är det tyvärr inte.

Motivet för att följa WHO:s rekommendation om en höjning på 5 procent om året för tobaksskatterna är självklart att rädda liv. Man vet att en höjning på 10 procent skulle ge någonstans mellan 2 ½ procent och 6 procent minskad rökning.

I trafiken dog det förra året 314 personer. Av det dödliga våldet dog 100 personer. I min motion står att 700 dör om året av rökning, men det saknas en nolla. Det skulle vara 7 000.

Jag vill därför ta detta tillfälle i akt och rätta till det misstag som står där. Det var en nolla som föll bort i skrivningen. Det innebär att i dag dör 22 gånger fler av rökning än i trafiken.

Regeringen har gjort mycket genom att höja skatter för att minska andelen som börjar röka och för att de som röker faktiskt slutar. Men det finns fortfarande mycket kvar att göra.

Jag vill avsluta mitt anförande med att konstatera att jag personligen anser att rökning bör förbjudas.

(Applåder)

Anf. 74 HELENA LEANDER (MP):

Fru talman och kära skatteutskott! Det är kul att se er igen. Det kliar lite i fingrarna på mig att gå in i alla möjliga debatter som varit här om kilometerskatter, lastbils-skatter, eller vad man nu vill kalla det för, och konstgödselskatter. Men jag har redan två partikamrater som tagit de diskussionerna. Ni är säkert lite trötta och hungriga allihop. Jag ska koncentrera mig på ett enda område. För er som är hungriga blir det extra roligt att det är livsmedel.

Detta är ett område där man i dag inte riktigt använder punktskatter på samma sätt som man gör på många av de andra områden som nu diskuteras där vi har eller föreslås få olika former av skatter. Vi vet att miljöskatter som låter förorenaren betala är erkänt effektiva styrmedel för att minska vår miljöpåverkan. Men på livsmedelsområdet är det inte så välanvänt.

Det är väldigt mycket som avgör hur stor miljöpåverkan det vi äter har. En grov skiljelinje går mellan mat från djurriket och mat från växtriket. Mat från djurriket har den lilla nackdelen att eftersom man går omvägen via ett djur får man automatiskt förluster av energi på vägen. Det kräver mer energi och mer mark jämfört med om man hade ätit växterna direkt.

Man kan så klart äta djur som betat på områden där det inte växer någonting som människor kan äta. Men tyvärr går utvecklingen i dag åt helt fel håll. Djuren äter kraftfoder som kommer från marker som mycket väl skulle kunna användas av människor.

Med tanke på den konkurrens vi ser om marken, där marken ska räcka till att föda en växande befolkning och till bioenergi, och att vi också gärna vill ha kvar lite biologisk mångfald, är detta problematiskt.

Det är problematiskt att FN:s jordbruks- och livsmedelsorgan har slagit fast att djuruppfödningen står för 18 procent av mänsklighetens klimatpåverkan. Det finns all anledning att vara oroad av att köttkonsumtionen i Sverige bara ökar.

Varför tar vi inte och prövar de ekonomiska styrmedel som vi vet har varit väldigt effektiva på andra områden? Det är mitt lilla förslag. Hur man sedan ska göra det kräver lite funderande.

Ska man till exempel ha skatter i produktionsledet eller i konsumtionsledet? På sitt sätt blir det mer miljömässigt träffsäkert om man går in i produktionen, förutsatt att man kan mäta miljöpåverkan på något vettigt sätt.

Å andra sidan vill vi inte ha en situation där vi bara beskattar svenska lantbrukare och det är fritt fram att köpa kött som är framställt under sämre förhållanden utomlands. Det kan tala för att lägga skatten i konsumtionsledet.

Det är också frågan om det ska vara en enhetlig skatt, vilket är enklare, eller om den ska vara differentierad. Miljöpåverkan ser trots allt väldigt olika ut beroende på vad det är för djur och var och hur det är uppfött.

Det är inte minst väldigt stor skillnad vad gäller biologisk mångfald. Det är viktigt att vi har med oss och att vi inte bara tittar på klimatet och får effekter som är helt negativa för den biologiska mångfalden.

Det finns en del att fundera på. Jag tror att det är bra att vi nu sätter i gång ett sådant funderande. Att ha den situation vi har i dag där köttätandet och miljöpåverkan bara ökar är inte bra. Jag yrkar bifall till reservation nr 16.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

9 § Straff för överträdelser av EU-regler om kemikalier

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2011/12:MJU19
Straff för överträdelser av EU-regler om kemikalier (prop. 2011/12:59).

Förste vice talmannen konstaterade att utskottets förslag om *en* bordläggning utgått, eftersom betänkandet bordlagts två gånger.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 14 §.)

10 § Jakt och viltvård

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2011/12:MJU13
Jakt och viltvård.

Anf. 75 HELÉN PETERSSON i Umeå (S):

Fru talman! I dag ska vi debattera miljö- och jordbruksutskottets betänkande 13 om jakt och viltvård. Det är ett motionsbetänkande, vilket innebär att vi kommer att debattera motioner och förslag som lagts fram av riksdagsledamöterna under hösten. Vi kommer därför att diskutera ett antal jaktpolitiska frågor men inte alla. Jag kommer att fokusera på tre områden i mitt anförande. Det handlar om älgförvaltning, rovdjur och småviltsjakten i fjällen.

Fru talman! En av de jaktpolitiska frågor som engagerar allra mest är frågan om älgjakten. Självklart är många engagerade i frågan. I vår relativt glesa befolkning har vi ändå 250 000 älgjägare. Älgjakten är av stor

kulturell betydelse för vårt land, men den står också för en inte helt obetydlig ekonomisk omsättning. Enligt SLU omsätter älgjakten ungefär 1 ½ miljard årligen.

När vi från politiskt håll nu har beslutat om en ny förvaltningsmodell ökar intresset för frågan ute i landet. Det är många som påverkas. Det gäller deras vardag, jaktmöjligheterna och deras ekonomi.

I Sverige har vi en gammal fin tradition av allmogejakt. Det är en jakt som involverar många och som framför allt engagerar och berör dem som bor i närheten av sina jaktmarker. Det är viktigt att vi bevarar den traditionen.

De som jagar vet att den delen av jakten som de facto sker ute på passet bara är en liten del av helheten. Jaktmarker ska skötas om, pass ska röjas och hållas öppna, vägar vara framkomliga och så vidare.

Det är också när jakten involverar många kring jaktområdena som viltförvaltningen blir allra bäst. Man vet vilka djur som kan, ska och bör fällas. Det har man inte alltid koll på när man är inrest jägare. Det är därför helt avgörande att jakten inte blir så dyr att den bara kan involvera ett fåtal.

Nu är det nya systemet för älgförvaltning sjösatt med en enig riksdag bakom. Det är nu viktigt att vi håller koll på kostnaderna. Det är redan dyrt att jaga, inte minst för dem som arrenderar marken. Där ser vi en prisutveckling på en del håll som redan har börjat sortera dem som har råd från dem som inte har råd.

Om den utvecklingen fortsätter riskerar vi att förlora den stora acceptansen som finns för jakten i dag. De markägare som vill hålla älgstammen nere, något som inte minst de stora skogsbolagen driver, kommer också att få problem om fällavgifterna blir för höga. Det gäller inte minst fällavgifterna på kalv. Konsekvenserna av en minskad avskjutning av kalv på grund av att det är för dyrt kommer att bli stora.

Jag har fått rapporter om vissa län där man diskuterar nya fällavgifter. Man diskuterar en kostnad på 660 kronor för kalv och 2 000 kronor för vuxna djur.

Det är klart att detta kommer att få konsekvenser både för vilka djur man skjuter och för hur många man skjuter. Där måste vi tänka till en gång till. Vi socialdemokrater tycker att det är nödvändigt att regeringen säkerställer att kostnaderna för den nya älgförvaltningen inte kommer att överstiga intäkterna. Framför allt ska det inte få leda till att det är de enskilda jägarna själva som kommer att bära kostnaden för det nya systemet.

I betänkandet har vi en motion som handlar om § 28 som jag vill nämna med ett par ord. § 28 är den, milt sagt, ganska omdiskuterade paragraf som behandlar djurägares rätt att försvara sina tamdjur vid rovdjursangrepp. Vi har ofta diskuterat här i kammaren hur långt denna rätt ska sträcka sig. Vi är en majoritet av riksdagspartierna som står bakom den förändring för utökade rättigheter som har genomförts. Det förvånar mig att det ändå finns ett par partier som fortfarande tycker att vi ska inskränka dessa rättigheter igen.

Om vi verkligen vill ha ett helt Sverige som ska vara levande, om vi vill ha öppna landskap och om vi vill ha lantbruk med djur i hela landet måste vi också ge förutsättningar för det. I dag har vi en rovdjurspolitik som har lagts på is, vilket medför rätt stora problem för många av dem

som försöker bedriva till exempel fåbodbruk och annan utsatt djurhållning. Det är lite svårt att förstå att det då finns partier som ytterligare vill försvara för dem.

Innan § 28 ändrades för några år sedan för att ge ytterligare möjligheter att skydda sina djur framfördes argument mot det som egentligen gick ut på att man skulle hota hela den svenska vargstammen om man skulle utöka reglerna. Nu står vi med facit i hand och ser att så har det verkligen inte blivit. § 28 har fungerat bra. Den svenska vargstammen har definitivt inte lidit några stora förluster på grund av dessa förändringar. Tvärtom växer den fort i dag. Med den brist på förvaltningspolitik som råder i detta nu är det märkligt att man fortfarande ser § 28 som ett hot mot vargstammen.

Fru talman! Vi går nu till frågan om småviltsjakten i de svenska fjällren. Också detta är en fråga som vi har diskuterat ganska många gånger i den här kammaren vid det här laget. Faktum är att vi hade en möjlighet att avgöra den för ganska precis ett år sedan då vi i oppositionen fick majoritet för ändring av reglerna i utskottet. Men på grund av en del missar under omröstningen i kammaren blev det inget nytt beslut, så nu står vi här igen.

Majoritetsförhållandena är desamma som under förra året. Likaså är de argument som jag framförde då desamma. De borgerliga partiernas argument är troligen också desamma som för ett år sedan. Den stora skillnaden är väl egentligen att den borgerliga majoriteten nu har haft ett helt år på sig att genomföra förändringar. Man har haft ett helt år på sig att prata med oss om hur man skulle kunna göra situationen bättre. Denna chans har man inte tagit. Därför står vi nu här igen.

Jag tänker kort redogöra för historien bakom detta för att påminna oss om upprinnelsen till debatten. I november 2006 kom ett brev till den då alldeles nyttillträdde borgerliga regeringen från EU-kommissionen. I brevet ställdes frågan ifall det möjligen kunde vara så att Sverige bröt mot tjänstedirektivet när man gynnade i Sverige boende jägare framför andra jägare enligt 3 § rennäringsförordningen.

Här hade regeringen ett antal valmöjligheter om hur man skulle hantera situationen. En av dem hade varit ganska naturlig. Man kunde ha svarat kommissionen och förklarat varför man hade regler som gynnade de i Sverige boende jägarna. Det gjorde man inte. I stället rev man direkt upp reglerna och öppnade för alla att jaga fritt i de svenska fjällren. Det är unikt. Om vi ser oss om i världen finns det inte speciellt många ställen dit man som svensk jägare kan åka och lösa jaktkort på samma premisser som de som bor i landet och gå ut och jaga på statlig mark utan att ha med sig någon över huvud taget. Sverige är unikt när det gäller detta.

Efter det att Sverige öppnade fjällren för de utländska jägarna har EU godkänt tre länders särbehandling av egna jägare. Det är våra nordiska grannar Norge, Danmark och Finland, som alla gynnar sina egna jägare betydligt tydligare än vad vi gjorde i Sverige före 2007. Faktum är att en del europeiska länder har visat sig särbehandla egna jägare utan att deras fall alls dragits till prövning. Det kan ses som ganska naturligt eftersom det är få som delar den svenska regeringens tolkning att detta kan innebära ett regelbrott. Faktum är att det inte alls är svårt att hitta länder som har valt att gynna sina egna jägare. Det är svårare att hitta något land som inte gör det.

EU har slagit fast att jakten inte är en tjänst; också om detta är vi överens här i kammaren. I European Charter on Hunting and Biodiversity rekommenderas en positiv särbehandling av inhemska jägare av sociala skäl samt att utländska jägare måste finna sig i specialregler och högre priser.

Att återställa § 3 skulle alltså inte möta några hinder, enligt detta. Trots det har regeringen vägrat i sten att riva upp ändringen. Anledningarna och argumenten till det har varierat lika mycket som antalet debatter vi har haft här i kammaren. Regeringspartierna har snärjt in sig i diverse paragrafer och juridik. Man har försökt hitta så många efterhandskonstruktioner som det bara går för att slippa erkänna att man fattade ett förhastat beslut 2007.

Men, fru talman, kom ihåg vad det handlade om från början! Det handlar om ett brev från kommissionen där den undrar om vi möjligen bröt mot EU:s tjänstedirektiv med de gamla reglerna. Om man läser brevet, vilket jag hoppas att alla har gjort, ser man att det avslutas med att kommissionen ber de svenska myndigheterna att inkomma med eventuella synpunkter och information om eventuella åtgärder som de planerar att vidta för att förekomma tänkbara överträdelse av gemenskapsrätten.

Man kan inte säga att det är en speciellt hård skrivning. Man kan tycka att det är lite märkligt att regeringen agerade så snabbt för att ändra reglerna i stället för att föra en dialog med EU-kommissionen.

Om vi talar om tjänster är poängen att den fria rörligheten för just tjänster handlar om att företag ska ha rätt att bedriva verksamhet var som helst inom gemenskapen. Det handlar *inte* om att man inom gemenskapen alltid har en rättighet att köpa vad man vill. För att tala klarspråk: Det är helt enkelt inte, och det kommer aldrig att vara, en mänsklig rättighet för folk i hela världen att köpa fri jakt i de svenska fjällen.

Vad kan vi göra nu, då? Jo, vi river upp det felaktiga beslutet och börjar om. Om EU-kommissionen då kontaktar oss inleder vi en dialog med dem. Nu har regeringen fått träna en del på det i andra frågor, bland annat den om vargen, så nu vet man hur det går till. Min förhoppning är att vi i dag ska kunna hjälpa regeringen lite på vägen med att riva upp, att göra om och att göra rätt.

Vi behöver få ordning på jakten i de svenska fjällen. Situationen som den är nu är inte hållbar. Det finns många vittnesmål om det; jag har talat om dem tidigare här i kammaren. Jag vill understryka att jag verkligen inte vill hindra utländska jägare från att jaga i de svenska fjällen. Jag vill att de ska komma hit. Jag vill att de ska främja den lokala turistnäringen. Men då ska de göra det för att de köper en exklusiv, kontrollerad jakt – inte som den sker i dag. Om det är alla överens. Turistföretagen, oppositionen, jägarna och rennäringen är överens – men inte regeringen. Nog kan man tycka att det är lite märkligt.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet i den del som handlar om fjälljakt, avslag på reservation 2 och bifall till reservation 3.

(Applåder)

Anf. 76 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M):

Fru talman! Vi ska nu debattera ett betänkande som innehåller bland annat älgförvaltning, fjälljakt, jakttider, skydds jakt, skadskjutning och jakt och funktionshindrade. Det är detta spännvidden handlar om.

Låt mig först ge en bild av den värdefulla tillgång som våra vilda djur är och vilken betydelse de har för vårt land och för oss människor. Tack vare en mycket väl utförd viltvård och jakt och dessutom skydd av hotade arter har vi en mångfald som ytterst få länder har.

Vi har en biologisk mångfald och en förnybar resurs där jakt och viltvård kan värderas till några miljarder kronor. Vi hörde här för en stund sedan att bara älgjakten kan värderas till 1 ½ miljard. Matlandet Sverige ges en extra dimension genom tillgången på vilt och ett kött av bra kvalitet. Detta ska vi vara rädda om och förvalta vidare till gagn för alla i vårt samhälle och för kommande generationer.

Fru talman! Jag kommer att uppehålla mig vid fjälljakten, älgförvaltningen och skydds jakt på eget initiativ. Jag väljer att börja med fjälljakten.

Jag ska komplettera den historiebild vi fick för en stund sedan. Den haltar i någon mån eftersom den inte var komplett. År 1993 öppnade man för småviltsjakt i de svenska fjällen till skillnad mot vad som hade gällt dessförinnan. Det utvecklades ett regelverk enligt 3 § rennäringsförordningen. Datumet den 1 juli 2007 är viktigt. Före den 1 juli 2007 sade rennäringsförordningen att det *skall* upplåtas till den som är fast bosatt i Sverige. Det tror jag inte att vi har någon delad uppfattning om.

Sedan fanns också Jordbruksverkets föreskrifter som kompletterade 3 § rennäringslagen och som också gällde före den 1 juli 2007. Den sade att det *skall* medges till den som är folkbokförd i Sverige och *får* medges till den som inte är folkbokförd i Sverige. Nu har vi det klart för oss.

År 2006 väljer Länsstyrelsen i Norrbotten att bestämma att det endast är i Sverige folkbokförda jägare som får jaga de två första veckorna. Efter den 11 september får även jägare från annat nordiskt land möjlighet att jaga, men då under överinseende av en jaktansvarig tillhörande företag från kommunen. Det var det regelverket som gällde, åtminstone i Norrbotten. Det är intressant att notera att det bara var de som var från de andra nordiska länderna som skulle ha den här jaktansvarige med sig. Hela den övriga världens befolkning behövde ingen jaktansvarig. Det är bara en parentes.

Vad händer då? Jo, Kommerskollegium, och det glömde Helén Pettersson, gjorde en utredning i juni 2006 efter ett klagomål från ett företag i Norrbotten. Kommerskollegium kom då fram till att det kan utgöra ett hinder för den fria rörligheten och vara ett brott mot icke-diskrimineringen. Det kom Kommerskollegium fram till då, och det var alltså 2006.

Sedan är det riktigt att EU-kommissionen tillskrev den svenska ambassadören i Bryssel och påpekade att reglerna i Norrbotten kunde utgöra hinder för den fria rörligheten, det vill säga precis det som Kommerskollegium också hade varnat för.

I det sammanhanget, när vi behandlar EU-kommissionen, kan jag också nämna att det förs fram ett det finns ett finskt fall som skulle vara likadant som det i Sverige. Det är inte sant eftersom det bara handlade om försäljning av jaktkort och inte om kombinationen att tillhandahålla tjänster. Den som använder det som argument vill bara vilseleda.

Sedan kommer nästa instans, och det är Justitiekanslern. Där gjorde man också en utvärdering och kom till den slutsatsen att Sverige ska ersätta de företag som lidit skada på grund av det regelverk som jag läste upp. Det innebar att år 2008 fick svenska staten betala ut 639 000 kronor. År 2009 fick staten i två olika omgångar betala ut 693 000 respektive 343 000 kronor. Sammanlagt 1 675 000 kronor har den svenska staten betalat ut därför att man tyckte att det var klockrent att de regelverk som gällde inte kunde anses vara okej i förhållande till gemenskapsrätten.

Naturvårdsverket arbetar också med de här frågorna. Det handlar bland annat om två projekt. Ett handlar om förvaltning av ripa. Det skulle vara klart i februari 2012. Det andra projektet heter Fjällripan – en art som minskar. Det ska vara klart i juni 2012.

Det här är alltså bakgrunden. Den samlade bedömningen från regeringen så här långt är att man kan gynna befolkningen regionalt genom att bland annat tillåta att man kan lösa årskort som andra inte kan lösa, inte ens andra i Sverige och framför allt inte personer från andra länder. Detta görs, och det tycker vi är bra. Upplåtelse i övrigt ska ske oberoende av hemvist. Vi tycker att det är viktigt att man kan ta regionalpolitiska hänsyn inom ramen för det så kallade EU-fördraget.

År 2007 gav också regeringen ett uppdrag till Statens jordbruksverk, Naturvårdsverket, Sametinget, Länsstyrelsen i Jämtland, Länsstyrelsen i Västerbotten, Länsstyrelsen i Norrbotten, Svenska Jägareförbundet och Svenska Samernas Riksförbund. Det uppdraget gavs 2007 och skulle visa hur ändringarna av 3 § rennäringsförordningen påverkat viltstammarna, rennäringen, naturmiljön och den svenska jakttraditionen. Man försökte göra en delredovisning 2008, men det var alldeles för tidigt. Det underlag som fanns framme räckte inte. Därför håller man fortfarande på med detta. Men om jag har förstått det rätt är det möjligt att dra slutsatser av detta inom en snar framtid.

Vad vill vi nu? Jo, vi vill att vi, med utgångspunkt i utformningen av rennäringsförordningen före 2007 och utifrån den pågående utvärderingen som jag nyss hänvisade till, ska överväga vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas för att en långsiktigt hållbar och utvecklad fjälljakt kan bedrivas.

Vi vill också att man ska utreda vilka möjligheter som finns att stärka regionala möjligheter till jakt och därigenom på bästa sätt tillvarata i Sverige bosatta personers tillgång till småviltsjakt i fjällen. Och det ska naturligtvis ske inom ramen för EU-förordningen.

Vi vill ändra. Vi tycker inte att det är bra som det är, men det måste ske med förnuft och efter en utvärdering. Vårt förslag är ett öppet mandat för att man ska kunna komma med många olika förslag i stället för en inskränkt återgång till det som leder rakt in i en återvändsgränd. Vi står bakom alliansreservationen även om vi inte kommer att yrka bifall till den.

Vad är då alternativet? Jo, det är att Sverigedemokraterna i armkrok med Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet går fram med ett annat förslag. Miljöpartiet vill egentligen någonting helt annat. De vill tillbaka till det som gällde före 1993 men väljer ändå att, tillsammans med Sverigedemokraterna, haka på Socialdemokraterna och Vänsterpartiet i det här läget.

De struntar fullkomligt i den bakomliggande verkligheten som redovisas i betänkandet på ett oerhört utförligt sätt. De struntar i den pågående utredningen som vi väntar på. De struntar i de utgifter på 1,6 miljoner som vi har haft, och de är beredda att ta på sig nya utgifter. Man vill återgå till exakt det som vi hade problem med. Samtidigt säger man att det inte ska strida mot EU-fördraget. I klartext betyder det att man vill tillbaka till någonting som är omöjligt. Man vill tillbaka men ändå inte. Man underkänner därigenom Kommerskollegiums utredning, EU-kommissionen, Justitiekanslern och regeringens samlade expertis bestående av bland annat jurister på UD och Landsbygdsdepartementet. Det är mycket märkligt. Det är bara Socialdemokraterna som har rätt i den här frågan.

Jag vill påstå att det är direkt ohederligt att ställa i utsikt att det skulle vara möjligt med en återgång. Helén Pettersson vet bättre. Det vore mer rakryggat om hon i stället sade så här: Jag vet att det inte går att gå tillbaka, men jag gör det för att fånga röster hos dem som tror att det går.

Det vore hederligare av Helén Pettersson att säga att vi socialdemokrater är till och med så desperata att vi låter Sverigedemokraternas motion bifallas och ser fram emot det debattstöd som tre sverigedemokrater senare kommer att ge oss i den här debatten.

Helén Pettersson har nu tillsammans med Sverigedemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet byggt ett luftslott av förväntningar hos delar av den svenska jägarkåren som de så småningom kommer att genomskåda – tro mig. Det är och förblir en återvändsgränd att återgå till det som var.

Fru talman! Jag ska säga några korta ord om älgförvaltningen. Glädjande är att vi äntligen är på väg att genomföra en älgförvaltning där markägare och jägare får ta ett större ansvar för sina vilttillgångar. Jag hoppas nu att vi kan fortsätta på den inslagna vägen och utveckla detta på ett sådant sätt att det kan omfatta annat jaktbart vilt, även rovdjuren, så att vi får en sammanhållen, adaptiv viltförvaltning i balans.

När det gäller kostnaden för den nya förvaltningen beräknas den kunna finansieras inom ramen för de fällavgifter som finns och även med visst stöd från Viltvårdsfonden. I inledningsskedet finns det också extra-pengar.

Det jag noterar är att Socialdemokraterna uppenbarligen menar att det är skattekollektivet som ska stå för eventuella kostnader som överstiger intäkterna. Jag kan inte läsa det som något annat i betänkandet. Den uppfattningen delas inte av regeringen. Markägare och jägare måste inom ramen för viltförvaltningen klara den nödvändiga kostnaden för den nya älgförvaltningen.

Avslutningsvis, fru talman, gäller det skydds jakt på eget initiativ, § 28. Vi som arbetar med de här frågorna vet direkt vad det betyder. Den förändring som alliansregeringen genomförde kort efter sitt tillträde har varit ett lyckokast för rovdjuren. Det har gett en ökad acceptans för rovdjuren; dessutom har tamdjuren fått ett förbättrat skydd. Det var alltså en vinna-vinna-situation. Där är vi ganska överens, även om det finns något parti som fortfarande inte har förstått vitsen med att vi ändrade § 28.

Det visar sig också att alla som har åberopat § 28 sedan den infördes i sin nya ordning har följt regelverket. Ingen har visat sig ha missbrukat detta, vilket många belackare påstod när de menade att nu kommer det att bli fritt fram och vilda västern. Den typen av bakgårdsargument användes

i väldigt stor utsträckning när ändringen infördes, och jag är oerhört stolt över att markägare, tamdjursägare och jägare har visat att man har kunnat ta detta ansvar.

Men så har vi Vänsterpartiet som vill återgå till det som var. Jag vill skicka med en fråga redan nu: Menar Vänsterpartiet fortfarande att man ska avvakta det första anfallet från ett rovdjur innan man får ingripa? Så var det tidigare. Den gamla lydelsen var ”först vid upprepat anfall”. Menar Vänsterpartiet att man inte ska få freda sin hund eller sina lösgående djur vid fåboddrift? Det vore intressant om vi kunde klargöra det i dag så att människor vet vad de har att rätta sig efter om Vänsterpartiet får möjlighet till ökat inflytande.

Fru talman! Jag har talat om och diskuterat fjälljakt, älgförvaltning och skydds jakt enligt § 28 och överlämnar nu med glädje detta betänkande till kammaren för beslut.

(Applåder)

Anf. 77 HELEN PETTERSSON i Umeå (S) replik:

Fru talman! Detta var nästan på gränsen till personangrepp. Då har vi sjunkit lite lågt i debatten, så jag tänker inte bry mig om att svara på det.

Det jag däremot vill säga är att Bengt-Anders Johansson har missuppfattat hur det här gick till. Han påstår flera gånger i sitt anförande att EU-kommissionen inte anser att reglerna vi hade före 2007 är förenliga med EU-rätten. Men de har aldrig sagt någonting sådant.

När det gäller de skadestånd som Bengt-Anders Johansson refererar till och som vi har diskuterat jag vet inte hur många gånger i den här kammaren och som har betalats ut efter beslut från JK, har JK *inte*, vilket Bengt-Anders Johansson felaktigt påstår, lutat sig mot EU-rätten utan mot regeringens bedömning efter att man hade ändrat reglerna – alltså när regeringen själv tyckte att man hade brutit mot rätten, även om man inte hade gjort det. Det är det som JK har grundat sin dom på. Jag förmodar och hoppas verkligen att Bengt-Anders Johansson också har läst den så att han vet det.

Vad gäller årskort i länen ser det väldigt bra ut vid en första anblick. Jag måste ändå fråga Bengt-Anders Johansson om han tycker att det är en bra ordning som man har i något län där man lottar ut jakten och där de boende i länet inte har förtur utan får sitta och vinka till andra EU-medborgare som åker förbi deras fönster på väg upp till den årliga fjälljaktshöjdpunkten.

Jag har en kort fråga om älgförvaltningen: Anser Bengt-Anders Johansson att det finns ett rimligt tak som man kan sätta på fällavgifter för att det inte ska missgynna älgförvaltningens framtid?

Anf. 78 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M) replik:

Fru talman! Jag var mycket noga med att säga att det som JK har betalat ut inte handlade om ett skadestånd utan om en ersättning. Ett skadestånd får man efter en lagkraftvunnen dom, och det finns ingen dom i detta, bara så att vi har rätt ut det.

Det Helén Pettersson fullständigt bortser från är att det finns ett antal instanser där även EU-kommissionen ifrågasatte vår möjlighet att använda de här reglerna. Det är den sammanlagda bilden av att både Justitiekanslern, Kommerskollegium och regeringens egna jurister kom till

samma slutsats som man måste se. Att då gå upp i en domstol är inte speciellt meningsfullt. Det ska man göra om man tror att man har förutsättningar att vinna, men om alla rådgivare säger att det här blir fel är det bara meningslöst att ödsla kraft på en domstol.

Är det bra att lotta ut eller inte? Just därför behöver vi en utvärdering. Men Helén Pettersson och Socialdemokraterna har redan satt ned foten. De vet vad som är bra och inte. De vet framför allt att det inte behövs någon utvärdering. Att fullständigt negligera en bred utredning som är på gång och bara gå tillbaka till det som var tycker jag är högst anmärkningsvärt och fullständigt ansvarslöst.

Jag fick aldrig något svar på min fråga om älgförvaltningen. Är det Socialdemokraternas uppfattning att det är skattekollektivet som ska bekosta detta eller är det markägare och jägare som ska sköta det?

Anf. 79 HELÉN PETTERSSON i Umeå (S) replik:

Fru talman! Jag börjar med den utvärdering som enligt Bengt-Anders Johansson är på gång. Det är ändå fem år sedan reglerna ändrades, och som jag sade tidigare i mitt anförande så har regeringen i ett års tid vetat att man är i minoritet i den här frågan. Varför har man inte lyckats sparka i gång den? Det känns verkligen som att man försöker gömma frågor i utredningar. Det är klart att vi inte är emot utvärderingar, men vi är emot det sätt som man har använt tiden på i detta. Det drar iväg.

Angående EU-kommissionen läser jag en gång till om det var så att jag var otydlig i talarstolen: EU-kommissionen ber de svenska myndigheterna att inkomma med eventuella synpunkter och information om eventuella åtgärder som de planerar att vidta för att förekomma tänkbara överträdelser av gemenskapsrätten.

Detta är det brev som har kommit från EU-kommissionen. Allting annat kommer från annat håll, och jag vill verkligen understryka det. Riv upp, gör om och gör rätt – om EU-kommissionen tar kontakt med oss efter att vi har rivit upp beslutet och om igen frågar om vi möjligen bryter mot de här reglerna så kan vi införa och starta den dialog som vi borde ha gjort 2007. Att den bara hoppades över och att man ändrade beslutet utan att ens ha en diskussion är det som det här handlar om. Men jag förstår att man gärna försöker komma med andra konstruktioner för att slippa ta tag i den frågan.

Återigen, jag fick inte heller något svar på min fråga om älgförvaltningen som jag ställde först. På tre sekunder upprepar jag den. Finns det något skäligt tak för fällavgifter?

Anf. 80 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M) replik:

Fru talman! Det låter på Helén Pettersson som om det gällde att sparka i gång utvärderingen. Jag trodde att det framgick rätt tydligt att den sparkades i gång 2007, att man redan efter ett år försökte göra en samlad bild men fann att det inte var möjligt med det underlag som fanns. Under tiden har dessutom Naturvårdsverket kopplats in med ett bra projekt. Det är den samlade bilden som vi behöver, men uppenbarligen inte ni, för att vi därigenom ska kunna fatta ett bra beslut. Att återigen rusa i väg och försöka med någonting som är fullständigt meningslöst är att lura människor. Det är precis det som Helén Pettersson och Socialdemokraterna håller på med.

När man läser brevet från EU-kommissionen måste man också veta vad det som finns i brevet står för. Där står vilka åtgärder vi ska vidta för att vi inte ska kunna hamna i den situationen. Det innebär att vi har en situation som inte är godtagbar enligt kommissionen. Det kan vem som helst läsa ut. Det är bara fråga om hur man vill tolka detta.

När det gäller älgfinansieringen är det lite bekymmersamt att inte Socialdemokraterna kan svara tydligt. Det innebär att jag får tolka svaret, nämligen precis det som står i betänkandet. Där står det klockrent att Socialdemokraterna tycker att det är skattekollektivet som ska ta kostnaderna för administrationen av den svenska älgjakten. Trots att den enligt Helén Pettersson själv omsätter 1 ½ miljard är det uppenbarligen så att det är skattekollektivet som ska träda in. Det tycker vi är fel.

Anf. 81 HELENA LEANDER (MP):

Fru talman! Innan den här debatten började hade vi en debatt där jag pratade om köttkonsumtionens miljöpåverkan och oroväckande utveckling när alltmer av det kött som äts i Sverige kommer från djur som är uppfödda på kraftfoder som tävlar om yta där det kunde växa människoföda direkt och hur det är ett hot mot biologisk mångfald och möjligheten att föda en växande världsbefolkning.

Nu ska vi prata om en annan sorts kött, om man nu ser de här djuren som enbart kött. Man kan ju se dem som individer också. Men okej, ska man äta kött måste jag ändå säga att viltkött är ett bättre alternativ i väldigt många fall, både sett ur ett ekologiskt perspektiv och sett ur ett djurskyddsmässigt perspektiv. Här handlar det om djur som ändå får leva sitt liv i frihet innan de dödas, förhoppningsvis så snabbt och smärtfritt som möjligt, vilket kräver en bra, duktig och välutbildad jägarkår som undviker plågsamma jaktformer, som jobbar noga med att undvika skadskjutningar och så vidare.

Det kräver också att jakten sker på ett ekologiskt hänsynsfullt sätt, att man undviker att jaga arter som har en svag utveckling och som kanske är mer eller mindre hotade eller sårbara. Det kräver kunskap om arternas samspel med varandra.

En av de heta frågorna i det sammanhanget handlar kanske om rovdjuren. Men det är inte så mycket i det här betänkandet som handlar om det. Här är faktiskt den heta frågan den fria småviltsjakten i fjällen. Det är den vi ska prata om.

Vi är ju lite långsinta i Miljöpartiet. Vi pratar inte om att vi ska tillbaka till det som hände 2007. Vi pratar i mer nostalgiska ordalag om hur bra det var före 1993. Så kan det ju vara ibland. Allt var inte bäst då heller, men en sak som har gått förlorad lite grann i de reformer som har gjorts när det gäller småviltsjakten i fjällen är det samiska inflytandet. Jag tycker ändå att det är viktigt att vi bär med oss att vi har ett särskilt ansvar.

Samerna är ett urfolk med speciella rättigheter. Om sedan de här ripporna jagas av skåningar eller danskar kanske är av mindre betydelse. Det är en helt annan sak med människor som bor och verkar i närområdet, som har jagat sedan urminnes tider och som för övrigt behandlas ganska taskigt av staten i många andra fall. Därför tycker jag att det är viktigt när vi ser över småviltsjakten i fjällen att vi också är noga med att respektera det samiska inflytandet.

Det finns positiva exempel på hur man jobbar med den frågan, inte minst i Jämtland där man har projekt som ger samerna större inflytande. De har lokalkännedomen och de har kännedomen om arterna, både hur detta påverkar rennäringen och hur det påverkar riporna och så vidare.

Den reform som vi pratar om nu handlar om det som hände 2007. Jag kan tycka att det var ett steg i fel riktning att göra det ännu friare för ännu fler att jaga i fjällen under mer oordnade former. Jag tycker därför att det är ett bra steg att vi här säger att vi vill ompröva den förändringen i syfte att gå tillbaka till det som gällde före 2007.

Sedan vet alla att det är lite knöligt juridiskt, vilket inte minst det tidigare replikskiftet har visat. Därför har vi inte heller sagt rakt ut att vi lovar att det här ska vara genomfört i morgon dag, men vi har i alla fall en form av viljeinriktning. Jag tycker att det är en viljeinriktning som är värd att stödja, även om jag kommer att vilja gå vidare med just det samiska inflytandet.

Därför, fru talman, vill jag helt enkelt yrka bifall till förslaget i betänkandet under punkt 2 och spara en god bit av min talartid som jag tror att jag retroaktivt ger till Bengt-Anders.

Anf. 82 NINA LUNDSTRÖM (FP):

Fru talman! Jag tänkte redan nu uppmärksamma er på att jag kanske kommer att tala något längre än åtta minuter. Jag kommer att hålla mig till dels översynen av rennäringenslagen, på grund av en motion som finns, dels fjälljakten.

Fru talman! Samerna är vårt lands ursprungsbefolkning. Detta finns också bekräftat av riksdagen redan 1977. Samerna omnämns också särskilt i 1 kap. 2 § regeringsformen.

När Alliansen kom till makten år 2006 stärktes lagstiftningen för Sveriges fem nationella minoriteter, varav en grupp är samerna. År 2000 ratificerade en enig riksdag Europarådets konventioner om nationella minoriteter.

Frågan om nationella minoriteter återkommer årligen i budgetpropositionen, som i budgetpropositionen för 2012, del 1 *Rikets styrelse*, kap. 10 Nationella minoriteter, s. 73. Det finns också behandlat i konstitutionsutskottets betänkande nr 1.

Målet för regeringens politik avseende nationella minoriteter är att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjligheter till inflytande samt stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande.

Regeringens arbete syftar till att stärka de nationella minoriteternas möjligheter till inflytande i frågor som berör dem inom viktiga samhällsområden och därmed öka dessa. Under 2012 kommer uppföljningsarbetet att fokusera på ett bättre genomförande av grundskyddet utanför förvaltningsområdena.

Inom ramen för det lokala arbetet behöver också arbetet med att öka kunskapen om de nationella minoriteterna och minoritetsrättigheterna fortsätta. Länsstyrelsen i Stockholms län och Sametinget kommer därför även fortsättningsvis att tilldelas resurser för att arbeta med informations- och kunskapshöjande insatser. Målet för regeringens nationella minoritetspolitik finns också beskrivet i proposition 2008/09:1 kap. 10.

Fru talman! Varför denna påminnelse till kammaren om redan behandlade propositioner? Jag vill på detta sätt skapa en bakgrund till dagens betänkande om jakt och viltvård som även rör samernas rättigheter i olika avseenden. För Folkpartiet liberalerna är den nationella minoritetspolitiken liksom samernas rättigheter mycket viktiga frågor.

Sverigedemokraterna vill genom sin motion om rennäringslagen ändra lagen för att ta bort de rättigheter som samerna har vad gäller renskötsel samt användning av mark och vatten för dem själva och deras renar. Man vill också ha inskränkningar i de rättigheter som omfattar att ta virke från statlig mark till rennäring, familjebostad, slöjd och bränsle. I detta ingår även befintliga jakt- och fiskerättigheter.

Samernas rättigheter bygger enligt 1 § rennäringslagen på urminnes hävd. Det är viktigt att komma ihåg att detta också berör andra förslag i betänkandet vad gäller jakten. På just denna punkt står Sverigedemokraterna ensamt, men det är viktigt att känna till detta mål hos partiet i fråga när det gäller andra punkter i betänkandet.

Det finns en majoritet i utskottet med Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna i fråga om fjälljakten. Partierna vill ha tillbaka regleringen från tiden före år 2007. Miljöpartiet vill egentligen backa tillbaka till regelverket som fanns från tiden före år 1993. Det vill inte de övriga. Men man vill heller inte invänta resultatet av den utvärdering som många redan har påtalat, inte minst Bengt-Anders Johansson.

Jag har ett par frågor till Miljöpartiet, inte minst mot bakgrund av att Miljöpartiet saknar egen motion och egna förslag i sakfrågan. Ni brukar värna samernas rättigheter. Sverigedemokraterna vill ta bort rättigheterna för samebyarna i enlighet med den motion jag nämnde i början av mitt anförande. Ni vill gemensamt med Sverigedemokraterna ändra jakträttigheterna, vilka innefattar samernas rättigheter. Hur kommer dessa rättigheter att utformas? Miljöpartiet och Sverigedemokraterna har haft helt olika samepolitik tidigare, men vad gäller nu? Jag vill påminna om att jaktföreningen Giehren i Tåssåsens sameby administrerar småviltsjakten inom samebyns marker jaktsäsongen 2011/12 i fjällen belägna i Jämtland. Detta görs under nu gällande regler.

Fru talman! Jag ska säga några ord om Finland, som indirekt har nämnts i olika sammanhang. Jag försökte ställa frågan till Socialdemokraterna i utskottet, men jag fick till svar att vi får ta den debatten i kammaren. Nu ser jag fram emot svaren på frågan om Finland.

I broschyren som finns på www.riista.fi på svenska finns de finska jaktreglerna beskrivna. Broschyren heter *På jakt i Finland*. Där beskrivs hur finska staten äger ungefär 25 procent av arealen i landet. De markerne är belägna i framför allt östra och norra delarna av landet. Det är Forststyrelsen som ansvarar för jakträtten och viltvården. På den privatägda marken innehas markrättigheterna av markägaren eller en jaktförening.

Enligt SOU 2005:116, en offentlig utredning som pågick redan under den socialdemokratiska regeringen, beskrivs också jakträttigheterna i Finland och att jakträtten är kopplad till markägandet. Den som vill jaga i Finland ska ha tillstånd till detta av markägaren eller innehavaren av jakträtten. Den som jagar ska betala en viltvårdsavgift till staten. Jakt är tillåten endast under de jaktperioder som fastställs för respektive viltart.

Samernas jakt- och fiskerättigheter avviker inte från de övriga medborgarnas rättigheter i det samiska hembygdsområdet i Finland. Endast rätten att bedriva renskötsel är baserad på urminnes hävd.

I hänvisningar till Finland där Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna framhåller Finland som ledstjärna vill jag påtala två aspekter. Det är fel att låta påskina att utländska jägare inte är välkomna till Finland. Det finns jaktinformation om vad som gäller för utländska jägare i Finland. Den största andelen mark är privatägd, och det finns ca 4 000 jaktföreningar som sörjer för jakten och viltvården i sina områden. Samernas rättigheter vad gäller jakt är dock mer begränsade i Finland enligt SOU 2005:116, där det beskrivs att samerna saknar speciella rättigheter i fjälltrakterna. Samma betänkande, SOU 2005:116, belyser också situationen i Norge och Kanada, utöver Finland, vad gäller samernas rättigheter.

Jag ställde frågan i utskottet: På vilket sätt ska vi följa Finlandsexemplet? Jag ser fram emot att få ett svar på den frågan i dag.

Vad gäller anmälningar till EU-kommissionen har tidigare talare beskrivit mycket väl att det finska fallet och det svenska fallet inte kan jämföras i och med att det handlar om helt olika grundförutsättningar.

Jag tänkte nu ta upp några övriga viktiga aspekter i debatten om fjälljakten.

Först har vi frågan om långsiktig hållbarhet. Jakt handlar i allra högsta grad om att bevara ett bestånd. Långsiktigt hållbar jakt innebär att jaktens omfattning ska påverkas av hur ripstammen utvecklas. Beståndets storlek beror på en rad orsaker, bland annat hur mycket som jagas. Den består också av variationer som beror på andra faktorer. Om skytten är same, övrig svensk, norrman eller tysk har ingen betydelse när ripan väl blivit ett byte vad gäller beståndets storlek.

Hur ser jakttrycket ut? De flesta jaktkortet säljs till svenska jägare. Enligt uppgifter i Sveriges Radio P4 Norrbotten den 11 februari 2011 beskrivs jakttrycket på följande sätt för år 2010. I Norrbotten såldes jaktkort för drygt 12 000 jakt dagar, varav ca 9 300 till svenska jägare. Drygt 2 700 såldes till utländska jägare, varav drygt 80 procent var till jägare från Norden. Utländska jägare stod för 540 jaktkort av 12 000.

I Västerbotten såldes kort för ca 8 000 jakt dagar, varav mer än hälften till svenska jägare, ca 3 000 till nordiska jägare och närmare 1 000 till jägare från övriga länder.

I Jämtland såldes kort för ca 10 500 jakt dagar, varav drygt 8 000 till svenska jägare, närmare 2 300 till nordiska jägare och 150 till utländska jägare. Den överväldigande andelen jägare är svenska jägare, vilket är viktigt att påtala i debatten.

Hållbar jakt handlar också om avlysning. Det ska självklart vara möjligt att avlysa områden för att minska jakttrycket när så behövs för att skapa förutsättningar för en långsiktigt hållbar utveckling.

Turismen är ett annat perspektiv, fru talman, som är viktigt att påtala. Skälet till ändringen av rennäringsförordningen var att företagare inom turistnäringen anmälde ärendet till EU-kommissionen. Om detta står mycket beskrivet i betänkandet. Det handlar om jaktidskravet och jaktansvarskravet. Denna ändring skedde efter en grundlig analys av Kommerskollegium och Regeringskansliet.

Vi har också hört diskussionen om Justitiekanslerns ersättningsbeslut för dem som drabbats av besluten tidigare, vilket är viktigt att framhålla i debatten.

Möjligheten att utveckla besöksnäringen hade påverkats negativt. Mina frågor till Socialdemokraterna är: Varför är inte turismens potential viktig för Socialdemokraternas beslut? Vore det inte bra att skapa möjligheter för besökare att uppleva fjällen i Norrbotten, Västerbotten, Jämtland med flera ställen? Inte minst Vildmarksmässan i Stockholm nyligen visade på vilken potential som finns för turismen. Jakt och fiske är delar av detta och även andra upplevelser. Varför stöder ni inte besöksnäringens potential?

Visst kan beslut förbättras. Också där har vi tidigare hört hur viktigt det är att följa upp den utvärdering som pågår. Jag blir lite förvånad, fru talman, att det alltid låter från de rödgröna med flera som att hur man än gör räcker inte det sätt man väljer att hantera frågor på i det läge man befinner sig. Inför beslut om att ändra förordningen krävdes utredningar och utvärderingar. När vi nu ser att det finns en pågående utvärdering och det är viktigt att invänta resultaten är den inte längre viktig.

Självklart kan man pröva och följa upp utvärderingen. I alliansreservationen påtalar vi också att regeringen utifrån en sådan utvärdering bör överväga vilka förändringar som kan vidtas för att ytterligare utveckla långsiktigt hållbar fjälljakt. Men svenska regler får självklart inte hindra företag att bedriva verksamhet i Sverige i enlighet med artikel 56 i fördraget om EU:s funktionssätt. Därför bör regeringen få i uppdrag att utreda vilka ytterligare möjligheter som finns utifrån det perspektivet.

Det finns, som sagt, möjligheter att väga in regionalpolitiska perspektiv i detta. För Folkpartiet är det självklart att även samerna ska ha sin del i detta och att utländska jägare är välkomna.

Slutligen, fru talman, vill jag göra en personlig reflexion kring hur våra egna erfarenheter kan färga det perspektiv vi ser.

Den godaste ripa jag ätit åt jag hos en familj där mamman hette Berith. Det var ett fantastiskt bemötande i norra Norrbotten – ett minne som aldrig bleknar. Jag har personligen också haft mycket fina besök och fått uppleva samernas kultur, ätit torkat renkött och renkorv, sett trolltruman, lyssnat på jojken i härlig, varm, vänlig samvaro.

I veckan ringde jag en äldre person och frågade om hans upplevelser av jakten. Han sade: Konflikterna finns väl någon gång omsänder, men överdrivs verkligen. Det går ju att lösa frågor. Utländska jägare är mycket välkomna. Norrbotten behöver besöksnäringen. Det ger ny kraft till småföretagen, till alla som gillar jakt och fiske och värnar naturen och djuren, oavsett var vi kommer ifrån. Hälsa riksdagen det!

Fru talman! Den hälsningen har jag nu framfört.

I övrigt gör jag som Bengt-Anders Johansson och påpekar att vi naturligtvis stöder reservationen och överlämnar betänkandet för kammarens beslut.

(Applåder)

Anf. 83 HELENA LEANDER (MP) replik:

Fru talman! Jag tror bestämt att Nina Lundström överskred talartiden till och med mer än Bengt-Anders Johansson. Jag kanske skulle ha gett henne min tid i stället.

Nina Lundström ställde en fråga om samepolitiken, och det är väl lika så gott att jag tydligt poängterar att Miljöpartiet och Sverigedemokraterna har väldigt olika samepolitik. För Miljöpartiet är det viktigt att respektera samer som ett urfolk som vi har förpliktelser mot enligt internationella konventioner, som vi förvisso ännu inte ratificerat, typ ILO 169, vilket för övrigt är någonting vi verkligen borde göra.

Det är en lite speciell situation i och med att samer har levt och verkat i fjällen och sedan urminnes tider använt marken för renbete, jakt och så vidare. Sedan kommer vi stövlande och säger: Hej, vi äger den här marken. Det gör att hela jaktfrågan blir väldigt speciell.

Miljöpartiet och Sverigedemokraterna har ganska olika utgångspunkter i den här frågan. Jag stöder absolut inte deras reservation som Nina Lundström hänvisade till. Däremot kan man i vissa frågor landa på samma sak, som i det här fallet att en återgång till de regler som gällde 2007 är ett steg i rätt riktning, tycker jag. Sedan vill jag ytterligare stärka det samiska inflytandet.

Tåssåsenmodellen var just det jag syftade på när jag pratade om positiva exempel i Jämtland på hur man kan öka det samiska inflytandet. Det är bara ett pilotprojekt, och även där är samerna fortfarande engagerade. De menar att det som skedde 1993 var felaktigt och att man inte till fullo respekterade deras rättigheter. Jag tror fortfarande att det finns mer att göra, men Tåssåsenmodellen kan absolut vara en modell som är värd att titta på i ett sådant arbete.

Anf. 84 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik:

Fru talman! Jag välkomnar att Helena Leander tar upp detta, för jag är lite förvånad över att de har strukit just det i sitt särskilda yttrande. De brukar lägga särskilda yttranden i betänkandena. De exempel som nämns i dag, som är så kallade projekt, finns inte längre med i deras särskilda yttrande här. Helena Leander har nu klargjort att de fortfarande tycker att det är någonting som är intressant att titta på.

Det är också väldigt bra med klarläggandet. Med tanke på att det finns partier som vill förändra samernas rättigheter är en översyn av rennäringslagen en viktig del att debattera. Jag uppfattar då att Miljöpartiet står upp för de principerna.

Vad gäller grundförutsättningarna är frågeställningarna väldigt komplexa, och det finns en ambitionsnivå. Det finns en mycket hög ambition hos Alliansens företrädare att verkligen hitta bra lösningar. Men jag tycker att det är rimligt och klokt att man utvärderar, för att se vilka möjligheter som finns i och med att det är så komplex materia.

Anf. 85 HELENA LEANDER (MP) replik:

Fru talman! Det var märkligt vad gäller det särskilda yttrandet. Jag satt inte i detta utskott förra mandatperioden, och jag trodde att det här var precis samma som då. Jag har inte medvetet strukit någonting om Tåssåsen.

Vad gäller själva fjälljaksreformen får man kanske intrycket av den här debatten att det är större skillnader än vad det är mellan de olika sidorna. Det blir lite grann den dynamiken här. Ni säger att ni vill utvärdera, och vi säger att vi vill ompröva. Alla är vi väl överens om att nuvarande situation inte är helt lyckad. Vi tycker ändå att man kan vara så

pass djärv att man sätter ned foten och säger att man vill gå i en viss riktning och att man ska göra en omprövning. Ni säger att ni vill ha en utvärdering först. Vi tänker nog att en utvärdering ingår i detta. Men på det stora hela kanske det blir den dynamiken i oppositions- respektive majoritetsrollen.

Jag tycker i alla fall att man kan vara så drastisk att man säger vart man vill gå, och därför stöder jag det som vi i majoriteten har landat i – vi har faktiskt majoritet i betänkandet denna gång.

Anf. 86 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik:

Fru talman! Får jag påminna kammaren om att när ändringen genomfördes var fokus i debatten på att man först ska utvärdera och utreda och sedan göra förändringar. Hur vi än vrider och vänder på frågeställningen är frågan när det är riktigt att utvärdera och följa utvärderingens resultat. Jag tror personligen att det är klokt att invänta utvärderingen. Tidsperspektivet har varit väldigt kort, och det gäller att få ett bra underlag för detta. Det här är någonting som vi alla följer med stort intresse.

Nu har inte Helena Leander någon replik kvar, men jag uppfattade inte vilka andra värden som är viktiga för Miljöpartiet. Jag har räknat upp några av dem, och det är tillgången till långsiktig och hållbar jakt, möjligheterna även för utländska jägare att jaga och möjligheterna att beakta samernas rättigheter. Det finns ett antal områden. Jag har inte tolkat det så att Helena Leander motsätter sig det, men jag vill vara tydlig med att det också är viktiga ingångsvärden i frågeställningen.

Anf. 87 HELEN PETTERSSON i Umeå (S) replik:

Fru talman! Jag fick ett par direkta frågor av Nina Lundström, så jag känner att det är bäst att jag går upp och svarar.

Jag är imponerad av Ninas kunskaper om de finska jaktreglerna. Men det som hon dess värre verkar ha missat är att man på den statliga marken i Finland – och det är det vi pratar om här när vi pratar om fjälljakten i Sverige också – kräver medföljande guide. Det är den dialogen som EU-kommissionen och Finland har haft, och där har man kommit fram till att det inte på något sätt bryter mot tjänstedirektivet.

Det är det vi hänvisar till i vårt betänkande och ingenting annat. Då har vi klargjort varför vi diskuterar de finska jaktreglerna.

Nina Lundström nämner statistik över hur många av olika nationaliteter som hade löst jaktkort ett specifikt år. Det är så med statistik att det helt beror på vilket år man väljer att plocka ut. Nu har Nina Lundström valt att plocka ut ett år när ripstammen var väldigt svag och det var dålig tillgång på ripa i fjällen, och då attraheras inte speciellt många utländska jägare, eftersom det är dyrt att resa dit och vara där. Om Nina Lundström hade valt ett annat år kunde hon ha funnit siffror som visar att 60 procent utländska jägare har löst jaktkort.

Vad gäller turismen säger jag: Självklart stöder vi besöksnäringen! Frågan är om Nina Lundström har pratat med besöksnäringens organisationer och frågat vad de tycker om de förändringar som gjordes 2007. De är inte speciellt glada. Att sälja en jakt som är öppen för alla är inte ett speciellt bra koncept för att dra in pengar. Genom att sälja en jakt som är exklusiv, där jägare ska ha guide med sig ut, kan man gynna besöksnäringen. Jag föreslår att Nina pratar med dem.

Anf. 88 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik:

Fru talman! Jag skulle gärna vilja ha underlaget till det som Helén Pettersson nu påstår om grundvalen för EU:s beslut i frågan. Den korrespondens som sker är inte allmänt tillgänglig – jag har i alla fall inte kunnat hitta den någonstans. Det svaret har också ett antal som har velat få den korrespondensen fått. Jag skulle gärna vilja ha det underlag som Helén Pettersson har vad gäller Finlands kommunikation med EU, för jag kan inte bemöta det när jag inte har fått tillgång till det.

Vad sedan gäller statistiken skulle jag vilja påminna om att dessa frågor på intet sätt är nya. Jag vill också påminna om att Ann-Christin Nykvist, som var minister i den socialdemokratiska regeringen, tog upp frågan om antalet jaktdygn i kammardebatter. Det kunde då konstateras att ett stort antal jägare utnyttjade möjligheten att jaga på statens mark och att två tredjedelar av jägarna var svenska och knappt en tredjedel var norrmän. Men hon lade till: Det är en stor tillgång.

När jag läser protokollen fascinerar jag över att socialdemokratin så diametralt har ändrat uppfattning. Den uppfattning som Helén Pettersson företräder nu går inte att utläsa från tidigare debatter med socialdemokratiska ministrar. Jag tycker att det är synd. Men jag tycker det är glädjande att nu få höra att besöksnäringen är viktig.

Jag var på Vildmarksmässan och talade i alla fall med några av arrangörerna. En av dem konstaterade att det är en stor tillgång för Sverige och en stor och viktig fråga för många regioner som verkligen vill hitta nya näringar och nya möjligheter.

Jag lovar Helén Pettersson att jag kommer att fortsätta att söka kontakt och fortsätta diskussionerna.

Anf. 89 HELÉN PETTERSSON i Umeå (S) replik:

Fru talman! Det tycker jag var ett bra besked från Nina Lundström.

Det är klart att man kan sälja mycket. Men som ni sade: En jakt som är öppen och fri för alla är inte en exklusiv jakt som man tjänar pengar på som turistföretag. Den debatten har faktiskt varit ganska livlig efter beslutet 2007. De är inte nöjda med den ändring som gjordes.

Jag tror inte att någon – utom möjligen Nina Lundström – är förvånad över att Socialdemokraterna är för en stark besöksnäring. Det har vi alltid varit och kommer alltid att vara – såklart.

Som norrlänning inte minst vet jag hur avgörande den branschen kommer att vara för vår del av landet, speciellt framöver. Därför ser jag till att hålla mig uppdaterad om vad de tycker.

Det är samma sak när vi pratar om statistik. Vi har i den här frågan inte alls diametralt ändrat uppfattning, för att citera Nina Lundström. Det är klart att det är en tillgång. Jag underströk det mycket tydligt i mitt anförande. Det är klart att det är en tillgång med utländska jägare som kommer hit och besöker Sverige och jagar. Men det måste också finnas ett värde i den jakten, och den ska inte ske på bekostnad av de boende i Sverige.

Anf. 90 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik:

Fru talman! Jag tycker ändå att det är glädjande att Helén Pettersson i dag kan intyga att det är bra med utländska jägare. En del av protokollen har förvånat mig, när jag har tagit del av debatterna inte minst från Helén

Petterssons sida kring hur man har sett på de utländska jägarna. Jag tror att det är viktigt att hitta bra former för detta.

Jag vill också påminna om att vi nu diskuterar en del av det som rör rättigheterna på statlig mark. Den utbytesrätt som finns mellan olika jägarorganisationer är en helt annan väg.

Väldigt mycket av jakten sker också på privatägd mark. Där välkomnar man utländska jägare och har ett utbyte. Jag har själv varit medföljare på jakt i Finland, så jag kan vidimera att bemötandet är gott och att man i de absolut flesta länder tycker att detta är en tillgång.

De olika konfliktfrågorna kring hållbar jakt: Jag tycker att det är viktigt att framhålla ripstammen och tillgången till viltet som en viktig faktor. Men jag tycker också att det är viktigt att inte gå in och blåsa upp konflikter.

När jag talar med en del jägare framhåller de faktiskt tillgången, möjligheterna, det positiva, för turismen, för att också gemensamt arbeta för en bra viltvård etcetera. Det finns mycket positivt att lyfta upp i debatten. Därför välkomnar jag att Socialdemokraterna i dag låter lite mer positiva till både utländska besökare och besöksnäringen i stort. Det tycker jag är bra för hela debatten.

Anf. 91 ROGER TIEFENSEE (C):

Fru talman! Det här betänkandet behandlar jakt- och viltvårdsfrågor. Det är frågor som engagerar många, dels för att det finns närmare 300 000 jägare i landet, dels för att jakt och viltvård i Sverige är en integrerad och väsentlig del av naturvärden.

Den som är jägare i Sverige utövar alltså inte bara ett fritidsintresse eller yrke utan bidrar också till naturvärden genom att förvalta våra viltstammar. Dessutom utgör jägarna en mycket viktig resurs när det gäller eftersök av trafikskadat vilt, vilket är viktigt att påpeka.

Fru talman! Jakt och viltvård blir därmed en folklig fråga. Regelverket kring jakt och viltvård blir då också en folklig fråga.

Jag vill börja med att hålla med Helén Pettersson när hon pekar på betydelsen av § 28, rätten att skydda sina tamdjur. Den senaste förändringen och även en tidigare kan på intet sätt utgöra ett hot mot vargstammen. Att skydda sina tamdjur från rovdjursangrepp kan på intet sätt utgöra ett hot mot vargstammen, som det påstås i reservationer och motioner. Jag tycker att det är bra att Socialdemokraterna markerar det ställningstagandet tydligt.

Att jakt och viltvård är en folklig fråga syns också i frågan om småviltsjakten i den svenska fjällvärlden. Regelverket ändrades våren 2007 och innebär nu att rätt till småviltsjakt ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen inte längre är begränsad till personer bosatta i Sverige. Det tidigare regelverket utgjorde ett indirekt handelshinder genom att tjänster knutna till jakten inte på lika villkor kunde erbjudas personer som var bosatta utomlands.

Det var, fru talman, en stor diskussion när regelverket förändrades. Regeringen uppdrog därför redan 2007 åt Jordbruksverket att i samråd med berörda myndigheter och organisationer övervaka och följa effekterna av hur förändringen påverkar småviltsstammarna och tillgången till jakt för svenska jägare i förhållande till utländska jägare.

Som har påpekats tidigare i debatten: Man gjorde en delutvärdering 2008, men då bedömde man att det var för tidigt att dra några slutsatser. I närtid, efter årets jaktsäsong, kommer man att överväga om det finns underlag för att göra en utvärdering.

Som det påpekas i majoritetstexten menar man att förändringen 2007 inte var tillräckligt utvärderad. Nu vill man göra en förändring utan att göra en utvärdering. Jag tror att det är viktigt att vi är överens om att det är bra att grunda beslut på fakta.

Egentligen tycker jag att vi håller på med hårklyverier eller strider om påvens skägg. Alliansen säger:

”Regeringen bör, med utgångspunkt i hur bestämmelserna i 3 § rennäringsförordningen var utformade före förändringen våren 2007, utifrån den pågående utvärdering som Jordbruksverket genomför överväga vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas för att långsiktigt hållbart utveckla fjälljakten. De svenska reglerna för upplåtelse av småviltsjakt får självfallet inte hindra företag att bedriva verksamhet i Sverige i enlighet med den fria etableringsrätt som föreskrivs i artikel 56 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Regeringen bör således få i uppdrag att utreda vilka ytterligare möjligheter som finns för att stärka den regionala möjligheten till jakt och därmed på bästa sätt tillvarata i Sverige bosatta personers tillgång till småviltsjakt i fjällen.”

Majoriteten i utskottet, bestående av socialdemokrater, miljöpartister, vänsterpartister och sverigedemokrater, säger:

”Självfallet ska de svenska reglerna för upplåtelse av småviltsjakt inte hindra företag att bedriva verksamhet i Sverige i enlighet med den fria etableringsrätten. Svenska myndigheter kan inte ställa krav på att företag som arrangerar jakt ska vara etablerade i Sverige eller i en viss kommun.

Regeringen bör långsiktigt trygga fjälljakten och i det arbetet ompröva bestämmelserna i 3 § rennäringsförordningen i syfte att återgå till regleringen som den var utformad före förändringen våren 2007. I detta arbete bör regeringen särskilt försäkra att ändrade föreskrifter inte strider mot artikel 56 i EUF-fördraget.”

Vi säger ungefär samma sak. Skillnaden är att majoriteten i utskottet vill återgå till regleringen före 2007, ge ett löfte om det redan nu och inte invänta Jordbruksverkets utvärdering, medan vi i Alliansen säger att vi vill utveckla fjälljakten och stärka den regionala möjligheten till jakt på ett ansvarsfullt sätt, invänta utvärderingen från Jordbruksverket och ha regelverket före våren 2007 som en utgångspunkt.

Jag tycker faktiskt att det är hårklyverier och lite strid om påvens skägg som vi håller på med här i kammaren. Jag tycker att man som politiker i Sveriges riksdag inte ska ställa ut löften som man på förhand med stor sannolikhet vet att man inte kan infria. Då är det bättre att göra en utvärdering och utveckla fjälljakten men göra det på ett ansvarsfullt och seriöst sätt.

(Applåder)

Anf. 92 JOSEF FRANSSON (SD):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservationerna 1, 4 och 8.

Nina Lundström säger att hon har blivit bjuden på mat av en familj med samer och att detta var trevligt och minnesvärt. Jag kan bara kom-

plettera med att det har jag också blivit. Det är trevligt att sitta och prata med familjer som kanske har lite andra upplevelser än vad vi andra har.

I övrigt kommer jag inte att säga så mycket om reservation 1, utan jag kommer att överlämna den diskussionen till min vän och kollega Sven-Olof Sällström, som kommer att delta i debatten här i dag.

För dagen är ämnet jakt. Jag är själv inte jägare – än, får jag väl säga, men jag är faktiskt ganska sugen på att skaffa mig jaktlicens, och det kommer nog att bli så framöver.

På dem i min omgivning som jagar ser man tydligt vilken stark del det är av den egna identiteten att jaga och hur nästan heligt man ser på detta med jakten. Antalet svenskar som varje år ger sig ut med bössan i skog och mark kan räknas i hundratusental, och till detta kommer ett stort antal jaktturister som, om man utformar regelverken rätt, kan bidra till arbetstillfällen på platser där produktionsindustri många gånger saknas.

Den stora frågan i dag har varit fjälljaksfrågan, där voteringsstrul förra året gjorde att en riksdagsminoritet vann omröstningen. Majoriteten ansåg och anser naturligtvis fortfarande att vi behöver få till stånd en återgång i 3 § rennäringsförordningen till de skrivningar som fanns före förändringen 2007.

Nu låter det på allianssidan som om det inte ens kommer att bli någon votering i den här frågan. Det kan man kanske se positivt på. En upprepning av förra årets fadäs skulle tveklöst ge ett löjets skimmer över hela vårt parlament.

Att Sverigedemokraterna på sant sandlådemaner används som något slags svartepetter och inte släpps in i kvittningssystemet kan inte sägas vara något annat än rent barnsligt. Resultatet blir ju att om några av oss är borta från voteringen så vinner minoritetsregeringen per automatik.

Vid tidigare voteringar har det hänt, och det kanske ni är medvetna om, att vi sverigedemokrater fått hämta ledamöter på sjukhus och rulla in dem i kammaren med rullstol och sjukhusskjorta för att vi ska kunna rösta och få rätt majoritetsförhållande här i kammaren. Jag tycker inte att det är en rimlig ordning.

I går åkte en kollega akut till en nära anhörig som mig veterligen kan ligga inför döden. Ska denne då samtidigt betungas med att flera omröstningar under dagen – tydligen inte i dag, men det finns ju fler voteringar – står och faller med hans röst och avgör om han kan sitta hos sina anhöriga eller inte? Rävspelet i frågan om kvittning får faktiskt effekter för människor som, precis som ni, är av kött och blod. Detta handlar inte bara om oss sverigedemokratiska ledamöter utan också om de väljare som sviks och som har röstat på ett visst sätt. Nog om detta – tillbaka till sakfrågan.

Vi anser att det är moraliskt självklart att i Sverige boende ska ha för- tur till viltet om länsstyrelserna känner sig tvingade att begränsa små- viltsjakten på statens marker. Därför vänder vi oss mot den förändring som genomfördes 2007 och som i princip säger att utlänningar har lika stora rättigheter till vårt svenska vilt som kommuninvånarna där viltet finns.

Vi kan med Finland som ett slags facit se att den svenska regeringen har övertolkat EU:s bestämmelser och att vi med ganska god säkerhet kan återgå till tidigare gällande regler utan att EU kommer med sitt pek- finger och säger att detta strider mot några direktiv.

För mig är det faktiskt lätt obegripligt varför regeringen väljer att ta strid i den här frågan. Nu verkar det ju som att frågan inte ens ska gå till votering. Det tycks faktiskt inte handla om något annat än stolthet när man uppfinner argument som på något mystiskt vis antyder att Sverige och Finland skulle befinna sig något slags i parallella verkligheter.

Man påstår till exempel att svenska skattepengar skulle riskeras av oansvariga oppositionspartier eftersom EU skulle komma att bötfälla Sverige om vi premierade landets egna invånare när det gäller rätten till jakt.

Med de fakta i ärendet som man kan ta del av känner jag mig tämligen trygg med att vi inte riskerar någonting mer än att få en bättre och mer rättvis lagstiftning. Skulle det nu bli så att EU bötfäller Sverige om och när vi återgår till tidigare regelverk ska jag ödmjukt erkänna att jag hade fel. Jag kommer dock att få ett ytterligare starkt argument för att vi ska omförhandla vårt medlemskap till att endast omfatta EES-avtalet. Det kanske är bekant vid det här laget, men Sverigedemokraterna, som faktiskt är ivriga anhängare av det demokratiska statsskicket, har svårt att kombinera detta ställningstagande med den maktfullkomlighet som råder i Bryssel – ett Bryssel där de största makthavarna inte väljs, utan utses av en politisk adel.

Fru talman! Om jag ska nämna några ord om vår reservation 4 som handlar om hur man lagstiftningsmässigt kan underlätta jakten på vildsvin behöver jag kanske inte gå in mer i detalj än att säga att jag tycker det är bra om man kan finna vägar att bättre kunna jaga dessa djur och hålla populationen på en hanterbar nivå. Vildsvinen har på sina håll blivit ett stort problem och skapar stora ekonomiska förluster för kanske framför allt jordbruk men ibland också skogsbruk.

Eftersom vildsvin är mycket svåra att jaga behöver man vara uppfinningsrik, och därför kan videoövervakning, som vår reservation handlar om, i anslutning till åtelplatser vara gångbart. Man kan bara beklaga att vi har en lagstiftning som tillsammans med sin tillämpning gör det mycket svårt att få tillstånd för sådan videoövervakning. Här finns potential till förbättring i lagstiftningen, anser vi.

Fru talman! Till sist ska jag säga några ord om vår reservation om jakt och funktionshinder.

Denna reservation går i korthet ut på att underlätta för funktionshindrade i processen att söka dispens för att kunna jaga från motorfordon. Vi vill att en beviljad dispens per automatik ska gälla i hela Sverige och inte att man, som i dag, måste söka på nytt för varje nytt län eller, som på vissa ställen, att man bara kan jaga på egen mark.

Vi tror att man kan spara både tid och pengar för länsstyrelser och för de funktionsnedsatta genom att lätta på dessa regler. En krånglig och kostsam byråkrati riskerar annars att förta glädjen av jakten för den som till exempel är rullstolsburen.

Anf. 93 JENS HOLM (V):

Fru talman! Nu när vi diskuterar jakt tycker jag att det är viktigt att vi också talar om dem som blir jagade, nämligen djuren. Vi vet att det gör ont att få en kula i sig. Det gör ont att bli skadskjuten. En gräsand kan lida. Det kan också en älg, en lokatt eller en varg. Det är också därför

som det står inskrivet i 27 § jaktlagen att onödigt lidande hos viltet ska undvikas.

För mig och Vänsterpartiet är det viktigt att jakten är etisk, att det är just viltvård som det handlar om och att man inte bedriver jakt i onödan.

Den motion vi har lämnat in handlar just om att försöka komma till rätta med de här frågorna och få in mer etik i den här verksamheten samtidigt som vi också ser att jakten kan spela en viktig roll i samhället som viltvård.

En av de frågor som vi tar upp – jag är faktiskt lite förvånad över att vi i Vänsterpartiet i princip är ensamma om att kritisera den – är den så kallade godsjakten. Jag sade att vi i princip är ensamma, men jag gläds åt att det finns en motion från Moderaterna, från Jan Ericson, som vill precis detsamma som vi i Vänsterpartiet, nämligen att den här verksamheten ska förbjudas.

Jag tror att många inte ens vet vad gods jakt är. Det är en storskalig verksamhet som bedrivs på gods och herrgårdar runt om i Sverige.

Det handlar om uppfödning av hundratusentals fasaner, gräsänder och raphöns för ett enda syfte, nämligen att de ska skjutas ihjäl lite senare. Och de som skjuter ihjäl de här djuren tycker uppenbarligen att det är roligt, för de kan betala väldigt mycket pengar för den här verksamheten.

Djuren kommer till godsen oftast i form av ägg. De läggs i kläckningsmaskiner. När de har kläckts är de små kycklingar som föds upp på ett intensivt sätt i små voljärer. De här kycklingarna, som sedan växer och blir stora fåglar, har en minimal yta att röra sig på i voljärerna. Ofta sätter man näbbringar på fåglarna för att de inte ska hacka ihjäl varandra.

Det är alltså en ganska storskalig verksamhet – den är närmast lik en industriell verksamhet. Ändå är den nästan helt oreglerad. Jag tycker återigen att det här väcker frågan: Är det här en verksamhet som känns etisk, som känns nödvändig och som känns förenlig med § 27 i jaktlagen?

Till hösten är det dags för den stora godsjakten. Då kommer oftast välbeställda människor dit, oftast män ur näringslivet, som betalar 200 kronor för att skjuta ihjäl en fasan eller en raphöna. Vissa grupper skjuter ihjäl flera hundra stycken. Man kan betala tiotusentals kronor för en dags skjutande på ett gods.

Hur går det då till när man skjuter de här fåglarna på ett gods? Jo, man sätter ut 500–600 fåglar i en så kallad remiss. Jägarna ställer sig i form av en solfjäder. Man driver in hundar i remissen som självklart skrämmar upp fåglarna. Sedan är det bara att sätta i gång och panga. Och man skjuter som bara den – fråga dem som bor i närheten av ett gods och som tycker att det här är väldigt störande! Självklart är det många av fåglarna som blir skadskjutna och som lider helt i onödan.

Jag frågar mig, precis som Moderaterna gör i sin motion: Vad är mervärdet av godsjakten? Handlar det om naturvård, som Roger Tiefensee från Centerpartiet pratade om? Handlar det om viltvård? Nej, jag tycker inte det. Det är en storskalig och helt onödig verksamhet som leder till ett oproportionerligt stort lidande för djuren. Det är därför vi i Vänsterpartiet och även Moderaterna har motionerat om att den ska förbjudas.

Det har kommit en del frågor kring § 28 i jaktförordningen. Jaktförordningen har ändrats i två steg, 2006 och nu senast den 1 maj 2009.

Med förändringen av jaktförordningen blir det lättare att skjuta rovdjur som väntas angripa ett tamdjur.

Vi i Vänsterpartiet har, precis som många poliser och åklagare, kritiserat den här förändringen. För det blir nästan omöjligt för en polis eller åklagare att leda i bevis att tamdjuret har varit utsatt för ett angrepp. Den här förändringen innebär också att man kan skjuta rovdjur, till exempel vargar, utanför hägnen. Det är därför som vi vill ändra på § 28 i jaktförordningen.

Sedan ska jag ärligt säga att jag tror att det finns större hot mot vargar och andra rovdjur i Sverige än förändringen av § 28. Jag tror kanske också att vår kritik har lett till att det i praktiken inte har blivit riktigt lika illa som vi befarade med den här förändringen. Det är någonting som vi i Vänsterpartiet självklart gläds åt, i så fall. Vi kommer att fortsätta att följa den här frågan noggrant.

Fjälljakten har redan diskuterats av flera. För oss i Vänsterpartiet är det en självklarhet att vi sätter riporna, samernas rättigheter och rättigheterna för befolkningen i norra Sverige före paragrafer från Bryssel. Vi tycker inte att vår regering har gjort tillräckligt för att finna en vettig balans när det gäller kraven från EU. Det som EU har sagt är nämligen att vi måste anpassa oss till deras bestämmelser. De säger inte att vi ska göra som regeringen har gjort, släppa jakten fri för alla EU-medborgare.

Vi vill ha ordning och reda i fjälljakten. Vi vill ha krav på jaktguider, så att vi vet att de som jagar där uppe gör det på ett etiskt sätt. Och självklart vill vi skydda viltet. Vi vill se till att man inte skjuter bort stora bestånd av ripor. Det är det som vi ser som det verkligt stora hotet med den här liberaliseringen av fjälljakten.

Jag vill påminna om att Sverige i andra sammanhang har tagit strid för lagstiftning i Sverige, och vi har faktiskt vunnit nere i Bryssel. Jag tror att det är dags att göra det här också. Och jag tror att vi har goda möjligheter, i synnerhet när vi tittar på hur man har anpassat den här lagstiftningen i andra länder, exempelvis i Finland.

Jag ser fram emot voteringen nu i eftermiddag. Jag noterar att de borgerliga partierna inte yrkar bifall till sin reservation, vilket med absolut största sannolikhet kommer att innebära att vi får en majoritet i den här kammaren för att vi ska få ordning och reda och skydd för ripan vad det gäller fjälljakten. Det tycker jag är väldigt bra.

Anf. 94 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M) replik:

Fru talman! Jag reagerade på inledningen av Jens Holms debattinlägg. Han sade att det gör ont att få en kula i sig. Jag har aldrig blivit skjuten, men jag kan berätta för Jens Holm att jag har träffat två nu levande som har blivit skjutna. Båda garanterar att det inte känns ett dugg när man blir träffad – det är bara den empiriska erfarenhet som jag har tillskansat mig; det är därmed inte sagt att det är så alltid – men det gör väldigt ont sedan, om man inte dör, naturligtvis.

Men det var inte därför som jag gick upp här, fru talman, utan det var för att jag ställde två tydliga frågor i mitt huvudförande tidigare i dag.

Jag undrar om Vänsterpartiet och Jens Holm menar att vi ska återgå till den skrivning som fanns i § 28 där det sades att det var först vid upprepade anfall som man fick träda i funktion och ingripa. Det innebär, inte minst när det gäller en attack från en björn eller en varg, att det är först efter första attacken. Då är det helt meningslöst, i regel. Det är min ena fråga.

Den andra frågan är knuten till detta. Anser Vänsterpartiet att man inte ska få skydda sina fåboddjur, som av naturliga skäl inte går inhägnade, eller sin hund?

Det skulle vara intressant att få de här svaren.

Sedan hänvisar Jens Holm till Moderaternas motion. Jag vill påstå att det handlar om moderaten. Han är en av ca 105 ledamöter. Och som Jens Holm har noterat har Moderaterna inte yrkat bifall till den.

Anf. 95 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag fick en fråga från Bengt-Anders om § 28. Jag tyckte att jag svarade på det relativt bra. Ja, vi vill tillbaka till den gamla skrivningen. Det är det som vi skriver i vår motion. Samtidigt lade jag till en brasklapp, nämligen att vi är beredda att anpassa vår politik till verkligheten.

Om vi kommer till en slutsats om att den förändring som har gjorts faktiskt inte lett till det här stora hotet mot de vilda djuren, i synnerhet vargarna, är vi beredda att anpassa vår politik efter det.

Det som står i det här betänkandet är att vi vill tillbaka till det som stod tidigare, och vi tycker att det är fel att man kan skjuta rovdjur utanför hägn.

Sedan gäller det godsjakten. Det finns en moderat motion från Jan Ericson och en vänsterpartimotion som har lett till en reservation om att förbjuda godsjakten. Då skulle jag vilja fråga Bengt-Anders om det är Moderaternas bild att godsjakten, som den ser ut i dag, fungerar väl och att den stämmer överens med till exempel § 27 i jaktlagen om att djur inte ska utsättas för ett onödigt lidande.

Anf. 96 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M) replik:

Fru talman! Jens Holm verkar över huvud taget inte ha följt vad som hänt efter ändringen av 28 §. Kan Jens Holm nämna något fall där 28 § varit ett hot mot en viltstam i Sverige? Vad Jens Holm säger är ju att om det skulle visa sig att det inte är ett hot mot rovdjuren skulle ni i Vänsterpartiet vara beredda att ändra er.

Därför blir min fråga: Finns det något bevis för att rovdjursstammarna påverkats på ett sådant sätt att deras möjligheter till fortlevnad skulle äventyras? Det skulle det vara intressant att veta.

Jag konstaterar bara att Vänsterpartiet anser att det är okej att tamdjur blir dödade när ett rovdjur angriper dem. Som tamdjursägare ska man alltså stillatigande åse det första anfallet. Först efter upprepat anfall ska man kunna ingripa. Jag vill se den tamdjursägare som i ett sådant läge inte gör vad vederbörande kan för att det här ska undvikas och då använder, om den möjligheten finns, även skjutvapen.

Jag tror inte att Jens Holm om det gällde hans hund – ifall han har en hund – tillätigande skulle kunna åse ett anfall. Det är icke mänskligt att vi som lagstiftare ska kräva något sådant av medborgarna.

En enskild ledamot har skrivit en motion om godsjakten. Men det finns ingen reservation som en följd av motionen. Även inom fisket förekommer godsjakt, att man släpper ut fiskar. Och i den mån exempelvis fåglar släpps ut och de får tillräckligt med tid på sig för att anpassa sig utgör dessa fåglar ett bidrag till den biologiska mångfalden. Det får man inte glömma.

Anf. 97 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! När det gäller ändringen av 28 § jaktförordningen sade jag att det finns större hot mot bevarandet av rovdjuren. Det gäller då till exempel vad regeringen säger om licensjakt på vargar och förslagen nu om ny skyddsjakt som jag är rädd blir en ny form av licensjakt.

Vänsterpartiets hållning är att tamdjursägare ska ha rätt att försvara sina tamdjur. Hur ska då detta i praktiken gå till? Ska det gå till så att vi har precis samma paragraf som tidigare? Bengt-Anders Johansson, jag kan ärligt säga att inte heller den paragrafen var optimal.

Med bättre tid och framförhållning hade vi kanske kunnat ha en utförligare formulering om det. Jag hoppas att vi kan återkomma till den saken. Men så som det nu ser ut är inte heller bra. När man kan skjuta djur utanför hägn blir det väldigt svårt för en polis eller åklagare att leda i bevis att man verkligen sköt för att skydda sina djur.

Hittills har verkligheten visat att det inte blivit riktigt så illa som vi trodde. Det tycker jag är jättebra. Kanske är det därför att vi hela tiden ropat ”vargen kommer” som det blivit en form av självsanerande effekt.

Jag tycker att Bengt-Anders och alla andra jaktanhängare ska titta lite närmare på detta med skyddsjakt. När jag arbetade som journalist intervjuade jag Jan Guillou som väl, skulle jag vilja säga, i det närmaste är en fanatisk jägare. Han verkar älska att jaga. Men han sade till mig: Är det någonting i det här landet som ska förbjudas så är det godsjakten. Det är en helt meningslös verksamhet. Hundratusentals fåglar föds upp för att rika direktörer sedan ska kunna komma och panga på dem.

Jag ser inte något viltvårdsargument bakom det här. I stället ser jag bara att starka ekonomiska intressen ligger bakom detta. Lidande blir hundratusentals fåglar. Därför vill vi i Vänsterpartiet ha ett förbud. Jag gläds åt att det finns åtminstone en klok moderat, Jan Eriesson, som också vill ha det.

Anf. 98 IRENE OSKARSSON (KD):

Herr talman! Det blev nästan ordentligt med nerv i det senaste replikskiftet här.

Detta betänkande har redan belysts på många sätt. Det är ett motionsbetänkande som, som vanligt, rör många olika frågor. Men i denna kammarer fokuserar vi gärna på något enstaka ämne i varje betänkande. Här är det naturligtvis fjälljakten som varit det stora ämnet. Men det finns också andra delar att belysa. Därför skulle jag vilja nämna några ord om dem.

Först skulle jag vilja nämna rennäringen och situationen i Sverige för samerna som urfolk med speciella rättigheter. Så ska det förbli.

Vi månar om ett liv i samexistens och dialog och om att det sker på ett bra sätt. Här finns det goda intentioner och goda ambitioner. Saker kan göras bättre. Men när jag läser motionen och reservationen från Sverigedemokraterna blir jag beklämd. Sedvanerätt och äganderätt ska kunna samverka och samexistera.

Herr talman! När det gäller fjälljakten har vi från åtminstone tre av talarna här i dag hört dragningar så jag tänker inte upprepa det sagda. Inte heller hade jag förberett mig på en upprepning. Jag visste att Helén Pettersson, Bengt-Anders Johansson och Nina Lundström skulle ta de här lektionerna ur lite olika perspektiv.

Dock kan jag fundera på varför vi inte gemensamt i denna kammare kan läsa texterna som det står där. Ibland återgår jag till mitt gamla värv och försöker läsa ganska bokstavstroget. Ur det perspektivet kan jag inte annat än instämma i vad Roger Tiefensee sade i ett tidigare inlägg. Vi strider om påvens skägg. Jag får väl upplysa lyssnarna om att han inte har något skägg och inte får ha det.

Därmed kan det konstateras att det finns oerhörda likheter i det vi nu vill åstadkomma. Men alliansföreträdarna säger: Låt oss ta detta i en ordning som möjliggör för oss att få ha egen rådighet över frågorna, nämligen svensk rådighet över jaktfrågor i Sverige – ingen annan ska råda över dessa – och därmed jobba på ett sådant sätt att vi använder oss av de utvärderingar som är på gång. När myndigheter säger att man vill ha mer tid brukar oppositionen säga: Vi ska lyssna på myndigheterna och göra som de säger.

Men i den här frågan kan vi tydligen strunta i vad våra myndigheter säger. Jag skulle med glädje använda samma argumentation i andra debatter om jag inte vill försöka hålla mig till någotsånär sakliga grunder. Bara genom att säga ordet skogsfrågor skulle jag väl kunna få i gång en annan diskussion.

Redan i dag finns det möjligheter att göra undantag för närboende när det gäller att få bättre möjligheter till jakt. Men vi sörmlänningar – bland annat jag – gör oss inte besvär. Det tycker jag är alldeles korrekt, alldeles riktigt, liksom att vi fortsätter att jobba med att hitta möjligheter.

I reservationstexten på sidorna 29 och 30 – den som vill kan gå in på riksdagens nya exemplariska hemsida där det blivit mycket lättare att ta till sig dokument när man sitter där hemma och har glömt dokumenten i Stockholm – är det nu mycket enklare att ta del av en gedigen beskrivning av ämnet.

Med detta instämmer jag i vad Bengt-Anders Johansson och Nina Larsson sagt rörande det här.

En annan oerhört viktig fråga är den om att jakt och viltvård – vård av naturen skulle kunna läggas till – är en central del. Jägarkåren är en viktig aktör i sammanhanget. Inte minst gäller det då det som handlar om älgförvaltning, något som rör utvecklingen av älgstammen och av skogspolitiken. Vidare gäller det hur det ser ut avseende ägarförhållandena. Den som läst senaste numret av Svensk Jakt kan konstatera att där skriver både skogsägarintressen och jägarintressen samfällt: Låt oss nu se till att göra denna nya möjlighet till någonting bra. Låt oss arbeta med de eventuella barnsjukdomar som finns i alla nya regelverk. Vi ska lösa det här.

Mot den bakgrunden är det besynnerligt att likt Socialdemokraterna och Helén Pettersson hävda att vi från statligt håll ska gå in med styrmedel i frågan. Som framgår av betänkandet löser sig detta alldeles ypperligt av sig självt. Det löser sig också utifrån att jaktintressen och det som hör till jakten omsätter en oerhört stor mängd pengar, kapital.

Jag tror att jag har en hälsning till Jens Holm från en partikamrat till mig som också sitter här i lokalen: Du är varmt välkommen till Skåne, Jens, för att se vad gods jakt är i praktiken och vad man kan få se av viltvård, som är något som har kommit fram ur detta arbete om det sköts på rätt sätt. Det kan naturligtvis också både skötas och misskötas som allt annat.

Herr talman! Jag ska inte förlänga denna debatt ytterligare utan gör som föregående alliansföreträdare och gläder mig åt detta betänkande. (Applåder)

Anf. 99 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Herr talman! Att samtliga medborgare har samma grundläggande fri- och rättigheter men också skyldigheter är en förutsättning för att ett land ska kunna kalla sig demokratiskt. Att samtliga medborgare har samma grundläggande fri- och rättigheter men också skyldigheter är en självklarhet i en rättsstat.

En stat som särbehandlar sina medborgare på grundval av etnisk eller kulturell tillhörighet kan inte anses uppfylla de mest grundläggande kraven på en demokrati eller principerna för en rättsstat. I dag 2012 särbehandlas medborgare i Sverige just på grund av etnisk eller kulturell tillhörighet.

Herr talman! Vi sverigedemokrater anser att den samiska minoriteten, den samiska kulturen och samernas ursprungliga levnadssätt är en naturlig och skyddsvärd del av Sverige.

Vi sverigedemokrater anser att den samiska minoriteten ska erhålla statens stöd för att bevara sin kultur och särart. Vidare anser vi att den samiska minoriteten ska skyddas från diskriminering och negativ särbehandling.

Men skydd från diskriminering och särbehandling ska syfta till att ge samerna samma grundläggande fri- och rättigheter, samma möjligheter, samma del i det svenska samhället som alla andra medborgare, inte mer rättigheter och inte mer möjligheter på någon annans bekostnad.

Någonting som vi kan vara helt säkra på är att det då blir någon annans grundläggande fri- och rättigheter som kränks, någon annans möjligheter som begränsas och någon annan som diskrimineras. Så kan vi inte ha det i ett demokratiskt Sverige som bygger på rättsstatens principer.

Herr talman! I början av februari var jag uppe i västra Västerbotten och träffade en grupp människor vilkas grundläggande fri- och rättigheter har kränkts, en grupp människor som har diskriminerats just på grundval av sin etniska och kulturella tillhörighet.

Jag träffade där en grupp människor där en del kallade sig själva samer och andra inte. Vissa har rösträtt i Sametinget, andra har det inte. De som kallade sig själva samer hade samtliga ursprung i vad vi brukar benämna jakt- och fiskesamerna som är den ursprungliga samiska be-

folkningen i den övervägande delen av samernas traditionella utbredningsområde.

Gemensamt för dem alla var att de hade diskriminerats på grund av sin etniska och kulturella tillhörighet. De hade diskriminerats av den svenska staten och av den svenska statens förlängda arm, nämligen länsstyrelsen.

Anledningen till att jag var där var att de hade ringt mig och bett mig komma. Jag var inte den första politiker som de hade talat med, långt därifrån. Jordbruksminister Eskil Erlandsson och Lars Ohly är bara två av alla de politiker som de hade träffat och framfört sina synpunkter till, politiker från i stort sett alla politiska partier representerade i Sveriges riksdag. Nästan alla har de förfärats av det de har fått höra, och alla har lovat att ta tag i saken, att se till att få till stånd en förändring och att ta med sig frågan till Stockholm och där driva den. Alla har de lovat dessa människor upprättelse. Men absolut ingenting har hänt. Nu bemöts de bara med tystnad. Det var löften som inget var värt. De människor som vi talar om utgör ju ingen större väljargrupp. Kanske är det därför.

Vad är det dessa människor har varit med om? Dessa människor och deras förfäder har levt i dessa områden i många generationer, i hundratals och kanske i tusentals år. Där har de brukat jorden, jagat, fiskat, tagit ved för bränsle och använt naturens resurser, ofta helt enkelt för att överleva.

De är i dag ägare och förvaltare till stora delar av de landområden som har skötts och brukats av dem, deras föräldrar och i sin tur av deras föräldrar i generation efter generation. De är ägare till marken, men de är inte brukare till sina egna marker. Den rätten har i stället den svenska staten tagit ifrån dem och gett den till andra, ofta med kortare historisk anknytning till samma områden.

De har äganderätten men inte brukarrätten till sina egna marker. Där jagar och fiskar i dag andra samer, samer som tillhör en sameby, samer som har rätt att äga renar.

Herr talman! Jag tänker inte göra detta till en debatt om vem som var först. Vem som efter att inlandsisen hade dragit sig tillbaka var först med att sätta sin fot på ett stycke mark är i dag, tusentals år senare, rätt ointressant och inget som vi i dag kan bygga vår rättskipning på.

Men jag ska berätta en liten saga, om talmannen tillåter.

Det var en gång en upptäcktsresande som vi kan kalla Sven som tillsammans med sitt manskap seglade norrut uppför kusten i tre skepp. Vi kan kalla dem Svea, Göta och Vende. De sökte en ny och närmare väg till Indien. I stället fann de ett oupptäckt stycke land som beboddes av människor med konstiga kläder, konstiga vanor och som levde nära naturen. Under några hundra år fördrev man dessa urinvånare, stal deras land och satte urinvånarna i reservat.

Därmed var det slut på sagan. Detta var naturligtvis inte sant. Det var inte så det gick till. Den historien härrör från en helt annan världsdelen med helt andra kulturer och människor inblandade.

Sant är att det har förekommit övergrepp på samer, inte sällan från staten eller kungen, som ofta var samma sak, och deras representanter. Men det var en typ av övergrepp som drabbade många i Sverige, oavsett var de bodde och vilken kulturell eller etnisk härkomst de hade.

Men den bild som man kan få av en felaktig och snedvriden debatt är ändå en historia, en felaktig sådan, som liknar den korta saga som jag nyss berättade.

Viljan att vi i Sverige ska ha våra egna ”indianer” som ska skyddas från all världens olyckor har överskuggat en korrekt historieskrivning. Sanningen är egentligen att människor med olika etniska och kulturella ursprung har levt i det som i dag utgör renbetesområden i hundratals och kanske tusentals år. Det går inte att i dag fastställa vem som var först och på grundval av detta bestämma vem som har rätt och vem som inte har rätt att bruka marken. Detta är forskarna tämligen överens om att de är oense om. Det finns alltså flera åsiktsriktningar.

Vad som däremot är känt är att dagens rendrift med stora årstidsvandrande hjordar i större delen av den svenska fjällkedjan är en relativt ny företeelse.

Historiskt sett har ett mindre antal renar i dessa områden ägts av småbrukare, av jakt- och fiskesamer och av andra för transport, för kött och för skinn.

Påfundet att renar får ägas endast av samer som är medlemmar i en sameby saknar helt historisk bärighet och är en märklig och diskriminerande konstruktion.

Sedvanan att hålla renar i stora hjordar med årstidsvandringar till nya betesmarker har i vissa delar av fjällkedjan funnits under mycket lång tid. I andra delar av fjällkedjan härrör den från tiden efter kriget mellan Ryssland och Sverige i början av 1800-talet, då många samer som praktiserade den typen av renskötsel antingen fördrevs eller flydde från ryskt område in på svenskt område. Större delen av dagens renskötsel, från norra Dalarna och upp till Norrbotten, härrör från denna händelse – urminnes hävd.

Herr talman! Det faktum att staten har tilldelat en viss grupp samer särskilda privilegier har gjort att svenskar och andra grupper av samer med rätta har känt sig diskriminerade. Med detta vill jag förtydliga att även samerna är svenskar. Detta har gett upphov till stora motsättningar och infekterade konflikter.

Svenska medborgare av samisk börd boende i södra och mellersta Sverige bör inte ha mindre rättigheter än medborgare av svensk börd i dessa områden. Medborgare av svensk, finsk eller annan börd bör inte ha mindre rättigheter än medborgare av samisk börd i norra Sverige. Detta borde vara en självklarhet i ett demokratiskt Sverige som bygger på rättsstatens principer.

Sverigedemokraterna föreslår därför en översyn av rennäringslagen i syfte att garantera att alla medborgare har samma rättigheter och är lika inför lagen.

Avslutningsvis yrkar jag bifall till reservation 1.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 14 §.)

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2011/12:CU14
Planering och byggande.

*Planering och
byggande*

Anf. 100 KATARINA KÖHLER (S):

Herr talman! I dag ska vi debattera och så småningom besluta om frågor som gäller planering och byggande. Det är ett omfattande och viktigt område.

På detta område har vi en ny lagstiftning sedan knappt ett år. Det är en lagstiftning som skulle vara enklare och tydligare och som skulle underlätta för privatpersoner, kommuner och myndigheter. Huruvida det har blivit så återstår att se. Det finns olika uppfattningar om det. Jag återkommer om det i slutet av mitt anförande.

Jag börjar med att yrka bifall till reservationerna 2, 11 och 16. Vi står naturligtvis bakom samtliga S-motioner, men för tids vinnande yrkar vi bifall endast till dessa.

Allt oftare framkommer det kritik om att tillgången till det offentliga rummet krymper när nya bostadsområden eller handelscentrum växer fram. Köpcentrum och omgivande mark ägs numera ofta av privata fastighetsbolag. Det innebär att den enskildes och föreningars möjligheter att föra samtal, informera och argumentera beskärs. Det är viktigt att yttrandefriheten inte kvävs och att människor även fortsättningsvis ges utrymme att i det offentliga rummet få skapa opinion och prata med varandra om viktiga frågor. Det är därför viktigt att man i planbestämmelserna föreskriver dessa rättigheter när det gäller gallerior och köpcentrum.

Planering för gemensamma lokaler och möjlighet till ett rikt kulturutbud är också viktigt i byggande och planerande av nya bostadsområden. Vi vill att människor ska känna gemenskap och vi vill att människor ska lära sig av varandra och förstå varandras olikheter och synsätt för att på det viset undvika segregation och isolering i våra bostadsområden. Vi ska i planeringen tänka på åldersstrukturer och etnicitet. Vi ska tänka jämställt, och vi ska framför allt tänka på barnen och på barnens möjligheter att utvecklas och ha ett rikt liv i sitt bostadsområde. Vi måste därför vara extra noggranna vid planeringen och se till att det finns extra utrymmen för olika syften i bostadsområdena.

Det blir allt viktigare att vi tänker långsiktigt när vi planerar och bygger bostäder för framtiden. Vi får en allt större andel äldre i befolkningen. Om våra bostäder redan från början vore anpassade till människors villkor genom olika perioder och besvärligheter i livet skulle många kunna bo kvar hemma mycket längre. I dag är många bostäder inte så tillgängliga som de ska vara. Bristen på hissar är stor i många äldre flerbilshus. Enligt Boverkets beräkningar skulle det behövas ungefär 75 000 hissar i de befintliga fastigheterna. Det blir naturligtvis ytterligare ett hinder för gamla människor och för funktionshindrade, och deras bostadsmarknad krymper. I äldre bostäder är det ofta trånga badrum och smala korridorer. Det kan vara höga trösklar och en mängd andra hinder som gör att bostäderna inte har den tillgänglighet vi vill att de ska ha.

Vi socialdemokrater tycker och har alltid tyckt att detta är en viktig fråga. Det handlar om jämlikhet. Det handlar om allas rätt till en bra bostad.

Herr talman! I dag breder bostadsbristen ut sig över hela landet, naturligtvis främst i de stora städerna, men problemen är stora också ute i landet. I universitetsstäderna är bristen på studentbostäder enormt stor. Många studenter kan inte stanna och studera på den ort där de kommit in på grund av att de inte får tag i bostad. Man bor i campingstugor och källarutrymmen. Det finns till och med de som bor i tält och lekstugor de första månaderna medan de letar bostad för att kunna stanna kvar och studera. Många kan inte stanna kvar utan måste flytta och låta bli sin utbildning.

Vi socialdemokrater menar att regeringen har tagit sin hand ifrån bostadspolitikerna och i stället överlåtit frågan till marknaden att själv bestämma. I dag ser vi resultatet. Vi har enorma bostadsköer och massor av människor har ingenstans att bo. Ingen kan vara nöjd med det. Till och med regeringen måste väl inse att man har misslyckats kapitalt när det gäller bostadsförsörjningen.

Det finns många äldre fastigheter med oinredda vindar som skulle kunna byggas om till små lägenheter för unga och studenter. Reglerna säger att när man bygger om ska man göra det på sådant sätt att alla lägenheter blir tillgängliga. Det betyder att man måste bygga hissar. Att bygga en hiss så att den går ända upp till vindsvåningen innebär stora kostnader. Många fastighetsägare säger att det blir olönsamt, och därför vill man inte satsa på sådana ombyggnationer.

Trots det vi säger om tillgänglighet för alla menar vi att det är befogat att ge dispens från kravet på hiss ända upp till vindsvåningen när det gäller lägenheter som är mindre än 30 kvadratmeter i fastigheter som kan vara lämpliga för detta. Lägenheterna ska öronmärkas för unga och studenter.

Vi måste försöka ta ett ansvar för alla dem som i dag inte har ett eget boende – för unga som inte kan starta sina liv eftersom de inte kan flytta hemifrån och för studenter som ska utbilda sig för att senare få ett bra liv. Vi måste tänka om.

Jag ska också säga något om energianvändningen.

Mer än 30 procent av energianvändningen går i dag till uppvärmning av våra bostäder. Riksdagen tog 2006 ett beslut under avsnittet god byggd miljö om att vi skulle arbeta för att sänka den totala energianvändningen i bostäder med 20 procent till 2020 och med 50 procent till 2050 i förhållande till energianvändningen 1995.

Vi socialdemokrater menar att man kan gå längre. Utvecklingen av arbetsmetoder och val av material och produkter går snabbt framåt. Därför menar vi att man kan göra mer. Allt fler företag och branscher inser att arbetet med att hitta bättre och mer effektiva material kan ge konkurrensfördelar. Många strävar efter att bli mer kunniga på att ta fram bra produkter.

Därför menar vi att man till 2020 borde kunna minska energianvändningen med 30 procent i stället för 20. Det finns många skäl till det jag sade nyss, men med tanke på hur bostadssituationen ser ut i landet och med tanke på hur många bostadsområden i vårt land som är oerhört nedgångna måste vi rusta upp och renovera. Skulle vi investera i ett projekt

för att rusta upp fastigheter som byggdes främst som miljonprogramsområden med energismarta lösningar tror vi inte att det skulle vara svårt att uppnå ett 30-procentsmål.

Det är viktigt att komma i gång med dessa upprustningar, och det finns många skäl till det. Inte minst skulle det ge arbetstillfällen till många människor under ganska lång tid. Vi skulle höja kvaliteten på bostadsområden som i dag är nedgångna, och det skulle i sin tur kunna ge ringar på vattnet så att man får ut enbart positiva saker av detta.

Till slut vill jag kort beröra plan- och bygglagen. Blev den så bra som alla hade förhoppningar om? Det har bara gått ett år. Vi vet att det finns ganska mycket kritik mot plan- och bygglagen, inte minst när det gäller de sanktionsavgifter vi har sett tas ut. Vi vet att regeringen nu jobbar på det, och jag vill bara ytterligare betona vikten av att regeringen tar tag i dessa frågor och arbetar med att förbättra det som inte blev bra i plan- och bygglagen.

Det finns andra saker att tala om också, men jag ser att jag har använt min talartid. Eftersom jag är en snäll människa stannar jag där.

(Applåder)

I detta anförande instämde Jonas Gunnarsson (S).

Anf. 101 JAN LINDHOLM (MP):

Herr talman! Civilutskottets betänkande 14 om planering och byggande är indelat i 29 beslutspunkter, och Miljöpartiet har reservationer till 16 av dessa punkter.

Att det finns många reservationer i ett betänkande behöver inte betyda att skiljelinjerna mellan regering och opposition är extremt stor. I många frågor som tas upp i betänkandet är det faktiskt så att de flesta partier har en ganska gemensam problembeskrivning, men vi har olika uppfattning om hur lösningarna ser ut. Ibland skiljer det sig bara i hur man ser på det arbete som redan pågår, och ibland handlar det om skilda uppfattningar om hur man ska prioritera utredningsresurser. Det finns dock naturligtvis frågor där vi även har helt olika syn på både mål och metoder.

Personligen tycker jag att alla de frågor som tas upp i betänkandet är så pass viktiga och intressanta att jag har svårt att avstå från att säga något om alla punkter där vi har reservationer. Jag ska dock försöka klara att inte göra det. Min partikamrat Tina Ehn kommer senare i debatten att fokusera på argumentationen kring externhandelsfrågor, så det tar jag inte upp. Tyngdpunkten i mitt anförande är avsett att ligga på frågor kring inomhusmiljöns betydelse för hälsan, men innan jag hoppar dit ska jag säga något om några övriga punkter i betänkandet.

Herr talman! När det gäller planering av bostadsområden, såväl nya som vid omdaning av äldre, är det av stor betydelse att man, som vi anför i reservation 3, i ökad utsträckning beaktar såväl barnperspektivet som jämställdhetsperspektivet. De allmänna och offentliga utrymmena, till exempel trapphus, gång- och cykelvägar, trottoarer, parkeringsytor, angoringsplatser för kollektivtrafik, parker, torg, lekplatser, skolgårdar och så vidare, menar vi måste utformas så att de stöder förutsättningar för ökad jämställdhet mellan människor – gamla som unga, män som kvinnor, resursstarka som resurssvaga. Vi menar också att planeringen även

måste ta hänsyn till alla dem som har olika former av funktionsnedsättning.

Miljöpartiets förslag att Boverket får i uppdrag att utveckla metoder för stöd åt kommunerna att förbättra sitt arbete i den riktningen avslås av regeringen. Många tolkar det som att vi har en regering som inte hänger med i utvecklingen och som struntar i grundläggande mänskliga rättigheter.

När det gäller klimatfrågor och bebyggelseplanering verkar det som att regeringen helt har glömt bort att en dimension av klimatarbetet måste vara att minimera riskerna. Vårt samhällsbygge är på många sätt sårbart. Ett exempel är den förändring av plan- och bygglagen som alliansregeringen genomfört, som faktiskt underlättar för byggande med ökad risk. Den uppenbara ambitionen med förändringen av lagen – att underlätta för mer strandnära bebyggelse – innebär ökade risker. Så länge vi fortsätter på det viset ökar sårbarheten i vårt samhälle.

Att lagändringen inte fått det genomslag regeringen ville kan vi ju vara glada för, men det gör inte lagen mindre skadlig eller mindre riskfylld. Regeringen höll ett seminarium i måndags, där det var helt uppenbart att man har ambitionen att ytterligare stimulera riskutsatt bebyggelse. Man vill se ännu mer byggande utmed sjöar och vattendrag utan att ta något som helst ansvar för konsekvenserna. Det blir förmodligen kommunerna som, som vanligt, får ta smällen när dåliga lagar skadar medborgarnas ekonomi.

Oavsett hur framgångsrika de internationella förhandlingarna om klimatåtgärder kommer att vara vet vi att klimatet kommer att förändras. Det vi människor i bästa fall kan påverka är hur omfattande klimatförändringarna blir och möjligen hur långvariga. Därför kan vi med säkerhet säga att vi kommer att se fler intensiva skyfall, mer och kraftigare stormar, längre och hetare torrperioder och förmodligen även perioder med strängare kyla, fler och mer omfattande översvämningar i sjöar och vattendrag samt en stigande havsnivå.

Miljöpartiet anser att denna kunskap borde ge avtryck i de beslut som tas i riksdag och regering. Infrastruktur och den byggda miljön ska helst stå i mer än hundra år, i vissa fall betydligt längre. Eftersom det alltid är billigare att göra rätt från början menar Miljöpartiet att de regelverk som styr hur vi planerar och bygger borde utformas så att marginalerna för att klara av dessa förändringar blir större. I Japan erkänner man att marginalerna var för små – ingen hade kunnat föreställa sig så höga vågor som de som slog ut kärnkraften. I Norge är det vanligt med jordskred, och säkerhetsmarginaler är någonting man diskuterar där.

Miljöpartiet anser att det är onödigt att tak- och fasadmaterial ska blåsa loss från byggnader och döda människor och skada materiella värden som till exempel bilar innan vi skärper kraven på hur dessa konstruktioner ska utformas. Det är onödigt att människor ska tvingas överge sina översvämmade och bortspolade hus innan vi slutar bygga för nära sjöar och vattendrag. Det är lika onödigt att tak ska rasa in och källare vattenfyllas innan vi börjar dimensionera för avrinning och omhändertagande av regnvatten så att de klarar av de skyfall vi vet kommer att bli allt vanligare.

Räddningsfordonen borde inte heller behöva bli stående i dåligt planerade, planfria korsningar när de behövs för att rädda skadade. Väldigt

mycket lidande kan besparas, och stora kapital kan räddas om vi gör rätt från början. Därför menar jag att riksdagen borde rösta för reservation 4.

Herr talman! EU-parlamentet har studerat bioinitiativet om elöverkänslighet och med förkrossande majoritet slagit fast att den vetenskapliga grunden är god för att påstå att människor kan drabbas av skador från icke-joniserande strålning. WHO har dragit samma slutsats. Den kompetens som den svenska strålsäkerhetsmyndigheten lutat sig mot har avslöjats som jävig och uteslutits från internationella vetenskapliga möten om icke-joniserande strålning. Sverige sitter alltså inte ens på avbyt Arbänkens längre. Det finns en hel del att göra för att återupprätta vår trovärdighet på området.

Den forskning som förnekar förekomsten av skador från icke-joniserande strålning är till stor del finansierad av den berörda industrin. Den forskning som saknar band till denna industri är däremot väldigt tydlig med att problemet är omfattande. Situationen liknar på många sätt den som under lång tid rådde när det gällde kunskapsläget om riskerna med rökning. Att forskningen är fri från ekonomiska intressen är en förutsättning för att vi politiker ska få trovärdiga beslutsunderlag, särskilt när väldigt stora pengar står på spel.

Om kammaren ställer sig bakom reservation 10 skulle det vara en klar signal till forskarvärden att man inte längre kan dupera politiker med dåligt underbyggda studier och friserade rapporter. Det skulle vara en seger för vetenskapen.

Om regeringen vidtog de åtgärder som föreslås i de berörda yrkandena skulle även kommunernas arbete med att skydda de invånare som lider av icke-joniserande strålning underlättas radikalt. Att regeringen inte vill hjälpa kommunerna i det arbetet tycker jag är svårt att förstå.

Herr talman! Regeringen har arbetat med frågan om energikrav vid nybyggnation av bostäder, och vi har faktiskt väntat oss en proposition. Miljöpartiet de gröna har länge drivit kravet på att så kallad passivhustandard ska bli norm vid nybyggnation. Det skulle innebära en energiförbrukning på ca 40–45 kilowattimmar per kvadratmeter och år, eftersom det är den energi som normalt förbrukas för så kallad hushållsel, det vill säga för matlagning, belysning, tvätt, dammsugare, datorer, tv, kylar, frysar och så vidare. Varenda sådan kilowattimme som vi förbrukar bidrar ju till att värma våra bostäder. Sedan måste man ta hänsyn till den energi som strålar ut från våra kroppar, för vi vill ju inte bygga så väl isolerade hus att vi ständigt måste kyla dem när vi befinner oss där.

Att regeringen inte vågar ställa tuffa krav gör att det blir onödigt dyrt att bygga. När vi inte har nationella normer som ligger på en rimlig nivå i förhållande till det som byggföretagen kan bygga och det som marknaden efterfrågar uppstår ett stort spann inom vilket kommunerna kan forma lokala krav.

Om regeringen envist håller fast vid en norm på 90 kilowattimmar per kvadratmeter och år när industrin redan bygger för 70, 60, 55 eller till och med 45 kilowattimmar per kvadratmeter och år, beroende på varierande kommunala krav, blir det väldigt svårt att vara en rationell byggherre. Lokala variationer gör det helt enkelt dyrare.

Om riksdagen sätter ned foten och röstar för reservation 15 underlättar det att få fart på nybyggnation – det som alla talar om men som regeringen inte gör något för att åstadkomma.

Ett bifall till reservation 16 skulle även underlätta nyproduktion. Regeringen talar om behovet av tydliga spelregler och långsiktighet, men när vi då föreslår det backar regeringen. Man undrar hur länge investerare och förvaltare ska behöva vänta innan regeringen sätter ned foten och talar om vilka krav som ska gälla för långsiktigt hållbart byggande. Det behövs tydliga beslut om det ska vara möjligt att nå målen som är uppsatta till 2020 och 2050.

Sedan jag började i riksdagen hösten 2004 har jag arrangerat ett antal seminarier kring solenergi, eftersom det var det område som jag arbetade inom innan jag blev riksdagsledamot. Jag har i motionsform föreslagit många åtgärder för att inslaget av solenergiteknik ska öka i Sverige. Vi har väldigt goda förutsättningar för solenergi, trots att de flesta inte verkar förstå det.

Allt fler länder inför regler för bygglov som innebär att ytmaterialen på byggnaderna, som tak och ytterväggar, måste användas i energisyrte.

Sverige har varit långt framme inom solenergiteknikområdet, men den svaga hemmamarknaden gör tyvärr att många innovationer bland svenska forskare och företag blir industrier i andra länder. Jag menar att ett stöd för reservation 17, förutom att det efter ett par år skulle göra att vårt samhälle skulle bli betydligt mindre sårbart, skulle förbättra förutsättningarna för en växande svensk solenergiteknik.

Då, herr talman, kommer vi till huvudnumret i detta anförande, frågan om byggnadernas inomhusmiljö och dess betydelse för hälsan.

Den första stora sjuka-hus-debatten pågick i slutet av 1980-talet. Det dåvarande bostadsutskottet engagerade sig en hel del i frågan och föreslog hösten 1988 ett tillkännagivande till regeringen om behovet av en bred översyn i syfte att komma till rätta med de så kallade sjuka husen.

Tilkännagivandet ledde till att det tillsattes en arbetsgrupp som i början av 1990 redovisade betänkandet *Byggnaders inomhusmiljö m.m.* Betänkandet kom i sin tur att ligga till grund för två propositioner, dels proposition 145 från riksdagsåret 1990/91 om byggnaders inomhusmiljö, dels proposition 189 från samma år om införande av lagen om byggnadsgaranti. Bostadsutskottet valde att behandla dessa båda propositioner i ett och samma betänkande, 1990/91:BoU19, som man döpte till *Byggnaders inomhusmiljö*.

Det var den dåvarande socialdemokratiska bostadsministern Ulf Lönqvist som hann driva igenom förslaget före regeringsskiftet den 4 oktober 1991, då Carl Bildt blev statsminister. Den då nytillträdde borgerliga regeringen var inte så förtjust i lagen om byggnadsgaranti utan valde att två gånger skjuta upp ikraftträdandet för att så småningom genom betänkande 1992/93:BoU22 från bostadsutskottet i stället införa den byggfelsförsäkring som sedan blev mycket ifrågasatt och som numera är avskaffad.

Jag har här i min hand originalen av två olika anförenden om bostadsfrågor från 1990 som jag har kommit över. Det som hölls på Bleck och Plåts kongress i Stockholm den 5 september 1990 är 17 sidor långt, men jag har lovat att inte läsa upp det här i dag. Det räcker inte tiden till för. Men det handlar bland annat om alla de barn som redan då enligt läkarna hade drabbats av det typiska sjuka-hus-syndromet.

Det var alltså en socialdemokratisk minister, Ulf Lönnqvist, som höll anförandet. Jag tänker bara citera lite från det. Så här beskriver han syftet med själva förslaget:

”Arbetsgruppens förslag är att producenten skall garantera produkten i 10 år. Byggfel skall då avhjälpas snabbt. Ett försäkringssystem står för kostnaden. Därifrån får krav ställas på ansvarig producent att betala. Det viktiga är: Konsumenten skall snabbt få felet avhjälpt. Den ansvarige skall betala. Så skall inomhusmiljön kunna förbättras. Ansvar för produkten/bostaden skall läggas på den som producerar.”

Det är väldigt klart och tydligt, tycker jag. De fallbeskrivningar som han tar upp är väldigt lika de som vi ser i dag. Och från ett av de områden som han nämnde i anförandet 1990 händer det att vi får höra precis likadana problembeskrivningar av sjuka-hus-syndrom än i dag.

De fyra yrkanden som finns i motion C244, som reservation 18 i dagens betänkande behandlar, liknar i stor utsträckning de som arbetsgruppen lade fram 1990.

Det har nu gått över 20 år och tusentals familjer har fått sina liv förstörda. Andelen barn med astmaliknande symptom ökar fortfarande. Och exemplen på så kallade sjuka hus är kanske inte oändliga, men de är alldeles för många för att jag ska kunna räkna upp dem. Enbart i min hemkommun har vi under det senaste året haft allvarliga sjuka-hus-problem i en ishall, en skola och ett daghem. Frågar man miljöskyddsinspektörer eller fackföreningarnas skyddsombud runt om i landet tror jag att det är väldigt svårt att hitta en kommun som inte har dessa problem i någon form.

Det är alltså 24 år sedan det dåvarande bostadsutskottet gjorde sitt tillkännagivande som ledde till ett utredningsförslag, två propositioner och ett betänkande med beslut i riksdagen.

Jag tror inte att någon person som är insatt i sjuka-hus-problematiken skulle våga påstå något annat än att problemet har vuxit under dessa mer än 20 år. Det är inte bara skyddsombuden och miljöskyddsinspektörerna som ser problemen. Arbetsmiljöverket för statistik på arbetsskador som är kopplade till dålig inomhusmiljö. Enligt deras siffror har det varit en fördubbling av antalet drabbade bara de senaste fem åren.

Skadeutredare, saneringspersonal, Astma- och allergiförbundet och inte minst de forskare vi har i landet som ägnar sig åt inomhusmiljöfrågor, exempelvis på Umeå universitet och IVL här i Stockholm, ser ett växande problem.

Att det finns många förklaringar till den ohälsa som sjuka hus orsakar borde inte få vara ett motiv för politiker att blunda för frågan. Problemet blir ju inte mindre allvarligt om hälsoeffekterna går att förklara enbart med emissioner från olämpliga kemikalier i byggnaden eller om det går att hitta förklaringarna enbart i de biologiska mekanismer som fuktskadorna sätter i gång.

Att frågan om kopplingen mellan sjuka hus och hälsoproblem är svår att besvara och förmodligen innehåller många svar borde tvärtom vara ett motiv för regeringen att avsätta mer resurser för att få förklaringar på denna problematik.

Vi vistas i genomsnitt 90 procent av dygnets timmar inomhus varav ca 70 procent i bostaden. Det borde rimligen vara en högt prioriterad fråga att den miljön är så ofarlig som möjligt att vistas i.

Byggsektorn är den sektor som lägger minst resurser på forskning av alla industrigrenar och genomför sina experiment i fullskala och låter brukarna vara både försökskaniner och stå för kostnaderna när det inte går så bra. Även det borde engagera den bostadsminister som vi saknar i Sverige.

Jag förstår att kammaren inte har för avsikt att bifalla reservation 18 men jag vädjar till utskottet att öppna frågan om inomhusmiljöns betydelse för vår hälsa än en gång, inte minst för barnens skull, och se till att sjuka-hus-problematiken på nytt, med den kunskap som har alstrats de senaste 20 åren, får en grundlig utredning.

Jag har under mina år här i riksdagen arrangerat två stora seminarier där några av världens främsta experter på området har medverkat. Det finns alltså massor av kunskap, men tyvärr har riksdagens ledamöter visat mycket litet intresse för problemet.

Den undermåliga inomhusmiljön i många skolor som gör att skolbarheten har svårt att koncentrera sig på undervisningen kan till och med vara den huvudsakliga anledningen till det låga kunskapsresultatet. Inte ens den kopplingen har väckt något större intresse från regeringens sida.

Därmed, herr talman, skulle jag vara klar med argumentationen även om jag bara har berört ett fåtal av reservationerna i betänkandet. Självklart står Miljöpartiet ändå bakom samtliga reservationer men för tids vinnande yrkar jag endast bifall till reservationerna 14, 16 och 18. Tack för ordet!

(forts. 15 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.52 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.00 på förslag av andre vice talmannen att förlänga ajourneringen till kl. 16.05 i väntan på att samtliga ledamöter skulle få tillgång till första sidan av betänkande MJU11 *Övergripande miljöfrågor m.m.*

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.05.

MJU11 Övergripande miljöfrågor m.m.

Punkt 1 (Miljöpolitik och miljöprovningar)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

Votering:

209 för utskottet

101 för res. 1

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 19 SD, 17 V, 17 KD

För res. 1: 101 S

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 2 (Översyn av miljöbalken)

1. utskottet

2. res. 2 (MP, V)

Votering:

274 för utskottet

36 för res. 2

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 20 FP, 19 C, 19 SD, 17 KD

För res. 2: 19 MP, 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 5 (Ersättning vid vindkraftsetablering)

1. utskottet

2. res. 4 (SD)

Votering:

290 för utskottet

19 för res. 4

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 19 MP, 19 FP, 19 C, 17 V, 17 KD

För res. 4: 19 SD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 5 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 9 (GMO)

1. utskottet
2. res. 7 (S, MP, V)

Votering:

155 för utskottet

155 för res. 7

39 frånvarande

Andre vice talmannen konstaterade att rösterna var lika delade.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 98 M, 20 FP, 19 C, 17 KD

För res. 7: 100 S, 19 MP, 19 SD, 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

I omröstningen vid sammanträdet onsdagen den 21 mars var rösterna lika delade. Ärendet bordlades därför i enlighet med 5 kap. 7 § riksdagsordningen. Då nu åter vid denna votering lika röstetal uppkommit skulle kammaren enligt samma bestämmelse ta ställning till om ärendet nu skulle återförvisas till utskottet. Om *minst hälften* av de röstande förenade sig härom skulle ärendet återförvisas. Beslutades inte återförvisning skulle lotten avgöra vilken mening som skulle vara riksdagens beslut.

Votering:

64 för bifall

246 för avslag

39 frånvarande

Partivis fördelning av rösterna:

För bifall: 1 M, 19 Mp, 8 FP, 18 SD, 17 V, 1 KD

För avslag: 101 S, 97 M, 12 FP, 19 C, 1 SD, 16 KD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Andre vice talmannen konstaterade att mindre än hälften av de röstande röstat ja. Kammaren hade alltså beslutat att inte återförvisa ärendet till utskottet. Utgången skulle därmed omedelbart avgöras genom lottning.

Andre vice talmannen anmodade Hillevi Larsson (S) och Allan Widman (FP) att fungera som kontrollanter vid lottningen samt Gustav Fridolin (MP) att förrätta lottningen.

Den upptagna lottsedeln visade ett ja och kammaren hade således bifallit utskottets förslag.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU16 Familjerätt

Punkt 1 (Utredningar om faderskap)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

Votering:

190 för utskottet

119 för res. 1

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 18 SD, 17 KD

För res. 1: 101 S, 1 SD, 17 V

Frånvarande: 11 S, 10 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 2 (Talerätt i mål om fastställande av faderskap)

1. utskottet

2. res. 2 (S, SD)

Votering:

191 för utskottet

119 för res. 2

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 98 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 17 V, 17 KD

För res. 2: 100 S, 19 SD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 4 (Föräldraskap vid assisterad befruktning)

1. utskottet

2. res. 3 (S, MP)

3. res. 4 (V)

Förberedande votering:

119 för res. 3

17 för res. 4

174 avstod

39 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Huvudvotering:

173 för utskottet

120 för res. 3

17 avstod

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 20 FP, 19 C, 19 SD, 17 KD

För res. 3: 101 S, 19 MP

Avstod: 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 6 (Översyn av vårdnadsreglerna)

1. utskottet

2. res. 6 (SD)

Votering:

192 för utskottet

18 för res. 6

99 avstod

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 3 S, 98 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 16 V, 17 KD

För res. 6: 18 SD

Avstod: 98 S, 1 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 1 SD, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 7 (Riskbedömningar vid vårdnadstvister m.m.)

1. utskottet

2. res. 7 (SD)

Votering:

289 för utskottet

19 för res. 7

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 18 MP, 20 FP, 19 C, 17 V, 16 KD

För res. 7: 19 SD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 7 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 3 KD, 1 -

Punkt 8 (Fler än två vårdnadshavare)

1. utskottet

2. res. 9 (MP, V)

Votering:

174 för utskottet

36 för res. 9

100 avstod

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 98 M, 20 FP, 19 C, 19 SD, 17 KD

För res. 9: 19 MP, 17 V

Avstod: 100 S

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 9 (Automatisk gemensam vårdnad för ogifta föräldrar)

1. utskottet

2. res. 10 (SD)

Votering:

291 för utskottet

19 för res. 10

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 17 V, 17 KD

För res. 10: 19 SD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 11 (Umgänge med annan än biologisk förälder)

1. utskottet
2. res. 11 (MP, V)

Votering:

274 för utskottet

36 för res. 11

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 20 FP, 19 C, 19 SD, 17 KD

För res. 11: 19 MP, 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 21 (Tvångs- och barnäktenskap)

1. utskottet

2. res. 17 (SD)

Votering:

274 för utskottet

19 för res. 17

17 avstod

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 17 KD

För res. 17: 19 SD

Avstod: 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 23 (Förhindrande av separationer)

1. utskottet

2. res. 19 (SD)

Votering:

290 för utskottet

19 för res. 19

1 avstod

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 17 V, 16 KD

För res. 19: 19 SD

Avstod: 1 KD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU7 En europeisk agenda för integration av tredjelandsmedborgare

1. utskottet
2. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res. 1 (SD)
3. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res. 2 (V)

Förberedande votering:

21 för res. 1

18 för res. 2

269 avstod

41 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Oskar Öholm (M) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

274 för utskottet

19 för res. 1

17 avstod

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 17 KD

För res. 1: 19 SD

Avstod: 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

KrU3 Kultur och fritid för barn och unga

Punkt 2 (Maxtaxesystem för avgifter till kultur- och musikskolor)

1. utskottet
2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet

137 för res. 1

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 20 FP, 19 C, 19 SD, 17 KD

För res. 1: 101 S, 19 MP, 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 5 (Barnkulturplaner)

1. utskottet
2. res. 4 (V)

Votering:

292 för utskottet

18 för res. 4

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 18 MP, 20 FP, 19 C, 19 SD, 17 KD

För res. 4: 1 MP, 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 6 (Uppföljning av den offentliga finansieringen av barns och ungas kultur ur ett jämställdhetsperspektiv)

1. utskottet

2. res. 5 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet

137 för res. 5

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 20 FP, 19 C, 19 SD, 17 KD

För res. 5: 101 S, 19 MP, 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 9 (Ungas internetanvändning)

1. utskottet

2. res. 6 (SD)

Votering:

291 för utskottet

19 för res. 6

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 17 V, 17 KD

För res. 6: 19 SD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU4 Mediefrågor

Punkt 2 (Förhandsprövning av nya tjänster inom public service)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet

137 för res. 1

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 20 FP, 19 C, 19 SD, 17 KD

För res. 1: 101 S, 19 MP, 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 3 (Digitalisering av public service-företagens arkiv)

1. utskottet
2. res. 2 (S, V)

Votering:

Kammaren biföll utskottets förslag genom uppresning.

Punkt 5 (Public service-företagens kulturbevarande uppdrag)

1. utskottet
2. res. 3 (SD)

Votering:

291 för utskottet

19 för res. 3

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 17 V, 17 KD

För res. 3: 19 SD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 22 mars

UbU11 Förbättrade villkor för studerande föräldrar

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU10 Näringspolitiska frågor

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU13 Handelspolitiska frågor

Punkt 2 (Handel och arbetsvillkor)

1. utskottet
2. res. 1 (V, MP)

Votering:

273 för utskottet

37 för res. 1

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 98 M, 20 FP, 19 C, 19 SD, 17 KD

För res. 1: 1 S, 19 MP, 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 5 (Exportförbudet för snus)

1. utskottet
2. res. 3 (V, MP)

Votering:

273 för utskottet

36 för res. 3

1 avstod

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 98 M, 20 FP, 19 C, 19 SD, 17 KD

För res. 3: 19 MP, 17 V

Avstod: 1 S

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 6 (Handel med sjukvårdstjänster)

Propositioner ställdes först beträffande utskottets förslag till beslut och därefter i fråga om motiveringen.

Förslag till beslut:

1. utskottet
2. res. 4 (SD)

Votering:

171 för utskottet

19 för res. 4

117 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 2 S, 97 M, 17 MP, 20 FP, 18 C, 17 KD

För res. 4: 19 SD

Avstod: 97 S, 1 M, 1 MP, 1 C, 17 V

Frånvarande: 13 S, 9 M, 7 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Motiveringen:

Godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 5 (S, MP, V)

Votering:

154 för utskottet

137 för res. 5

19 avstod

39 frånvarande

Kammaren godkände utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 20 FP, 19 C, 17 KD

För res. 5: 101 S, 19 MP, 17 V

Avstod: 19 SD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 7 (Export av miljöteknik)

1. utskottet
2. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res. 6
(S, MP, V)
Votering:
172 för utskottet
137 för res. 6
40 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 97 M, 20 FP, 19 C, 19 SD, 17 KD
För res. 6: 101 S, 19 MP, 17 V
Frånvarande: 11 S, 10 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 8 (Regional exportrådgivning)

1. utskottet
2. res. 7 (S, SD, V)
Votering:
173 för utskottet
137 för res. 7
39 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 98 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 17 KD
För res. 7: 101 S, 19 SD, 17 V
Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 9 (Svenskt exportfrämjande)

1. utskottet
2. res. 8 (S, V)
Votering:
191 för utskottet
118 för res. 8
1 avstod
39 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 98 M, 18 MP, 20 FP, 19 C, 19 SD, 17 KD
För res. 8: 101 S, 17 V
Avstod: 1 MP
Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 10 (Svenska exportorgan och politik för global utveckling)

1. utskottet
2. res. 10 (MP)
Votering:
290 för utskottet
19 för res. 10
40 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 101 S, 97 M, 20 FP, 19 C, 19 SD, 17 V, 17 KD
För res. 10: 19 MP
Frånvarande: 11 S, 10 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Prot. 2011/12:90
28 mars

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

SkU9 Utvidgade möjligheter till återbetalning av vägavgift

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU13 Allmänna motioner om inkomstskatter

Punkt 1 (Skatteskala, grundavdrag m.m.)

1. utskottet
2. res. 1 (S)

Votering:

Kammaren biföll utskottets förslag genom uppresning.

Punkt 2 (Pensionsförsäkringar)

1. utskottet
2. res. 4 (SD)

Votering:

290 för utskottet

19 för res. 4

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 98 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 17 V, 17 KD

För res. 4: 19 SD

Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 9 (Bär, svamp och kottar)

1. utskottet
2. res. 8 (SD)

Votering:

291 för utskottet

19 för res. 8

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 17 V, 17 KD

För res. 8: 19 SD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 10 (HUS-avdrag)

1. utskottet
2. res. 9 (M, FP, C, KD)

Votering:

155 för utskottet

154 för res. 9

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 19 MP, 18 SD, 17 V

För res. 9: 98 M, 20 FP, 19 C, 17 KD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 1 SD, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 11 (Fackföreningsavgift och a-kasseavgift)

1. utskottet

2. res. 10 (S)

3. res. 11 (V)

Förberedande votering:

Kammaren biträdde res. 10 genom uppresning.

Huvudvotering:

190 för utskottet

102 för res. 10

16 avstod

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 19 SD, 17 KD

För res. 10: 101 S, 1 V

Avstod: 16 V

Frånvarande: 11 S, 11 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 13 (Dubbelbeskattningsavtal)

1. utskottet

2. res. 14 (SD)

Votering:

290 för utskottet

20 för res. 14

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 18 MP, 20 FP, 19 C, 17 V, 17 KD

För res. 14: 1 MP, 19 SD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 16 (Öresundsavtalet)

1. utskottet
2. res. 15 (S, MP, V)

Votering:

154 för utskottet

156 för res. 15

39 frånvarande

Kammaren biföll res. 15.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 20 FP, 19 C, 17 KD

För res. 15: 101 S, 19 MP, 19 SD, 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SKU16 Allmänna motioner om punktskatter

Punkt 2 (Jordbrukets och växthusnäringens bränslebeskattning)

1. utskottet
2. res. 4 (SD)

Votering:

Kammaren biföll utskottets förslag genom uppresning.

Punkt 3 (Skatt på handelsgödsel)

1. utskottet

2. res. 5 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

137 för res. 5

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 20 FP, 19 C, 19 SD, 17 KD

För res. 5: 101 S, 19 MP, 17 V

Frånvarande: 11 S, 10 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 6 (Fordonsskatt)

1. utskottet

2. res. 10 (SD)

Votering:

274 för utskottet

19 för res. 10

17 avstod

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 17 KD

För res. 10: 19 SD

Avstod: 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 7 (Lastbilsskatt respektive kilometerskatt)

1. utskottet
2. res. 11 (S, MP, V)

Votering:

173 för utskottet

137 för res. 11

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 98 M, 20 FP, 19 C, 19 SD, 17 KD

För res. 11: 101 S, 19 MP, 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 11 (Tobaksskatt)

1. utskottet
2. res. 14 (SD)

Votering:

290 för utskottet

19 för res. 14

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 19 MP, 20 FP, 18 C, 17 V, 17 KD

För res. 14: 19 SD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 5 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 13 (Skatt på animaliska livsmedel)

1. utskottet
2. res. 16 (V)

Votering:

274 för utskottet

35 för res. 16

40 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 98 M, 1 MP, 20 FP, 19 C, 19 SD, 17 KD

För res. 16: 18 MP, 17 V

Frånvarande: 12 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 14 (Avfallsförbränningskatt)

1. utskottet
2. res. 17 (MP, V)

Votering:

273 för utskottet

35 för res. 17

41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 20 FP, 19 C, 18 SD, 17 KD

För res. 17: 18 MP, 17 V

Frånvarande: 11 S, 9 M, 7 MP, 4 FP, 4 C, 1 SD, 2 V, 2 KD, 1 -

MJU19 Straff för överträdelser av EU-regler om kemikalier
Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU13 Jakt och viltvård

Punkt 1 (Översyn av rennärlingslagen)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

290 för utskottet

20 för res. 1

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 98 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 17 V, 17 KD

För res. 1: 1 S, 19 SD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Suzanne Svensson (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 3 (Den nya älgförvaltningen m.m.)

1. utskottet

2. res. 3 (S)

Votering:

208 för utskottet

102 för res. 3

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 19 SD, 17 V, 17 KD

För res. 3: 101 S, 1 M

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 4 (Jakt på vildsvin)

1. utskottet

2. res. 4 (SD)

Votering:

290 för utskottet

20 för res. 4

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 98 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 17 V, 17 KD

För res. 4: 1 S, 19 SD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Punkt 8 (Jakt och funktionshinder)

1. utskottet
2. res. 8 (SD)

Votering:

291 för utskottet

19 för res. 8

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 101 S, 98 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 17 V, 17 KD

För res. 8: 19 SD

Frånvarande: 11 S, 9 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Planering och
byggande*

15 § (forts. från 11 §) Planering och byggande (forts. CU14)

Anf. 102 THORALF ALFSSON (SD):

Herr talman! Jag har fått hoppa in i stället för Carina Herrstedt. Carina är sjuk.

Jag hade egentligen inte tänkt att säga så mycket mer än att yrka bifall till våra reservationer, men jag vill ändå säga några saker. Trots att Carina är sjuk tvingades hon flyga hit till voteringen i dag. Detsamma gäller en annan ledamot vars far blev akut sjuk i går i Sundsvall. Han blev också tvungen att flyga till voteringen i dag. Vi kunde se att resultaten för tre omröstningar var avhängiga av att dessa personer tvingades hit trots att de egentligen inte borde ha varit här. Jag tycker att det är ynkligt av er att vi inte släpps in i kvittningssystemet. Nog sagt om detta.

När jag tittar på våra reservationer ser jag att jag själv är medmotionär på de motioner som reservationerna hänvisar till. En motion gäller plan- och bygglagen. Vi vill gärna se en fortsatt förenkling och ett förtydligande av planen. Jag tror att de flesta upplever att kommunens kvarnar mal långsamt när det gäller att ta fram detaljplaner.

Jag är kommunpolitiker, och ibland ser man att vissa detaljplaner aldrig kommer fram. Just nu finns en sådan i Kalmar som jag har överklagat. Det blir en koppling till denna debatt. När det gäller förenkling och förtydliganden i detaljplaner enligt plan- och bygglagen blir det lite skojigt med min överklagan. Kommunens jurist säger att jag inte har rätt att överklaga. I dag kunde jag läsa i våra lokala tidningar Barometern och Östran att länsstyrelsens jurist säger att jag har rätt att överklaga. Det här tyder på att det finns ett och annat som måste förtydligas och förenklas i reglerna för detaljplaner.

Med tanke på teknikutvecklingen, inte minst på it-sidan, händer mycket. Lagstiftningen måste hänga med. Argumentet om att låta den nya plan- och bygglagen sätta sig låter lite gammalmodigt. Här måste ske en kontinuerlig uppdatering.

En sådan utveckling gäller kommunernas webbplatser. Varje år brukar man utse vilken kommun eller vilka kommuner i Sverige som hamnar i topp vad gäller bästa webbplatsen. De kommuner som hamnar där

brukar inte vara sena med att utnyttja detta och slå sig för bröstet och tala om hur duktiga de är. I min egenskap av politiker kan jag månad efter månad se hur webbplatserna utvecklas.

I grund och botten hänger mycket på att kommunerna ska spara pengar genom att medborgarna kan sköta en del av arbetet själva över nätet. Därmed kan kommunerna avlastas till viss del. Samtidigt innebär en väl utvecklad webbplats bättre service till kommunmedborgarna. Det är en utveckling som vi ser i alla branscher. Den kommer inte att sluta.

I vår motion vill vi att det i plan- och bygglagen även ska finnas krav på att kungörelser om bygglov och förhandsbesked ska publiceras på kommunens webbplats. Det är något som borde vara en självklarhet. Givet står det kommunerna fritt att redan i dag införa detta, men med en komplettering i lagen blir det enhetligt för alla kommuner – vilket är att föredra. Därmed vill jag yrka bifall till reservationerna nr 1 och 13 i betänkandet.

Anf. 103 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr talman! Mina kamrater Katarina Köhler och Jan Lindholm har yrkat bifall till de reservationer som jag också vill yrka bifall till. Därför ska jag inte upprepa yrkandet. Men jag vill även yrka bifall till reservation 5.

Herr talman! I dag är oron stor för den negativa utvecklingen vad gäller den ökade privatiseringen av offentliga platser som har varit tillgängliga för alla. I dag omvandlas olika offentliga och gemensamma platser till gallerior och privata centrum. Det är kommersiella bolag som tar över dem. Det är inte heller konstigt med tanke på att sedan högerregeringen tillträdde 2006 är allt till salu, oftast till underpris. Det är tyvärr ett stort problem, framför allt i många förorter där ungdomar behöver platser för att utöva kulturaktiviteter och vistas på. De stängs ute. I till exempel Skärholmen finns inte platser eller områden där de kan sitta och prata, diskutera, ha studiecirkel och så vidare. Det är bekymmersamt att det inte finns offentliga platser för möten. Det är ett demokratiskt verktyg för människor att kunna hålla föreningsmöten utan krav på betalning. Vi tycker att försäljningarna av våra offentliga platser ska stoppas.

Herr talman! I många kommuner pågår en snabb etablering av externa köpcentrum. De har förstört den kommunala servicen för bostäder och arbetsplatser. I stället för att det sker satsningar på kommunernas befintliga centrum tillåts privata aktörer ta över, till exempel Boultsbees köp av Centrumkompaniet och flera köpcentrum i olika städer.

Fastighetsbolaget Boultsbee har vid ett flertal tillfällen varit i blåsväder de senaste åren. Till exempel har Västerås stad och Stockholms stad sålt Centrumkompaniets lokaler till Boultsbee, ofta till underpris. Vi har tagit emot olika rapporter där det framgår att under de senaste åren har ett flertal småföretagare i förorterna hamnat i konflikt med Boultsbee. Hyrorna och priser har höjts med upp till 50 procent i samband med att Boultsbee har tagit över.

Vi i Vänsterpartiet har länge kämpat för att stärka den lokala självservicen och den lokala demokratin. Därför kräver vi, tillsammans med Miljöpartiet, i vår reservation att det är angeläget att upprätthålla och stärka den lokala servicen och demokratin.

En hel del behöver göras. I reservationen föreslår vi en utredning för att se över långsiktiga, hållbara och klimatsmarta handelsstrukturer.

Vi tycker att det är väldigt viktigt att se till att detta genomförs och att det inte bara är dessa bolag som tar över när de vill köpa ett område. Till exempel Skärholmen och Rinkeby-Tensta i Stockholm och olika områden i Västerås och Västmanland vittnar om den hemska utvecklingen med etablering av externa köpcentrum.

Herr talman! En annan viktig uppgift i samhällsplaneringen är att minska transportsektorns miljö- och energipåverkan. Samhällsplaneringen måste vara inriktad på att skapa ett hållbart samhälle som är tillgängligt för alla men som samtidigt reducerar så mycket som möjligt av onödiga resor och transporter. För att samhällsplaneringen ska bidra till omställning till en mer miljöanpassad transportsektor krävs bland annat en förbättrad regional samordning och utveckling av kommunala transportplaner.

Vänsterpartiet har därför föreslagit att kommunerna ska kunna kräva att samhällsbyggare i transportplaner redovisar att deras byggprojekt leder till miljövänliga transportlösningar.

Vänsterpartiet har tidigare år väckt motioner om att kommunerna i detaljplanen kan bestämma de krav på parkeringsplatser som ska gälla vid nybyggnation inom ett område, en så kallad parkeringsnorm. Vi anser nu i den rödgröna reservationen att denna norm ska uppfyllas när kommunen beviljar bygglov för nya bostäder. De höga kraven från kommuner på antalet parkeringsplatser leder till höjda byggkostnader för bostäderna. Särskilt när det gäller nybyggnation av studentbostäder ställs det ibland orimligt höga krav på antalet parkeringsplatser.

Vi anser mot denna bakgrund att regeringen på olika sätt bör verka för att kommunerna sänker sina krav, när vi vet att så många studenter och ungdomar har behov av bostäder just under den period man är i universitetsstäderna. Behoven är särskilt stora i Stockholm, Malmö och Göteborg.

Herr talman! Vi i Vänsterpartiet har länge krävt att bristande tillgänglighet ska rankas som diskriminering och att det ska lagstiftas. Det är helt oacceptabelt att det ska dröja så länge innan ett fullständigt tillgängligt samhälle ska råda för alla. Det borde vara en självklar utgångspunkt att bostäder ska vara anpassade efter de boendes behov.

Det handlar inte bara om personer med funktionsnedsättning, utan det är många äldre som också behöver rörelsefrihet. Under Vänsterpartiets sjukvårdskampanj besökte jag olika platser, och jag fick veta att äldre fastnar i sina hem. I Skärholmen sade en i hemtjänstpersonalen att en kvinna hade problem att komma till läkare. På grund av att hon hade rullstol och det inte fanns hiss i huset kunde hon inte gå till läkare.

Det är väldigt diskriminerande även för de äldre att inte kunna gå nedför en trappa och komma till den samhällsservice, den läkare och den vård som man behöver. Någon kanske har rika barn som kan ordna taxi, hämta och lyfta, men alla har inte den möjligheten.

Därför är det från olika synpunkter, till exempel ålder och funktionsnedsättning, nödvändigt att se till att tillgängligheten ska gälla alla. Det skulle ha gjorts 2010 enligt plan, men trots att vi här i kammaren har påmint om det så många gånger har regeringen tyvärr inte lyssnat. Ändå

görs försök nu vid renoveringar i bostadssektorn, men det räcker inte utan måste göras skyndsamt då det är väldigt nödvändigt.

Herr talman! Forskning visar att människor tyvärr känner sig otrygga, särskilt i utsatta områden i våra större städer. Att uppleva otrygghet i samhället har blivit ett stort samhällsproblem.

Kvinnor är den grupp som känner sig mest otrygga. Vi vet att kvinnor oftast blir utsatta för våld i hemmet, men känslan av otrygghet finns för många kvinnor i den nära miljön och i bostadsområdet. Många tjejer går med en telefon i ena handen och nyckeln i andra handen när de går hem en sen kväll när det är mörkt och man inte vet hur man ska göra om man blir anfallen. När det inte finns tillräcklig belysning är gatorna inte så trygga. Man kan själv känna den känslan ibland, och det är väldigt obehagligt att varje gång man går ut vara rädd för att bli rånad eller överfallen – vad ska man göra då?

Därför är det väldigt viktigt att regeringen ser till att cykelvägar, hållplatser, kollektivtrafik och promenadvägar byggs och byggs om på ett säkert och tryggt sätt så att människor känner sig trygga.

Herr talman! En annan viktig fråga är energihushållningskrav vid nybyggnad. Vi vet att bostadssektorn i dag står för en dryg tredjedel av Sveriges energianvändning. För att rejält minska energianvändningen måste både nybyggda och befintliga bostäder bli avsevärt mer energieffektiva. Vid nybyggnation bör ambitionen vara att alla bostäder ska byggas med så kallad passiv standard, det vill säga att energiförbrukningen ska ligga på högst 45–55 kilowattimmar per kvadratmeter och år, förstås beroende på plats i Sverige, eftersom det finns zon 1, 2 och 3.

Det är viktigt att införa detta krav i Boverkets byggregler om energianvändning. Vi i Vänsterpartiet tycker att det är hög tid att genomföra det, helt enkelt för att vi ska uppnå EU-direktivets mål om energianvändning.

En annan viktig punkt som Jan Lindholm från Miljöpartiet har lyft upp handlar om inomhusmiljön, eller sjuka hus.

Vi vet att redan i slutet av 1970-talet började fenomenet dagissjuka uppstå, eftersom barn är känsligare än vuxna, för att senare uppmärksammas som kontorssjuka. Så småningom förtydligades problemet som sjuka hus, och 1986 tillsattes en kommitté för att utreda frågor kring förebyggande av allergier och överkänslighetsreaktioner. Resultatet presenterades i Allergitredningen 1989, som fastslog att hälsoproblemen relaterades till nybyggda fastigheter.

Sedan dess har man helt enkelt sagt att det ska utredas. I rapporten *Mätlägenheter – sunda eller sjuka hus, 2003* påvisades skrämmande resultat med hälsofarliga kemikalier i inomhusmiljön.

Sedan dess har dessa myndigheter, som miljöförvaltningen, uppmärksammat och ställt nya krav på nybyggnation. Men problemet är att samhället och staten inte tar ansvar och inte ger Boverket i uppdrag att ställa krav på de byggherrar som bygger nya bostäder och framför allt skolor, dagis och öppna förskolor.

Vi har också tagit del av de senaste rapporterna för Stockholmsområdet om att ganska många per år dör i allergi och astma. Det befaras att detta relateras till de kemikalier som kom till i och med att man inte var så noga. Man mäter inte och undersöker inte när man bygger med de nya material som finns i dag. De finns framför allt i miljonprogramsområ-

dena, eftersom man har byggt dem snabbt. Ofta har man inte tänkt på detta och säger att problemet gäller golvläggning och annat.

Nu när medierna har uppmärksammat detta och i och med vår reservation hoppas vi att regeringen tar stort ansvar och ger till exempel Boverket och Socialstyrelsen olika uppdrag för att de ska se till att problemet utreds och att man för nybyggnation men också i det befintliga beståndet ser till att byta ut miljöfarliga kemikalier om det finns sådana och reda ut detta. Det är samhällsfarligt och farligt för hälsan. För att framför allt våra barn ska må bra och att alla ska må bra i samhället måste man ta ansvar.

Med detta vill jag sluta mitt anförande och yrka bifall till reservation 15. Jag står bakom också de reservationer som redan har lyfts fram av Jan och Katarina.

Anf. 104 EVA BENGTSON SKOGSBERG (M):

Herr talman! Jag ska försöka hålla mig lite kort, eftersom vi också har ett möte efter detta.

Från hösten 2002 och fram till våren 2010 skedde en stor översyn av plan- och bygglagstiftningen, och riksdagen beslutade om den våren 2010. Vissa kompletteringar antogs förra våren, liksom kompletteringar av övergångsbestämmelserna till lagen.

Flera motionärer begär redan en ny översyn av lagen för att få fram ytterligare förenklingar, snabbare processer och kortare handläggnings-tider.

Det är ännu inte ett år sedan lagen trädde i kraft, och utskottet anser inte att det har gått så lång tid att vi har fått tillräckliga erfarenheter av den nya plan- och bygglagen för att göra nya överväganden.

Motioner i betänkandet rörande planering av bostadsområden, större marginaler för den bebyggda miljön på grund av förändrat klimat, planering för grönområden med mera och tillkännagivande i samband med dessa anser jag redan finns klart och tydligt beskrivet i den nu gällande plan- och bygglagen, liksom en bra målsättning att stimulera till fysiska aktiviteter i vardagen.

Jag tycker inte att det behövs särskilda regler i syfte att förhindra etablering av nya köpcentrum och ser inte heller behov av icke-kommersiella frizoner.

För att minska miljöbelastande transporter föreslås i en motion ett lagförslag som stärker den regionala samordningen. En ny bestämmelse tillkom då den nya plan- och bygglagen infördes som innebär att kommunernas planläggning ska ske med hänsyn till just miljö- och klimat- aspekter, liksom till mellankommunala och regionala förhållanden. Regeringen framhöll vikten av att samordna den fysiska planeringen med infrastrukturplaneringen för att en mer transport- och energieffektiv samhällsbyggnad ska uppnås.

Det anges i lagen att kommunerna ska samråda med länsstyrelsen och berörda kommuner i sitt arbete med översiktsplanen. Boverket uppmärksammar i flera rapporter hanteringen av frågor om miljöanpassade transporter och har utarbetat en vägledning för kommunernas arbete med fysisk planering. Även Trafikverket har tagit fram ett antal rapporter som är avsedda att ge kommuner stöd att ta fram en trafikstrategi.

Motionerna som innehåller önskemål om att cykel- och kollektivtrafiken ska få starkare ställning i bebyggelseplaneringen anser utskottet är uppmärksammade i planlagstiftningens bestämmelser, då breda insatser redan görs på detta område. Dels har regeringen, i syfte att öka cykeltrafiken och göra den säkrare, tillsatt en cykelutredning som ska redovisas senast den 31 oktober, dels har Trafikverket haft ett uppdrag att utarbeta en strategi och handlingsplan för ökad och säker cykling som redovisades i slutet av förra året.

Som jag tidigare nämnt ska bebyggelseutvecklingen stimulera till fysisk aktivitet i vardagen, vilket innebär inte bara tillgång till grönområde och tätortsnära friluftsområden utan även säkra, trygga och attraktiva gång- och cykelbanor. Ett uppdrag att ansvara för ett samverkansprojekt som Boverket fick av regeringen förra sommaren ska redovisas före årsslutet.

Vad gäller förändrad parkeringsnorm vid byggande av studentlägenheter är det inte fastställt i plan- och bygglagstiftningen, utan varje kommun kan redan i dag själv besluta om man vill använda sig av dessa eller ställa andra krav vid framtagande av detaljplaner. Hur kommunerna hanterar frågan om lägre krav på parkeringsplatser för studentbostäder anges i Boverkets rapport 2011:28. Jag har skrivit ut just de sidor som rör studentlägenheter och parkeringar för dem, så att oppositionen kan titta på dem. Ni tog ju upp detta i era anföranden.

Tillgänglighet i den bebyggda miljön uppmärksammades särskilt i utredningsarbetet inför den nya plan- och bygglagen. Det är trist att det ibland förekommer brister även i nybyggnation. Kraven på tillgänglighet för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga ska enligt nya lagen behandlas redan i bygglovsprövningen. I lagen anges också att tillfälle till samråd ska ges för sammanslutningar som har ett väsentligt intresse av förslag till detaljplan, och här kommer naturligtvis olika handikapporganisationer in.

I de motioner som har inkommit finns både önskemål om att stimulera installation av hiss i de byggnader som saknar sådan och önskemål om dispens från hisskravet när råvindar inreds till lägenheter.

Det sistnämnda har jag svårt att personligen ställa mig bakom, då jag anser att all ny- och ombyggnad ska vara tillgänglig för alla. Jag har tyvärr själv varit tvungen att frånga den principen när jag för några år sedan ritade om ett kontorshus till lägenheter. Där kunde inte hisskravet uppfyllas för alla lägenheter.

Jag har även haft i uppdrag av det kommunala bostadsbolaget i min förra kommun att inventera deras bostadsbestånd för att se var det fanns möjlighet att installera hissar. I många fall gick det att bygga om, ibland med utbyggnader, och ibland var jag tvungen att ta bostadsyta i anspråk, så det blir alltid en fråga om kostnad i relation till nytta. I några byggnader var det omöjligt att finna en lösning för hissinstallation. Det är när husen har trapphuset invändigt och har våningsplan på olika halvtrappor. Där kunde jag inte hitta någon lösning.

Plan- och bygglagen medger också att vissa avsteg får göras på hisskravet vid ombyggnad, om det finns synnerliga skäl.

Jag avslutar här, herr talman, med att tillstyrka förslaget i motionsbetänkandet och yrka avslag på samtliga reservationer.

Anf. 105 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Jag använde en rätt stor del av mitt anförande till att prata om det som i folkligt tal brukar kallas sjuka hus. Vi har många rapporter om erfarenheter från hus som har byggts om. Det är till exempel tre polishus som har byggts om, ett hus två gånger utan att man har lyckats få det så drägligt att man har kunnat gå rak ut från husen, utan man säcker ihop när man befinner sig där. Det finns många skolor, daghem och idrottshallar.

Sedan finns det ett jättestort antal bostäder där människor bor. Jag har träffat många människor som har astmaliknande symtom som inte kan sälja sina hus utan tvingas bo kvar i dem därför att de är helt värdelösa. Det är många människor som far väldigt illa sedan vi någon gång på 60-talet ändrade sättet att bygga våra hus och har ett stort bestånd av hus som är ganska omöjliga att leva i.

Jag förstår om majoriteten inte vill anta något av de fyra förslag som jag har i en motion. Man vill ju inte ta förslag av oppositionen, så att säga. Men jag tycker att det nu har gått så långt. Det är så många som far illa, och problemet är stort. Forskningen är lite spretig.

Jag tycker att vi politiker har ett ansvar. Regeringen borde se till detta. Det finns många forskare, men det finns väldigt lite resurser för dem, så de ägnar sig åt en massa andra saker fastän de skulle vilja ägna sig åt det här. Skulle ni inte åtminstone kunna se till att det kommer i gång en organiserad kunskapsuppbyggnad på det här området, så att vi kan få fram hur vi ska bära oss åt för att slippa att så många människor mår dåligt i sina bostäder och på sina arbetsplatser?

Anf. 106 EVA BENGTSON SKOGBERG (M) replik:

Herr talman! Jag drog ned på mitt anförande, för det har blivit en sen kväll. Jan Lindholm använde ju 20 minuter på sitt anförande och har mycket tydligt gått in för alla dessa problem.

Naturligtvis håller jag med om att det är ett jätteproblem med de sjuka husen och de människor som bor i dem. På de nya byggnader som byggs med enstegsmetoden ser vi att dessa problem kommer upp på nytt. Det behövs verkligen något. Det håller jag med Jan Lindholm om.

Det handlar om lagstiftning och kunskapsspridning. Man känner ju till problemen. Huvudansvaret för byggnader ligger ju på byggherrarna och fastighetsägarna.

Anf. 107 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Jag vet inte om det var något svar på frågan. Jag undrar om man är beredd att göra något. Att bara säga att man känner till problemen är inte nog.

Jag har arrangerat två heldagsseminarier med väldigt många kvalificerade människor här i riksdagen. Inte en enda ledamot från regerings- sidan dök upp på dessa seminarier.

I andra länder har man andra metoder. I Holland river man de här husen nästan genomgående när folk drabbas av den här typen av symtom, alltså andningssvårigheter när man går in i husen, att knäna viker sig och man måste ta ut folk med gasmasker för att de ska klara sig. I Sverige gör vi ingenting!

Det finns många forskare som vill jobba med det här. Jag skulle vilja att någon representant för regeringssidan ändå kunde säga att ni är beredda att göra mer än att bara säga att ni känner till problemet.

Det är enorma summor som går förlorade när skolbarn inte kan koncentrera sig för att det rinner ur näsan och kliar i ögonen. I dag är man orolig för många ungdomar. Det finns säkert andra skäl till det också, men bara här i Stockholm finns det ett tjugotal skolor som är helt undermåliga och egentligen skulle stängas.

Det är hög tid att göra något åt detta. Det är en enorm kapitalförstöring för varje generation ungdomar som inte får möjlighet att studera och koncentrera sig på sin arbetsplats. Det räcker inte med att säga att ni känner till problemen. Gör något!

Anf. 108 EVA BENGTSON SKOGSBERG (M) replik:

Herr talman! Jag har faktiskt inget bra svar på det. Forskningen går förhoppningsvis framåt. Det handlar ju om kostnader. Hemma har man också rivit eller sanerat skolor. Jag vet inte hur stort detta är. På det du säger, Jan Lindholm, verkar det som om alla elever i Stockholm skulle ha problem.

Tyvärr har jag inget annat svar. Jag hoppas att mina kolleger kan ha ett svar.

Anf. 109 LARS TYSKLIND (FP):

Herr talman! För knappt ett år sedan, den 2 maj 2011, togs ett viktigt steg när det gäller lagstiftning för planering och byggande i Sverige. Då fick vi en ny plan- och bygglag. Samtidigt fick vi en ny instansordning med mark- och miljödomstolar. Avsikten med båda dessa lagstiftningsåtgärder var att få en både effektivare och rättssäkrare process. Rimligen kommer detta över tid att förkorta processerna samtidigt som de blir rättssäkra.

Redan 2008 infördes i den dåvarande plan- och bygglagen skrivningar om anpassning till framtida klimatförändringar. Man skrev in att man vid planläggning skulle ta hänsyn till översvämningar och erosion. Detta togs sedan in i den nya plan- och bygglagen samtidigt som man ytterligare förtydligade att miljö- och klimataspekter ska beaktas vid planläggning.

Om man ser till detta är det plan- och bygglagen som styr var byggnaden ska placeras. Om jag uppfattade rätt var en tidigare talare inne på strandskyddslagstiftningen. Detta har ju egentligen inte med den att göra. Där råder andra begränsningar. Det är inte denna begränsning det handlar om där.

Herr talman! Det är rimligt att man ser vad denna lagstiftning leder till. Den har nu verkat i drygt ett år. När man inför nya lagar finns det naturligtvis en problematik i det. För den enskilde kan man dock se att den nya lagstiftningen har inneburit att man har fått bygglovsprocesser där man har tidsfrister. Man har en sammanhållen bygglovsprocess, och det tror jag är mycket viktigt för den enskilde. Kritiken mot det gamla systemet gällde att man som enskild inte riktigt begrep processen, för den var så uppdelad.

Det är väldigt viktigt att notera att den nya lagen inte innebar att man ändrade grundförutsättningarna i lagstiftningen. Fortfarande är ansvaret

delat mellan staten och kommunen. Man delar ansvaret att tillämpa plan- och bygglagen på ett bra sätt. Här är det kommunala självstyret en viktig faktor.

Kommunerna har ju planmonopol och ett eget ansvar för planering inom sitt område. Samtidigt har man ett stort ansvar för att medborgarnas rätt att vara med i processen och kunna påverka ska tillvaratas liksom att det ska vara en öppen och rättssäker process.

Det som nu görs från Boverkets sida är utbildningsinsatser som är kopplade till lagstiftningen. Som jag sade förut: Om man inför en ny lag måste man lära sig den nya lagen och den nya tillämpningen. Det har nu bara gått tio elva månader, och då har man naturligtvis inte trimmat in sig totalt i detta än.

Boverket har också fått i uppdrag att se över tillämpningen i kommunerna. Jag tror att Eva nämnde det. Man ska se hur den fungerar. Man ska kunna samla goda erfarenheter och sprida dessa.

I det här betänkandet finns det 72 motionsyrkanden, och det har lett till 21 reservationer. Som Jan Lindholm sade förut behöver det inte betyda att man har så väldigt olika åsikter om saker och ting, men det är ändå ett visst antal.

Man kan konstatera att det i sak visst är viktiga frågor som tas upp. Jag kan hålla med om att majoriteten av de frågor som man tar upp är sådant som det bör vara självklart att man tar med och beaktar i den kommunala planeringen.

I den nya lagstiftningen är klimatfrågorna förtydligade. Man har lyft fram tillgången till parker och grönområden. Så är det också när det gäller planering av handels- och trafikfrågor liksom cykel- och kollektivtrafik. Eva Bengtson Skogsberg nämnde Cykelutredningen. Där kan jag bara hänvisa till den redovisning hon gjorde.

Generellt finns det svar på de flesta motioner här. Det här är kommunernas ansvar, och det beaktas i lagstiftningen. Jag ska dock ändå kommentera två reservationer som just poängterar det kommunala ansvaret.

Först är det reservation 9, som Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern står bakom. Den handlar om att man vill slopa parkeringsnormen. Det är då kopplat till studentbostäder. I grunden delar jag uppfattningen att om man uppför studentbostäder ska man ha ett antal parkeringsplatser som är anpassat till det ändamålet. Det är precis detta som händer i kommunerna.

Detta är ett väldigt tydligt exempel på att kommunen själv agerar. Det finns inte ens något krav på att man ska ha en parkeringsnorm, och om man har en sådan är det bara en vägledning i arbetet. Ska man bygga just studentbostäder kan jag inte på något vis tro att man ställer så höga krav på antalet parkeringsplatser att bygget inte blir av. Jag har svårt att hitta något sådant exempel. Eva Bengtson Skogsberg visade ju också att man hade tittat på detta och funnit att så inte var fallet.

Det är samma sak när det gäller reservation 5 från Miljöpartiet och Vänstern om köpcentrum och moratorium. Här är det också viktigt att kommunerna får ta ansvar för sin egen planering.

Det som har blivit förtydligat i plan- och bygglagen är att miljö- och klimataspekter ska beaktas. Det handlar om mellankommunala och regionala aspekter. Dessutom står det tydligt utskrivet att en MKB ska göras om anläggningen antas få betydande miljöpåverkan. Där nämns externa

köpcentrum specifikt på den lista som finns. Kommunerna har naturligtvis en skyldighet att ta ansvar för att man beaktar alla de här punkterna.

Jag vill nog påstå att kommunerna även före den här nya plan- och bygglagen tog det ansvaret. Det var inte så att man då kunde planera för köpcentrum hur som helst, utan länsstyrelsen hade en väldig tillsyn över detta. Åtminstone var det så i de trakterna där jag bor. Jag har varit med och planerat sådant här. Man var tvungen att redovisa detta med miljön även innan den nya lagstiftningen kom.

Nu är det än tydligare. Att ni från riksdagens sida skulle gå in och besluta på statlig nivå om moratorium känns då lite verklighetsfrämmande.

Den här lagen måste få verka. Sedan får vi naturligtvis utvärdera vad det leder till. Jag kan tillstå att det kanske krävs en och annan ändring. Det är inte så att jag tror att allting är fulländat från början. Men vi måste ändå låta det gå lite längre tid.

Sedan några ord om det här med tillgänglighet. Jag håller med om att det är oerhört viktigt att man har särskilt stor uppmärksamhet på detta vid planering och när man ger bygglov. Det står också tydligt i plan- och bygglagen att man ska göra det.

I någon motion kring det här med samrådssidan togs det upp att handikapporganisationer skulle vara med. Det står tydligt att man ska samråda med organisationer. Och i det här sammanhanget är naturligtvis handikapporganisationerna självklara.

Det återstår mycket att göra. Det är bara att konstatera att Boverket har ett uppdrag som en del av genomförandet av funktionshinderspolitiken 2011–2016. Där finns det ett delmål om att fler kommuner ska inventera sitt flerbostadsbestånd ur tillgänglighetssynpunkt. Det är ändå viktigt att man ser helheten i det hela.

Det talas mycket om hissar här. I grunden tycker jag att lagstiftningen är bra. Det finns ett generellt krav på hiss när man bygger om eller bygger nytt. Men det finns en undantagsregel här. Man får göra avsteg om det finns synnerliga skäl. Det där måste få avgöras från fall till fall. Att generellt nämna något fall då man får göra avsteg är väldigt svårt. Det måste naturligtvis avgöras från fall till fall.

Med det, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

I detta anförande instämde Anna Steele (FP).

Anf. 110 AMINEH KAKABAVEH (V) replik:

Herr talman! Jag begärde replik bland annat för att förtydliga mina yrkanden. Jag yrkar bifall till alla reservationer som jag är med på. Det är reservationerna 2, 5, 14, 15, 16 och 18 – för att det ska vara tydligt.

Jag vill också passa på att säga några ord till Lars som talar gott om många av våra reservationer. Samtidigt avstyrker du dem. Det är lite konstigt om de här reservationerna är bra och ni tycker att det är viktigt med tillgängligheten och kommunernas ansvar när det gäller bostadsbyggande för studenter men också när det gäller externa köpcentrum eller när olika privata bolag kommer och köper dem.

Man lägger ansvaret på kommunerna. Självklart är det viktigt. Men när det finns en lagstiftning som är överordnad är det svårt för kommunerna att mäka med.

De behöver allt stöd, inte minst från regeringens sida och statens sida, för att de helt enkelt ska kunna mäktas med när det gäller byggandet, när det gäller tillgänglighetskraven och när det gäller att bevara de offentliga platserna.

Då undrar jag: Hur kommer det sig att man inte kan göra någonting fast man håller med? Det är som att man säger: Problem finns, men vi kan tyvärr inte göra någonting. Man hänvisar bara till kommunerna igen, och de mäktas inte med utifrån den problematik som råder. Bland annat finns det en lagstiftning som de inte kan stå emot. Det handlar om omvandlingarna, hyrorna och så vidare.

Vad tycker Lars Tysklind om detta?

Anf. 111 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Jag sade att det är viktiga sakfrågor som tas upp, men jag sade också att man måste ha ansvarsfördelningen i lagstiftningen väldigt klar för sig.

I den lagstiftning som finns i dag, den nya plan- och bygglagen, finns ju redskapet att beakta de sakerna, och det är man skyldig att göra. Det gäller allt från klimataspekter till tillgänglighetsaspekter. Det måste tas med. Det gäller även tillgången till grönområden och parker. Allt detta står i klartext i plan- och bygglagen. Då kan vi inte i nästa steg som statlig instans gå ned och peta i detta system, utan då måste vi ha tilltro till att kommunpolitikerna klarar detta. Och jag har en väldigt tilltro till att de gör det.

Vi kan inte ha resonemang om att en kommunpolitiker inte har kraft att stå emot och inte kan diskutera med näringsliv och sådant. För det är inte sant. Det här fungerar betydligt bättre ute i kommunerna än vad ni beskriver.

Anf. 112 AMINEH KAKABAVEH (V) replik:

Herr talman! Det är självklart att det inte handlar om kommunernas möjlighet att resonera eller icke. Det handlar om ekonomiska resurser och om råd och stöd, till exempel från Boverket och från länsstyrelsen.

När det gäller de krav som vi ställer handlar det inte heller om att vi går in och pekar med pekfingret och säger till kommunerna: Det där ska ni göra! Det handlar om hur man förstärker den lokala demokratin, som är väldigt viktig.

Det handlar om hur man gör till exempel när det gäller krav på parkeringsplatser, som vi nämnde, när det ska byggas nya bostäder för studenter. Hur ska de kunna klara av detta när det finns höga krav på att det ska finnas parkeringsplatser?

Självklart kan man göra något. Regeringen har det yttersta ansvaret när det gäller de här kommunerna, som har den lokala demokratin i sina egna händer. De ska implementera och leva upp till den här möjligheten. I dag handlar allt om att köpa och sälja, och näringslivet är väldigt starkt. Det gäller inte bara kommunerna, utan också kommunens medborgare och invånare. Det gäller till exempel när man säljer dessa centrum. Det är väldigt svårt för många små butiker och så vidare att mäktas med.

Självklart kommer lokaldemokratin att urholkas om man håller på med detta, om staten inte gör någonting, om regeringen inte gör någonting.

Anf. 113 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Jag har jobbat ganska mycket med plan- och bygglagen under mina dagar. Jag får lov att säga att den nästan personifierar den lokala demokratin. Det är, så att säga, en avvägningslag som bygger på dialog och samråd med medborgare, organisationer och företag. Det är ramen för den dialog som kommunen har att göra.

Sedan gäller det återigen det här med parkeringsplatser. När det gäller den frågan kan kommunen faktiskt bestämma att det ska vara noll om den vill. Man kan bygga studentbostäder och säga att det inte behövs några parkeringsplatser alls. Det räcker med den gatuparkering som finns. Det står kommunen fritt att göra.

Jag har mycket svårt att tänka mig den kommun som medvetet, om man ska bygga studentbostäder, går in och hindrar den byggnationen genom att sätta höga krav på parkeringsplatser. Då har man ju från den kommunens sida missat hela den planeringen, och det tror jag inte att man gör. Jag skulle vilja se om det finns ett sådant exempel i verkligheten. Jag har svårt att tro det.

Anf. 114 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Jag har i likhet med Lars Tysklind i min tidigare roll som kommunalpolitiker deltagit i arbetet med regionala handelsstrukturplaner och sådant, och vi har kanske lite olika erfarenheter. Jag vet att man ställer väldigt hårda miljökrav på en etablering när det gäller transporter till och från platsen och mark- och vattenanvändning och sådana saker, men man kan inte komma ifrån att den här typen av etableringar ändå påverkar samhällena i dess geografiska närhet och utarmar den närservice som finns där och på det sättet genererar ett betydligt större transportarbete. Det påverkar strukturen i våra samhällen på ett negativt sätt. En fungerande närhandel fyller många andra funktioner än bara att leverera varor. Detta bryter sönder den sociala strukturen.

Men det var egentligen inte det som jag begärde ordet för, utan jag ville, som jag gjorde i mitt förra inlägg här också, ställa en fråga till Folkpartiet.

Boverket har gjort en studie, Betsi. Det har gjorts studier på olika ställen i landet och här i Stockholm har det gjorts en stor studie av miljöförvaltningen, och de visar att vi har ett bostadsbestånd som är hälsovådligt och där människor far illa. Folkpartiet har forskningsministerposten, har jag för mig. Det är väl fortfarande så? Jag förstår inte varför man inte vill ta reda på vad man kan göra på det här området.

Byggindustrin är den industri som lägger minst pengar – 0,02 procent av sin omsättning, alltså mindre än en tiondel av vad till exempel verkstadsindustrin lägger – på forskning och utveckling. Samhället har ett ansvar, tycker jag, att se till att de här människorna inte far så illa. Varför är man inte intresserad av att ta reda på varför? Varför vill man inte dyka i den här frågan och försöka hitta lösningar?

Anf. 115 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Det är bra, Jan Lindholm, att vi har delade erfarenheter kring planläggning! Vi har kanske olika erfarenheter också, och jag vill bara som en liten kommentar säga att alltid när man planerar på kommunal nivå måste man ta hänsyn till att sådant här ändrar strukturen.

Det som Jan Lindholm tog upp med handelsstrukturen ingår i planläggningsprojektet – man måste se vad som händer med närhandeln och så vidare. Men det förändrar inte min inställning att det är staten som gör ramverket och kommunen som gör avvägningarna. Sedan har kommunerna dialog och samverkan med länsstyrelsen och dessutom en samrådspålit, så staten kommer också in i kommunernas planläggning och ger råd.

När det gäller det här med sjuka hus kan man leta efter vem som bär skulden och fundera över vem som ska rätta till det. Vi var inne tidigare på vems ansvar det är, och jag håller med om att det är otroligt viktigt med forskning och att man försöker ta reda på vad det är som gått snett. Jag vet att Jan Lindholm är väldigt kunnig på det här området. Det finns ju material som i sig inte ger några problem men ihop med andra blir det katastrof, och det finns material som är bra om de är torra, men tillför man fukt blir det emissioner som ger sjuka hus.

Det som pågår nu på Regeringskansliet – för att få fokus på den enskildes rätt, så att säga – är att man tittar på avvägningen mellan ansvarsbiten i plan- och bygglagen och konsumentlagstiftningen och att man måste koppla ihop dem på något sätt. Det här är ju ett område där konsumenten har varit svagare än inom andra områden, och det är högst olyckligt.

Anf. 116 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Det låter i och för sig intressant om man på Regeringskansliet jobbar med att försöka utveckla konsumentskyddsperspektivet när det gäller de drabbade personerna, men Lars Tysklind kanske inte har så stor erfarenhet av hur det ser ut i de familjer som drabbas.

Oavsett om det handlar om en bostad eller en arbetsplats – kanske i ännu större utsträckning på arbetsplatser – förnekar man problemet. Det kan vara flera procent av de anställda på en arbetsplats som drabbas väldigt illa och som till exempel utvecklar olika typer av doftöverkänslighet så att de inte kan vistas på arbetsplatsen för att det finns någonting där som sprider dofter. När man väl förstår vad det handlar om är man så sjuk att man inte orkar kämpa för sin sak. Jag har träffat många familjer som inte har någon som helst egen förmåga att driva sina krav längre. De är alltså så sjuka att det är nätt och jämnt att de kan hålla sig vid liv – mer energi finns inte kvar – när de inser vad problemen består i.

Jag tror tyvärr att även med en utveckling av ett starkare konsumentskydd finns det ett mycket större behov av, om vi ska få en åtgärd, att ansvaret för den som bygger blir tydligare.

Ett av de fyra förslag jag har är att man ska öka och förtydliga ansvaret för den som bygger, och det är precis det som man sade i den här utredningen som låg till grund för det betänkande som jag berättade om i mitt anförande. Det är väldigt tydligt att ansvaret måste ligga på den som bygger, den som producerar.

Vi har ju ett sådant perspektiv på många andra produkter, bilar till exempel. Men i dag kan den som producerar en bostad låta folk bo där i experimentsyfte, och när de drabbas får de själva stå för kostnaderna. Det är till och med så att företaget kan renovera och göra åtgärder och tjäna pengar på bygget en gång till. Så illa ser det ut.

Anf. 117 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Naturligtvis får det inte vara så. Det finns många exempel på när de här processerna har tagit alldeles för lång tid och att man inte har tagit det på allvar. Jag tror att det är en svängning på gång eftersom det finns så många exempel.

Det här med att det till syvende och sist är byggherrarna och fastighetsägarna som är ansvariga är vi också helt överens om. Det måste i det första skedet vara den som bygger huset som är ansvarig, och när det har gått ett antal år måste det om det händer något vara fastighetsägarna som är ansvariga för att förändra saker och ting.

En viktig del i det här sammanhanget är att det görs rätt från början. Tittar man på den nya plan- och bygglagen och processen i dag ser man att tillsynsbiten under byggprocessen är mer strukturerad, och förhoppningsvis kommer den att bli bättre än vad den har varit. På sikt kommer det att göra att man inte får nya sådana här sjuka hus, som Jan Lindholm uttryckte det. Det är en del av det hela.

Sedan har vi de här husen som redan har byggts, och jag kan bara hålla med om att det är väldigt viktigt att man tar människor på allvar när de meddelar att de mår dåligt. Jag tror att kunskapen finns. Det statliga ansvaret är först och främst att ha en lagstiftning som fungerar på plats, och det här med forskning och kunskapsspridning är också ett statligt ansvar. Boverket har jobbat med frågan om att sprida kunskap om detta, men det går säkert att göra ännu bättre.

Naturligtvis kan vi aldrig vara riktigt nöjda om folk mår dåligt i de hus som de bor eller jobbar i.

Anf. 118 OLA JOHANSSON (C):

Herr talman! Dagens debatt handlar om planering och byggande. Med den roll som riksdagen har borde vi ha kunnat nöja oss med den första delen och bara tala om planering, för byggandet blir ju en naturlig följd av god planering där behovet att möta efterfrågan och långsiktighet är avgörande, liksom ekonomi och miljöhänsyn.

Riksdagens och politikernas roll är inte att bygga bostäderna. Många förleds i debatten att tro att det är politiker, kommuner eller staten som bygger bostäder, men det är inte sant. Det är ett fåtal länder i världen som har kvar den ordningen, och de flesta av oss vill inte ha det så.

Långsiktigt hållbara spelregler är ju ett uttryck som används till leda. Det kan säkert sägas på många andra sätt, men det är precis så tråkigt och precis så viktigt som det låter. Byggande förutsätter planering och planering förutsätter att villkoren är kända i förväg och består även efter att planeringen är färdig och beslut om detaljplan har vunnit laga kraft så att byggandet kan påbörjas.

Här finns till att börja med förslag på förenklingar i plan- och bygglagen, och det kan man ju ha sympati för. Vad som skulle behövas är förändringar som leder till färre överklaganden av planer och kortare handläggningstider av dessa. Det innebär en osäkerhet att inte veta om planen går att genomföra inom rimlig tid. I bästa fall tar det fem tio år, säger en representant för ett av våra större byggföretag i tidningen Byggindustrin. Under den tiden hinner det hända saker som påverkar förutsättningarna i förhållande till vad som gällde när planeringen en gång i

tiden påbörjades och kalkylerna fastställdes, framför allt om det råder osäkerhet om vilken bostadspolitik som kommer att gälla framöver.

Herr talman! Ändringar i plan- och bygglagen kan inte göras löpande för att vi har en diskussion där vi kommer fram till att där finns något mindre fel eller en brist. I stället får vi förutsätta att regeringen följer upp den nya plan- och bygglagen, låter utreda och föreslår de förändringar som behöver göras i ett samlat grepp.

Kommunerna har ansvaret för bostadsförsörjningen, och det känns logiskt eftersom de har planansvaret. I det ansvaret ligger att skapa goda förutsättningar för dem som bygger, såväl privata och allmännyttiga bostadsföretag som privatpersoner och självbyggare. I detta ligger också att samråda och föra dialog med sakägare och närsamhället för att undvika långa och komplicerade överklagandeprocesser och för att skapa goda sociala miljöer, antingen det är icke-kommersiella zoner, öppna lokaler eller grönområden. De långa och många överklagandena är ett problem som vi behöver få bukt med, något som Centerpartiets Anders Åkesson påpekar i en motion som behandlas i detta betänkande.

Herr talman! Det är lätt att lägga sig an med ett Stockholms- eller storstadsperspektiv. Flera reservationer handlar om att man vill att staten genom lagar eller allmänna råd ska styra kommuner att i sin planering lägga in så kallade icke-kommersiella zoner, förbjuda externhandel och lagstifta om klimatanpassning, avseende till exempel lägsta golvhöjd. Ofta utgår man från att det i en viss stad och under vissa betingelser finns dåliga exempel på sådant.

Inte sällan är det 08-området som utgör rikslikare i sådana sammanhang. Jag har svårt att se något positivt i att ta ifrån kommunerna ansvaret för att planera handel och forma åtgärder för att motverka översvämningar genom exempelvis invallningar, vattenmagasin, markstabilisering och beslut om lägsta golvhöjd. Jag kommer själv från en kommun som i sin planering hela tiden måste ta hänsyn till det på grund av Kungsbackån som med jämna mellanrum svämmar över.

Kommunerna har nu fått ett ansvar att ge dispenser – nu byter jag ämne – från det generella strandskyddet, och i måndags kunde en del av oss ta del av erfarenheter från flera kommuner som just betonade vikten av att ta hänsyn till lokala förutsättningar och inte tillämpa strandskyddet som om det alltid handlade om känsliga miljöer med högt exploateringstryck, som fallet ofta är i Stockholms, Göteborgs och Bohusläns skärgårdar. Vi har också Oskarshamn, Blekinge, Norrland med älvarna och Arjeplog, där det finns tre sjöar per kommuninvånare.

Herr talman! I reservation 2 föreslås att riksdagen ska tillkännage för regeringen att det behövs metodutveckling och planeringsstöd för offentliga rum.

Jag har glädjen att vara förbundsordförande i den största av samlingslokalorganisationerna, Bygdegårdarnas Riksförbund, och tidigare i dag hade jag ett möte med kollegerna i Folkets Hus och Parker, samt Våra Gårdar. Tillsammans representerar vi 3 500 offentliga rum, som tillkommit genom lokala initiativ och som hålls i gång genom ideellt arbete och genom en liten del statligt och kommunalt stöd för renovering och tillgänglighetsanpassning samt i några fall för drift. Det icke-kommersialiserade offentliga rummet är viktigt, liksom gemensamma grönytor och idrotts- och lekplatser. Många av dessa drivs i föreningsregi och som

samfälligheter. Det är något som kommuner ofta glömmer bort och kanske behöver påminnas om.

Det är grunden, och för oss är möjligheten till investeringsstöd i statens budget till Boverket för upprustning, modernisering, energieffektivisering och tillgänglighetsanpassning lika viktigt som att kommunerna uppmärksammar och stöttar samfälligheter och föreningar som ansvarar för sådana offentliga ytor och anläggningar. Det är kommunerna som borde dra nytta av den resurs som de föreningsdrivna samlingslokalerna är som offentliga rum för kultur, samvaro och öppna demokratiska möten människor emellan.

Herr talman! Precis som förra årets debatt, som var min första om planering och byggande, handlar skiljelinjerna om dem som vill lagstifta, reglera och straffbelägga och oss som vill skapa en god och långsiktig grund för planering, genomförande och förvaltning av bostäder, köpcentrum, infrastruktur och lokaler för företag och verksamhet.

Parkeringsnormer för studentbostäder får väl anses vara en symbolfråga för behovet att avreglera kraven i syfte att få fram fler billiga studentbostäder. Det är inget som Centerpartiet är emot, tvärtom. Industriellt byggande brukar det talas om i olika sammanhang, och de enklare flyttbara bostäder som användes vid stora idrottsevenemang, som OS i Lillehammer och friidrotts-VM i Göteborg, båda i mitten av 90-talet, används fortfarande på sina håll. Med färre regler blir det lättare att bygga menar Staffan Danielsson, Centerpartiet, i en motion.

Parkeringsplatser för studentbostäder är sådant som inte ska beslutas här. Däremot kan krav på tillgänglighet och buller anpassas så att fler studentbostäder kan sättas upp. Det är inte kravet på parkeringsplatser som hindrar att studentbostäder kommer till, konstateras det i betänkandet. Här är Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet överens om att ha fel. Då är det bättre att fokusera på hissen som inte går ända upp.

Herr talman! Energieffektivt byggande, nära-noll-energihus och passivhusteknik är ett område där Sverige ligger väl framme och där behovet att bygga välisolerat påkallats av vårt klimat. Våra byggföretag och byggmaterialindustrier är måna om den positionen och ser möjligheter att verka på en större europeisk byggmarknad.

Det påstås att kommunala särkrav skulle vara något som driver upp byggkostnaderna, och det görs ibland jämförelser med bilindustrin. Jag har arbetat i sagda fordonsindustri i 25 år och vet att marknadsanpassning är avgörande för att kunna sälja fordon. I England säljer man exempelvis få vänsterstyrda bilar, och mig veterligen är det inget som påverkar priset. Om vi talar om bränsleekonomi och avgaskrav har vi en uppsjö av särkrav också på marknaderna i olika länder. Med det vill jag säga att jag inte har mycket tilltro till den jämförelsen, som vår minister ofta använder sig av.

Det kan aldrig vara fel när kommuner i sin upphandling och i sina krav på byggherrar i exploateringsavtal ställer höga och specifika krav. Det manar andra till att ta efter, vilket kommer att behövas när vi i framtiden ska ställa energikrav som är verklighetsanpassade, acceptabla och realistiska.

Det är möjligt att det kostar mer att bygga energieffektivt, men det kostar mindre att värma upp, och de bostäder vi bygger i dag kommer

sannolikt att användas i minst 50 år framöver. Därför måste vi se positivt på de byggföretag och fastighetsägare som utmanar energikraven och bygger för lägre förbrukning än vad Boverkets byggregler anger. Det är inte lätt att i dag säkert definiera de krav som ska gälla från 2020. Det viktigaste är att vi inte genom hyressättning och riktade subventioner motverkar de drivkrafter som finns till att investera i energieffektiv upp- rustning och nybyggnation.

Med många goda exempel och demonstratorer, som bygger på sam- verkan mellan kommunernas byggnadsnämnder och bostadsföretag, kommer det att finnas ett bra underlag för högt ställda energikrav i Bo- verkets byggregler 19 som fungerar i hela landet och som förhoppnings- vis leder till att kommunernas behov att ställa upp särkrav framöver minskar.

Herr talman! Vi har 21 reservationer och 73 yrkanden. Många av dessa är angelägna saker som regeringen har att ta ansvar för. Annat är sådant som riksdagen inte har anledning att lägga sig i. Det fungerar ändå. Jag yrkar avslag på dessa och bifall till utskottets förslag i betän- kandet.

Anf. 119 KATARINA KÖHLER (S) replik:

Herr talman! Det var väldigt mycket som sades, och jag försökte an- teckna. Några saker känner jag att jag måste få reagera på.

Den nya lagstiftningen har bara funnits i ett år, och jag påpekade också att vi måste se vartåt det bär. Ola Johansson sade flera gånger att vi ska låta kommunerna bestämma, att det finns utrymme, att lagen är en ramlag och att kommunerna kan bestämma, och sedan räknade han upp en massa saker. Det är säkert så att på många områden kan kommunerna bestämma, men i vissa avseenden är lagen väldigt stel. Den säger hur det ska vara, och det finns inte någon möjlighet att påverka.

Jag ska inte säga att jag kan lagen utantill, men nu och då kommer man i kontakt med den både som politiker och som privatperson. Jag vill lyfta fram det faktum att jag bor i Västerbotten och kommer från Norrbotten – alltså glesbygd och stora områden. Jag vill därför lägga det till vad alliansregeringen ofta säger, nämligen att hela Sverige ska leva, att vi måste ge förutsättningar för hela landet att leva och utvecklas.

Det blir problematiskt i vissa avseenden när lagstiftningen är stelbent och säger: Det ska vara så här, så att det inte finns utrymme för någon- ting annat. Det finns delar i till exempel den nya plan- och bygglagen som innebär precis detta. Nu hinner jag nästan inte säga något mer. Jag hinner egentligen inte ställa frågan. Jag antar att du delar den synen och vet att det är så.

Anf. 120 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Tack, Katarina Köhler! Det var synd att du inte hann komma fram till frågan. Jag vet inte riktigt vad det är jag ska svara på här.

Naturligtvis är det så. Hela poängen med mitt anförande och poängen med Centerpartiets politik inom väldigt många områden är att vi ska ha en politik som fungerar i både stad och land. Därför visar mina exempel att det ofta är 08-området som är normerande.

Vi kan till exempel ta frågan om köpcenter och externhandel. Det ser helt olika ut i storstadsområden än vad det gör i till exempel en landsbygdskommun. Skulle man forma reglerna på ett sådant sätt att de ställde vissa krav på externhandeln som var svårare att tillämpa i en kommun i Västerbotten än i utkanterna av Göteborg som jag kommer ifrån får det väldigt märkliga effekter.

Det är klart att man önskar en plan- och bygglag som är så flexibel att den ger utrymme för kommunerna att välja sina egna lösningar. Det är lite grann det som är poängen i min argumentation. Vi får inte hamna i en situation där staten bestämmer och där kommunerna måste anpassa sig på ett sätt som inte passar de lokala förhållandena. Jag stannar där och avvaktar frågan. Den kanske kommer nu.

Anf. 121 KATARINA KÖHLER (S) replik:

Herr talman! Den kanske kommer. Jag fick bara ett behov av att säga det jag sade.

Jag reagerade på att du angav oppositionspartierna som de som vill lagstifta, kontrollera, straffa och ge sanktioner. Så är det inte. Det är faktiskt tvärtom.

Vi måste ha lagstiftningar som stöder verksamheter och utveckling i hela landet. Det gör inte nya plan- och bygglagen på alla områden. Vi skulle också kunna tala lite om strandskydd. Det blev lite spontant detta.

Vi får ta den här diskussionen mer ordentligt när vi kan tala om konkreta exempel från kommunerna. Det går att tala om lagstiftningen och säga det vi båda säger, och det händer. Men det går inte att säga att det ger kommunerna full frihet att bestämma själva. Så är det inte i alla avseenden.

Jag vill betona att vi varken vill straffa, kontrollera eller lagstifta i överkant. Vi vill få det att fungera i hela landet.

Anf. 122 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Tack, Katarina Köhler! Jag noterar faktiskt att i de reservationer som jag har skummat igenom innan debatten är det inte mycket lagregleringar och avgifter som finns med. Det är väldigt mycket informationsinsatser, normer och kommunikation som ska bäras ut.

Jag kan dela uppfattningen att det är en viktig uppgift för myndigheten att sprida kunskap. Detsamma gäller Jan Lindholm och frågan om sjuka hus. Det är viktigt att man samlar på sig den kunskap som finns och ser till att den kommer ut. Sedan är det upp till kommunerna att tillämpa det på bästa sätt.

Mitt exempel gäller handel. Man kan notera att mycket kritik har riktats mot handeln. Man upplever att de kommersiella ytorna tar över på sina håll. Men man ska också komma ihåg att handeln är en viktig arbetsgivare i många kommuner. Det görs ett ganska gediget arbete för att möjliggöra just handel inom den egna kommungränsen.

Detta är någonting som man måste kunna följa upp i den kommunala planeringen. Man måste kunna genomföra handelsetableringar som har en god lokal anpassning.

Detta var absolut inte svar på frågan. Vi ska sätta oss och läsa plan- och bygglagen ordentligt tillsammans du och jag.

Anf. 123 OTTO VON ARNOLD (KD):

Herr talman! Det är helt uppenbart att vi håller på att tala om plan- och byggfrågor och den nya PBL som infördes den 2 maj förra året. Det är en intressant diskussion i det att vi lätt talar förbi varandra.

Om man ska utgå från hur PBL, vårt plansystem och vår demokrati är uppbyggd har vi en plan- och bygglag som är given av riksdagen för att tillämpas på länsstyrelsenivå, regionnivå och sedan ned på kommunnivå. Det blir självklart också ökad detaljeringsgrad. Därför måste, som jag ser det, plan- och bygglagen ha de stora linjerna och en övergripande roll med principer.

Låt mig citera portalparagrafen. Den säger följande: ”Bestämmelserna syftar till att, med hänsyn till den enskilda människans frihet, främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer.”

Det är en lysande skrivning. Men det kan vara rätt svårt att tillämpa det i detalj. Hur ska man tolka det? Därför behövs det en nedbrytning på underliggande nivå.

Det är också viktigt att man tittar på resursanvändningen i samhället. Plan- och bygglagen, som är väl förbunden med miljöbalkens hushållningsregler, hanterar framför allt mark och vatten.

Den har en övergripande roll som ska implementeras på regional nivå. Kommunerna för en dialog dels med sina medborgare, dels med länsstyrelserna i översiktsplanerna.

Översiktsplanerna är ett nytt och viktigt instrument och har fått ännu större betydelse där man ska ta hänsyn till målsättningar på klimatsidan, miljösidan, transportsidan och integrera det i kommande detaljplaner.

I och för sig är inte översiktsplanerna bindande. Det kanske de blir med tiden. Det vet vi inte. Det är kanske en sådan sak som kan diskuteras.

Det handlar just om samspelet med medborgarnas påverkan både på detaljplanen och framför allt på översiktsplanen. Det sker en avstämning mot kunglig befallningshavare, regeringens och riksdagens företrädare, genom länsstyrelserna. Det är synnerligen viktigt.

Detta är någonting som är ganska nytt som vi måste lära oss och som man ute i landet måste lära sig att förstå och använda på ett effektivt sätt. Vi får då en långsiktighet och en ökad klokskap i hur vi ska använda våra trånga resurser.

Plan- och bygglagen har också till syfte att effektivisera och snabba på plan- och byggprocesser. Man fastställer handläggningstider så att det ska gå fortare.

Vi har också en ny domstolsordning med mark- och miljödomstolarna. Det är också ett nytt komplement som gör att lagstiftningen blir enklare och mer rätlinjig.

Med den gamla ordningen kunde samma typ av ärende i princip hanteras av olika lagstiftningar i olika instanser, och man kunde komma fram till helt olika beslut. Det var ett fullkomligt rättsosäkert system. Nu är det tillrättat.

Det är viktigt att vi låter systemet få sätta sig. Det vore övermaga av mig att påstå att plan- och bygglagen är den perfekta lagstiftningen. Det

är den inte. Allting är en dynamisk process där vi måste anpassa oss, prova och utvärdera hur systemet fungerar.

Jag vill först och främst yrka avslag på samtliga motioner och bifall till utskottets förslag i betänkandet. Jag tänkte gå in på en del av motionerna. Som det är sagt tidigare är det inte några större saker som skiljer mellan oppositionen och Alliansen. Det är kloka saker. Men frågan är återigen var de hör hemma och vad som är gjort.

Ta planeringen av grönområden – en viktig sak! Grönområdena är en del av vår kulturhistoria. Det handlar om hur trädgårdar och parker utformas. Det är också en viktig bit för folkhälsan. Motion och framför allt cykling, som har påpekats, är viktigt. Här ser vi kombinationen, där plan- och bygglagen också har andra syften. Boverket går in och lägger tillsammans med Cykelfrämjandet upp en strategi för folkhälsan.

Tillgången till de stadsnära grönområdena är viktig. Här kommer vi in på ett rätt intressant område, nämligen hur detta hanteras allemansrättsligt. Det är ett område som påverkar hur vi ska få ut vår befolkning från städerna så att de kan njuta av grönområdena och utnyttja allemansrätten på ett förnuftigt och bra sätt.

I en del motioner kan man läsa att vi ska gå in och lagstifta mot än det ena, än det andra i plan- och bygglagen. Men återigen: Planeringen av handel är en typisk kommunal fråga. Jag kan förstå att många kommunala politiker tycker att det här är svårt. Det är stora värden som står på spel. De 33 kommunerna i Skåne planerar säkert för att där ska finnas ett köpcentrum, en stor hockeyarena eller ett fotbollsstadion i varje kommun. Det är ju ett ideal för att manifesteras sig själv. Men här finns en klokskap i plan- och bygglagen som säger att man måste ta miljö- och klimathänsyn och titta på mellankommunal planering. Detta finns i kommunerna.

Det handlar också om den viktiga frågan om markanvändningen. Hur ska vi utnyttja marken? Både i miljöbalken och i plan- och bygglagen finns hushållningsregler för mark. Jag tror att det är viktigt att man verkligen implementerar detta i kommunerna. Jag vet att Länsstyrelsen i Skåne tittar mycket på hur man ska hantera markanvändningen av den goda jorden.

En annan bit som lyfts fram i motionerna är planeringen för ökad trygghet. Vardagsbrottsligheten och rädslan för att gå omkring i skumma miljöer är påtaglig. Därför har både Brottsförebyggande rådet och kommunerna fått rådgivning om hur man ska integrera brottsförebyggandet i stadsplaneringen.

Sist men inte minst handlar det om byggfel och så vidare. Jag kan hålla med om att det inte är något perfekt system som vi har i dag. Men som har nämnts tidigare krävs att man har ett konsumentperspektiv och att man ökar forskningen för att komma till rätta med det hela.

Anf. 124 TINA EHN (MP):

Herr talman! Jag tänker under mina åtta minuter ta upp ämnet planering av handel – eller externhandel, som frågan har fokus på.

Jag vill börja med att säga att vi inte äger jorden, utan vi har lånat den av våra barn. Jag tror att ni allihop instämmer i detta.

Under rubriken Planerad handel eller externhandel finns massor att tänka på. I den motion som jag har väckt i ämnet tar jag upp de områden

som behöver ifrågasättas och prövas betydligt mer än vad som har skett och vad som sker. Det handlar om framväxten av externhandel och effekter som kan följa av det.

Bland annat vill jag ta upp hotet mot åkermark, utarmningen av småkommuner och landsbygdskommuners avveckling. Men detta är också en klimatfråga, en tillgänglighetsfråga, en jämställdhetsfråga samt även en fråga för staden och dess handel.

Det finns, som jag ser på saken, flera skäl att införa ett moratorium för just etablering av externa köpcentrum. Jag kan inte den nya plan- och bygglagen i dess detaljer, men jag konstaterar att man i svaret i betänkandet anser att frågan tas mer och mer på allvar i och med den nya plan- och bygglagen. Man hänvisar till att det har tagits fram goda råd och rapporter som det är bra för kommunerna att hinna sätta sig in i och ta del av.

Vi står alla inför flera utmaningar, som jag ser det. Det finns ofta ett sammanhang i det vi gör och det vi föreslår och hur det blir. Om man tittar lite historiskt på frågan ser man att de bebyggelse- och handelsstrukturer som har funnits sedan länge har förändrats. De är under ständig förändring. Handeln är en förutsättning i våra stadskärnor. Den är nödvändig, och den ska finnas nära de ställen där människor bor. Den handelsutveckling som vi väljer påverkar i stora delar det samhälle vi kommer att få. Handeln är viktig för den rådande samhällsekonomin, men den påverkar oss kanske mer än vi alltid mår bra av. Den bidrar till att spränga gränser för hur mycket material som flödar, hur mycket energi vi konsumerar och hur mycket transporter vi är med och skapar. Handel kan gynna, och handel kan missgynna. Vem bryr sig om platsen där den lokala affären läggs ned?

Då orter bestämmer sig för att anlägga externa handelsområden påverkas kringkommunerna. Det kan vara landsbygdskommuner som får svårigheter att bibehålla en handel. När det externa köpcentrumet med handel växer upp "stjäl" det ofta en stor del av kundunderlaget från orter runt omkring. Man kanske inte alltid ser denna effekt från början, för man fokuserar ofta på hur många arbetstillfällen ett köpcentrum kommer att skapa. Man ser inte heller förödelsen av jordbruksmarken, vilket ofta blir fallet då man många gånger placerar dessa köpcentrum och handelsområden på platt åkermark som är enkel och billig att exploatera. Det ger många parkeringsplatser på ett enkelt sätt. Köpcentrum bygger sin existens på att vi människor har tillgång till bil, då det sällan planeras för kollektivtrafik från början. Det byggs inte ut före byggstart. Det kan komma efteråt, när man byggt upp själva handelsområdet.

Samtidigt som detta sker finns det statistik som visar att det i genomsnitt försvinner en dagligvarubutik varannan dag. Mellan 1993 och 2004 minskade antalet dagligvarubutiker med 30 procent. I den rapport som detta är hämtat ifrån var den bakomliggande orsaken utbyggnaden av externa köpcentrum och stormarknader som slog ut lokala boendenära butiker.

Enligt siffror från numera nedlagda Glesbygdsverket förlorade 300 mindre orter sina sista livsmedelsbutiker under perioden 1996–2001. Detta är gamla siffror, vilket beror på att Glesbygdsverket inte längre finns. Det är svårt att hitta uppdaterade siffror i dag. Denna utveckling slår mest mot dem som är icke bilburna – äldre, sjuka och handikappade.

Glesbygdsverket krävde redan år 2002 en utredning av möjligheten att införa ett tillfälligt stopp för större handelsetableringar utanför tätorter. Vi i Miljöpartiet har drivit frågan länge.

Sverige har till skillnad från andra nordiska länder inte någon central reglering av utbyggnad av externhandel. Det har vi också hört här i dag när det gäller det kommunala självstyret. En fortsatt etablering av externa köpcentrum i den takt vi har sett hittills kommer sannolikt att kraftigt försämra tillgången på kommersiell service i mindre orter och verka kontraproduktivt för en hållbar utveckling hos småföretag i gles- och landsbygd.

Detta är en del av min ingång i diskussionen. Det är nog tredje gången som jag väcker en motion i ämnet i Sveriges riksdag. Jag har skrivit motioner om skydd av åkermark och om stopp av utbyggnad av externa köpcentrum utifrån olika aspekter.

Hur angeläget vi än anser att kommunernas eget bestämmande är sker fortfarande en utveckling som jag och många med mig anser ger ökat bilberoende i en tid då vi alla alltid bör planera för ett minskat bilberoende för människor. Kommunernas planering påverkar de andra kommunernas planering. Därför är det viktigt med en större samsyn och ett mel-lankommunalt samarbete.

Jag själv bor i det vackra Bohuslän. Nu gick tyvärr Lars Tysklind. Jag håller inte med om hans argument, och jag sade det till honom innan han gick.

I Bohuslän har vi ett köpcentrum som växer ganska ordentligt just nu. Varje helg när jag kommer hem ser jag hur landskapets ytor har förändrats ganska radikalt. Berg krossas, vägar byggs, jordhögar flyttas och det görs stora utgrävningar.

I Bohuslän har vi också en lera som rör sig. År 2006, när jag var ny ledamot i riksdagen, rasade en del av den nya E6:an och en del av den gamla. Det berodde på att den här leran rörde sig. Det köpcentrum som nu byggs och växer ligger inte många kilometer därifrån. Man pålar ganska ordentligt. Jag tror att man gör det man ska göra, men som ni alla vet finns det också en klimatförändring med ett ökat nederbördstryck. Det kommer förmodligen att öka ännu mer i de trakter där jag bor. Det kan man läsa i *Klimat- och sårbarhetsutredningen* som kom för några år sedan.

I min lokala tidning kan jag läsa om den här planeringen. Jag blir ganska påverkad av det. I det här området i Östra Torp flyttar man landskapet med grävskoppor och bandtraktorer. Med 15 000 lastbilsslag med sprängsten, lera, sand och jord förvandlas ravinerna till mjuka dalgångar utan risk för ras, står det. I området är det nästan 400 000 kubikmeter mjuka massor som har flyttats. 120 000 kubikmeter fylls i ravinerna, 280 000 kubikmeter körs till deponi och ca 85 000 kubikmeter sprängsten har transporterats till ett tillfälligt upplag och ska tillbaka till området. Det verkar som om man flyttar om varenda sten och vartenda jordkorn.

Det gamla området av det här köpcentrumet har 3 200 parkeringsplatser, och det är 80 000 kvadratmeter. Det nya kommer att bli runt 100 000 kvadratmeter, och jag vet inte hur många parkeringsplatser det kommer att bli.

Man tar jordbruk i anspråk. I det tunna jordlager som vi har på vår jord ska vi producera den mat och de resurser som vi alla behöver. Vi har en konflikt när det gäller vad vi ska göra med jorden i många delar av världen. Vi behöver använda den mer, och vi ser också att befolkningen ökar. Det finns en stor utmaning i detta. Matjorden är en naturresurs som vi ska lämna över till kommande generationer.

En komplicerande faktor när det gäller åkermarken är att det inte finns något enskilt intresse som bevakar åkermarkens bevarande. Det långsiktiga, livsviktiga värdet av åkermarken väger ganska lätt i det kortsiktiga perspektivet när det finns stora ekonomiska vinster att hämta i exploatering av åkermark.

Åkermark är ingen homogen marktyp. Det finns olika varianter, olika komplexitet, typer, humushalter, mineralsammansättningar, klimatzoner, dräneringsförhållanden och så vidare. För att säkerställa en god livsmedelsförsörjning även för kommande generationer tycker jag att den bördigaste åkermarkens vikt bör uppmärksammas mer i samhällsplaneringen.

Jag nämnde tidigare att trafiken ökar och att bilberoendet sanktioneras genom externhandeln. I den rapport som hänvisas till i betänkanadtexten, *Planer som styrmedel för att minska samhällets klimatpåverkan* från Boverket 2010, redovisas erfarenheter av hur man genom detaljplanering och översiktsplanering kan minska samhällets klimatpåverkan. Jag läser ordagrant ur texten i betänkandet: ”En av de frågor som särskilt tas upp i rapporten är detaljhandelsstrukturen och hur kommunen kan utforma en handelspolicy.”

I rapporten säger man att de svenska utsläppen av växthusgaser till 80 procent består av koldioxid från transporter, byggnader och industrier. Resten härrör framför allt från jordbruket. Inrikes transporter står för 32 procent av utsläppen, vilket är den största andelen. Bebyggelse och transporter svarar tillsammans för nästan 40 procent av utsläppen. Vidare står det också att dagens bebyggelsestruktur förutsätter och gynnar användandet av bil i stor utsträckning. Andra sätt att färdas som gång, cykel och i viss mån kollektivtrafik missgynnas.

Det står vidare att utvecklingen i viss mån är en självförstärkande process med en fördröjd och komplex växelverkan mellan trafiklösningar och bebyggelsestruktur. Transportbehovet bestäms i hög grad av avståndet mellan bostäder och arbetsplatser, produktions- och konsumtions-samhälle. Det beror på transportavstånden hur mycket CO₂-utsläpp som kommer från transporterna. Det torde innebära att vi inte ska planera för en ökad biltrafik.

Jag tänkte också nämna något om den sista delen av den rapport som jag har plockat ut här. I dag görs cirka hälften av alla korta resor till fots eller med cykel och hälften med bil. Forskningsresultat visar att det är möjligt att överföra upp till 50 procent av de korta bilresorna till cykel. Därför tycker jag att det här med cykelplanering är otroligt viktigt. Jag hade ett cykelseminarium i Bohuslän för bara någon vecka sedan tillsammans med Trafikverket, riksdagsledamöter och regionfolk. Som ni alla vet är det en helt annan diskussion om cykelplanering i samhället i dag, och det gäller även cykelplanering utanför tätorter, på landsbygden.

Med tanke på det tycker jag att förslaget som finns i reservationen om ett moratorium inte är helt utopiskt. Kommunerna behöver få en chans att

ta fram alla de förslag som bland annat finns i den rapport som jag har hänvisat till. De behöver kanske tänka om. De kanske ska ha en handelspolicy och titta på var de ska ha parkeringsplatser. Cykelplanering blir otroligt mycket viktigare. Det är också viktigt att man har en samsyn mellan kommunerna.

Prot. 2011/12:90
28 mars

*Planering och
byggande*

Anf. 125 OTTO VON ARNOLD (KD) replik:

Herr talman! Jag tycker att Tina Ehn tar upp många intressanta saker. Låt oss titta lite på hur plan- och bygglagen och miljöbalken är konstruerade. Det finns hushållningsregler i miljöbalken som säger att vi ska skydda åkermarken och vattnet. De är också intagna i plan- och bygglagen. Det refereras till det.

Vad jag kan förstå vill Tina Ehn föreslå ett moratorium om att man ska låta bli att exploatera åkermark under fem år. Jag kan hålla med om att vi ska vara mycket rädda om vår åkermark. Man måste se till att den inte används på ett felaktigt sätt. Men hur har Tina Ehn tänkt sig detta? De regler som vi trots allt har i vår lagstiftning i plan- och bygglagen ska ju implementeras på kommunal nivå, och samtidigt har vi översiktsplanerna där kommunerna ska lämna in detta. Det ska göras avvägningar, tas klimathänsyn och det mellankommunala systemet ska fungera. Menar Tina Ehn att detta inte fungerar? Vad är alternativet?

Anf. 126 TINA EHN (MP) replik:

Herr talman! Jag menar att det skulle behövas lite eftertänksamhet. Vi står inför flera utmaningar som kolliderar. Vi har klimatfrågan, vi har ett oljeberoendesamhälle och vi har livsmedelsdiskussioner. Alla dessa frågor sammanfaller på något sätt, och då kan vi inte fortsätta planera för någonting som vi ser ökar bil- och oljeberoendet, som gör att vi asfalterar bördig åkermark och så vidare. Då måste vi på något sätt ta ett politiskt ansvar.

Det är säkert som Otto von Arnold säger, att det finns väldigt bra lagstiftning, men någonstans brister det. Vad jag har förstått och kommit fram till, om jag tittar på det område där jag bor, är att de mellankommunala diskussionerna inte är tillräckligt dynamiska. Det pågår i Sverige projekteringar för den externa handeln medan man i många andra länder har börjat ifrågasätta det och man har, tror jag, någonstans också infört moratorium för att se över detta. Vill vi så går det säkert här också.

Anf. 127 OTTO VON ARNOLD (KD) replik:

Herr talman! Jag håller med om att vi står inför väldigt stora utmaningar. Men frågan är om det är rätt metod att stanna upp utvecklingen, eller framför allt planeringsprocesserna, för jag tror att det är viktigt att vi ser framåt i planeringsprocesserna och använder de nya redskapen på rätt sätt just i den mellankommunala planeringen.

Jag kan glädja Tina Ehn med att Länsstyrelsen i Skåne nog kan sägas vara ett föredöme. De har alltså varit väldigt noggranna med att ge förslag. De har gjort en skrift om var man ska bygga och hur man ska bygga på den goda åkerjorden. Detta har gjort att man har fått en uppbromsning av detta och en eftertänksamhet hos kommunerna.

Detta kan givetvis utvecklas mer, och jag tror snarare på den vägen. I Tina Ehns förslag går man in på det kommunala självstyret, någonting

som är en helig ko i Sverige, och trampar kommunpolitikerna på tårna. Vi ska kanske vara lite försiktiga med att komma med sådana imperativ från riksdagen.

Hur, Tina Ehn, ska vi mer konkret få till det med den ökade mellan-kommunala planeringen? Hur ska vi kunna hantera det här på ett förnuftigt sätt utan att bryta mot de traditioner och lagstiftningar som vi har och framför allt mot vår demokrati?

Anf. 128 TINA EHN (MP) replik:

Herr talman! Om det är rätt metod kan jag inte säkert stå här och säga. Men det är *en* metod, och jag föreslår den. Vad föreslår Otto von Arnold, tänker jag då, och vad föreslår andra partier? Det är bråttom.

Det är klart att man ska vara försiktig med att trampa kommunpolitiker på tårna. Samtidigt ser jag ju att i den region där jag bor har den ena, andra, tredje och fjärde kommunen alla sagt att de vill utveckla externhandeln. Då blir jag väldigt fundersam eftersom det inte bor så fruktansvärt mycket människor där. Men vi vill naturligtvis ha in folk som kommer dit och handlar.

Det känns som att nu har man låst fast sig. Alla ska dra åt samma håll, samtidigt som man börjar inse att frågorna om åkermarken, biltrafiken och så vidare börjar bli allvarligare. Då skulle man kanske ge dem en chans. Med fem års moratorium kanske man hinner tänka om utan att det blir någon som förlorar på det här. Så kan jag se på saken.

Jag är nästan säker på att jag läste i plan- och bygglagen att man ska jobba mer med de mellankommunala frågorna eller interkommunala diskussionerna, och jag tycker alltså att man ska lyfta upp dem.

Anf. 129 JAN LINDHOLM (MP):

Herr talman! Jag hade inte tänkt ställa mig i talarstolen och säga något mer i den här debatten, men jag blev precis som Katarina Köhler lite lätt chockad av Ola Johanssons anförande.

Här har vi alltså hört representanter för partierna säga att det inte finns några stora vallgravar i den här debatten, men så kommer Ola Johansson och påstår att Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet skulle ha kollektivt fel. Han säger att skiljelinjen går mellan dem som vill reglera, kontrollera och straffa i förhållande till dem som vill utveckla, och så påstår han att vi skulle vilja göra ingrepp i det kommunala självstyret.

Jag skulle kunna vara lika vulgär och använda mig av sådan där köksretorik som egentligen inte passar i den här kammaren och säga att skiljelinjen går mellan oss som vill ta ansvar och Ola Johansson som är ointresserad av det, för vad handlar våra förslag om? Jo, de handlar om att vi vill ge kommunerna fler och effektivare verktyg för att hävda det kommunala självstyret. Vi vill ge dem ökade kunskaper för att *hävda* det kommunala självstyret.

Ola Johansson inser tydligen inte att kommunerna i dag är i underläge gentemot marknadskrafterna och näringslivet. Det handlar alltså om att stärka kommunerna för att kunna klara de problem man har med exploateringstrycket från kommunala intressen.

Sedan jämför Ola Johansson med bilindustrin och påstår att särkrav inte skulle vara något problem för byggnadsindustrin när det gäller att

bygga hus. Ola Johansson kan kontakta svensk byggmaterialindustri och de svenska byggföretagen så får han höra att visst, det finns många saker man kan göra på kommunal nivå, men det främsta vi kan göra från riksdagen är att se till att minska möjligheten för just kommunala särkrav eftersom det är det man för fram som det mest kostnadsdrivande man har – att kommunerna ställer olika krav på hur man ska bygga.

Jag hann anteckna en sak till som var konstig. Ola Johansson påstår också att politiker inte bygger, men jag har sett många kommunalråd och landstingsråd sätta ned spaden – lika ofta som jag ser företrädarna för de stora bolagen göra det. Om inte kommunerna bygger så bygger inte NCC, Skanska eller något annat byggbolag heller, så det var en märklig argumentation, tycker jag.

Anf. 130 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Det är intressant att befinna sig på den här sidan i debatten, och det är roligt att Jan Lindholm tar den. Jag var beredd i replikskiftet, men han behövde betänketid. Det behöver kanske jag också. Jag var inte riktigt beredd på det här.

Jan Lindholm försöker måla upp någon bild av att jag säger att kommunerna har den fulla makten, men jag menar att kommunerna har en stor möjlighet till inflytande över sitt eget byggande. Det är kommunen som har bostadsförsörjningsansvaret, och det är kommunen som har ansvaret även för frågor som berör handel och andra saker.

Jag skulle gärna ha tagit en debatt med Tina Ehn om vikten av att ha någon typ av följsamhet mot den typ av önskemål och behov som finns i den egna kommunen. Det är här jag lite grann problematiserar Miljöpartiets och framför allt Vänsterpartiets syn, nämligen synen att vi ska inskränka kommunernas möjlighet att anpassa sin bebyggelse och planering efter de lokala behoven och de människor som faktiskt lever och verkar i en kommun.

Jag ska inte stå här och tala väl om externhandel på något sätt, men däremot kan jag ha viss förståelse för att det finns människor som lever på ett sådant sätt att man föredrar den typen av möjlighet att handla, och det innebär att man känner att man skulle vilja vara kund vid en sådan inrättning. Då är det märkligt om inte kommunerna har medel att kunna möta ett sådant behov.

När Jan Lindholm avslutar och säger att kommunala politiker ofta håller i spaden vid invigningar så är väl det ett tecken på att kommunerna också har makt och möjlighet att i samråd med byggherrar ta fram planer och genomföra dem och se till att privata byggare och allmännyttiga bostadsföretag också bygger.

Anf. 131 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Jag är lite förvånad över Ola Johanssons sätt att argumentera. Jag skulle vilja höra vad det finns för underlag för att påstå det Ola Johansson påstår, det vill säga att vi i Miljöpartiet skulle vilja inskränka kommunernas möjligheter.

Vi har inte sagt att kommunerna inte får bygga strandnära om de vill. Det vi vill göra är att ge kommunerna kraftigare verktyg för att kunna ta det kommunala ansvaret. Ola Johansson vet säkert själv att när det inträffar saker i kommunerna så är det kommunen som ställs till svars. Det är

jättesvårt för en kommun i dag att säga nej, trots att man inser att om man bygger som exploatörerna vill så kommer man om 20 år att få höga kommunala kostnader i form av att man ska ta hand om de problem som uppstår när man får vattenskador, de problem som uppstår när man får infiltration av vatten i marken så att den blir svagare och de problem som uppstår när man tvingas bygga daghem och skolor i en struktur som inte passar i den man har planerat men som exploatörerna tvingar fram eftersom de är så starka.

Det är det som är problemet i dag – att kommunerna faktiskt inte har möjlighet att fullt ut styra utvecklingen så som man önskar utifrån ett medborgarperspektiv, även om de har det kommunala planmonopolet. Man tvingas av starka ekonomiska intressen som vill exploatera att acceptera ständiga förändringar av det som är medborgarperspektivet, det som demokratiskt har röstats fram.

Jag menar att Ola Johansson har helt fel i påståendet att det skulle finnas någon skiljelinje mellan dem som vill reglera, kontrollera och straffa och några andra. Skiljelinjen går snarare mellan oss som vill ge kommunerna möjligheter att hävda det kommunala självbestämmandet och Ola Johansson som inte vill göra någonting.

Anf. 132 OLA JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Jag sade i mitt anförande att det finns en skiljelinje här. Det framgår också av betänkandet att i en del avseenden vill S, V och MP i olika grad gå längre än vad som görs i dag. Det handlar om att man vill styra upp saker och ting som man anser leder snett på något sätt och på det sättet också binda upp kommunerna i strängare krav och kanske i något fall med starkare lagstiftning. Men jag kan också notera att det i väldigt få fall, om ens i något, faktiskt är nya lagförslag som föreslås. Det är snarare olika typer av reglering.

Vi har möjligen olika ideologiska utgångspunkter här, men jag ser det faktiskt som en styrka att kommunerna har ett ansvar gentemot sina egna väljare, de människor som bor i den egna kommunen, att utifrån de förutsättningar som finns visa intresse att bygga, att starta verksamheter och att ha möjlighet att anpassa sina politiska beslut efter de förhållandena.

Sedan kom Jan Lindholm också in på min jämförelse när det gällde fordonsindustrin. Jag trodde faktiskt att Jan Lindholm skulle applådera min kritik mot bostadsministerns sätt att uttrycka sig i den här frågan. Jag har under ganska lång tid haft stora problem med de energikrav som ställs i Boverkets byggnormer, därför att jag ser att det finns många byggföretag och kommuner som i sin egen planering gärna vill gå längre. Jag kan inte annat än applådera de ambitionerna.

Den beskrivning som Jan Lindholm gör av byggmaterialindustrin och deras intressen ska jag ta del av i morgon bitti när jag träffar representanter för byggmaterialindustrin. Jag hade kunnat vara på byggföretagen i kväll, om vi inte hade stått här, och lyssnat till den eventuella kritiken, men jag ser ju gärna att byggnormerna sätts på ett sådant sätt att utrymmet att ställa särkrav minskar.

Samtidigt kan jag se att det utifrån de förutsättningar som råder i dag är väldigt viktigt att vi har kommuner som i sin upphandling, i sin planering och i bostadsföretag också vågar och kan gå före och bygga den standard som är möjlig.

Anf. 133 JAN LINDHOLM (MP) replik:

Herr talman! Jag får väl tacka för det sista. Då instämmer Ola Johansson i alla fall i ett av de förslag som jag hade, nämligen att det är viktigt att riksdag och regering vågar lyfta fram och höja kraven på energieffektivitet i byggandet, på lägre energiförbrukning, så att gapet mellan det som byggindustrin redan gör, det som kommunerna i dag kräver och den norm som finns minskar och utrymmet för just dessa särkrav blir mindre. Det är just det som man vill ha från industrins sida för att på det sättet inte behöva ha modeller för kanske fem sex olika varianter. Man får ett lägre antal om gapet minskar. Det är just det man efterfrågar. Då är vi i alla fall överens på den punkten. Det är jättebra.

Sedan vidhåller jag, herr talman, att om man tittar på våra förslag ser man att de inte innebär några inskränkningar i det kommunala självbestämmandet, tvärtom stärker vi det kommunala självbestämmandet genom att vi ger kommunerna bättre verktyg. På det sättet kan de bättre företräda och hävda kommuninvånarnas intressen mot de kommersiella intressena.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 29 mars.)

16 § Statlig förvaltning

Statlig förvaltning

Föredrags

finansutskottets betänkande 2011/12:FiU25
Statlig förvaltning.

Anf. 134 SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! I detta betänkande berör vi totalt 15 motioner. Från Socialdemokraterna ställer vi oss bakom tre av de motionerna, som jag tänkte beröra i mitt anförande.

Den första motionen, som är skriven av Adnan Dibrani, handlar om skärpta betalningsrutiner och berör de problem som småföretag ofta har med att få betalt för sina fakturor i tid. Det är en mycket bra och välbehövlig motion.

Att inte få betalt i tid för sina fakturor försätter ofta småföretagare i väldigt stora likviditetsproblem. Det är ett stort bekymmer. Såväl stat som kommuner och landsting slarvar många gånger med sina betalningar till de här företagen. Det blev särskilt uppmärksammat under krisen 2008. Väldigt många småföretagare hamnade i mycket svår likviditetsbrist. Det slarvas också från storföretag när det gäller betalning till de mindre företagen.

De mindre företagen kan inte vara något slags kassakistor för samhället eller för de större företagen. Vi måste ställa upp bättre för de små företagen och stå på deras sida. Det är nödvändigt med en skärpning på alla nivåer. Det behövs en generell översyn av de här betalningsreglerna, som motionären också påpekar.

Den andra motionen är skriven av Håkan Bergman och Matilda Ernkrans och handlar om samhällsinriktad strategisk design. Det är en intressant och framsynt motion. Man tar fasta på den positiva utvecklingen i

Finland, där man bland annat via Helsinki Design Lab satsar på strategisk design. Man applicerar designens principer på stora samhällsutmaningar som utbildning, hälso- och sjukvård, åldrande befolkning och klimatomställning. Det är ett spännande initiativ som man har tagit i Finland.

Vi förknippar ofta design enbart med utveckling av produkter och varumärken, men Svensk Industridesign har definierat begreppet design mycket bredare. Det öppnar området design för tjänster och processer. Vi har en väldigt hög kompetens inom svensk design. Därför borde vi också nyttja den kompetensen för att möta samhällsförändringar, finna innovativa lösningar och höja kvaliteten på olika tjänster. Det är en framsynt motion som ledamöterna har skrivit och som vi socialdemokrater ställer oss bakom.

Herr talman! Den tredje motionen är en motion som är skriven av ledamoten Josefin Brink. Det är en viktig och ansvarsställande motion som handlar om problematiken med ökat våld och hot inom samhällsservice. Vi stöder yrkande 1 i den motionen. Vi har även från vårt partis sida utvecklat vår syn i frågan i vår reservation 1, som jag passar på att yrka bifall till.

Herr talman! Människor ska inte behöva vara rädda för att gå till jobbet. I morse gick tusentals människor anställda i stat, kommun och landsting till sina jobb. En del gick till jobben och kände oro, hade ont i magen och funderade på vad de skulle utsättas för i dag. I kväll går flera av dem hem och har blivit utsatta för någonting, både hot och kanske också grovt våld.

Tyvärr ökar det här i vårt samhälle. Det finns ett otal rapporter som belägger det. Jag är som riksdagsledamot, som många av oss gör, ute och besöker myndigheter och kommuner och landsting, arbetsförmedlingar, försäkringskassor, sjukvården, socialtjänsten. En fråga som man möts av allt oftare är: Vad gör ni åt våldet? Ni måste ta tag i det här i riksdagen. Det här är en realitet i många välfärdsarbeters vardag.

Vad är då orsaken? När orättvisorna ökar trängs människorna. Man trängs till hopplöshet. Ur den hopplösheten får en del människor ett hat. Det hatet går över i våld. Klyftor som ökar driver på det här. Ett land måste hållas ihop. Vi ser det tydligt också ute i Europa. Det finns många exempel. Jag kan nämna några. Kravallerna på Atens gator, protester på Puerta del Sol-torget i Madrid. Människorna trängs till hopplöshet, och en del utvecklar också hat och våld.

Vi var en grupp från finansutskottet som i juni förra sommaren besökte London för att studera brittisk ekonomi som hade stora underskott på grund av att man hade fått satsa väldigt mycket på finanssektorn.

Dagen innan vi kom till London fick vi rapporter från ambassaden. Bland annat hade en av de stora engelska bankerna betalat ut 1 miljard svenska kronor i bonus till tre personer. Det är en finanssektor som har fått stora medel från engelska staten samtidigt som man från statens sida kraftigt har försämrat socialförsäkringssystem för människorna.

Det var inte konstigt att det längre fram på sommaren blev protester i Hyde Park där 250 000 människor deltog. Någon dag senare utvecklades protesterna till hat och våld, och man började bränna ned delar av London. Detta syns tydligt runt om i Europa.

Herr talman! Det är precis samma saker som drabbar oss när välfärdsarbetare möter våld och hot i sitt arbete. I ett land där skillnaderna blir större mellan dem som har och inte har föds hopplöshet. Ur den hopplösheten utvecklar en del människor hat och våld.

Herr talman! Det går givetvis att skydda sig. Man kan bygga okrossbara plexiglasskivor, installera larm och låsa in sig. Men det löser inte problemet. Hopplösheten finns kvar, och hatet och våldet kan utvecklas.

Så här kan vi inte ha det i vårt land. Det är tid för ansvar. Ett land – ett pastorat – måste hållas ihop. Vi socialdemokrater har motiverat vår syn på frågan i reservation 1, som jag nyligen yrkade bifall till. Det behövs åtgärder som stävjar våld och hot i arbetslivet. Det här måste regeringen ta fasta på. Det är tid för ansvar.

Anf. 135 ERIK ALMQVIST (SD):

Herr talman! Jag tror att alla här inne håller med mig om jag säger att vi de senaste decennierna har effektiviserat vår vardag mycket med hjälp av it. Det är nog få som inte använder e-post, internetbanker, någon gång har bokat biljetter, flygbiljetter, hotellrum och handlat varor och så vidare på internet. Många av oss har i dag fört in vårt sociala liv i it-miljön genom sajter som facebook och twitter.

Vi har under de senaste åren sett hur många av tjänsterna som kommer från olika leverantörer, som allt som oftast befinner sig i en konkurrenssituation med varandra, trots konkurrensen samverkar med varandra. Det finns en hög grad av synkronisering. Det har varit ett växande fenomen de senaste åren. I dag kan man med sitt facebookkonto logga in på en uppsjö olika sajter för att handla varor, kommentera tidningar, bloggar och så vidare.

Detta har vuxit fram av affärsmässiga skäl. Genom att koppla in sig i varandras system har man fått tillgång till en större marknad, befintliga nätverk och gemensam information. Det har gett positiva synergieffekter för alla inblandade parter.

I det offentliga Sverige är det inte alltid lika imponerande, även om det ändå ska erkännas att vi i Sverige ligger långt framme internationellt sett för it-lösningar.

Det finns några bra exempel. Skatteverket och Försäkringskassan har en bra samkörning av information. Båda myndigheterna har även bra gränssnitt ut mot medborgaren som har ärenden hos myndigheten i fråga.

Totalt sett och generellt sett är det inte lika positivt. Det är faktiskt så många som två av tre myndigheter som aldrig har samverkat med en annan myndighet, varken när det kommer till samkörning av information och register eller när det kommer till att dela kostnaden när nya system ska tas fram. Det är ingen imponerande siffra. Som har framkommit i E-delegationens förslag till förbättringar av svensk e-förvaltning finns det mycket att göra. Vi har egentligen bara skrapat på ytan sett till den potential som finns.

Med detta sagt vill jag också, herr talman, kommentera en del av den motion som ligger till grund för min reservation nr 4, en moderat motion. Motionen tar upp frågan om IPv6, den nya versionen av IP-trafik – data-trafik – digitalt. Jag delar inte motionärens uppfattning att bristen på IP-adresser i IPv4 är ett angeläget problem så att vi måste börja bygga om befintliga system bara för att uppgradera till IPv6. Det är snarare så att

när man implementerar nya system bör man förbereda dem för IPv6. I övrigt kan man ta det generationsskiftet i den takt man uppgraderar systemen av andra skäl.

I allt väsentligt i övrigt vill jag yrka bifall till motionen genom reservation nr 4, som jag tycker sänder en tydlig signal till regeringen om att det här är prioriterade frågor för riksdagen.

Anf. 136 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Herr talman! I det här betänkandet behandlas frågor som gäller bland annat offentliganställdas arbetsmiljö, en tillgänglig statsförvaltning, krav vid upphandling med flera saker. Jag kommer att uppehålla mig vid dessa tre områden. Jag börjar med att yrka bifall till reservationerna 1 och 2.

De offentliganställdas arbetsmiljö har de senaste åren blivit allt sämre. Det handlar framför allt om hot och våld på arbetet. Det är en stress som har blivit alltmer uppenbar för dem som arbetar hos offentliga arbetsgivare. Hälften av de allvarliga olycksfall som orsakas av hot och våld inträffar inom kommuner och landsting.

Många av de offentligt anställda har till uppgift att utifrån politiskt fattade beslut verkställa myndighetsutövning och ge service åt medborgarna. Det är många områden inom statliga myndigheter och även kommunal och landstingskommunal verksamhet, alltså inom vård, skola och omsorg.

Den viktigaste orsaken till den utvecklingen kan definitivt kopplas till nedskärningarna inom den offentliga sektorn och de försämrade villkoren i arbetslöshetsförsäkringen och i sjukförsäkringen. Vi menar att det är den absolut främsta orsaken till den rådande utvecklingen.

Allt färre får ersättning från a-kassan. Allt fler utförsäkras från sjukförsäkringen. Allt fler hamnar i det mycket märkvärdiga påhittet fas 3 inom Arbetsförmedlingens verksamhet utan att få en vettig ersättning. De kan inte leva på ersättningen. Det är helt enkelt fler som hamnar i utanförskap, vilket skapar den frustration som är en grogrund för det som drabbar de offentliganställda i form av hot och våld när man ska ge service till de människor som är drabbade av försämringarna.

Regeringen har utmärkt sig på rätt många sätt på dessa områden. Ett område är den behandling man har gett sjuka och arbetslösa. Att så konsekvent förneka konsekvenserna av sina beslut är förvånande. Man ser inte sammanhangen. Medborgare utsätts för kränkningar och lämnas utanför tryggheten. Det är den verkliga orsaken till många av de problem vi uppmärksammar i betänkandet.

Vänsterpartiets krav är enkelt. Vi vill att regeringen tillsätter en utredning som ser över konsekvenserna av den minskade personaltätheten, de nedskärningar som har skett och de regeländringar som har genomförts i trygghetssystemen, det vill säga socialförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. Det ska vara en utredning som ska ha fokus på våld, hot och den psykosociala arbetsmiljön. Det här är något som är angeläget och som vi i Vänsterpartiet har pratat om i många år – ända sedan regeringen började dra ned på trygghetssystemen. Nu är det dags. Nu syns verkligen konsekvenserna av den politik som har förts av regeringen.

Den andra viktiga frågan handlar om skärpta betalningsrutiner. Det är självklart att stat, landsting och kommuner visar sitt föredöme och betalar

fakturor i tid. Nu ser det i verkligheten inte ut så utan det är annorlunda. Därför bör det göras en översyn av betalningsreglerna. Det behöver göras även på den privata sektorn, men i det här fallet kan man komma i gång snabbt och se över hur det ser ut för stat, landsting och kommuner.

Herr talman! Sist vill jag uttrycka mina sympatier för det som anförs i reservation 5. Att kött från djur som har ätit GMO-foder ska märkas är ett krav som borde ha varit tillgodosett för länge sedan i både Sverige och hela Europa. Förhoppningsvis kommer det att bli så snart, och det är min förhoppning att man tar hänsyn till det vid upphandlingarna. Det är vad som lyfts upp i reservation 5 i betänkandet.

Anf. 137 STAFFAN ANGER (M):

Herr talman! I fråga om finansutskottets betänkande FiU25 om statlig förvaltning finns det några kommentarer att göra till några avstyrkta motioner – som i sig är bra och där arbete pågår.

En motion gäller sena betalningar, där Europaparlamentet och rådet givit direktiv om sena betalningar vid handelstransaktioner. En särskild utredning har fått i uppdrag att föreslå hur direktivet ska genomföras i svensk rätt – observera i svensk rätt. Förmodligen kommer man att föreslå en rättslig reglering som ålägger myndigheten att följa de angivna tidsfristerna. Jag håller med de tidigare talarna om att det är viktigt att relationen leverantör–kund upprätthålls med en betalningstid på ca 30 dagar, som vi har i Sverige och som är utmärkt, och att försening av betalningar resulterar i en dröjsmålsränta.

De offentliga företagen i Sverige måste vara ett föredöme i affärerna exempelvis med småföretagarna. Vi väntar nu på utredningen och får se vad det blir, och vi kommer att stödja den helt och hållet. Som det har varit på sistone har inte bara offentlig sektor utan även storföretagen dragit på betalningarna, och det är icke acceptabelt.

Ett annat område: Vad gäller de anställdas miljö har staten delegerat utförandet av arbetsgivarpolitiska frågor till Arbetsgivarverket och till myndigheterna.

Arbetsmiljölagen föreskriver att arbetsgivaren ska vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att arbetstagaren utsätts för ohälsa eller olycksfall. Dessutom ska arbetsgivaren systematiskt planera, leda och kontrollera verksamheten på ett sätt som leder till att arbetsmiljön uppfyller de föreskrivna kraven på god arbetsmiljö.

Regeringen gav redan 2010 Arbetsmiljöverket i uppdrag att främja jämställdhet och motverka hot och våld i arbetslivet. Speciellt koncentrerade man sig då på att belysa problematiken inom vård, skola och omsorg. Uppdraget ska snart rapporteras i början av april 2012.

Vi är medvetna om att det har skett en försämring på de här områdena, främst inom offentlig sektor. I en stad som Västerås har det varit intressant att följa att man till och med diskuterar att stänga en skola av arbetsmiljöskäl, och det får absolut inte förekomma. Men i privata företag är det lättare att styra, för där har man oftast en annan organisation. Men även företagen måste naturligtvis sköta de här frågorna – det är jätte viktigt.

Ett annat ämne: Vad gäller fri tillgång till offentliga data pågår ett arbete i Skatteverket med att registrera en mängd olika uppgifter ur vilka man sedan kan ta ut olika information, det så kallade SPI-direktivet som

trädde i kraft den 1 juli 2010. Det är naturligt att avgifterna för att ta ut dessa data ska täckas av en fullkostnadsavgift.

Alliansen förespråkar fortsatt arbete med att underlätta vidare utnyttjande av offentlig information. Det är en viktig källa både för individerna och för företagen. Det är viktigt för den framtida utvecklingen i samhället och för framtida affärsmöjligheter. Där tror jag att vi bara har börjat på den resa som kan bli väldigt viktig och bra för Sverige om vi ligger i topp.

Herr talman! Miljöpartiet kräver i ett särskilt yttrande att antalet rökfria miljöer ska öka. Vi har en delegerad arbetsgivarpolitik, och det finns regler i tobakslagen om att arbetstagare inte ska utsättas för tobaksrök där de arbetar. Det finns därigenom goda möjligheter att öka antalet rökfria miljöer.

Vi stöder naturligtvis att ingen på arbetet ska drabbas av rökiga miljöer och riskera sin hälsa. Det är givet. Jag tror att vi successivt i Sverige är på väg, inte till ett rökfritt land men till ett land med få rökare och få rökiga miljöer.

En annan fråga som har tagits upp i motioner är tillgänglighet i statsförvaltningen för personer med funktionsnedsättningar. I juni 2011 beslutade regeringen om en strategi för funktionshinderspolitiken 2011–2016. Syftet med strategin är att visa politikens inriktning med konkreta mål för samhällets insatser och hur resultaten ska följas upp de kommande fem åren. Det är viktigt att insatserna mäts på ett bra sätt och att goda insatser görs för dem med en funktionsnedsättning. Vi har hittills gjort alldeles för lite i samhället, framför allt inom näringslivet, som har alla möjligheter att investera i olika typer av hjälp för de funktionsnedsatta.

Ett annat förslag, som togs upp av Sverigedemokraterna, är att ta till vara den potential som internet och ny teknik har för bättre statsförvaltning. Målet för e-förvaltningsarbetet är att det ska vara så enkelt som möjligt för så många som möjligt att utöva sina rättigheter och att fullgöra sina skyldigheter, samt att det är en viktig förvaltningsservice. E-delegationen, som vi känner igen, spelar en central roll i arbetet genom att koordinera myndigheternas arbete samt föreslå hur utvecklingen ska och bör bedrivas. Sverige har varit drivande i utvecklingen av framtidens e-förvaltning i Europa, inte minst när vi var ordförande i EU. Man får väl säga att vi ligger bra till, men det behövs även där stora investeringar.

Bucht tog upp förslaget om strategisk design och hur viktigt det är att vi har innovation och kvalitet i offentlig verksamhet, men även generellt i samhället både i offentlig sektor och i företagen. Det är bara att titta på Finland, där de har lyckats fantastiskt bra. Vi har möjlighet att bli kanske inte lika bra men i alla fall vara på god väg.

Regeringen utsåg i maj 2011 en offentlig utredning som ska slutredovisa sitt uppdrag 2013. Man kanske inte kan utreda det här, utan det är mer fråga om vilken utbildning vi ska ha i samhället, hur man ska premiera dem som kan detta med design. Det är också viktigt. Hela världen är vår globala konkurrens, och mycket kommer att gälla inte bara kostnader och effektivitet utan också design. Det är olika förpackningar och hela vägen upp till flygplan.

Herr talman! Vad gäller miljöarbetet slutligen har myndigheten skyldighet att ha ett miljöledningssystem och vara ett föredöme i arbetet med miljöeffektivitet.

Jag yrkar bifall till förslaget i finansutskottets betänkande FiU25.

Anf. 138 EMIL KÄLLSTRÖM (C):

Herr talman! En effektiv och transparent statsförvaltning är av yttersta vikt för Sverige. Jag ska börja med att säga att jag instämmer i mycket, om inte allt, av det föregående talare sade. På samma sätt som en effektiv och transparent statsförvaltning är vital för Sverige ser jag det som vitalt för mitt anförande att jag inte i alltför hög grad upprepar vad som tidigare sagts.

Låt mig därför fokusera på statsförvaltningens viktiga roll för att främja eller åtminstone inte vara i vägen för utveckling, näringsliv och företagande.

Myndigheterna som ska fullgöra en eller flera uppgifter är ytterst ett uttryck för det offentliga maktbefogenheter i förhållande till den enskilde. Myndigheters beslut kan gälla rättigheter, skyldigheter och förmåner, och utifrån ett rättighetsperspektiv är det viktigt att den enskilde medborgaren har tillgång till all den information man behöver i sina relationer med staten. Medborgaren ska också känna sig bemött av en effektiv myndighetsutövning och känna att det sker på ett rättvist sätt.

Företagaren har skyldigheter men också en rättighet att inte överbelastas med orimliga krav från staten och dess myndigheter, att till exempel hamna i situationer där blanketter skickas fram och tillbaka eller där samma sorters uppgifter ska skickas till flera olika myndigheter.

Ökad företagsamhet står högt på Centerpartiets prioriteringslista. Vi tycker att företagande ska vara ett lika naturligt val och en lika naturlig sysselsättning som förvärvsarbete. Vi vill se ett företagsamt Sverige med många småföretagare som har möjlighet att växa, god tillgång på riskkapital och låga administrativa kostnader. För att nå dit är en central ingrediens mindre byråkrati och mer serviceinriktade myndigheter.

Det behövs enkla, ändamålsenliga och lättförståeliga regler, så att företagare kan ägna mer tid och resurser åt sin egentliga verksamhet. Regelförenkling är en av regeringens insatser för att främja fler jobb i fler och växande företag. Därför har regeringen som mål att regelbördan ska minska med minst 25 procent.

Vi kan notera att målet inte är nått. Alla departement och myndigheter levererar inte helt och hållet. Men vi kan konstatera att alliansregeringen är den första regering i modern tid som faktiskt har minskat regelbördan för företagen på totalen.

Herr talman! För en vecka sedan presenterade Riksrevisionen sin rapport om regelförenkling för företag. Jag tänkte uppehålla mig lite kort kring den rapporten och vad man pekar på. Resultaten visar tyvärr att regelbördan för företag fortfarande är tung. Självklart har statsförvaltningen en stor roll i detta. Inställningen för Centerpartiets del är klar: Vi måste gå fortare fram med att minska regelkrånglet.

Många reformer har goda syften, men oavsett om det handlar om personalliggare i frisör- och restaurangbranschen eller dokumentationsskyldighet vid internprissättning måste fokus vara – samtidigt som man genomför dessa reformer – att den totala regelbördan ska minska.

Det som är bra för företagare är bra också för Sverige. Centerpartiets intresse ligger i ett vitalt och konkurrenskraftigt näringsliv. När man möter företagare och företagargrupper är just regelbördan ett av de riktigt stora hinder och irritationsmoment som de berättar om.

Här skulle man också kunna framhålla vikten av att man, när man från våra myndigheter och offentligheten inför nya regler och rutiner, i förväg beräknar kostnaderna för detta. Vi förutsätter från vårt håll att företagare och medborgare håller sig till de skyldigheter som de har. Då är det också vårt ansvar att ordna in oss efter de rättigheter företagaren och den enskilde individen bör ha.

Allt handlar dock inte om regler. Något som har nämnts och som jag tänkte uppehålla mig vid lite är den offentliga sektorns innovationsförmåga. Det är en mycket viktig del för att förbättra den statliga förvaltningens effektivitet och verkan.

Det nationella rådet för innovation och kvalitet i offentlig verksamhet, som utsågs genom ett regeringsbeslut i maj 2011, är enligt min utgångspunkt en viktig aktör. Olika aktörer inom den statliga förvaltningen, inom offentligheten, måste få ökad kunskap om vad som främjar innovation och hur kvalitet kan öka genom ett utvecklingsarbete kring kundprocesser och liknande.

Jag skulle också vilja nämna innovationsupphandling. Om någon eller några procent av alla de hundratals miljarder som den offentliga sektorn med myndigheter upphandlar för varje år skulle gå till att köpa produkter som ännu inte finns eller tjänster som ännu inte har utvecklats, då skulle svenskt innovationsklimat som helhet – och nästan helt säkert effektivitet och nytänkande i den svenska offentliga sektorn, i myndighetsfloran – stärkas.

Jag skulle, herr talman, vilja avsluta med att snegla lite på hur regelbördan ser ut i andra länder. Det är givetvis svårt att göra sådana jämförelser, men det finns några verktyg som man kan använda. Ett av dessa är Världsbankens index för Cost of Doing Business.

Här har Sverige klättrat till plats 14 från plats 18 plats i 2011 års rankning. Men det beror inte främst på att vi har lyckats minska företagens administrativa börda, utan det handlar om andra saker, såsom krav på kapital för att starta aktiebolag och förbättrade rutiner för registrering av ägande. Alla åtgärder är viktiga, och vi måste göra mycket mer. Här har politiken för den statliga förvaltningen en mycket viktig roll.

Anf. 139 KEW NORDQVIST (MP):

Herr talman! Först vill jag tacka för att jag har fått tillfälle att delta i finansutskottets debatt. Jag hör ju normalt hemma i miljö- och jordbruksutskottet. Innan jag glömmer det vill jag yrka bifall till reservation 5 om GMO och statens upphandling.

Men först vill jag kommentera Miljöpartiets motion om rökfri arbetsmiljö och det särskilda yttrande som har lämnats i frågan.

Motionären vill göra statliga myndigheter, verk och företag till rökfria arbetsplatser. En sådan policy skulle påverka de anställdas hälsa och minska sjukskrivningen och förtidspensioneringen. Den skulle också öka de anställdas medvetenhet om rökningens negativa effekter och på det sättet påverka den allmänna opinion som styr takten i det förebyggande arbetet.

Utskottet menar att det sätt på vilket arbetstagaren får rökfri arbetstid avgörs av den enskilda myndigheten. Man hänvisar också till att arbetsgivaren ansvarar för att en arbetstagare inte mot sin vilja utsätts för tobaksrök på sin arbetsplats.

I vårt särskilda yttrande understryker vi vikten av att staten som arbetsgivare bör vara ett föredöme och att staten kan påverka den allmänna opinion som styr takten i det förebyggande arbetet mot tobakens skadeverkningar.

Jag tycker naturligtvis att det är synd att utskottsmajoriteten inte delar vår uppfattning och tycker också att ni bör vara mer offensiva på detta område.

Runt om i Europa känner människor ovilja mot att tillåta användning av genmodifiering i livsmedelsproduktionen. Det gäller även här i Sverige. Oviljan har upplevts så stark att den stora tyska kemijätten BASF har beslutat att lägga verksamheten i Europa med GMO, genmodifierade grödor, på is. Motståndet här är helt enkelt för stort.

Livsmedel som innehåller GMO måste enligt EU-reglerna märkas. Därför säljs dessa i princip inte på den svenska marknaden – alltför få skulle köpa dem. Animaliska produkter – kött, mjölk och ägg – som kommer från djur som har ätit GMO-foder anses dock enligt EU-reglerna inte vara GMO och behöver därför inte märkas. Sådana produkter kan säljas på den svenska marknaden.

Människor som av olika anledningar vill välja bort produkter med GMO längre bak i kedjan kan i dagsläget inte göra det. Ett praktiskt sätt är då att köpa certifierat ekologiska produkter.

När det gäller statens upphandling av livsmedel kan man kräva att animaliska produkter kommer från djur som inte har ätit GMO-foder. Enligt Miljöstyrningsrådet är detta ett legitimt krav att ställa vid upphandling. I och med att EU redan har ett etablerat och sanktionerat sätt att verifiera att krav på GMO-fritt foder uppfylls kommer inte kravet på GMO-fritt foder att vålla några problem. Det är alltså inget handelshinder.

Herr talman! I sitt svar på min motion anser utskottet att det är tillåtet, medan jag anser att staten borde gå före och visa att det går att upphandla animaliska livsmedel från djur som inte har fått GMO-foder.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 29 mars.)

17 § Statens arbete med att motverka bidragsbrott

Statens arbete med att motverka bidragsbrott

Föredrogs
socialförsäkringsutskottets betänkande 2011/12:SfU7
Statens arbete med att motverka bidragsbrott (skr. 2011/12:30).

Anf. 140 DAVID LÅNG (SD):

Herr talman! Vad vi nu debatterar är socialförsäkringsutskottets betänkande 7, *Statens arbete med att motverka bidragsbrott*. Betänkandet behandlar regeringens skrivelse angående Riksrevisionens rapport om effektiviteten i statens arbete med att motverka bidragsbrott.

Att bekämpa bidragsbrott är mycket viktigt av flera olika skäl. Jag kommer in på några av dem så småningom. I Riksrevisionens granskning är det åtta statliga aktörer som har berörts, däribland regeringen, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Migrationsverket. Vissa problem har hittats inom Migrationsverket, vilket jag också kommer att nämna.

Vi vet att Sverige har rykte om sig i världen att vara ett land som det är förhållandevis lätt för asylsökande att komma in i. Sverige har förhållandevis generösa bidragssystem. Och Sverige bestraffar brott förhållandevis milt.

Vi vet också att en icke försumbar andel av dem som flyttar över statsgränserna gör det som ekonomiska migranter. Vissa i den kategorin vill ha jobb, men ryktet har nog sedan länge gått att det finns andra länder att flytta till om man är ute efter jobb i första hand. Ryktet säger också att Sverige är ett bra land att komma till om man vill ha bidrag. En del som kommer hit gör det just i förhoppningen om att få del av de generösa förmånerna. Med anledning av detta finns det anledning att tro att vissa väljer att invandra i hopp om att komma åt så mycket bidrag som möjligt, antingen det är på laglig väg eller olagligt.

Vi vet förvisso också att det även inom den infödda svenska befolkningen finns enstaka individer som nyttjar systemet mer än vad de har rätt till, vilket sammantaget kan leda till en successivt urholkad moral och på sikt även till att även förtroendet för systemet urholkas.

Det är smått astronomiska summor vi talar om. Enligt Riksrevisionen uppgår utbetalningarna av olika ekonomiska förmåner till 500 miljarder kronor per år. Det betyder att varje procentenhet av systemet som missbrukas kostar minst fem miljarder kronor per år. Och erfarenheten lär oss att brottsligheten har en förmåga att söka sig dit där det finns pengar.

Regeringen menar också mycket riktigt att mycket talar för att brottsligheten mot välfärdssystemen kan vara omfattande och att det leder till felaktiga utbetalningar av mycket stora summor, vilket för övrigt var anledningen till att bidragsbrottslagen infördes år 2007.

Det syfte som anges i Riksrevisionens rapport är just att utreda om statens arbete med att motverka bidragsbrott är effektivt och om det har blivit mer effektivt sedan bidragsbrottslagen infördes.

Dessvärre är Riksrevisionens slutsats att man inte finner någon tydlig effektivisering. Det handlar om att ärendena tar längre tid att utreda, om att ett ökat antal brottsutredningar läggs ned och så vidare.

Herr talman! Det kan dock konstateras att regeringen har tagit till sig en del av Riksrevisionens slutsatser, och det är positivt. Regeringen har i sin skrivelse uppgivit att man faktiskt har infört att asylsökande ska vara skyldiga att anmäla ändrade förhållanden, vilket är mycket bra. Jag kan dock inte låta bli att bli lite frustrerad över att den regeln inte fanns från början. Asylsökande har alltså hela tiden kunnat begå handlingar som av vilken annan myndighet som helst hade klassats som bidragsbrott, men på Migrationsverket var det inte ett brott. Hur kan det ha passerat obemärkt förbi under en längre tid?

Asylsökande som har fått avslag på sin ansökan och åkt tillbaka till sina hemländer har kunnat berätta för sina landsmän om vilket slapp system vi har i Sverige, vilket mycket väl kan ha lockat hit betydligt fler lycksökare än vad vi annars hade behövt få på halsen. Det var detta jag inledde med: Sverige har rykte om sig att ha generösa bidragssystem och

milda straff för dem som bryter mot lagen. I det här fallet har vi fått rykte om oss att ett uppenbart bedrägligt beteende inte ens är olagligt. Men som sagt, att det nu uppdagades och åtgärdades är positivt.

Herr talman! Utskottsmajoriteten har i betänkandet föreslagit att lägga regeringens skrivelse till handlingarna. Sverigedemokraterna har i stället reserverat sig till förmån för tre motioner – en följdmotion med anledning av Riksrevisionens rapport och två motioner från den allmänna motionstiden.

På det stora hela skulle jag vilja betrakta Sverigedemokraternas reservation som relativt harmlös ur regeringens synvinkel.

I de fall där regeringen anser att Riksrevisionens rapport är för snävt avgränsad för att belysa hela sanningen om regeringens arbete med att bekämpa bidragsbrott innebär ett tillkännagivande att man förväntas göra de utredningar som krävs för att täcka de områden som Riksrevisionen eventuellt har missat. I de fall där regeringen har för avsikt att följa Riksrevisionens rekommendationer innebär ett tillkännagivande från riksdagen inget ökat krav på regeringen.

En av Sverigedemokraternas motioner, Sf332, handlar just om att återkravsbestämmelser för felaktiga utbetalningar även ska innefatta Migrationsverket. Av utskottsmajoritetens text i betänkandet framgår att Återkravsutredningen i sitt betänkande *Återkrav inom välfärdssystemen* har föreslagit just detta och att det just nu bereds inom Regeringskansliet. I detta fall skulle ett tillkännagivande innebära att Regeringskansliet kan sluta bereda och börja verkställa.

Vi måste vidta alla åtgärder vi kan för att förbättra vårt rykte i omvärlden och sända ut signalen att de svenska välfärdssystemen är till för de svenskar som har behov och inte för utländska bedragare. Jag ber därför att få yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation.

Anf. 141 JASENKO OMANOVIC (S):

Herr talman! Vi debatterar i dag statens arbete med att motverka bidragsbrott. Jag vill dock börja med några egna reflexioner ur min egen vardag. Först och främst blir man mycket berörd av Sverigedemokraternas inlägg, där man påstår att folk söker sig hit för att få bidrag.

När jag sökte mig hit och när mina tidigare landsmän från Bosnien sökte sig hit flydde vi från koncentrationsläger – de sista koncentrationsläger som fanns i Europa flydde man ifrån. Man flydde inte för att få bidrag utan för att rädda sina liv. Det var den första reflexionen.

Den andra gäller något som hände häromdagen. Jag träffade några företagare som diskuterade med mig. De sade att de helt gratis hade fått konsulttjänster från staten. Det var svårt för dem att ställa krav, för tjänsten var ju gratis – trodde de eller tyckte de, kanske. När de sade så påminde jag om den tid då jag jobbade på Arbetsförmedlingen. När en företagare frågade mig om den tjänst jag gav företaget var gratis svarade jag: Nej, jag jobbar inte som volontär.

Jag tror att inte heller de företagskonsulter som staten anlitar jobbar som volontärer. Man möter dock ofta synen att allt som är gemensamt finansierat är gratis. Det blir ett problem för samhället.

Inget är gratis. Allt som vårt samhälle erbjuder är i stort sett finansierat gemensamt genom skatter och avgifter. De som medvetet ger sig in i bidragsbrott har kanske inställningen att det är ingenmanspengar de tar.

Herr talman! Vårt uppdrag är att slå vakt om de gemensamma resurserna. Det är vårt, riksdagens, uppdrag. Vi socialdemokrater har aldrig varit rädda för skatter. Skatter har skapat möjligheter att investera i människan, att investera i samhälle och att investera i Sveriges framtid.

I ett historiskt perspektiv finns det väldigt få länder som har åstadkommit något liknande som Sverige har gjort med de möjligheter som skatter och avgifter har gett för att skapa en bättre framtid. Därför är både skattebrott och bidragsbrott ett brott mot framtida möjligheter. Det är ett brott mot möjligheten till utveckling av individen och samhället.

Det krävs, herr talman, saklighet i debatten av oss i riksdagen samt regeringen. Alla beslut vi fattar måste bygga på bra faktaunderlag, så bra som det bara är möjligt att åstadkomma. Inga beslut får bygga på lösa grunder, lösa boliner.

Det i sig kan minska möjligheten att investera i framtiden. Det i sig kan missgynna utvecklingen och välfärdsstaten Sverige.

Vi har inte råd att skapa otydliga bilder om utnyttjande av våra generella system. Vi kan inte svepande prata om fusket – är det 2 miljarder eller 29 miljarder? – utan måste vara mer konkreta och precisa.

Vi måste med en sund och korrekt inställning i debatten bidra till att förstärka legitimiteten för våra generella försäkringar och välfärden som helhet. Våra myndigheter ska handla så att de försvarar legitimiteten samt har stor respekt för medborgare.

Herr talman! När jag ändå nämner våra myndigheter kan jag inte låta bli att kommentera namnet på lagen: bidragsbrottslagen. Pensionsmyndigheten, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen med flera är myndigheter som omfattas av lagen. Kanske skulle det vara mer logiskt att kalla det för lagen mot försäkringsbedrägeri i stället för bidragsbrottslagen. Det handlar ju om pensioner. Det handlar om föräldraförsäkringen. Det handlar om sjukförsäkringen. Det handlar om arbetsskadeförsäkringen. Det handlar om arbetslöshetsförsäkringen. Det handlar om våra försäkringar.

Men, herr talman, vi socialdemokrater yrkar bifall till förslaget i betänkandet i förhoppning om att majoriteten av partierna i riksdagen vill värna legitimiteten i det som vi gemensamt finansierar i Sverige. Kampen mot missbruk av våra försäkringar är också kampen för legitimiteten för försäkringar.

(Applåder)

I detta anförande instämde Tomas Eneroth, Annelie Karlsson, Kurt Kvarnström, Tomas Nilsson och Raimo Pärssinen (alla S).

Anf. 142 FINN BENGTTSSON (M):

Herr talman! I Sverige värnar vi i bred parlamentarisk enighet våra viktiga välfärdssystem. Bland dessa är beslut och utbetalningar till enskilda behövande av bidrag, ersättningar, pensioner och lån för personliga ändamål gjorda av kommuner, arbetslöshetskassor, myndigheter som Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Centrala studiestödsnämnden, Migrationsverket eller Arbetsförmedlingen några av de gemensamma solidariskt finansierade trygghetssystem vi kanske håller allra högst i vårt land.

Medborgare som i stället väljer att stjäla från dessa trygghetssystem begår därför allvarliga och avskyvärda brott. Resurser berövas utan medkänsla för dem som så väl behöver trygghetssystemens skydd. Lika allvarligt är att om bristande lagskydd föreligger för stöld inom trygghetssystemen äventyrar detta deras legitimitet bland oss alla som solidariskt bidrar med skattemedel för att trygghetssystemen just ska vara tryggt finansierade och långsiktigt hållbara välfärdssystem.

Herr talman! Det var därför välkommet att man började diskutera hur bidragsbrottslighet bättre kunde bekämpas. Den sista socialdemokratiska regeringen tillsatte 2005 en delegation mot felaktiga utbetalningar, FUT-delegationen, och även en bidragsbrottsutredning. Detta arbete ledde fram till att den nyttillträdda alliansregeringen år 2007 kunde instifta den bidragsbrottslag vi i dag diskuterar här i kammaren.

Men det var redan 2007 mycket förvånande att den samlade rödgröna oppositionen, trots initiativet från den tidigare S-regeringen, valde att gemensamt reservera sig mot den bidragsbrottslag vi har i dag. Desto mer glädjande är det då att i samband med dagens betänkande varken se reservationer eller särskilda yttranden från S, V eller MP mot bidragsbrottslagens tillämpning i stort. Sverigedemokraterna är undantagna.

Jag vill därför passa på att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på Sverigedemokraternas motioner och reservation.

Herr talman! Utskottet konstaterar i sitt ställningstagande att det sedan länge finns en samlad straffrättslig reglering till skydd för statens inkomster i skattebrottslagen från 1971 medan en motsvarighet på statens utgiftssida saknats fram till bidragsbrottslagens införande.

Utskottet anser alltså att det straffrättsliga skyddet för välfärdssystemen i huvudsak bör vara lika starkt som skyddet på inkomstssidan. Ett viktigt formellt argument för riksdagen att införa bidragsbrottslagen var att stärka ställningen för det straffrättsliga skyddet för statens utgifter. I förlängningen av detta resonemang ligger att riksdagen på ett annat plan då också betonar värdet av arbetslinjen för att värna statens inkomster framför en passiv bidragsförsörjning för den som kan och vill arbeta och där utgifterna i så fall riskerar att skena på bekostnad av inkomsterna. Detta är inte bara nationalekonomiskt fördärligt utan riskerar tilltron till och långsiktig hållbarhet i dessa våra väsentligaste trygghetssystem.

Herr talman! Det aktuella betänkandet kommer sig av en granskningsrapport som Riksrevisionen gjort om bidragsbrottslagen ur en snäv kostnadseffektivitetssynpunkt och regeringens skrivelse till riksdagen med anledning av den här rapporten.

Det framgår av regeringens skrivelse att man i vissa stycken delar Riksrevisionens iakttagelser och har åtgärdat en del redan, men att man i andra är kritisk mot Riksrevisionens alltför snäva utgångspunkt, åtminstone när det gäller att dra alltför långtgående slutsatser från en effektivitetsrevision om hur bidragsbrott de facto nu motverkas genom en lång rad av parallella åtgärder mot felaktiga utbetalningar som regeringen gjort och gör.

Utskottet konstaterar att till dessa många övriga åtgärder av alliansregeringen, som därmed samverkar med införandet av bidragsbrottslagen, hör att det gavs uppdrag 2009 till elva myndigheter under ledning av Ekonomistyrningsverket att under tre år utveckla metoder och redovisa resultat av arbetet mot felaktiga utbetalningar från våra välfärdssystem.

Detta samverkansuppdrag redovisades i februari i år till regeringen och utvärderas nu av Statskontoret för återrapport till regeringen i april månad.

Inom Regeringskansliet bereds samtidigt nu exempelvis resultatet från Utredningen om bidragsspärr, Utredningen om administrativt sanktionssystem inom trygghetssystemen, Månadsuppgiftsutredningen, Återkravsutredningen och Utredningen om åtgärder mot fusk, oegentligheter och överutnyttjande av den statliga assistansersättningen. Därtill ska läggas en rapport från förra året, *Bidragsbrott och skattebrott – Välfärdens dubbla kriminalitet*, ett samarbete mellan Inspektionen för socialförsäkringen och Brottsförebyggande rådet.

I samband med detta fortlöpande arbete från regeringens sida har mycket av problematiken fokuserat på Försäkringskassans transfereeringssystem. På Socialdepartementets inrådan har Försäkringskassan inlett ett arbete under parollerna ”det ska vara lätt att göra rätt” och ”färre men värre”.

Med detta menas ett fortsatt arbete med förenklingar i den praktiska hanteringen av ärenden till gagn för både medborgare och myndighet men också ett intensifierat samarbete mellan myndigheter som försäkringskassa, polis, åklagarmyndighet, tull och skattemyndighet i syfte att med stöd av bidragsbrottslagen lagföra de riktigt stora skurkarna.

Herr talman! Den senare typen av myndighetssamverkan i det större arbetet mot felaktiga utbetalningar skapar genom bidragsbrottslagens ökade tillämpning mot beivrande av grövre bidragsbrott en otroligt viktig normerande verkan även för bidragsbrott av mer begränsad art.

Att en sådan effekt verkligen skett sedan bidragsbrottslagens införande kan avläsas i bland annat förändrade attityder hos befolkningen där löpande undersökningar visar en indikation på ett systemskifte i bidragsmoralen i Sverige. En tydlig trend är att vad som tidigare accepterades som harmlösa vardagsbrott, till exempel att uppge felaktiga uppgifter till Försäkringskassan, nu är något som anses helt uteslutet av en förkrossande stor del av befolkningen.

Avslutningsvis, varför är denna perspektivförskjutning så viktig? Det har gått från släpphänthet och viss acceptans av att felaktigt utnyttja våra trygghetssystem till att nu med allmänhetens förväntningar, via regering och berörda myndigheters intensiva arbete mot felaktiga utbetalningar, inte längre vara accepterat. I det bortersta mörkret handlar det om grov organiserad brottslighet som till varje pris måste beivras.

Våra trygghetssystem, som berör bidragsbrottslagens juridiska territorium, ska vara generösa mot dem som behöver och har rätt till dessa. Mycket riktigt framkom vid utskottets offentliga utfrågning den 23 februari att det rör sig om hisnande 500 miljarder som utbetalas per år.

Att även rätta till mindre problem i en sådan enorm transferering av skattemedel har naturligtvis mycket stor betydelse för samhällsekonomin. Det hör till sakens natur att den exakta summan felaktiga utbetalningar som görs rymmer ett mörkertal som ger en mycket otillfredsställande spridning av uppgifterna om beloppens storlek. Men vid den offentliga utfrågningen kunde problemet ändå gafflas in till att röra sig i spannet 4–29 miljarder kronor per år, med ett räntevärde på ungefär 16 miljarder kronor.

Herr talman! Ställer man detta i relation till årets totala statliga budgetutrymme för reformer på runt 20 miljarder kronor, som åtminstone Alliansen och Socialdemokraterna är överens om, vore det helt orimligt att bortse från den positiva betydelsen av det omfattande arbete som regeringen nu genomför för att bättre än tidigare kontrollera felaktigheter och kriminalitet när utbetalningar från våra trygghetsystem görs.

För det senare är tillkomsten av bidragsbrottslagen 2007 en viktig pusselbit, och jag är glad att vi nu har en större enighet kring detta än tidigare i denna kammare. Men det måste till sist åter betonas att hanteringen av bidragsbrott endast utgör en del av det betydligt mycket större arbetet för att stoppa allt fler felaktiga utbetalningar i våra välfärdssystem som nu genomförs här i vårt land.

(Applåder)

Anf. 143 ULF NILSSON (FP):

Herr talman! Socialförsäkringarna är en väldigt viktig hörnsten i samhällsbygget. De är en garanti för trygghet om någonting inträffar. Hur livet utvecklas avgörs ju faktiskt inte bara av mig själv, min duglighet och min ansträngning, utan även av tur och otur. Det finns ett mått av lotteri i livet, det måste vi veta, där den som drar fel lott kan drabbas hårt av ohälsa eller någonting annat. Vi föds med olika förutsättningar och med olika risker för sjukdom, invaliditet, arbetsskada eller arbetslöshet. Därför behöver ett välfärdsland bra socialförsäkringar.

I Folkpartiet liberalernas socialliberala idétradition har socialförsäkringarna alltid spelat en stor roll. Om försäkringarna är rätt utformade kan de dessutom bidra till tillväxt och ekonomisk utveckling. I samhällen där det finns bra socialförsäkringar känner man stor samhörighet, medan mer uppsplittrande, dyra och inlåsannde system växer fram i samhällen där socialförsäkringar saknas.

Det är också viktigt att människor känner ett stort förtroende för socialförsäkringarna. Förtroendet bygger på att vi kan lita på att rätt belopp betalas ut i rätt tid och till rätt person. Om uppfattningen sprider sig att många skor sig på systemet hotas hela grundvalen för den sociala tryggheten. Människor blir då mindre solidariska och vill inte längre betala skatt till socialförsäkringarna. Alternativt börjar de fuska. Kort sagt är det förödande om många i befolkningen tror att socialförsäkringar mest går till en massa skojare och bedragare.

På tal om det tyckte jag att Sverigedemokraternas representant här gjorde en väldigt olustig inledning på debatten. Inför diskussionen om utbetalningar av drygt 700 miljarder till hundratusentals människor i välfärdssystemen lyfte han fram den marginellt mycket lilla grupp som är asylsökande och som kommer hit. Det handlar om ca 10 000 människor, och de flesta är totalt utan någon form av medel. Detta för debatten in på ett sidospår, och jag ska inte uppehålla mig längre vid detta, men det är ett tråkigt exempel på hur man till och med i en sådan här debatt när vi är ganska eniga på något sätt vill försöka få den som lyssnar slarvigt på debatten att tro att det är just invandringen som leder till att det blir felaktiga utbetalningar. Det finns ingenting som talar för det, och den grupp som David Lång nämner är som sagt dessutom marginellt liten till antalet.

Herr talman! Det är lätt att hålla med om att sjuka ska ha en trygg ersättning, och den som inte är sjuk ska inte ha någon ersättning för till exempel sjukdom. Samma inställning gäller dem som är beroende av bostadsbidrag, assistans och så vidare. Därför fick Sverige en ny bidragsbrottslag 2007. Tidigare hade vi bara en särskild lag mot skattebrott som handlade om statens inkomster, men vi hade ingen lag som handlade om att man lurade till sig av statens utgifter.

Den här lagen säger tydligt att mindre belopp och mindre allvarliga förseelser inte ska behandlas som brott. Bakgrunden till lagen var att det kom olika rapporter som visade att stora summor utbetalades felaktigt. Det har nämnts olika siffror. Ekonomistyrningsverket talade om 16 miljarder och andra talade om mer, upp till 30–40 miljarder. Ytterligare andra talade om ännu större belopp.

I samband med att den här nya lagen kom gav också regeringen ett samverkansuppdrag till myndigheterna, bland annat Ekonomistyrningsverket, Skatteverket och Försäkringskassan, och man införde en regel om skyldighet att rapportera om man upptäcker att någon myndighet gör felaktiga utbetalningar. Dessutom tilldelade regeringen extra resurser till myndigheterna för att arbeta mot och upptäcka felaktiga utbetalningar.

Nu har Riksrevisionen granskat det här arbetet och gjort en del iakttagelser och rekommendationer. Man påpekar bland annat att det är en skillnad mellan hur många brott som upptäcks och vad tidigare utredning om felaktiga utbetalningar har menat. Man varnar från revisionens sida för att regeringens styrning inte får baseras på en felaktig föreställning om en större omfattning av bidragsbrotten.

Naturligtvis är det intressant att ta del av Riksrevisionens iakttagelser, och det är viktigt att följa hur effekten av regeringens arbete blir. Men samtidigt måste vi komma ihåg att detta bara är en del av ett större arbete som inte bara handlar om brottslighet utan som handlar om att komma åt felaktiga utbetalningar över huvud taget.

Dessutom är den normerande verkan på lång sikt svår att mäta men samtidigt viktig. Man ska inte underskatta betydelsen av att allt fler uppfattar bidragsbrott som just ett brott på samma sätt som det är viktigt att vi uppfattar skattebrott som ett brott och inte någonting som man sitter och skojar om på en middag till exempel.

Sedan menar jag att bara det att det faktiskt förekommer bidragsbrott gör att man måste ha en hög ambitionsnivå för att stoppa dem. Det handlar inte bara om en rent matematisk kalkyl om vad staten får in på att stoppa felaktiga utbetalningar, utan det handlar framför allt om att vi människor ska känna förtroende för socialförsäkringarna.

Kort sagt pågår det ett seriöst arbete i regeringen och hos myndigheterna med att utveckla metoder för att statens utbetalningar ska ske på ett rättssäkert och säkert sätt. Många av Riksrevisionens rekommendationer är redan på väg att bli förverkligade.

Herr talman! Folkpartiet liberalerna tycker att det är bra att regeringen och myndigheterna bekämpar felaktiga utbetalningar, och det är bra att man får in mer och mer information och lärdomar. Där är bland annat Riksrevisionens rapport ett viktigt bidrag. Det är också bra att utskottets majoritet säger nej till Sverigedemokraternas förslag att utöka brottsbeskrivningen, så att människor som gör oavsiktliga misstag inte ska riskera att straffas. Lagtexten som finns i dag lägger sig på en rimlig nivå

när den säger att om gärningen med hänsyn till beloppet och övriga omständigheter är mindre allvarlig döms inte till ansvar. Däremot har ett allmänt återbetalningskrav införts, så att man kan kräva att alla som fått för mycket betalar tillbaka det.

Arbetet med bidragsfusk handlar verkligen inte om att ifrågasätta sjuka, ekonomiskt svaga eller funktionshindrade. Det är precis tvärtom. Utgångspunkten är solidaritet med dem som behöver trygghetssystemen bäst. Det är för deras skull vi måste rätta till fel och brister där de finns.

Därmed yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 144 SOLVEIG ZANDER (C):

Herr talman! Den här debatten handlar om att motverka bidragsbrott. Det är viktigt för oss alla att jobba för att minska brotten i vårt samhälle. Det kan gälla något så enkelt som att man parkerat bilen fel. Då får man sona sitt brott, betala sina böter och se glad ut. Samma sak är det om man begår ett brott inom Försäkringskassan eller inom social- och sjukförsäkringssystemet, om man får sjukersättning eller sjukpenning fastän man inte är berättigad till det. Då ska man naturligtvis sona det brottet. Det viktiga är att vi har en trovärdighet i våra system. Hela vårt svenska rättssystem bygger på det. Vår svenska myndighetsutövning bygger på att vi tar ett personligt ansvar och är ärliga mot myndigheterna. Vi är skyldiga att känna till att vi måste berätta om vi får ändrade ekonomiska förhållanden.

I min och Centerns värld brukar Maud Olofsson säga att vi inte är några fågelungar som ska matas, utan vi är ivriga bävrar. Att vara en ivrig bäver, herr talman, är att klara av att ta ett personligt ansvar och visa att vi känner till och kan våra rättssystem. I sin rapport pekar Riksrevisionen på anmälningsskyldigheten. Det har regeringen tagit till sig och rättat till bristerna, och det är bra. Tilliten till varandra och till att alla försöker göra rätt för sig är viktig.

Riksrevisionen pekar också på att man på alla sätt måste stävja brotten inom rimliga förhållanden. De säger att vi inte får ut tillräckligt mycket från det jobb som våra myndigheter lägger ned på att stävja bidragsbrotten. Ekonomistyrningsverket säger att mellan 4 och 29 miljarder betalas ut felaktigt. I min värld är 4 miljarder inte någon liten summa. Det är ingenting som vi ska förringa. Tvärtom ska vi se till att alla de miljarder som betalas ut felaktigt går till det som vi behöver mer av i vårt samhälle. Vi debatterar i denna kammare barn som lever under knappa förhållanden. 4 miljarder till dem skulle göra stor skillnad. Att säga att vi inte får tillbaka något av det vi jobbar med vid våra myndigheter är fel. Det gäller som sagt att stämma i bäcken. Jag tror att det var Finn Bengtsson från Moderaterna som sade att normering var viktigt, alltså att se till att även när det gäller små summor ska man veta att om de betalats ut felaktigt åker man dit.

Vi talar i Centerpartiet om ett hållbart samhälle. Det gäller inte hållbart enbart i fråga om miljö utan också i fråga om våra trygghetssystem och tron på dem.

När jag lyssnar på Sverigedemokraterna blir jag oerhört upprörd. Kommer ni ihåg när vi talade om social turism? Göran Persson ville att vi skulle ha övergångsregler när vi fick nya medlemmar i EU så att de

inte skulle komma till Sverige och leva på våra socialförsäkringar. Det var 2004. Vad har det blivit av det? Har vi haft en massinvasion av människor som kommit hit för att leva på våra socialförsäkringar? Nej, det har vi inte, och ändå har Sverigedemokraterna mage att stå i talarstolen och säga att folk kommer till Sverige för att leva på våra trygghetssystem. Det är fel. Jag vänder mig bestämt emot det, på samma sätt som Maud Olofsson när hon 2004 tog kampen om att vi inte skulle ha några övergångsregler. Det gör jag med emfas.

För att fortsätta på temat säga emot Sverigedemokraterna vill jag nämna att vi för kanske en månad sedan kunde läsa i tidningarna att tullen, polisen och Försäkringskassan var nere i Öresund och tittade på personer som kom från Danmark. Det visade sig att 33 personer med sjukersättning och ersättning från Försäkringskassan var där och lastade tunga flaskor i och ur bilar. Och det var inte fråga om några utländska medborgare utan i de flesta fall svenska medborgare. Det visar att våra invandrare inte ska belastas på något sätt.

Jag måste också ta upp vad Inspektionen för socialförsäkringen har för uppdrag. Sverigedemokraternas reservation handlar nämligen om att de skulle få ett annat uppdrag. Inspektionen för socialförsäkringen har ett uppdrag att se till att de lagar och regler som vi beslutar om i riksdagen får det utfall som vi förväntar oss hos Försäkringskassan. Det handlar inte om att de ska titta på ifall det begåtts någon form av bidragsbrott. I stället ska de titta på om systemen fungerar så att man kan upptäcka bidragsbrott och om man till exempel kan förbättra någonting och därmed medverka till att Försäkringskassan som myndighet gör rätt. Det är viktigt att komma ihåg detta.

Vi hade, som vi hört tidigare, en utfrågning som socialförsäkringsutskottet anordnade i februari. Flera olika myndigheter och instanser deltog. De framförde sina åsikter om hur de arbetade med bidragsbrotten och motverkade fusk, som de kallade det. Vi ställde frågor till dem, och den fråga jag ställde var vad man från två myndigheter, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan, behövde för att motverka bidragsbrott. Båda svarade mer resurser. De ville alltså ha mer pengar. Det var inte fråga om att vilja ha någonting annat, utan det enda de ville ha var mer pengar. Även där har alltså Sverigedemokraterna fel i sin reservation.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

(Applåder)

Anf. 145 LARS GUSTAFSSON (KD):

Herr talman! Jag kan påminna kammaren om att det var 2002 som den förra partiledaren för Kristdemokraterna påtalade att det fanns ett överutnyttjande i Sverige. Det blev en stor debatt. Jag tror att det var i Expressen. Nu har vi kommit hit. Det är ungefär tio år sedan.

Syftet var inte att utpeka några individer utan att påtala att det är viktigt att vi inte blåögt blundar för att det finns personer som inte vill följa reglerna utan utnyttja systemet och att detta inte är acceptabelt.

Det handlar inte heller om omfattningen av oegentligheterna utan om att lagar och regler ska följas. Detta har med trovärdighet att göra. Det handlar om att upprätthålla trovärdigheten för vårt välfärdssystem. Det är på så vis vi kan ha ett välfärdssystem som är generöst.

En annan viktig del och enkel grundprincip är att utforma lagar och regler så att det ska vara enkelt att göra rätt och svårt att göra fel. På så sätt undviks flera misstag och feltolkningar. Medvetet missbruk blir också betydligt enklare att upptäcka när det väl förekommer.

En annan sida som man också kunnat notera i varje fall från förra mandatperioden är att Försäkringskassans 600 olika blanketter inte alltid är så enkla även om man vill vara ärlig. Ibland har utformningen varit så komplex att det i praktiken har fordrats en blankettifyllnadsutbildning för att allt skulle bli rätt. Sådant kan man faktiskt undvika. Jag menar att legitimiteten måste vara trovärdig åt alla håll.

Jag övergår till en annan myndighet som jag har varit i kontakt med. Det är Skatteverket, som vi kanske alla har varit i kontakt med. Det har genomfört klara förbättringar för att minska risken att det ska kunna bli fel. Det har i sin verksamhetsplan att man ska göra det enkelt. Det ska vara enkelt att göra rätt.

Jag tror det är nödvändigt att alla myndigheter ser sig som serviceorgan för medborgarna för att det ska bli rätt. Det är då också mycket enklare att både motverka och upptäcka fusket.

Vi kan också se att det har fått ett mycket gott resultat. Det är rätt märkligt att den som ska ta in pengarna från gemene man har det bästa betyget bland myndigheterna hos medborgarna. Det tycker jag är rätt häpnadsväckande.

Sedan kommer vi till en annan del. Det är tilltro till lagar och regler. Det är ett fundament i hela välfärdssystemet som Sverige har byggt under lång tid. Vi har haft ett normerande samhälle där det förts från generation till generation att man ska göra rätt för sig efter bästa förmåga. Samtidigt ska vi ha ett skyddsnät när man inte klarar av det och brister framkommer av olika skäl.

Dessutom måste de gemensamma resurserna användas på ett omsorgsfullt och optimalt sätt. Medborgarna har avstått sin inkomst för att den ska användas för det gemensamma bästa.

Nu är det likväl så att det finns personer som väljer att utnyttja och missbruka välfärden för sina egna syften. I Halland har polisen genomfört ett omfattande arbete för att upptäcka och beivra brott och oegentligheter.

Dylika insatser är viktiga i sig och som signaler i samhället för dem som likväl försöker eller planerar att försöka missbruka det gemensamma bästa. Därför är prevention alltid att föredra. Det är alltid bra med förebyggande arbete för att motverka olika missbruk och brott och även att sådant klimat uppstår som skapar detta.

Vi ska också vara klara över att vi stiftar lagar och regler i detta samhälle där vi ibland konstruerar situationer där människor blir beroende av de ersättningssystem som vi får.

Det uppmärksammades för något år sedan ett fall som var helt legalt i södra Sverige. Det visade sig att familjeförsörjaren i familjen var tvungen att tjäna över 25 000 kronor för att det över huvud taget skulle vara meningsfullt att kunna få någonting över.

Om vi skapar sådana system så skapar vi inläsningseffekter. Det är ingen som vill detta. Det måste alltid löna sig att arbeta.

Om vi nu tittar på Riksrevisionens rapport och summerar det har det varit viktigt med ett arbete mot bidragsbrott. Men det finns brister. Det är väldigt bra att få uppföljningar så att man kan förbättra det arbetet.

Vi har nog fått ett annat samtalsklimat i samhället. Man inser att det i varje fall är legitimt att påtala mer konkret och beivra mer att människor måste göra rätt för sig. Därför kan vi också med trovärdighet göra generösa system som kan hjälpa dem som behöver det som bäst.

Därmed yrkar jag avslag på alla reservationer och bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 29 mars.)

18 § Statens styrning mot en likvärdig betygssättning i grundskolan

Föredrogs
utbildningsutskottets betänkande 2011/12:UbU12
Statens styrning mot en likvärdig betygssättning i grundskolan (skr.
2011/12:57)

Anf. 146 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Detta är intressant. Jag hade förväntat mig en liten skoldebatt men inser att samtliga talare, sex sju stycken, utom jag har strukit sig från talarlistan. Jag beklagar det. Detta är en väldigt viktig debatt.

Jag hade dessutom tänkt ställa en fråga till både Folkpartiets och Vänsterpartiets representanter, som uppenbarligen inte är här i dag. Nåväl, det kanske finns någon någonstans som lyssnar.

Herr talman! Jag får tala till herr talmannen i dag. Sverigedemokraterna antog 2004 – det är nu ett antal år sedan – ett handlingsprogram för skola och utbildning där vi slog fast att skolan skulle återförstatligas. Anledningarna till detta ställningstagande var och är många.

En är att svensk skola tappat i kvalitet sedan den övergick från statligt till kommunalt huvudmannaskap för drygt 20 år sedan. Vi vet att svenska elever presterar allt sämre i en rad olika ämnen. Andelen elever som lämnar nionde klass med ofullständiga betyg har också ökat sedan 90-talet.

Samtidigt visar det sig att elever med särskilda behov har svårare att få stöd i dag. Arbetsmiljön i skolan för elever såväl som lärare har försämrats. Samtidigt vet vi att arbetsbelastningen har ökat och fortbildningsinsatserna har minskats. Andelen obehöriga lärare i den svenska skolan sedan kommunaliseringen har också ökat.

Lärarnas Riksförbund har tidigare konstaterat att fler än 50 procent av lärarna som undervisar i grundskolan och gymnasiet saknar tillräcklig utbildning.

Dessutom får vi i Riksrevisionens rapport om statens styrning mot en likvärdig betygssättning i grundskolan, som jag trodde att vi skulle debattera här i dag, veta att betygssättningen fortfarande inte sker på ett likvärdigt sätt.

Riksrevisionen pekar på en rad brister i samarbetet mellan Skolverket och Skolinspektionen, att det statliga stödet inte når fram, som man uttrycker det, att den lokala nivån har otillräckliga förutsättningar och att det delade ansvaret mellan stat och huvudman komplicerar styrningen.

Om jag tolkar det rätt ges lärarkåren inte tillräckligt med tid eller andra förutsättningar för att tillgodogöra sig det stödmaterial man har tagit fram. Det är till och med ibland tveksamt om detta stödmaterial över huvud taget når fram till våra lärare.

Av den enkätundersökning Riksrevisionen har genomfört med ett stort antal lärare framkommer uppfattningen att huvudmännen inte tar sitt ansvar för att skapa en likvärdig skola med en jämlik betygssättning. Samtidigt som varje huvudman har stor frihet att själv bestämma över hur verksamheten och undervisningen ska organiseras och bedrivs för att nå målen pekar Riksrevisionen på att lärare tolkar mål och betygskriterier olika.

Herr talman! Tanken är att svensk skola ska ge eleverna samma förutsättningar och samma kunskapsbas så att de klarar av att nå de uppsatta nationella målen oberoende av kön, socioekonomisk bakgrund eller var i landet man bor. Så är det inte i dag. I stället förekommer stora kommunala och regionala skillnader mellan skolorna.

Vad gäller utskottets förslag till beslut är det dock inte nattsvart. Förslaget att man skyndsamt ska ta fram stödmaterial eller bedömningsstöd, som man uttrycker det, för den nya betygsskalan och göra det tillgängligt är mycket bra. Regeringen skriver i sitt svar till Riksrevisionen att man arbetar med att försöka åtgärda problemen. Även det är bra.

Men jag menar att det inte är tillräckligt – det är långt ifrån tillräckligt. Om vi på allvar ska kunna ta tag i de problem som svensk skola brottas med i dag menar Sverigedemokraterna att skolan måste få ett statligt huvudmannaskap.

Jag yrkar bifall till min egen reservation 5 men också till Socialdemokraternas reservationer nr 1, 2 och 3.

Jag hade tänkt ställa en fråga till Folkpartiet, som inte är här, och en till Vänsterpartiet, som inte heller är här. Jag tänker ställa dem ändå. Jag skulle nämligen vilja vet hur det kan komma sig att Folkpartiet, som gång på gång talar om behovet av att återförstatliga skolan inte talar om behovet här i talarstolen. Hur kan det komma sig att man röstar nej till motioner, till exempel min motion där jag skriver att skolan ska återförstatligas? Man vill uppenbarligen inte ens ta debatten, och man vill inte ta diskussionen. Jag tycker att det är beklagligt.

Jag skulle också vilja ställa en fråga till Vänsterpartiet, som brukar sitta här nere någonstans. På sin kongress nyligen fattade de beslut om att skolan ska återförstatligas. Det är jättebra att man har insett att det var fel när man tillsammans med Socialdemokraterna kommunaliserade skolan. Men jag skulle vilja ställa frågan hur det kan komma sig att man inte bifaller den motion som jag har väckt i frågan. Den innehåller ingenting om invandring och ingenting om islam, utan där talar jag bara om skolan – ingenting annat!

Jag kan som sagt inte försvara motionen här i dag, och det beklagar jag. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att samtliga talare väljer att stryka sig. Det här är en viktig debatt och en viktig diskussion. Det är tredje gången på raken som jag står här och debatterar för mig själv. Men

*Statens styrning
mot en likvärdig
betygssättning
i grundskolan*

jag vill tacka åhörarna – kul att ni var här! Jag tackar också bakgrunds-
ljudet och herr talmannen.

(ANDRE VICE TALMANNEN: Jag vill bara ha ett klagörande. Du yrkade bifall till reservation 5, men betänkandet har ingen reservation 5. Jag antar att det är din motion nr 5 som du yrkar bifall till.)

Då är det motion nr 5 som jag menar. Jag har två motioner i ärendet, och jag yrkar alltså bifall till båda.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 29 mars.)

19 § Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till direktiv om skydd av personuppgifter på det brottsbekämpande området

Föredrogs
justitieutskottets utlåtande 2011/12:JuU31
Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till direktiv om skydd av personuppgifter på det brottsbekämpande området (KOM(2012)10).

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 29 mars.)

20 § Vissa arbetsrättsliga frågor

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2011/12:AU9
Vissa arbetsrättsliga frågor (skr. 2011/12:16).

Anf. 147 JOHAN ANDERSSON (S):

Herr talman! Vi kommer i kväll att debattera vårt betänkande AU9, som handlar om arbetsrätten. Jag tycker att det är en av de viktigaste frågorna på svensk arbetsmarknad. Det kanske delvis har att göra med att jag jobbar dagligdags med den, men jag tycker i varje fall att den är väldigt viktig. Grunden i arbetsrätten är den svenska modellen och våra synsätt på hur man kan utveckla den.

Jag kommer i mitt anförande att upprätthålla mig vid två områden. Det gäller dels det solidariska entreprenöransvaret, dels ungdomsarbetslösheten. Den är kopplad till arbetsrätten i allra högsta grad. Det gäller framför allt de förslag och initiativ som har väckts i frågan. Det kommer ett förslag om inte varje dag, så näst intill varannan dag. Så har det varit den sista tiden när det gäller detta.

När det gäller det solidariska entreprenöransvaret är det allt vanligare med olika former av entreprenadkedjor i många av de branscher som vi har i dag i Sverige. Man kan konstatera att de kedjor som finns i entreprenaden blir allt längre.

Det uppstår problem när man har underentreprenörer både för anställda och för samhället i stort. Det kan vara bekymmer med utbetalning av den intjänade lönen. Det kan vara bekymmer när det gäller sociala avgifter. Det kan vara bekymmer med andra delar. Detta gäller särskilt för de utländska arbetstagare som är tillfälligt utstationerade i Sverige.

Därför har vi socialdemokrater kämpat under en längre period med att få till ett system med ett solidariskt ansvar för entreprenörerna. Det finns redan i flera andra europeiska länder – Tyskland, Österrike, Spanien, Italien och Frankrike. Vårt grannland Norge införde ett entreprenöransvar i januari 2010. Det finns ett solidariskt entreprenöransvar som har godkänts av EU-domstolen. Oftast får vi till oss detta: Det här är inte möjligt. EU-domstolen kommer att ha synpunkter på det! Det finns en dom som handlar om den tyska lagstiftningen och att den inte stred mot EU-rätten.

Vad innebär då detta? Det innebär att man ger huvudentreprenören ett solidariskt ansvar när det gäller att tillgodose att den anställde ges rätt att få sin intjänade lön och andra delar.

Jag tycker att det som nu har skett i vårt arbetsmarknadsutskott är bra. Vi har lagt fram ett gemensamt förslag från majoriteten – Socialdemokraterna och Miljöpartiet tillsammans – om att ge ett uppdrag till regeringen att återkomma inom kort till riksdagen med ett förslag till hur man ska reglera detta för utstationerad arbetskraft. Jag ser fram emot att det här ska komma.

Samtidigt kan man konstatera att man löser en del av bekymret med det här, men det finns andra saker som också behöver klaras ut. En viktig del är att svenska kollektivavtal ska gälla på den svenska arbetsmarknaden. Där har vi dessutom regeringens beslut när det gäller lex Laval och hanteringen av det ärendet i färskt minne. Det kommer att krävas mer arbete för att klara ut det här och för att få till en säker och trygg del för den utländska arbetskraft som i dag är anställd i Sverige. Då bör svenska kollektivavtal vara grunden.

Ungdomsarbetslösheten är något som är på tapeten i dag. Det har också i allra högsta grad en bärighet kopplad till arbetsrätten. Vi har i dag en ungdomsarbetslöshet i landet på någonstans mellan 20 och 25 procent, beroende på hur man räknar. Siffrorna kan variera något beroende på mätningar och annat. Jag kommer själv från en kommun där vi hade en ungdomsarbetslöshet i februari månad på nästan 28 procent. Det är alldeles för högt. Ungdomar behöver ha flera chanser i livet, i allra högsta grad.

Debatten har nu handlat om två delar. Det ena är en förändring av LAS och att det skulle lösa alla problem när det gäller att få in unga på arbetsmarknaden. När vi talar om förändring av LAS talar vi i allra högsta grad om en försämring av LAS. Dessutom har det handlat mycket om ingångslöner. Jag tror att det är viktigt att man poängterar att vi har en lång tradition i Sverige av att det är parterna själva som sätter lönen på arbetsmarknaden. Vi som politiker, oavsett om vi är kommunpolitiker, landstingspolitiker eller riksdagspolitiker, lägger oss inte i lönesättningen. Jag tycker i grunden att det är en bra princip att det är parterna som har ansvaret för att sätta lön och hantera dessa frågor i förhandlingar.

Det känns nästan som om det har varit en överbudspolitik den senaste tiden när det gäller att sänka löner. För ett par tre veckor sedan hade

Folkpartiet sin kommunkonferens. Då gjorde Jan Björklund ett utspel om att man uppmanade kommunföreträdarna där ute att sänka ingångslönerna för ungdomar. Man skulle erbjuda anställningar till 75 procent av ingångslönerna. Då ska vi komma ihåg att ingångslönen för en heltidsanställd undersköterska eller ett heltidsanställt vårdbiträde i en kommun är 16 000 i månaden. 75 procent av det landar på 12 000, och efter skatt är vi nere på 9 000. Vi ska också komma ihåg att många av de unga inte kommer in på ett heltidsjobb, utan de får börja med ett antal timmar under en period. Att då sänka lönerna rakt av tycker vi socialdemokrater är helt fel medicin. Vi tror inte att det gör att det skapas nya arbetstillfällen. Det krävs andra saker, och jag tänker återkomma till det.

För en och en halv vecka sedan hörde vi Centerpartiets företrädare i arbetsmarknadsutskottet, Annika Qarlsson, på radion. Jag måste erkänna att jag trodde att jag hörde fel när jag hörde det här nyhetsinslaget. Jag tror att jag hörde det på morgonen, och jag tänkte: Det kan inte stämma.

Centern var alltså ute och pratade om att man skulle sänka ingångslönerna generellt för alla, som jag tolkade det initialt. Efter ett tag ändrade sig Centerpartiet och sade att sjuksköterskorna, som har krävt 24 000 i ingångslön, skulle få 24 000 och att det var de andra grupperna de pratade om. Det dröjde ett par timmar, och då var arbetsmarknadsutskottets ordförande, tillika gruppledaren för Moderaterna i utskottet, Tomas Tobé ute och sade att det var någonting som Alliansen inte stod bakom, utan det var ett utspel från Centerpartiet.

Det är lite bekymmersamt att det finns ganska många människor som börjar fråga oss som är politiskt engagerade vad detta står för egentligen. De frågar: Vad händer när det gäller ingångslöner och annat? Vilka synpunkter har ni? Hur ställer ni i utskottet er till ingångslönerna? Är ni också för att de ska sänkas generellt? Det verkar vara mer eller mindre en överbudspolitik där.

Det jag vill fråga både Centerns och Folkpartiets företrädare i salen här i kväll är om vi ska ändra den svenska modellen. Ska vi som riksdagspolitiker sätta ingångslöner, minimilöner, och inte låta parterna sätta lönerna i fortsättningen? Det är ju grunden i den svenska modellen. Ska vi hantera det på något annat sätt? Vilken medicin har ni för att klara ut detta?

Jag nämnde inledningsvis att det har varit mycket diskussioner om LAS. Det är också en del i detta. Det kom en mycket intressant TCO-rapport 2010. Om ni inte har tagit del av den uppmanar jag er att göra det. Den visar mycket tydligt att en försämring av LAS för unga inte ger särskilt många nya jobb. Det är i alla fall inte så många färre som blir arbetslösa av det. Rapporten pekar på att färre än 2 ½ procent av de arbetslösa ungdomarna har blivit arbetslösa efter en driftsinskränkning där man har använt turordningsreglerna på ett korrekt sätt. Så lite är det. En fråga där det också vore intressant att få ett svar från Alliansens företrädare är: Hur ser ni på detta med LAS? Det är många som frågar om det också när debatten är som hetast. Det går lite grann i vågor när det gäller LAS. Nu har det framför allt handlat om ungdomslönerna.

Vilket recept har vi då för att skapa fler arbetstillfällen för ungdomar? Det är alltid lättare att kritisera andra än att förklara vad man själv vill göra. Vi har framför allt satsat på fem punkter för att skapa fler arbetstillfällen åt ungdomar.

Den första punkten är utbildning. Med den politik som nu förs, där man framför allt raserar vuxenutbildning och begränsar möjligheterna för att ungdomar att komma in på gymnasieutbildning – jag tänker framför allt på det som är kopplat till yrkesprogrammen – och högskoleutbildningar, tror jag att det krävs mer utbildningsinsatser. Vi skulle också gärna vilja se ett kunskapslyft för att både unga och äldre ska kunna komma in på arbetsmarknaden. Passa på nu när vi har en lågkonjunktur att utbilda för bättre tider! Det har vi gjort historiskt i landet, och det har gett mycket positiva resultat.

Vi måste bli mycket bättre på snabba insatser och bättre matchning. I dag är det förödande att ungdomar får gå 90 dagar innan de kommer in i någon form av åtgärd på Arbetsförmedlingen. 90 dagar är lång tid att vara passiv för en ungdom.

Vi tror att utbildningsvikariat inom vård och omsorg är en mycket bra modell. Man kan passa på att vidareutbilda vårdbiträden till undersköterskor samtidigt som man tar in arbetslösa ungdomar som får en plats på arbetsmarknaden. Förhoppningsvis får de också ett långsiktigt arbete framöver.

Vi vill också se traineeplatser för unga under 26 år som ska lära sig ett yrke, det vill säga någon form av lärlingsverksamhet med yrkesutbildning.

Den femte punkten är att vi vill satsa mycket på sommarjobb. Vi vill införa den så kallade Nynäshamnsmodellen där man erbjuder sommarjobb för ungdomar. Det tror vi är en bra modell för att kunna skapa fler arbetstillfällen för unga.

Det finns mycket att säga om ungdomar och ungdomsarbetslöshet. Det kommer vi säkert att debattera här i kammaren framöver.

Slutligen vill jag yrka bifall till reservation 3 i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 148 MEHMET KAPLAN (MP):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1, som är en gemensam reservation från Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

Jag vill tala om förbud för arbetsgivare att ställa frågor om planerade barn. Detta är en fråga som i förstone borde vara rätt så enkel eftersom vi har en bra lagstiftning i Sverige i de här frågorna. Det är dessutom en lagstiftning som har uppdaterats med jämna mellanrum. Problemet är att själva frågan inte på något sätt har kommit närmare en lösning för människor som bor och verkar i Sverige.

Om man gör en sökning på internet efter orden ”anställningsintervju” och ”gravitet” får man i en sökmotor över 4 000 resultat varav åtminstone de första sidorna handlar om kvinnor, oftast unga, som är mycket oroliga för att ratas i en anställningsintervju för att de är eller kommer att bli gravida eller för den uppgift de eventuellt kommer att lämna vid en eventuell fråga.

Jag läser upp några av rubrikerna. En kvinna skriver: Ni som gått på anställningsintervju synligt gravida. Hon vill veta vad hennes medsystrar har gjort och hur de har hanterat detta. Det finns en annan som frågar: Får arbetsgivaren fråga om man är gravid under en intervju? Det finns en

som frågar: Måste jag berätta om en eventuell graviditet? Det finns en som skriver att hon är gravid i vecka 11. Ska hon berätta?

Så här pågår det sida efter sida i olika debattforum. Det här är taget från ett forum. Det är ett av de största i Sverige med över en halv miljon unika besökare per vecka. Där har kvinnor, företrädesvis yngre kvinnor, de här tankarna i huvudet. Det här är Sverige 2012.

Då kan man fråga: Ser det ut så här? Har de fog för sin oro och sin rädsla? Den som har fått barn, oavsett kön, vet att det är en fantastiskt stor omställning. Det är någonting nytt. Det är en känsla som är väldigt svår att beskriva, och man känner naturligtvis en stor oro i början. Under de första åren som man är förälder finns en gnagande oro över om man gör rätt.

Men tänk att behöva vara orolig när man går på en anställningsintervju för att arbetsgivaren ska ställa frågan om man är gravid eller kommer att bli det, att inte kunna känna att det finns en trygghet i det lagen säger: att frågan får ställas men att svaret inte får användas. Lagen säger nämligen att den uppgiften inte får användas. Den är ovidkommande.

Men varför är då så många oroliga? När man läser svaren från dem som har varit med om detta förut är det oftast hänvisningar till diskrimineringslagen. Det är alltså inte så att kunskapen inte finns, utan det är för att verkligheten ser annorlunda ut.

Behöver då dessa kvinnor vara oroliga? Jag drog ut den senaste statistiken från förra året. Av de anmälningar som Diskrimineringsombudsmannen fick under 2011 rörde omkring 40 procent arbetslivet. Av dem handlade ungefär en fjärdedel om diskrimineringsgrunden kön varav mer än hälften rörde missgynnande i samband med graviditet.

Sju av tretton förlikningar på arbetslivsområdet samt fyra domar i AD 2011, varav en som jag ska referera till senare, hade samband med graviditet. Den vanligaste situationen är att kvinnor inte blir kallade till anställningsintervjuer eller, och det här är det värsta, att anställningsintervjuer ställs in när de berättar att de är gravida.

Det här är Sverige 2012.

Den här domen i Arbetsdomstolen är väldigt intressant. Den kom förra året, så det går att göra något med befintliga lagar. Domen dömde arbetsgivaren just på grund av att svaret – som inte får användas – på den fråga som får ställas hade använts, detta enligt domstolen.

Vad svarade arbetsgivaren och hur går tankarna hos de relativt få arbetsgivare som fortfarande diskriminerar kvinnor på grund av graviditet? Hur tänker detta fåtal? De allra flesta sköter sig. Det vet vi. De är goda exempel för resten, men det finns ett antal som tycker annorlunda, och jag ska citera hur tankegången är, direkt ur domen: Kvinnan utsattes varken för könsdiskriminering eller för missgynnande i samband med hennes förväntade föräldraledighet.

Det här är före anställning, under anställningsintervjun. Hon uppfyllde inte kravprofilen för jobbet, säger arbetsgivaren. Det fanns inte heller något samband mellan beslutet att avbryta rekryteringen och hennes graviditet och förväntade föräldraledighet.

Hör ni kopplingen? Det är hela tiden idén om att en kvinna som kommer att bli gravid eller är gravid förväntas ta ut föräldraledighet.

Arbetsgivaren avslutar: Hon var inte i en jämförbar situation med två andra kvinnor som anställdes.

Ridå. Det här är en dom från förra året. Det finns flera domar. Våldigt mycket handlar i grunden om att den typ av diskrimineringslag som vi har är baserad på att vi faktiskt vet, både som arbetsgivare och arbetstagare, att det är förbjudet att diskriminera. Ändå sker det gång på gång, och det är bara ett litet antal som faktiskt orkar och vågar vara besvärliga och föra fallet vidare. Man vet ju att de som bråkar och ställer till med besvär kanske får svårt att få jobb, särskilt på mindre orter där antalet arbetsgivare är betydligt mindre än i storstadsområdena.

Man vill inte vara en som bråkar. Man vill inte vara en som står upp på ett sätt så att det blir besvär. Man kanske till och med hamnar i lokal-tidningen så att andra arbetsgivare tycker att ja, man kan ju tycka att graviditet i sig inte borde ha lett till detta, men hon verkar vara bråkig, den där tjejen.

När jag tittar på vad betänkandet tar upp och vad det är för typ av resonemang som utskottsmajoriteten för så står det att frågan om att införa ett förbud mot muntliga frågor övervägdes för ett tiotal år sedan.

Jag vill verkligen stryka under detta: För ett tiotal år sedan tittade vi närmare på detta. Men det blev inget förslag om att införa ett förbud mot att ställa dessa muntliga frågor. Man hänvisar till Integritetsutredningens betänkande *Personlig integritet i arbetslivet*, SOU 2002:18. Jag tänkte att jag skulle slå upp och läsa lite vad man skrev där och vad det var som föranledde detta för ett tiotal år sedan.

Så här står det i kapitel 4.4, Ett förstärkt integritetsskydd för arbetsökande under 4.4.2, Ett förbud mot muntliga frågor: ”Från olika håll har framförts att det i LIA borde införas ett förbud för arbetsgivare att under ett anställningsförfarande ställa muntliga frågor som inte är relevanta i förhållande till anställningen.”

Sedan fortsätter texten för att till slut hamna i resonemanget om att för att arbetsgivaren ska kunna hållas skyldig för sitt handlade, nämligen att avbryta anställningsförfarandet enbart med hänvisning till graviditeten, krävs det att arbetsgivaren på något sätt ska ha dokumenterat de svar som arbetsgivaren får genom att ställa muntliga frågor till arbetsökande för att behandlingen av dessa personuppgifter ska omfattas av befintlig lag.

Man tycker att krånglet i sig, att inte riktigt veta vad som sades mellan dessa två personer vid anställningsförfarandet eller intervjun, borde ha gjorts att man inte har infört detta.

Det är så jag tolkar det utifrån den text som finns. Jag har jämfört det med betänkandetexten. Men det här var för drygt tio år sedan. Det har hänt väldigt mycket sedan dess. DO:s statistik och tidigare Jämställdhetsombudsmannens statistik talar sitt tydliga språk: Trots att vi har en mycket bra lagstiftning på området, som dessutom uppdaterades av den nuvarande regeringen förra mandatperioden, har vi inte kommit någon vart med detta stora problem. Jag vill säga att det är ett stort problem, för det är inte bara dem som faktiskt diskrimineras som det handlar om, utan det handlar även om oron bland de kvinnor som är gravida eller som planerar en graviditet. De är oroliga för att de när de söker ett arbete ska få frågan: Är du gravid, lilla vän? Kommer du att bli gravid?

Dessa oskyldiga frågor får enligt lagen ställas, men svaret får inte användas. Det jag har märkt i de domar jag har läst är att det enbart går att

bevisa ifall man har lyckats spela in detta eller på något annat sätt har bevis.

Det är det här som är det beklämmande. Jag förstår inte varför utskottet inte vill titta närmare på den här möjligheten. Det här är en blind fläck, inte i lagstiftningen på det sättet att det faktiskt är förbjudet att diskriminera på grund av svaret, men en blind fläck för att man får ställa frågan i dag.

Med detta, herr talman, vill jag än en gång upprepa att Miljöpartiet yrkar bifall till reservation nr 1.

(Applåder)

Anf. 149 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Herr talman! Vi har till detta betänkande två reservationer. Jag vill börja med att yrka bifall till båda dessa.

Den ena reservationen, som gäller utökningen av undantagen i turordningsreglerna från två till fem personer, kommer jag endast kort att beröra. Argumenten för och emot är vid det här laget väl kända.

Tilläggs kan att vi trots att vi lägger fram detta förslag har förståelse för en del av kritiken mot förslaget, framför allt när det gäller de grupper som är svaga på arbetsmarknaden och som vid en tillämpning av förslaget dels kan förlora arbetet, dels ha svårt att finna ett nytt arbete.

En förändring av turordningsreglerna kräver att man samtidigt har en ordentlig inkomstförsäkring, en a-kassa, där fler får 80 procent av inkomsten vid arbetslöshet.

Det kräver också att den förda arbetsmarknadspolitiken och utbildningspolitiken är anpassad till arbetsmarknadens krav och förhållanden. En ökad flexibilitet på arbetsmarknaden måste nödvändigtvis åtföljas av en ökad trygghet.

Herr talman! I söndags i SVT:s *Agenda* togs fallet med lastbilschauffören Fredrik Lantz upp. Fredrik har uteslutits ur Transportarbetareförbundet. Anledningen är att han inte bara är lastbilschaufför utan också ordförande för kommunföreningen SD Motala.

Uteslutningen av Fredrik beror endast på hans engagemang i SD. Han har inget förtroendeuppdrag i Transport. Han har inte misskött sig på något sätt. Han har inte yttrat sig politiskt på arbetsplatsen och därmed aktivt propagerat för SD, utan det är helt och hållet ett fritidsintresse.

Vi har inför den här debatten varit i kontakt med Fredrik. Han vill gärna att vi använder honom som exempel.

Transport bygger sitt beslut på sina stadgar och mycket diffusa tolkningar av dessa stadgar. På sin hemsida argumenterar Transport för varför man utesluter aktiva sverigedemokrater genom att besvara ett antal fiktiva frågor.

Jag ska citera några av svaren på de frågorna. Följande citat innehåller inte hela svaren men visar tydligt vilka mycket märkliga resonemang som ligger till grund för förbundets beslut.

Det här står någonstans på Transports hemsida: "Enligt Sverigedemokraternas resonemang kanske alltså inte ens samerna ska få vara medborgare i Sverige."

Detta är inte bara felaktigt utan naturligtvis direkt lögnaktigt. För den som vill veta mer om Sverigedemokraternas position när det gäller samerna i Sverige kan jag hänvisa till den debatt inom ramen för miljö- och

jordbruksutskottet som försiggick i kammaren tidigare i dag där jag själv deltog.

Tokigheterna fortsätter: ”Som sagt sker uteslutningarna på basis av handlingar och inte tänkande. Men det kan också konstateras att den som resonerar om att utesluta folk från medborgerliga rättigheter på grund av etnicitet, inte bör ta ordet demokrati i sin mun.”

Det är ett hårresande påstående. Transport får gärna återkomma om *hur* Sverigedemokraterna utesluter svenska medborgare från mänskliga rättigheter på grund av etnicitet. Det vill jag gärna veta.

Transport fortsätter sina förklaringar med varför man utesluter aktiva Sverigedemokrater med bland annat följande:

”På arbetsmarknaden, mer specifikt, leder SD:s inställning till

- Antingen att infödda arbetare ska rycka på axlarna ifall importerad arbetskraft arbetar under slavvillkor. Det är inte bara moraliskt motbjudande utan skapar förutsättningar för ytterligare lönedumpning och osund konkurrens.
- Eller att svenska och utländska arbetare ska slåss sinsemellan om jobben. Det vore fullkomligt förödande för att hålla ihop den fackliga rörelsen både inom och utom landet – i en tid då det tvärtom behövs mycket mer av internationellt samarbete.”

Alla som har följt arbetsmarknadsutskottets arbete och Sverigedemokraternas ställningstaganden i olika frågor vet att detta inte bara är felaktigt utan förmodligen medvetet lögnaktigt. Verkligheten är precis tvärt om. Hitta ett tillfälle där jag inte har försvarat utländska arbetares rättigheter att ha samma lön och samma rättigheter som svenskar när de jobbar i Sverige! Hitta det tillfället!

Det är så här det ser ut. Hela dokumentet bottenar i djup okunskap, rena lögner och påståenden som ibland närmast kan verka skrattretande, och ibland upprörande.

På dessa lösa och osakliga grunder fråntar ett LO-förbund en löntagare en stor del av hans arbetsrättsliga skydd.

Jag har en uppmaning till Transport: Läs era egna stadgar! Där står, klart och tydligt, och utan risk för missstolkningar följande i 2 § andra stycket:

”Dess uppgift är att tillvarata medlemmarnas intressen på arbetsmarknaden och inom näringslivet samt skall därvid och i övrigt verka för en samhällsutveckling på grundval av politisk, social och ekonomisk demokrati.”

Det kanske är dags för Transportarbetareförbundets styrelse att utesluta sig själv vid det här laget.

Det ska erkännas att det inte är ofta jag delar åsikt med tidningen Expressens ledarsida. Men gårdagens ledare om fallet Lantz är i många stycken ett undantag. Bland annat följande citat: ”Facket är inte vilken förening som helst. Det har en särställning i svensk lag och på arbetsmarknaden, och en monopolliknande roll. – – – Avstängningar ur facket av politiska skäl kommer därför farligt nära ren åsiktsdiskriminering.”

När jag själv för några år sedan sparkades från mitt jobb på grund av mitt politiska engagemang i Sverigedemokraterna hade jag turen att vara medlem i en demokratisk fackförening. De tog på ett ypperligt sätt till-

vara mina intressen. Fredrik Lantz har, som ni har kunnat konstatera, inte samma tur.

Nu ska sägas att Fredrik för tillfället inte riskerar uppsägning. Han har tvärtom en demokratiskt sinnad arbetsgivare som har anställt Fredrik på grund av Fredriks kunskaper i att framföra lastbil, och som inte har några synpunkter på vad Fredrik gör på sin fritid.

Nu kanske någon tror att det jag vill göra är att inskränka föreningsfriheten. Så är inte fallet. Vi i Sverigedemokraterna vill fortfarande att föreningar, såväl politiska som fackliga och övriga föreningar, själva ska få styra över bland annat stadgar, medlemskap och ledning.

Senast på SD:s landsdagar i november fick vi stöd för den uppfattningen. Det är i stället fackens ofta monopolliknande ställning som vi vänder oss emot. Vi är kritiska till att det på den svenska arbetsmarknaden finns arbetstagare som inte kan erbjudas fackligt medlemskap och skydd. Av den anledningen vill vi att de avtal som sluts mellan arbetsmarknadens parter inte bara ska omfatta arbetstagare inom avtalsområdet utan dessutom omfatta fackförening/fackföreningar som kan erbjuda samtliga arbetstagare medlemskap, om de så önskar.

Det kan aldrig vara rätt att en fackföreningsstyrelses egna politiska åsikter ska kunna begränsa en arbetstagares arbetsrättsliga skydd. Eftersom vi i Sverige har gett arbetsmarknadens parter ett stort förtroende och ansvar på det arbetsrättsliga området är det dags att de också tar det ansvaret och motsvarar det förtroendet.

Det är inte förenligt med en rättsstat att inskränka vissa medborgares rättigheter, i det här fallet det arbetsrättsliga skyddet, med motiveringen att staten har lämnat över ansvaret för detta till arbetsmarknadens parter, som majoritetstexten gör. Om inte arbetsmarknadens parter tar sitt ansvar är det statens skyldighet att antingen återta detta eller få till stånd en förändring. Det är allmänt känt till exempel vid nedskärningar och upprättande av turordningslistor att fackförbunden enbart ser till sina egna medlemmars bästa och också strider för att lyfta fram just dessa arbetstagare i turordningslistorna. Och det ska de naturligtvis göra! Självklart. Det är vad medlemmarna har betalat för. Men den som då inte erbjuds medlemskap i en fackförening kan således godtyckligt bli föremål för uppsägning, just för att denne inte haft någon som försvarat dennes plats.

Om jag när jag själv blev uppsagd på grund av mitt politiska engagemang hade varit förhindrad medlemskap och därmed arbetsrättsligt skydd av mitt fackförbund hade jag antingen fått acceptera min uppsägning alternativt i Arbetsdomstolen eller civilrättsligt själv fått driva frågan. Det hade inneburit mycket stora ekonomiska risker och tvivelaktiga resultat som följd.

Jag vill göra ett förtydligande. Sverigedemokraterna är inte på något sätt emot fackföreningsrörelsen i allmänhet. Tvärtom gör de flesta fackförbund ett bra jobb i arbetet att tillvarata sina medlemmars intressen. Facket är en viktig motpol till arbetsgivarsidan på den svenska arbetsmarknaden. De flesta fackförbund accepterar också aktiva sverigedemokrater eller för all del andra politiskt aktiva som medlemmar. Det ska ändå sägas.

Det är ett, möjligen ett par, fackförbund som i det här fallet sticker ut, och där intar Transportarbetareförbundet en särställning som sämst i klassen.

Anf. 150 JOSEFIN BRINK (V):

Herr talman! Vi kan konstatera att klimatet på den svenska arbetsmarknaden hårdnar. Under trycket av hög arbetslöshet och försvagade trygghetssystem pressas löntagarnas rättigheter och trygghet tillbaka. Den som söker jobb märker det tydligt när arbetsgivare tar sig allt större friheter att kräva svar på integritetskränkande frågor om privatlivet. Det är inte längre så att en avslutad utbildning eller referenser från en tidigare arbetsgivare räcker för att man ska anses vara intressant för en anställning.

Nu för tiden är det allt vanligare att man förväntas redovisa om man har eller tänker skaffa barn, precis som Mehmet Kaplan har tagit upp tidigare. Man förväntas ofta också genomgå tämligen tvivelaktiga personlighetstester och medicinska kontroller. Allt fler arbetsgivare kräver dessutom att arbetssökande visar upp utdrag ur belastningsregistret. Enligt en undersökning från TCO har arbetsgivare till och med börjat kräva att få se uppgifter om sjuk- och VAB-dagar från Försäkringskassans register innan de anställer.

Formellt är det naturligtvis helt frivilligt att acceptera den typen av integritetskränkningar, men i den allt hårdare konkurrensen om varje jobb är det svårt för den enskilde individen att vägra att gå med på dessa saker. Om alternativet är ännu en månad med ekonomiskt bistånd eller en placering i fas 3 är man kanske beredd att underkasta sig en hel del om det ökar chansen att få ett jobb.

Frågan är om det är rimligt att människor ska tvingas göra sådana val. Vi i Vänsterpartiet tycker inte det. Vi tycker att det är hög tid för en lagreglering av arbetsgivares rätt att ställa osakliga och integritetskränkande frågor och kräva att man deltar i tester, tar prover och lämnar ut sekretesskyddade uppgifter från myndigheter för att kunna söka ett jobb. Vi anser att de lagförslag som presenterades av Utredningen om integritetsskydd i arbetslivet i huvudsak är bra och bör genomföras.

Vi har upprepat detta i riksdagen, ända sedan utredningen presenterades för snart tre år sedan. Vid varje tillfälle har vi fått höra att frågan bereds inom Regeringskansliet. Det börjar bli lite långdraget – minst sagt. Vi börjar tvivla på att allianspartierna alls har några planer på att göra något åt frågan. Men det kanske vi kan få svar på här i kväll.

Herr talman! Det hårdnande klimatet i arbetslivet märks också i att det har blivit allt tuffare att upprätthålla lagstadgade och kollektivavtalade villkor på arbetsmarknaden. Ett stort antal branscher präglas av olika former av social dumpning och fusk. Fackliga företrädare för en ojämn kamp mot svarta och gråa löner, påtvingade F-skattsedlar, falska anställningskontrakt och uteblivna löner på byggföretag, åkerier, restauranger och städfirmor.

Vänsterpartiet ser allvarligt på utvecklingen. Vi vill se ett arbetsliv där principen om lika lön för lika arbete gäller och där man som anställd kan lita på att ens arbetsgivare betalar in skatter och arbetsgivaravgifter, försäkringspremier och naturligtvis att man får ut sin lön i slutet av månaden.

Därför har vi sedan länge drivit en lång rad krav för att ta krafttag mot skattefusk, mot svartjobb och mot social dumpning på bred front. Ett av flera redskap i den verktygslådan är att införa ett solidariskt entreprenörsansvar för löner, försäkringar, arbetsgivaravgifter och skatter. Ett

sådant ansvar gör det möjligt för både staten att få in skatter och arbetsgivaravgifter och anställda att få ut sina löner om en underentreprenör smitit från sina förpliktelser.

Jag besökte nyligen Norge, som har infört en sådan lagstiftning. Det norska byggnadsfacket berättade att den främsta effekten av lagen inte är att det har lett till en massa fall där anställda har kunnat kräva ut obetalda löner. Det har förekommit, och man har drivit sådana fall med framgång. De menar att den främsta effekten av en sådan lagstiftning är att de stora byggbolagen har blivit bättre och skärpt sina egna rutiner när de anlitar underentreprenörer. De har genomfört en stor utbildningsinsats bland sina medlemmar.

Det är inte så konstigt. Risken att själv bli stående med löneskulder och tvingas jaga underentreprenörer och driva återkrav har lett till en självsanering i en bransch som tidigare präglades av en hög grad av svarta löner och outbetalda löner.

Vi från Vänsterpartiet hade önskat att utskottet hade kunnat fatta ett skarpt beslut i dag om att införa ett liknande regelverk i Sverige. Tyvärr tycker vi att det beslutsförslag som majoriteten står bakom är så pass vagt att det finns anledning att oroa sig för att det leder till ungefär samma grad av aktivitet i Regeringskansliet som Utredningen om integritetsskydd i arbetslivet, det vill säga just ingen alls.

Majoritetens förslag är också begränsat till utstationeringssituationer, vilket vi tycker är olyckligt eftersom det finns även inhemska underentreprenörer som lurar såväl staten som sina anställda på pengar. Det finns inte, som vi ser det, några goda skäl att ha olika regler för huvudentreprenörens ansvar beroende på vilken underentreprenör de anlitar. Det är tveksamt om det blir rättssäkert att ha olika grader av skydd för löntagarna beroende på var deras arbetsgivare är registrerad.

Vänsterpartiet förespråkar därför ett tydligare och mer omfattande lagstiftningsuppdrag till regeringen. Vi får väl se om majoriteten kan överbevisa oss om att vår skepsis är obefogad.

Herr talman! Det hårdnande klimatet i arbetslivet märks på de ungas situation på arbetsmarknaden, inte minst på hur debatten om ungas arbetsmarknad förs. Det råder ett läge där mer än hälften av alla unga under 25 år har en otrygg visstidsanställning, i åldersgruppen 25–30 så många som var fjärde, och den allra vanligaste av anställningsformerna är tim- eller behovsanställning följt av provanställning och vikariat. Detta innebär en tillvaro i ständig osäkerhet om den egna ekonomin och framtiden. Man jobbar på nåder och tvingas vara ständigt beredd att rycka in och ta ett arbetspass med kort varsel. Det går inte att i förväg veta vad man får i lön i slutet av månaden och om den kommer att räcka till hyra och mat. På arbetet är man utlämnad till arbetsgivarens godtycke. Den som klagat, klantar sig eller inte hugger i på varje sms löper risken att inte få jobba kvar.

Det här är en stressande och extremt otrygg tillvaro som allt fler unga är drabbade av. Den är inte självvald. Undersökning efter undersökning bekräftar att unga människor inte är annorlunda än äldre. Unga människor vill också helst ha ett fast jobb på heltid.

En färsk undersökning som LO har låtit Novus genomföra visar att 83 procent av de unga som jobbar helst av allt vill ha ett fast heltidsjobb, medan 0 procent vill ha en behovsanställning. Och ändå ser det ut precis

som det gör: Det är vanligare att ha en otrygg anställning än att ha ett fast heltidsjobb. I samma undersökning uppger dessutom tre av tio av de unga arbetande att de inte kan leva på sin lön.

Mot den här bakgrunden framstår väl allianspartiernas förslag på hur ungdomsarbetslösheten ska lösas inte som helt down with the kids, om man säger så. Man har kanske inte varit ute och lyssnat och funderat över hur ungdomarna egentligen har det där ute och hur situationen redan ser ut.

Jag instämmer i mycket av det som Johan Andersson sade tidigare här när det gäller förslagen om lönesänkningar och ytterligare försämring av LAS till exempel.

Men jag gör det med det lilla tillägget att även om allianspartierna inte har sagt sig vara helt eniga om det fiffiga i att lägga sig i lönebildningen och gå fram med drastiska lönesänkingsförslag står det i betänkandet att ”utskottet” – alltså de borgerliga partierna – ”vill betona vikten av ... att det blir billigare att anställa ungdomar”.

Jag ser fram emot att få höra på vilket sätt allianspartierna tänker genomföra det här förbilligandet av att anställa unga. Är det lönesänkningar? Hur ska de i så fall gå till? Hur stora ska de vara? På vilket sätt ska det leda till en bättre framtid för unga på arbetsmarknaden?

Herr talman! Jag står självklart bakom Vänsterpartiets samtliga reservationer, men jag nöjer mig med att yrka bifall till reservationerna nr 6 och nr 9.

(Applåder)

Anf. 151 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Alliansen och Nya moderaterna bär av en idé om Sverige. Vi tar ansvar för vårt land, vi tar ansvar för vår ekonomi och vi skapar goda förutsättningar för arbete och välfärd. Vi vill lägga grunden för ett samhälle som håller ihop, där människor kan känna trygghet, ta egna initiativ och förverkliga sina ambitioner och drömmar.

Vårt mål är att alla människor som kan och vill arbeta ska kunna göra det utifrån sina egna förutsättningar. De arbetsrättsliga reglerna i Sverige ger goda möjligheter att kombinera såväl trygga förhållanden på arbetsmarknaden som en hög sysselsättningsnivå.

Den svenska modellen för arbetsmarknaden innebär att fackföreningarna och arbetsgivarnas organisationer gemensamt förhandlar fram villkor. Huvudavtalet, som undertecknades av SAF och LO i Saltsjöbaden 1938, är fortfarande en viktig grundsten. Liknande avtal finns även inom den offentliga sektorn. Arbetsro på arbetsmarknaden är gynnsamt för ett gott arbetsklimat. Det sparar dessutom pengar och förhindrar andra negativa konsekvenser för hela samhället.

Det överordnade målet för arbetsmarknadspolitiken och för Alliansen är att skapa förutsättningar för fler jobb och att fler kommer i arbete. Vi menar att den svenska modellen fungerar i huvudsak väl, där arbetsmarknadens parter tar ett stort ansvar för att avtal, löner och andra arbetsvillkor utformas i samförstånd på ett ansvarsfullt sätt. Ett arbetsrättsligt regelverk är nödvändigt för att företag och anställda ska kunna verka under stabila spelregler.

För arbetstagaren är det viktigt att känna trygghet i sin anställning, och för arbetsgivaren är det viktigt att kunna anställa människor med rätt kompetens.

Tillsvidareanställningar är grunden, men även tidsbegränsade anställningar kan vara värdefulla vid olika behov som kan uppstå och även fungera som en bro in på arbetsmarknaden. Vi moderater är angelägna om att värna den arbetsro som råder och att skapa goda förutsättningar för parterna, vilket också ger ett gott samhällsklimat allmänt. Arbetsrätten är en nationell angelägenhet men innebär också en anpassning till EU:s regler.

I betänkandet behandlas en skrivelse om ILO:s rekommendation om hiv/aids och arbetslivet. Den föranleder ingen åtgärd i Sverige och läggs till handlingarna. Vi kan glädjande nog konstatera att nuvarande svensk politik inom smittskydd ligger väl i linje med vad som finns i ILO:s rekommendation.

Herr talman! Integritetsfrågor har diskuterats här, och integritetsfrågor i arbetslivet är lite mer komplicerade. Det handlar om en balans mellan olika intressen. Å ena sidan gäller det arbetstagarens skydd och å andra sidan arbetsgivarens möjligheter till kontroll och goda förhållanden på arbetsplatsen. Men självklart är respekten för privatlivet och den personliga integriteten en mänsklig rättighet där staten har ett stort ansvar för att denna rättighet upprätthålls. När det gäller att ställa frågor om olika personliga förhållanden vid exempelvis anställningsintervjuer som kan påverka en anställning är detta till viss del begränsat genom befintliga lagar. Förslagen från Utredningen om integritetsskydd i arbetslivet har remissbehandlats och bereds för närvarande i Regeringskansliet. Vi menar att resultatet av detta arbete bör avvaktas och samtliga motioner därmed bör avslås.

Allmänt kan sägas om den arbetsrättsliga lagstiftningen när det gäller detta betänkande att motionärerna föreslår ökad trygghet för arbetstagare medan andra vill förbättra möjligheterna till mer flexibelt arbete och se över lagen om anställningsskydd, LAS.

Moderaternas och Alliansens syn är att det ska vara lätt att anställa och att vi bör stimulera till fler i jobb. Men vi måste ändå ställa oss frågan om vissa grupper, som ungdomar och utrikes födda som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden, möjligen missgynnas. Den största orättvisan är den mellan dem som har jobb och dem som inte har jobb. Med ett ännu striktare regelverk, som Vänsterpartiet förordar, riskerar man att ytterligare stänga dörren för just dessa grupper.

Det är därför mycket värdefullt att hitta fler vägar in och att sänka trösklarna till arbetsmarknaden. Jag vill här betona skolans betydelse för bra utbildning, att inte ungdomar hoppar av som man har gjort alldeles för länge, och alldeles för många, och att det nu har införts fler lärlingsutbildningar, som öppnar nya möjligheter, särskilt för dem som är skoltrötta.

Herr talman! Vi utreder just nu frågan om lärlingsprovanställningar, en helt ny anställningsform som gör det lättare att få in en fot på arbetsmarknaden för de unga, där den unge kommer ut på en arbetsplats och arbetar men samtidigt lär sig ett yrke. Detta, liksom att det blivit billigare att anställa ungdomar med de sänkta arbetsgivaravgifter som vi har in-

fört, ska underlätta för unga att komma i jobb. Däremot har vi inte föreslagit några som helst sänkta löner för ungdomar.

När det gäller turordningsreglerna vid arbetsbrist och när anställda ska sägas upp ska det inte råda någon godtycklighet. Här är vi tydliga. Vi menar att anställningstryggheten måste finnas. För att mindre företag ska kunna behålla nyckelpersoner kan två personer undantas i företag med tio anställda. Vi kan konstatera att det i Sverige är relativt lätt och billigt att reducera arbetsstyrkan vid kollektiva uppsägningar. I många andra länder krävs det domstolsbeslut, och kostnaden kan vara stor för att säga upp personal.

Arbetsgivare med kollektivavtal kan dessutom komma överens med den lokala fackföreningen om avsteg från reglerna. Därmed blir inte LAS-reglerna så rigida som lagtexten kan antyda. Möjligheterna till undantag innebär i praktiken att det finns en flexibilitet som inte syns i det formella regelverket. Vi menar att det finns ett ganska stort spelrum för arbetsmarknadens parter här. Det är ju också så att parterna tar ett stort ansvar när detta är nödvändigt, och konflikterna som kommer till domstol är få.

Vänsterpartiet vill ändå helt slopa rätten till undantag, medan andra motionärer vill utöka rätten för arbetsgivare att göra undantag från turordningsreglerna. För oss moderater är det viktigt att påpeka att frågan om turordning i hög grad är parternas ansvar och betydligt mindre lagstiftarnas. Den svenska modellen där kollektivavtal verkar tillsammans med lagar fungerar i stort sett bra, och det är något vi anser att man bör värna om.

Jag vill här också betona att det pågår beredningar i Regeringskansliet av ett antal regler, exempelvis att förtydliga att visstidsanställningar inte får kombineras på ett sådant sätt att det leder till ett missbruk, liksom att en översyn pågår av regelverket kring tvister i samband med uppsägningar. Det är rimligt att avvakta det pågående utredningsarbetet och inte i nuläget vidta några förändringar.

Herr talman! Det blir allt vanligare med olika former av entreprenadkedjor i olika branscher, exempelvis en byggentreprenör som anlitar elektriker, målare eller andra som underleverantörer.

Det finns ett antal motionsyrkanden i betänkandet som handlar om solidariskt entreprenörsansvar. I första hand handlar yrkandena om anställdas möjligheter att alltid få sin lön utbetald.

Alliansen i utskottet är medveten om att det i vissa sammanhang, till exempel vid långa entreprenadkedjor, kan vara svårt att fastställa vem som är betalningsskyldig för lönen. Den svenska modellen med avtal, som vi förespråkar och som bör gälla, kan ha brister när det gäller utstationerade arbetsstagare i Sverige, där flera underentreprenörer deltar.

Det finns ett EU-direktiv. Det bereds i Regeringskansliet, och en proposition är att vänta senare i år.

För att bringa klarhet i vad som gäller för dem som kommer till Sverige och arbetar kan det vara av värde att få bättre tydlighet.

Tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet är vi eniga om att till regeringen tillkännage att man inom kort ska återkomma till riksdagen med initiativ, i syfte att just säkerställa ändamålsenliga regler för huvudentreprenörers ansvar i utstationeringssituationer.

Prot. 2011/12:90
28 mars

*Vissa arbetsrättsliga
frågor*

Herr talman! Nya moderaterna anser att den svenska modellen utgör en god grund för en väl fungerande arbetsmarknad i Sverige. Vi menar också att grunderna för den svenska arbetsrätten bör bestå. Det behövs regelverk, och i Sverige är det genom kollektivavtal snarare än genom lagar som vi bildar detta ramverk.

Det är därför angeläget att det är just arbetsmarknadens parter som reducerar de eventuella hinder som kan finnas. Detta motverkar samtidigt det svartarbete som faktiskt finns i flera branscher. Detta leder till vita jobb, där man betalar arbetsgivaravgifter, skatter, försäkringar och annat. Det ger arbetstagare trygghet i arbetet och en bra pension efteråt, inte att förglömma. Det är något som gynnar just de svaga grupperna på arbetsmarknaden.

Det är positivt att kunna konstatera att det råder en relativt stor samsyn i utskottet i just denna fråga. Jag vill passa på att tacka Socialdemokraterna och Miljöpartiet för ett konstruktivt samarbete under beredningen av betänkandet.

Jag ska också yrka bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Anf. 152 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag har två frågor till Katarina Brännström, Moderaterna, utifrån anförandet.

Den första frågan är enkel: Vem ska sätta lön i Sverige?

Den andra frågan handlar om den svenska modellen och anställningsskyddet: Står Katarina och Moderaterna bakom de attacker som kommer upp med jämna mellanrum när det gäller lagen om anställningsskydd kopplat till unga?

Anf. 153 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Det var korta och koncisa frågor, som faktiskt är enkla att svara på för mig, även kort och koncist.

Vi menar att det är arbetsmarknadens parter som sätter löner. Vi har inte sett några andra förslag och heller inte diskuterat något annat.

När det gäller den svenska modellen och anställningsskydd är det samma sak. Vi är nöjda med den modell som finns i dag. Självklart kan det alltid i alla sammanhang finnas anledning att diskutera om det som finns är rätt. Men vi anser att detta fyller de behov och krav som vi har.

När vi har stor arbetslöshet ska man självklart alltid ifrågasätta och vända på alla stenar. Men vi är nöjda med det som är.

Jag tycker att Johan Andersson använder fel ord när han pratar om ”attacker”, attacker mot LAS och när det gäller unga. Jag har inte sett några sådana attacker.

Det kan inte vara så att för att vi och ni är överens om vissa frågor måste alla tycka exakt likadant. Jag tycker att det är bra i en demokrati och när man vill utveckla politik att man diskuterar olika förslag och tankegångar. Jag ser absolut ingenting farligt med det.

Anf. 154 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag har en kort fråga till. Den lyder: Står Katarina Brännström och Moderaterna bakom de förslag – om vi använder ett lite

mildare ord – när det gäller ungdomslöner som har presenterats av två av era samarbetspartier i Alliansen?

Prot. 2011/12:90
28 mars

Anf. 155 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag förstår frågorna. Jag förstår att man på något vis försöker påvisa att det finns en splittring i Alliansen.

Jag kan vara väldigt tydlig: Vi är helt eniga. Det visar vi bland annat i det här betänkandet. Vi är också helt eniga i regeringen när det gäller de här tankegångarna. Vi ser absolut inga som helst hot, inga splittringstankar eller något sådant. Vi är stolta över att vi under så många år har lyckats regera och faktiskt ena så många partier i svåra frågor.

Jag ser med viss tillfredsställelse på att våra allianskamrater diskuterar frågor som också speglar hur samhället ser ut. Det tror jag att man alltid kommer att göra i politiken. Jag är helt övertygad om att tidigare regeringar har gjort likadant och har varit tvungna att kompromissa ibland. Det kan vara väldigt bra. Men det finns alltså ingen splittring.

När det gäller ungdomslöner är vi väldigt nöjda med det som sker. Det är billigare att anställa unga med sänkta arbetsgivaravgifter i Sverige. Ingångslönerna är ju i många fall rätt mycket lägre än för andra.

Självklart måste man kunna diskutera lönebildningen. Det har kommit flera rapporter i den frågan som jag tycker är intressanta att diskutera. Hur kommer det att se ut framöver? Vad kommer generationen efter oss i riksdagen att tycka – eller de som ska sitta i förhandlingar med arbetsmarknadens parter? Är detta rätt modell?

Självklart måste vi kunna diskutera och prata om det. Men vi är helt eniga i de förslag som vi lägger fram.

Anf. 156 MEHMET KAPLAN (MP) replik:

Herr talman! Tack, Katarina Brännström, för ett tydligt anförande! Det var just tydligheten som gjorde att jag kände att jag ville ställa några frågor. Jag hoppas då på tydliga svar.

Den första frågan – som jag också framförde i mitt anförande – är: Hur ser det ut på arbetsmarknaden i dag? Behöver kvinnorna vara oroliga?

Jag har gjort en genomgång som alla där hemma skulle kunna göra väldigt enkelt. Sök genom någon sökmotor och skriv in ”anställningsintervju” och ”graviditet”. Man får upp tusentals träffar från oroliga kvinnor.

De säger saker som: ”Jag ska på en anställningsintervju i dag. Ska jag berätta att jag är gravid? Eller kan man hålla tyst om det tills man vet om man får arbetet?”

Ett annat exempel: ”Äntligen gravid och anställningsintervju. Pepp please?”

Ett annat: ”Jag ska på anställningsintervju för ett förskolelärarjobb i morgon. Jag är gravid i vecka 11 och det syns ingenting. Det är ett tidsbegränsat jobb. Ska jag berätta?”

Det bara fortsätter och fortsätter, Katarina Brännström. Det verkar inte ta slut någonstans. Det är en äkta oro hos kvinnor. Jag är orolig för att ni inte tar dem på allvar.

Det förslag som ligger här handlar om att kvinnor ska slippa få frågan ”Är du gravid?” Vad avser Moderaterna att göra för att stilla denna oro?

*Vissa arbetsrättsliga
frågor*

Anf. 157 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Tack för frågan, Mehmet Kaplan! Det är självklart att detta är en fråga som speglar många kvinnors oro. Jag tror kanske inte att det inskränker sig till kvinnor, utan kan gälla även deras partner – att det kan ställas frågor som faktiskt har negativa konsekvenser för dem och deras familj.

Det är inte förbjudet att ställa frågan. Däremot är det förbjudet att diskriminera någon och inte anställa om det skulle finnas sådana svar som säger att man är gravid, planerar barn eller så. Det tycker jag är bra.

Man kan naturligtvis diskutera hur långt man ska gå i processen. Vad ska vara förbjudet, och vad ska vara tillåtet att säga? Samtidigt måste vi se på krav från en arbetsgivare, som vill anställa människor som passar för jobbet och passar in i gruppen. Det finns många krav. Någon nämnde tidigare att man till och med gör personlighetstester och allt möjligt.

Arbetsrätten innebär ju att när man anställer någon tills vidare påtar man sig också ett stort ansvar för den anställde och för de andra anställda på arbetsplatsen. Allting ska funka. Självklart vill man då ha så goda upplysningar som möjligt.

Jag själv, och Moderaterna också, kan säga att det finns ett problem här, men vi är inte i dagsläget beredda att göra några förändringar på den punkten. Man ska dock alltid vara öppen för att diskutera sådana här saker, tycker jag. Man får inte diskriminera på grund av något så mänskligt som att någon bildar familj.

Anf. 158 MEHMET KAPLAN (MP) replik:

Herr talman! Tack, Katarina Brännström, för tydlighet ännu en gång! I den tydligheten låg då det som Katarina Brännström säger om att arbetsgivare har ett behov av att hitta någon som passar för jobbet och för arbetsplatsen. Från mitt perspektiv är det väldigt problematiskt när det gäller graviditet. Att en kvinna som är gravid eller planerar att bli det därigenom skulle ha diskvalificerat sig för ett jobb eller en arbetsplats tycker jag rimmar väldigt illa med idén om hur vi vill ha vårt samhälle.

Miljöpartiet tycker att diskriminering som har samband med kön och graviditet är ett brott mot de mänskliga rättigheterna och inte borde höra hemma i ett jämställt samhälle. Jag är säker på att Katarina Brännström tycker detsamma, men resultatet av att ha kvar en ordning där man får fråga om en person är gravid utan att behöva använda svaret menar jag går emot principen om ett jämställt samhälle.

I ett långsiktigt perspektiv innebär detta också att arbetsgivare förlorar kompetent arbetskraft. Det är den som har de bästa meriterna som ska få jobbet, oavsett om hon är gravid eller inte. Diskriminering bidrar ju till att kvinnor i fertil ålder får en svag ställning på arbetsmarknaden.

Detta borde vara självklart även ur arbetslinjens perspektiv. Nu kommer jag till min sista fråga. Måste kvinnor spela in samtal under anställningsintervjun för att kunna vara säkra på att de svar de ger på den här tillåtna frågan inte kommer att användas mot dem?

Anf. 159 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Det vore hemskt om vi skulle få ett samhälle där man skulle behöva spela in samtal för att bevisa vad som har sagts. Det vore verkligen olyckligt.

Det får absolut inte vara så att vi diskriminerar kvinnor på grund av graviditet eller för att de tänker bilda familj. Men när man anställer någon ingår man ett avtal. Det är två parter som ingår ett anställningsavtal som har ganska vida konsekvenser. Det kan också vara så att man frågar om makens eller makans arbete eftersom det kan innebära att man anställer någon som kommer att flytta och så vidare. Det finns många saker som vägs in i en bild av om en person är lämplig.

Jag tror att man gör det lite väl hårt om man säger att det är diskvalificerande eller diskriminerande. Som arbetsgivare tar man också på sig ett stort ansvar. Föräldraledigheten varar ju i 18 månader, och det ska skaffas vikarier och annat. Det är självklart att man ur planeringssynpunkt vill veta vissa saker, men det är lika självklart att detta inte ska leda till att någon inte får ett jobb. Det är viktigt att framhålla detta.

Det blir svårt om vi ska precisera exakt vilka frågor som får ställas vid en anställningsintervju, för det finns mycket som kan komma fram och som kan ha betydelse i sammanhanget. Vi vet att människor med utländskt klingande namn har svårt att ens få komma på anställningsintervju. Man har talat om att nollställa ansökningar och annat för att inte visa det.

Det finns problem när det gäller vilka vi vill anställa. Vi har alla ett ansvar för att jobba vidare med att se till att det blir den bästa kompetensen som avgör vem som får ett jobb och ingenting annat.

Anf. 160 JOSEFIN BRINK (V) replik:

Herr talman! Jag har två frågor till Katarina Brännström.

För det första sade Katarina Brännström i sitt anförande att Vänsterpartiet hade förslag som skulle göra det svårare för unga att komma in på arbetsmarknaden. Jag vill gärna veta vilka förslag det är och på vilket sätt de kommer att göra det svårare för unga att få jobb.

För det andra har jag en fråga om kostnaden för ungas arbete. Sänkningen av arbetsgivaravgiften för unga har ju utvärderats och befunnits inte ha någon effekt alls på ungdomsarbetslösheten. Senast häromdagen i Dagens Nyheter presenterades ytterligare en i raden av sådana utredningar. Det var Anders Forslund från IFAU som konstaterade att det här är en väldigt dyr reform som inte har haft någon effekt. Det är ungefär lika stor andel unga som tidigare som jobbar, men det har kostat ungefär 50 miljarder.

Katarina Brännström säger att Moderaterna i alla fall inte vill gå in och styra över lönebildningen och sänka några löner på politisk väg. Det är vi väldigt tacksamma för i Vänsterpartiet. Men inte desto mindre står det att utskottet vill betona vikten av att det blir billigare att anställa ungdomar. Det uppfattar jag som att det är mer som ska göras på det här området. Då undrar jag dels hur det ska gå till, dels på vilket sätt man tänker sig att detta ska få effekt. Den första sänkningen av arbetsgivaravgiften fick ju inte det.

Anf. 161 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Det är klart att vi kan diskutera detta med unga, med hinder och hur krångligt och dyrt det är och så vidare.

Vi kan nog alla vara överens om en sak: Vi måste vara beredda att pröva olika vägar för att se till att vi får in fler unga på arbetsmarknaden. Nu är det vi som har ansvaret, för vi har regeringsansvaret. Självklart måste vi titta på vad som kan göras.

Det vi har sagt handlar mycket om utbildning: Hur får vi in flera? Då diskuterar vi bland annat lärlingsplatser i skolan, och vi utreder och diskuterar också lärlingsprovanställningar som en helt ny anställningsform där man ska kombinera arbete med utbildning och få en lärlingslön.

När det gäller detta med att kostnaderna för sänkningen av arbetsgi-
varavgiften för unga har utvärderats vill jag säga att jag tar en del av utvärderingarna med en nypa salt. För det första har reformerna inte funnits särskilt länge. För det andra har det under den här tiden varit först högkonjunktur och därefter en total och helt unik nedgång över hela världen. Då kan man inte utvärdera en enskild reform och tala om vad den skulle vara värd, vad den har kostat eller vad den har genererat för arbete. Jag tycker att man tar sig vatten över huvudet här. Det är min personliga uppfattning.

Vi måste låta saker och ting verka betydligt längre, och vi måste vara beredda att diskutera hur vi kan få unga in på arbetsmarknaden. Att bygga upp fler hinder, ta bort undantag och annat tror jag inte på. Snarare måste vi fråga oss det motsatta: Hur sänker vi trösklarna? Hur gör vid det lättare att anställa? Det är något vi alla borde fundera mycket mer över. Vi lyssnar gärna på goda förslag när det gäller hur vi ska riva bort hinder för att komma in på arbetsmarknaden.

Anf. 162 JOSEFIN BRINK (V) replik:

Herr talman! Då konstaterar jag att Katarina Brännström faktiskt inte kunde ge några riktiga svar på vad det var som Vänsterpartiet hade föreslagit och som skulle försvåra för unga att komma in på arbetsmarknaden utom det som hon kom in på mot slutet, nämligen att ta bort tvåpersonersundantaget i LAS. Det är en fråga som har väldigt lite att göra med huruvida ungdomar kommer in på arbetsmarknaden eller inte. En majoritet av alla unga omfattas över huvud taget inte av LAS, och det är knappt mätbart hur många unga som är arbetslösa på grund av att de har blivit uppsagda i samband med neddragningar och har hamnat i en turordningslista. Jag vågar påstå att den frågan är en ickefråga när det gäller ungdomars arbetslöshet. Däremot är det en väldigt stor fråga för de personer som inte har en rättssäkerhet på sin arbetsplats att de ska kunna ingå i samma demokratiska förhandlingsprocess som andra när det gäller uppsägningar.

Okej, vi lämnar det. Katarina Brännström talade inledningsvis om att det är krångligt och dyrt att anställa ungdomar. Jag vet inte om jag tycker att det är vare sig speciellt krångligt eller speciellt dyrt.

Jag tycker inte heller att jag fick något riktigt bra svar på frågan: Är det ytterligare sänkningar av kostnaderna för att anställa ungdomar som Alliansen förespråkar? Det står i betänkandet här.

Man kanske ska avvakta och så vidare. Men det känns väl ändå lite retligt att det här inte har haft någon effekt. Det är inte Vänsterpartiet som har hittat på detta, utan det är de forskare som har utvärderat det här.

Och jag vill säga att Vänsterpartiet är varma anhängare av att satsa mycket mer på utbildning, på en förbättrad yrkesutbildning och även på lärlingsanställningar. Men vi tror inte på att försämra anställningstryggheten ytterligare för ungdomar genom att hitta på ytterligare nya otrygga anställningsformer. Vi ser inte det här sambandet mellan ökad otrygghet och fler jobb, som Moderaterna verkar vara varma anhängare av.

Anf. 163 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Jag anser – det var därför jag sade det i mitt anförande – att Vänsterpartiet ser väldigt ensidigt på det här med arbetsrätten. Man talar bara om arbetstagarens rättigheter. Man vill inte ha visstidsanställningar. Man vill ta bort sådana saker för att öka tryggheten.

Det är gott och väl. Men vi kan se att det kan få arbetsgivare att faktiskt fundera ytterligare en gång eller fundera ännu längre på om de verkligen ska anställa, eftersom de tar på sig ett väldigt stort ansvar.

Om man bara vill ha tillsvidareanställningar på ett visst sätt tror jag att det kommer att drabba de unga. Det var det jag menade i mitt anförande.

Vi har heller ingenting sagt om försämringar när det gäller anställningsskydd eller när det gäller ungdomars rättigheter eller annat. Men vi i den här kammaren måste se balansen, som finns mellan arbetsgivare och arbetstagare, och skapa en balans som gör att det blir fler anställda, att det är lätt att anställa, att man vill anställa och att man är beredd att ta på sig det ansvaret.

Det kan inte vara så att vi bara ensidigt ser till den ena parten, för då tror jag att det blir ännu svårare att komma in på arbetsmarknaden för den som står långt ifrån.

Anf. 164 HANS BACKMAN (FP):

Herr talman! Jag ska börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet AU9 *Vissa arbetsrättsliga frågor*.

Herr talman! Den svenska modellen utgör, som har påtalats från talarstolen här i kväll, en god grund för en väl fungerande arbetsmarknad. Därför är det förstas viktigt att grunden för arbetsrätten består framöver. Den arbetsrättsliga lagstiftningen är och ska vara en stabil grund för förhållandena på arbetsmarknaden, och lagen om anställningsskydd, LAS, är ett av de centrala regelverken på området.

Folkpartiet och Alliansen stöder regeringens arbete med att föra Sverige mot full sysselsättning och därigenom minska utanförskapet. Centralt i det arbetet är att det ska vara lätt att anställa.

Utformningen av delar av arbetsrätten gör dock att vissa grupper, som unga och utrikesfödda, kan möta svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Detta är väl känt. Det är därför viktigt att särskilt underlätta skapandet av nya anställningar för de grupper som har svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden och att också skapa möjligheter för dessa att kvarstå i arbete.

Vi kan alla konstatera att detta är en stor utmaning som har blivit än större med anledning av den kris och orostid som råder i delar av Europa och den övriga världen. I detta sammanhang är det dock värt att nämna det positiva tonläget i dagens konjunkturbarometer, vilken bekräftar bilden av att hushåll och företag i Sverige ser ljusare på framtiden. De

inhemska förutsättningarna i landet för en successivt högre tillväxt är också goda.

Bland annat är hushållens sparande högt i ett historiskt perspektiv, vilket ger ordentligt utrymme för konsumtionsökningar när framtidstron återvänder. Detta är särskilt viktigt denna gång, eftersom exporten, enligt Konjunkturinstitutet, inte kommer att vara en lika stark motor som vid tidigare återhämtningar – detta då förstås på grund av den rådande oron i delar av Europa och övriga världen, som jag tidigare nämnde.

Men en av de stora utmaningarna vi har här på hemmaplan i Sverige är ungdomsarbetslösheten. Det är viktigt att vi fortsätter att uppmärksamma alla de ungdomar som vill komma över den höga tröskeln in på arbetsmarknaden, som finns i dag. Och det är av stor betydelse att vi tillsammans hjälps åt att hitta vägar som kan föra in dessa ungdomar på arbetsmarknaden. Därför utreder regeringen för närvarande frågan om lärlingsprovanställningar, och en proposition är aviserad till våren 2012.

Vi i Folkpartiet vill också betona vikten av att ungdomar inte hoppar av skolan och att lärlingsutbildningar med lärlingslön införs. Vi är övertygade om att det är en bra väg in för ungdomar när det gäller att få ett arbete. Det är bra också för företagen som kan få ungdomar som blir utbildade för precis det jobb som företaget har behov av att få utfört.

Jag skulle i sammanhanget vilja säga att vi i Folkpartiet förstås anser att det är parterna på arbetsmarknaden som ska sätta löner. Det är fackföreningsrörelsens representanter och arbetsgivarens representanter och deras organisationer som ska förhandla om lönerna på arbetsmarknaden.

Ungdomsavtal har det talats om här i talarstolen, bland annat av Socialdemokraternas företrädare. Det har inte att göra med att sänka ingångslöner. Ungdomsavtalen är ju ett sätt att underlätta för ungdomar som har svårt att komma in i arbete. Det är ofta ungdomar som inte har slutfört sina grundskolestudier eller gymnasiestudier. Det handlar om att ge dem en möjlighet att via handledning och utbildning med betalning få ett inträde till ett jobb. När man då stiftar dessa ungdomsavtal är det självklart att både fackföreningen och arbetsgivaren ska vara överens om den exakta utformningen av detta ungdomsavtal i den bransch som det införs i.

Vi har exempelvis IF Metall som har jobbat med denna typ av ungdomsavtal. I Sollentuna kommun har man nu börjat tala om att införa sådana här typer av ungdomsavtal.

Säg att ett sådant gäller under ett år! Sedan är det förstås sannolikt att den unge personen har en möjlighet att få ett fast jobb och då självklart med en ingångslön.

Alla här i riksdagen, och inte bara i riksdagen, utan alla i hela Sverige och i stort sett alla i hela världen tycker att det är viktigt att alla människor som kan och vill arbeta ska ges möjlighet att göra det utifrån sina förutsättningar. Och de arbetsrättsliga reglerna i Sverige ger goda förutsättningar för att kombinera just trygga förhållanden på arbetsmarknaden med en hög sysselsättningsnivå.

I sammanhanget kan det konstateras att en beredning pågår i Regeringskansliet av ett antal justeringar av gällande regler. Då vill vi i Alliansen särskilt nämna det arbete som pågår inom Regeringskansliet som gäller förslag till en ändring i LAS i avsikt att förtydliga att visstidsanställningar inte får kombineras på ett sätt som utgör ett missbruk. En

departementspromemoria remitterades under hösten, och remissvar analyseras för närvarande inom Regeringskansliet.

En särskild fråga handlar om regelverket när det gäller balansen mellan arbetsgivares och arbetstagares intressen vid tvister om uppsägning. Här välkomnar jag den utredning i frågan som regeringen tillsatte i september 2011. Här kan utredaren även överväga förändringar i bestämmelserna om avskedanden, om det bedöms lämpligt. Detta uppdrag ska redovisas i september 2012.

Herr talman! Det är viktigt, tycker jag, att säga att vi i Folkpartiet anser att den svenska modellen, där svenska kollektivavtal verkar tillsammans med lagregler, i huvudsak fungerar bra och är en god grund för en väl fungerande arbetsmarknad. Därför bör grunden för arbetsrätten förstås bestå också framöver.

Den modell där förhållandena på arbetsmarknaden i hög grad regleras genom avtal mellan arbetsmarknadens parter bör värnas. Det är en modell som förutsätter att arbetsmarknadens parter tar ett stort ansvar och uppträder på ett ansvarsfullt sätt. Parterna har ju själva i stor utsträckning de verktyg som behövs för att rätta till det som kan uppfattas som obalanser eller brister.

Det kan här också hänvisas till den utredning jag tidigare nämnde som tillsattes i september 2011 för att göra en översyn av regelverket om tvister i samband med uppsägning. För översynen ska endast avse tvister om avslutande av anställningar och omfatta kostnader som uppstår efter det att en uppsägning har ägt rum.

Översynen ska avse både uppsägning på grund av arbetsbrist och uppsägning av personliga skäl. Frågor som avser turordning vid uppsägning på grund av arbetsbrist ska dock lämnas utanför. Frågan om turordning är i hög grad de avtalslutande parternas ansvar.

I det här sammanhanget tycker jag att det är intressant, herr talman, att fackförbundet Unionen nu uttalat att kompetens, inte anställningstid, skapar trygghet på arbetsmarknaden och att Unionen därför i årets avtalsrörelse är berett att diskutera den tidigare principen om sist in och först ut.

Jag ska nu citera Niklas Hjert, Unionens förhandlingschef och också ordförande för PTK:s förhandlingsgrupp. Han har sagt så här i tidningen Kollega: ”Man måste utgå från hur verkligheten ser ut. Man ska vara medveten om att medlemmarnas uppfattning om var trygghet kommer ifrån också förändras. Nu pekar en majoritet av medlemmarna på att kompetens är det viktigaste för att man ska känna sig trygg på arbetsplatsen.” Han fortsätter: ”De här frågorna är svåra och laddade på många sätt. Men vi får inte vara rädda för att diskutera dem. Den svenska modellen bygger på parternas förmåga att utveckla regelverket så att det är i takt med tiden. Om vi inte gör det kommer inte modellen hålla.”

Då vi i Sverige är överens om att den svenska modellen i huvudsak fungerar bra är det förstas viktigt att, så som Niklas Hjert är inne på, vara öppen för moderniseringar av densamma så att den kan fortsätta tjäna oss väl även i framtiden.

Herr talman! Till sist vill jag säga några ord om att vi är medvetna om att det i vissa sammanhang, till exempel vid långa entreprenadkedjor, kan vara svårt att fastställa vem som är att anse som arbetsgivare och vem som därmed är betalningsskyldig för lön och andra förpliktelser enligt

anställningsavtalet. Den svenska modellen, där förhållandena på arbetsmarknaden i hög grad regleras genom avtal mellan arbetsmarknadens parter, fungerar i huvudsak väl och bör värnas. Regelverket säkerställer dock inte att till Sverige utstationerade arbetstagare, särskilt när flera underentreprenörer bildar entreprenadkedjor, erhåller intjänade löner med mera.

Därför anser vi i allianspartierna tillsammans med Socialdemokraterna och Miljöpartiet att riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening att denna inom kort ska återkomma till riksdagen med initiativ i syfte att säkerställa ändamålsenliga regler för uppdragsgivares, alltså huvudentreprenörs, ansvar i utstationeringssituationer.

(Applåder)

Anf. 165 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag har några frågor till Hans Backman med anledning av hans anförande. Naturligtvis rör de ungdomslöner och det förslag som Folkpartiet lämnade.

Jag kan bara konstatera att i och med detta förslag inser också Folkpartiet att regeringen har misslyckats med att skapa jobb åt unga, om inte annat är det väl utifrån det som man ska se det här utspelet från Jan Björklund.

Jag har två frågor. Den ena handlar om Hans Backmans och Folkpartiets syn när det gäller offentlig sektor. Vad jag förstod när jag läste Folkpartiets förslag handlar det om de hundra största kommunerna i landet, alltså enkom offentlig sektor och inte privat sektor. Min fråga är: Varför ska man särbehandla offentlig sektor och där ingå de här överenskommelserna?

Hans Backman svarade delvis på min andra fråga som handlar om den svenska modellen. Jag var lite orolig att man från Folkpartiets sida ser den svenska modellen som någonting annat än vad den egentligen är.

Vi var några stycken, bland andra jag, Katarina Brännström och Penilla Gunther, på ett seminarium för ett par veckor sedan där Nils Karlson från Ratio – svenskt näringslivs eget forskningsinstitut – deltog. Vi pratade mycket om arbetsrätt och om LAS, och vi hade ett bra samtal över lag, tycker jag. Han pekade mycket på att det inte går att rycka ut en enskildhet genom att göra förändringar eller försämringar i LAS, utan man måste se det i sin helhet när det gäller den svenska modellen och kopplat till en stark a-kassa och en stark sjukförsäkring. Där har det ju skett en hel del rejäla förändringar.

Jag vill bara höra med Hans Backman om han instämmer i de slutsatser som i vart fall svenskt näringslivs tankesmedja med flera ger uttryck för.

Anf. 166 HANS BACKMAN (FP) replik:

Herr talman! Tack, Johan Andersson! Jag börjar med jobben för ungdomar. Alla vi som jobbar med politik har ett gemensamt ansvar för att vi inte – vare sig tidigare, socialdemokratiska regeringar eller den nuvarande regeringen – har lyckats lösa detta problem för ungdomarna. Vi måste med gemensamma krafter finna vägar för att klara av detta. Det är mot den bakgrunden som vi har väckt detta förslag om ungdomsavtal.

Att vi i Folkpartiet har gått ut och sagt att vi tycker att även kommunerna skulle kunna ta ett ansvar och införa dessa ungdomsavtal beror på att vi i kommunerna har politiker som fungerar som arbetsgivare. Vi vill uppmana våra kommunpolitiker att fundera över detta i sin arbetsgivarroll då man i SKL och tillsammans med fackföreningarna tittar på möjliga utformningar av ungdomsavtal inom den offentliga sektorn. Men självklart är vi lika positiva till att man har ungdomsavtal inom den privata sektorn, såsom exempelvis IF Metall har tagit initiativ till. Vi vill inte exkludera någon sektor från detta utan vill att idéerna prövas, eller hoppas att de kan prövas, och kan finna gehör.

När det gäller LAS håller jag med om att det är viktigt att se på arbetsmarknadspolitiken som en helhet, och i de diskussioner som förs ute i samhället, inom Folkpartiet och inom regeringen förstås också fundera på hur vi ska utarbeta detta.

Vi tycker att det är intressant att exempelvis Unionen nu börjar fundera tillsammans med sina arbetsgivarmotparter på hur man ska kunna komma vidare i frågan om att kanske bygga om turordningsreglerna till att mer fokusera på kompetens.

Sedan vill jag också säga att anställningstid förstås alltid kommer att ge kompetens, så det kan ju vara ett viktigt kriterium när man bedömer en persons styrka på en arbetsplats.

Anf. 167 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag har en följdfråga utifrån det som Hans Backman sade, men först ska jag göra ett klarläggande när det gäller IF Metalls överenskommelse om ungdomsavtal eller utbildningsavtal. Det är ett utbildningsavtal med tidsbegränsad anställning för ungdomar. Dessutom är det få arbetsgivare och fackliga organisationer som har nyttjat det här – man har träffat väldigt få överenskommelser. Det har alltså inte varit någon större hit så här långt.

Hans Backman sade att man kan gå vidare även inom privat sektor med de här lönesänkarkraven. Följdfrågan blir då: Tror inte Hans Backman att parterna själva kan hantera den här frågan? Vad är skillnaden på ert förslag och arbetsmarknadspolitiska åtgärder? I dag finns det ju väldigt många arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Har regeringen och Alliansen misslyckats med sin arbetsmarknadspolitik? Är det grunden till Folkpartiets utspel?

Anf. 168 HANS BACKMAN (FP) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja säga att i delar har vi absolut lyckats med vår arbetsmarknadspolitik. Vi har exempelvis fått in nära 200 000 personer från utanförskap sedan regeringen tillträdde 2006, och detta i en tid som har präglats av en internationell finansiell kris. Men just ungdomsarbetslösheten har vi levt med länge, både under socialdemokratiska regeringar och nuvarande regering.

Här har vi alltså en utmaning att jobba vidare med. Det handlar inte om lönesänkaravtal, som Johan Andersson kallar det. Vi har självklart förtroende för att parterna på arbetsmarknaden kan hantera detta. Det vi har sagt att vi skulle vilja se inom exempelvis den offentliga sektorn är ett utbildningsavtal, precis som det IF Metall har egentligen. Det gör att man som ung får en möjlighet att komma in på en arbetsplats och få

handledning och utbildning med betalning. Det kanske löper under ett år, och den exakta utformningen kommer fackföreningen och arbetsgivaren överens om när avtalet spikas.

Sedan är det högst troligt att den unge får ett fast jobb. Det har bland annat visat sig – det är en av orsakerna till att jag är positiv till det här – att praktikantplatser på olika företag ofta leder till att ungdomarna får ett jobb. De får göra det som så många ungdomar vill. De får visa att de kan.

De får visa att de fungerar på en arbetsplats, arbetsgivaren blir trygg och säker med det och anställer personen i fråga. Det är sådana vägar vi vill arbeta fram för att kunna ge dessa möjligheter. Det tror vi att bland annat ungdomsavtalet kan ge men också förstås de utredningar som regeringen nu jobbar med.

Lärlingsprovanställningar är en viktig väg. Jag träffade senast i dag företagare som var mycket positiva till det. Det har visat sig att många företag är beredda att ta emot lärlingar. De tror att det är bra för företaget. De kan, som jag sade i mitt anförande, utbilda ungdomar till exakt det jobb som företaget behöver. En av de saker vi har problem med är just matchningen, att få rätt utbildade personer till rätt arbeten. Här ges en möjlighet att lösa även matchningsproblemet, eller åtminstone en del av det.

Anf. 169 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! I betänkandet behandlar vi regeringens skrivelse *ILO:s rekommendation (nr 200) om hiv/aids och arbetslivet*. Vi har på den en följdmotion och utöver det ett antal arbetsrättsliga motioner. I betänkandet finns också ett tillkännagivande att regeringen ska återkomma till riksdagen för att säkerställa ändamålsenliga regler för uppdragsgivares ansvar i utstationeringssituationer.

ILO:s rekommendation är det första internationella instrumentet för främjande av mänskliga rättigheter med inriktning på hiv/aids i arbetslivet. För Sveriges del har det kanske inte så stor betydelse men för många andra länder är det oerhört viktigt. Det är helt klart ett steg i rätt riktning. Den omfattar alla arbetstagare och alla sektorer, såväl privat som offentlig och såväl formell som informell sektor.

Sveriges politik ligger väl i linje med rekommendationens förslag till åtgärder. Sverige antog i april 2006 en handlingsplan, och Arbetsmiljöverket har föreskrifter som för närvarande ses över.

Under 2011 har det konstaterats 237 fall i Sverige. Det är ungefär så det har sett ut under de senaste åren. I följdmotionen från Sverigedemokraterna vill man att det ska vara möjligt för arbetsgivaren att fråga arbetstagare, och till och med kräva läkarintyg, om hiv/aids-status i vissa sektorer. Sett till omfattningen av antalet fall och sett till att arbetsgivaren i dag har frågerätt som är vidsträckt om än inte fri känns Sverigedemokraternas krav som sprunget ur en hotbild som inte existerar.

Vänsterpartiets yrkande om frågeförbud berör på ett sätt hiv/aids men är mer ett generellt frågeförbud. Där är kravet att frågor måste vara sakligt grundade. Det här är ett gränsland som är svårt att reglera utan att det blir fyrkantigt och svårt att efterleva. Också här blir svaret, så här långt, att frågerätten är vidsträckt, men den är inte helt fri – med betoningen på ”inte helt fri”.

Rätten till respekt för privatlivet å ena sidan och å andra sidan ansvaret för att kunna leda och fördela arbetet krockar ibland här, även om de exempel jag hört från talarstolen inte handlar om krockar på det här området utan om diskriminering. Att diskriminera någon är absolut inte fritt, som när en fråga om planerade barn leder till att någon annan får tjänsten. Det är under den lagstiftningen som dessa frågor i allra högsta grad hör hemma. Det finns, vilket sagts tidigare, en utredning om integritetsskydd, och den bereds i Regeringskansliet. Jag tar med mig frågan för att se hur långt bort i tiden den ligger.

Tillkännagivandet från utskottet är att säkerställa ändamålsenliga regler för uppdragsgivares och huvudentreprenörers ansvar i utstationeringssituationer. I Sverige finns en rad lagar som skyddar anställda hos underleverantörer. Det finns kollektivavtal där dessa lagar finns tecknade liksom konkurslagen, förmånsrättslagen, lönegarantilagen och MBL. Nu är gemensamma regler på gång inom EU just för att se över denna reglering. Då har vi att se över hur de passar in i svensk reglering för att sedan kunna implementeras.

Även här finns en balansakt att ta hänsyn till. Det gäller att säkra att det inte sätts i system att oseriösa företag lurar företag i stället för arbetstagare. Vi måste således nå båda parterna, och dessutom får det inte hindra rörligheten.

Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkande AU9.

Självklart måste jag även svara på en del frågor som har kommit med anledning av ett utspel som vi gjorde förra veckan. Det är ett utspel som väckt känslor och som gjort att jag nästan frågat mig om det finns yttrandefrihet i alla frågor i Sverige i dag.

Det jag tog upp i intervjun med *Ekot* var kopplat till att vi har hög ungdomsarbetslöshet i Sverige. Som många talare före mig sagt är det ett problem som funnits i decennier och som vuxit sig starkare i lågkonjunkturerna. Vi har sett att den hejdat, men vi har inte sett att den går i rätt riktning. Alliansregeringen har gjort många olika insatser, sänkt kostnaderna för att anställa och öppnat upp för möjligheten att komma från skolan. När det gäller lärlingsprovanställningar har vi en utredning på gång. Vi har alltså satt i sjön många saker just för att öppna upp möjligheten för fler unga att komma in i arbete.

När vi talar om dessa frågor vill jag säga att vi på den svenska arbetsmarknaden har en svensk modell som, hör och häpna, även Centerpartiet tycker är riktigt bra. Det är lite spännande, för när man tycker att någonting är riktigt bra måste man också kritisera de brister som kan finnas. Vår uppmaning förra veckan till arbetsmarknadens parter om lägre ingångslöner handlade inte om att jag ska sätta ingångslöner. Däremot var det en uppmaning till arbetsmarknadens parter att se att också de har ett ansvar för att vi har stora grupper som står utanför arbetsmarknaden, och där är lönerna en viktig del.

Vi vill inte ha statliga minimilöner, och vi vill inte sänka befintliga löner. Däremot vill vi att människor som i dag är arbetslösa ska få en chans att komma in på arbetsmarknaden och därigenom få möjlighet till lönekarriär. Om inte arbetsmarknadens parter tar in även de arbetslösa till förhandlingsbordet kommer det att krävas rent politiska insatser som hela tiden motarbetas av att lönenivåerna trycks upp.

När vi tittar på de undersökningar som gjorts kan vi konstatera att höga minimilöner är ett problem som flera aktörer pekat på. OECD visade för inte så länge sedan att Sverige är det land som har de högsta minimilönerna i förhållande till lönenivån totalt sett, alltså en sammanpressad lönestruktur. Vi kan konstatera att om det finns två sökande till en ledig plats, en med och en utan erfarenhet, och lönerna knappt skiljer, är det inte konstigt om den med erfarenhet vid de allra flesta anställningsintervjuer är den som drar vinstlotten.

Ingångslön har man under en mycket begränsad tid av sitt arbetsliv. Därför är det oftast mer intressant att se på den sammanlagda lönen under hela arbetslivet. Svenskt Näringsliv publicerade nyligen en studie där man hade jämfört löner bland unga som 1999 jobbade i servicebranschen för ingångslön med unga som samma år var arbetslösa. När man tittar på dessa tio år senare kan man konstatera att de unga som hade jobb ligger 20–30 procent högre i förvärvsinkomst än de som tio år tidigare var arbetslösa. Den och andra liknande undersökningar visar att ingångsjobben är betydelsefulla steg i arbetslivet. Att gå från bidrag till arbete ser vi som en möjlighet när vi diskuterar dessa frågor.

Johan Andersson från Socialdemokraterna frågade mig om synen på LAS. Det som är lite intressant när man tittar på lagen om turordningsregler är att det ofta sägs att vi sett i undersökningar att det inte spelar stor roll. Men när man är ute och möter dem som ska anställa säger de att det faktiskt spelar stor roll. Det är den typen av reglering som gör att de väljer att avstå från att anställa eller har korta anställningar i stället för att erbjuda längre anställningar, vilket de allra flesta av oss vill ha.

Vi kan konstatera att med de turordningsregler som gäller i dag, förutom att de är dispositiva och det finns möjlighet att förhandla om dem, är det antalet år på arbetsplatsen som avgör om man blir kvar eller inte, inte om man har den kompetens som kan vara av strategisk betydelse på just den arbetsplatsen.

Vi ser och möter det man belyser från dessa företag att det ändå finns ett motstånd mot att anställa. Även om det i ett första skede inte innebär fler jobb tror jag att det i andra skedet skulle kunna bli just fler jobb av detta.

Det jag också möter är inte utelåsningseffekten utan inlåsningsseffekten. Det är personer som har jobbat länge på ett ställe och som av rädsla för att vara den som kommer sist in på nästa arbetsplats väljer att inte byta arbetsplats.

Dynamiken i att gå vidare och komma vidare är också någonting som har betydelse för utvecklingen på arbetsmarknaden. Även om det finns rapporter som visar på att det inte blir jobb tror jag att det i ett andra steg finns möjlighet och en dynamik som gör att det blir fler jobb av det.

Som vi har hört här har vi inte lyckats att få med oss fler partier på detta än. Men skam den som ger sig. Jag tänker fortsätta att diskutera dessa frågor. Det är oerhört viktigt för svensk arbetsmarknad, svensk modell och för våra ungdomar och alla de andra som står långt från arbete.

Anf. 170 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Om du hade läst betänkandet hade du också sett att vi inte har yrkat på den motionen, Annika Qarlssoon. Vi har skrivit ett särskilt yttrande.

I morgon, eller när nu omröstningen blir i frågan, kommer Sverigedemokraterna att ställa sig bakom utskottets förslag. Vi har skrivit ett särskilt yttrande där vi anser att ILO-konventionen kanske gått för långt. Men vi kommer ändå att ställa oss bakom utskottets förslag i den frågan.

Det var jag som var pappa till motionen. Det kan erkännas i efterhand att den kanske gick något för långt. Det är inte mer än att jag kan erkänna att jag ibland har haft fel, och i det här fallet har jag haft fel. Det tycker jag att en politiker ska kunna erkänna ibland. Nu har vi backat och står bakom utskottet i frågan, nog om detta.

Jag har en fråga till Annika Qarlssoon. Centerpartiet har tidigare drivit frågan om att utöka antalet undantag från turordningsreglerna. Står ni fast vid detta, eller har ni förändrat er politik? Om ni står fast vid det, hur många anser Centerpartiet att det är rimligt att ha som undantag från turordningsreglerna?

Anf. 171 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Jag tackar för att man har ändrat sig i frågan om möjligheten att ta ut läkarintyg i de 237 fallen. Jag välkomnar det.

När det gäller Centerpartiets ståndpunkt om turordningsreglerna har vi ett beslut där vi tycker att den regeln som gäller nu inte ska göra stopp vid tio anställda i ett företag utan följa med upp proportionerligt. Är det 20 anställda ska det vara fyra och så vidare.

Det är ett första steg. Det vi i grund och botten vill är att förändra turordningsreglerna till att handla om att kompetens i stället för om antalet är.

Anf. 172 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Jag håller med om beskrivningen att man behöver utöka antalet undantag från turordningsreglerna. Jag är kanske inte beredd att gå lika drastiskt fram som Centerpartiet i det fallet. Innebär det att om man har 20 000 anställda så får man i det fallet ett antal hundra eller kanske tusentals undantag? Då tycker jag att man har gått lite långt.

Håller Annika Qarlssoon med mig om att om man ska ha den typen av flexibilitet i turordningsreglerna och arbetsrätten måste man också ha ett väldigt bra och utvecklat skydd för arbetstagaren där man har en hög ersättningsnivå, en a-kassa som omfattar alla och upplever att den som får lämna sitt jobb ändå har en möjlighet att genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder och utbildning kommer tillbaka till arbete? Så är inte fallet i dag.

Anf. 173 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Nu har företaget som har 20 000 anställda sällan några bekymmer när det gäller turordningsregler. Där finns oftast väldigt starka fackföreningar. Den dispositiva delen av lagen faller väl ut i de stora företagen. Det är de mindre företagen som vittnar om att man har problem när det kommer till dessa bitar.

Jag instämmer i att det är viktigt att man har ett starkt skydd för att vara trygg i omställning och inte känna sig utsatt och rädd i förändring.

Det som vi har gjort i arbetslöshetsförsäkringen är att säkerställa att det blir en tydligare omställningsförsäkring. Det är inte en livslång försäkring med inkomsttrygghet utan i stället en snabbare omställning.

Vi har parallellt med det ställt Arbetsförmedlingens insatser på plats i ett tidigare skede. Där finns helt klart mer att göra.

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen har Centerpartiet sagt att vi gärna skulle se en högre inledning och att sedan en snabbare avtrappning ska göras så att det blir ännu tydligare i omställningen men att det också blir tryggare i ett inledningsskede.

Anf. 174 JOSEFIN BRINK (V) replik:

Herr talman! Annika Qarllsson frågade sig om det var yttrandeförbud i vissa frågor. Det är det verkligen inte. Det piggar alltid upp med lite politiska utspel. Men sedan får man räkna med att man får svara på lite frågor och stå ut med att få kritik för det man säger.

Jag skulle vilja börja med att ställa en fråga till Annika Qarllsson. Utspellet från Centerpartiet handlade om att man som politiskt parti tack och lov inte vill gå in och styra över detta lagstiftningsvägen, och det låter väl bra. Men man har som uttalad ambition att lönerna bör sänkas med 20–25 procent och kanske mer i vissa branscher.

Jag vill börja med att fråga om Annika Qarllsson kan redogöra för: Vad är ingångslönerna i dag för till exempel en hotellstädare, ett butiksbiträde eller en installationstekniker?

Anf. 175 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Jag vill återigen belägga att det jag sade var att arbetsmarknadens parter behöver ta ett större ansvar även för dem som inte sitter vid förhandlingsbordet, nämligen de arbetslösa grupperna som finns på arbetsmarknaden. Det handlar inte om att jag skulle sätta lönen si eller så. Det har snurrat vidare. Det är som förslaget låter, men det är fel.

När det gäller ingångslöner kan jag se att det finns skillnader i de olika avtalen. Man har till exempel inom restaurang lägre löner, ungdomslöner, från 16, 17 och 18 år. Där resonerar man just nu om att eventuellt ta bort dem eftersom staten nu har sänkt arbetsgivaravgifterna.

Det är den typen av signaler som gör att man får fundera på om det vi gör politiskt för att se till att sänka kostnadstrycket när det gäller att anställa sedan äts upp på den andra sidan. Då blir det bara att staten tar en större del av den kostnaden.

Ingångslöner för dessa grupper kan vara 16 000–18 000 kronor beroende på de olika avtalen. Går man ned och tittar på 17-årslöner och liknande är de ju lägre. För den som är 16 eller 17 år tror jag att det finns något avtal som har 11 000–12 000 kronor. Men då talar vi inte om ingångslöner utan om ungdomslöner.

I detta finns ett helt härad av olika namn på olika lönenivåer. Det jag talat om är ingångslöner som gäller för dem som har gått ut gymnasieskolan. Tidigare hade vi många fler som började arbeta direkt efter högskolestadiet och började jobba som 16- eller 17-åring. Där ser vi att vi har de

nivåerna som jag kanske ser skulle kunna vara en önskvärd ingång för många av dem som kommer ut från gymnasiet och är 19 år.

Prot. 2011/12:90
28 mars

Anf. 176 JOSEFIN BRINK (V) replik:

Herr talman! Jag kan tala om att ingångslönerna i de yrken som jag talade om ligger på runt 12 000 kronor. Samma gäller till exempel för undersköterskor i äldreomsorgen. Centerpartiets förslag var ändå väldigt tydligt uttryckt. Dessa löner bör sänkas med 20–25 procent och kanske mer i vissa branscher. Det gäller inte för sjuksköterskor har vi fått höra, men för en hel del andra.

En 25-procentig sänkning av en lön som ligger på 12 000 kronor innebär efter skatt att man har ungefär 8 500 kronor kvar att leva på för ett heltidsarbete.

Det är i sin tur ungefär 400 kronor mindre än vad man i dag får i studielån. Då ska man veta att de flesta studenter jobbar eller är beroende av annan försörjning eftersom det inte går att försörja sig på studiemedlet. Det är ett ganska välkänt faktum.

Sveriges Studentkårer har räknat ut att studiemedlet, som alltså är högre än den lön Annika Qarlssoon förespråkar, är så lågt att en student går back med 740 kronor i månaden. En heltidsarbetande skulle med Centerns förslag med lite enkel matematik gå back med över 1 100 kronor i månaden trots att man alltså jobbar heltid.

Även om Centerns förslag på sådana här radikala lönesänkningar mot all empiri och forskning skulle leda till att fler människor skulle få jobb undrar jag: Är det önskvärt att ha en arbetsmarknad i Sverige där stora grupper som arbetar heltid över huvud taget inte kan försörja sig på sin lön?

Anf. 177 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att de siffror som Josefin använder sig av nu inte är ingångslöner, utan ungdomslöner. Det vi har pratat om är ingångslönerna. Det är de som behöver sänkas eftersom man kommer ut senare på arbetsmarknaden i dag.

När det gäller de olika yrkena kan vi säga att medellönen när man är 20 år och har varit ute i ungefär ett år på arbetsmarknaden ligger på kanske 90 procent av vad man sedan får när man är fullbetald inom ett yrke. Inom hotell, kontor och försäljning och för köks- och restaurangbiträden är alltså lönen strax under 20 000 för en 20-åring, vilket hänger ihop med att vi har förhållandevis höga ingångslöner. Så värst mycket högre lön får man inte i de här branscherna även om man är kvar i yrket i över 30 år.

När det gäller vad som är kvar efter att man har betalat skatt kan vi se vad som händer om man har 12 000 i inkomst. Om vi tittar på ingångslönernas nivåer och skulle göra en sänkning som landar på 12 000 har man efter skatt 9 941 kronor kvar eftersom vi i och med jobbskatteavdragen har ytterligare medel kvar jämfört med tidigare.

Lönar det sig då att jobba? Det ena exemplet jag tog upp gällde att om man tio år senare jämför dem som är arbetslösa med dem som har haft jobb, även om det är med lägre ingångslöner, ligger de som har haft jobb på 20–30 procent högre lön. Därför är ingångslönen, som gäller en

*Vissa arbetsrättsliga
frågor*

kort period, en viktig ingång för att fler ska komma i jobb för att sedan få en högre lön över tid.

Det ska löna sig att arbeta. Det gör det även med de här lönerna, och framför allt gör det på sikt eftersom man ser till det som är viktigt under hela livet.

Anf. 178 MEHMET KAPLAN (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar Annika Qarlssoon. Det jag hörde av det hon sade gällde detta att diskriminering är olagligt och inte ska få förekomma på arbetsmarknaden. Där är vi eniga.

Bekymret är att trots att diskriminering är olagligt på arbetsmarknaden har vi ett stort problem för kvinnor i Sverige som blir diskriminerade när de söker ett jobb. De är på en anställningsintervju och sitter med personalchefen eller den som arbetsgivaren har utsett för att leda samtalet. De får då en konkret fråga där arbetsgivarens representant säger: Är du gravid? Kommer du att bli gravid under den närmaste tiden?

Annika Qarlssoon säger att det är förbjudet med diskriminering på arbetsmarknaden. Problemet är att det inte hjälper att det är förbjudet med diskriminering. Man får inte använda den information som man får tack vare frågan. Jag tycker att det är en logisk kullerbytta och ett problem. Det måste ni också inse!

Det hade egentligen varit enkelt att hantera frågan. De utredningar som har gjorts tidigare är drygt tio år gamla. Jag redogjorde för dem i mitt anförande. De gör samma logiska kullerbytta. De menar att eftersom man inte kommer att kunna se detta i en anställningssituation gör de ingenting åt det. De föreslår inget.

Vad vill Centerpartiet göra för att förhindra att detta fortsätter?

Anf. 179 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Jag tror att det fortfarande är inom diskrimineringslagstiftningen som man måste komma åt detta, och inte via ett frågeförbud. Det vi har sagt och drivit igenom till viss del handlar om att det också ska kosta att diskriminera. Jag tror att där finns en framkomlig väg som kan göra att det svider.

Problemet med frågeförbud är att det är svårt att komma åt. Det behöver inte frågas om, utan det bara förutsätts att vissa uppgifter lämnas in. Det skulle bara leda till att de frågor som trots allt finns i ljuset skulle riskera att hamna under bordet på ett annat sätt.

Jag kan förstå intentionerna bakom det här. Också jag möter detta bekymmer och detta problem. Men jag tror fortfarande att det är via diskrimineringslagstiftningen och via vite man måste gå. Det ska kosta att bryta mot reglerna. Det är det viktigaste sättet.

Anf. 180 MEHMET KAPLAN (MP) replik:

Herr talman! Jag tackar Annika Qarlssoon för svaret. Jag tycker att det är rätt så tydligt: Det finns en enighet i Alliansen om att man inte kommer att föreslå något frågeförbud när det gäller graviditet vid anställningsintervju.

Jag tycker att det är sorgligt. Jag tycker att det är ledsamt att vi 2012 fortfarande kan diskutera denna fråga och att det finns två så tydliga alternativ. Det finns ett alternativ som säger att det inte ska vara tillåtet

att ställa en fråga som handlar om någonting som är en del av idén om att människor inte ska diskrimineras och att de mänskliga rättigheterna i det här fallet är så tydliga. När ett jämställt samhälle ska fortsätta att formas måste frågan vara problematisk även för de partier som utgör regeringsunderlaget.

Det är en fråga som egentligen, oavsett vem som ställer den, innebär en omvänd bevisbörda för båda parter. Jag fick lite olika förklaringar från tidigare talare: När arbetsgivaren ställer frågan får man inte använda svaret. Men frågan är bra för att arbetsgivaren ska kunna hantera de närmaste åren. Någon som är föräldraledig kommer att vara borta och behöver en vikarie. Den typen av resonemang blir problematisk när oron hos livs levande kvinnor som planerar att bli gravida eller är gravida är så stor.

Vi vet allihop att många kvinnor går och tänker på att detta är ett problem. Centerpartiet verkar tyvärr inte vilja göra någonting åt det.

Anf. 181 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Vi väljer att inte göra någonting åt det så här långt – om nu inte den utredning som bereds kan visa skäl för att göra någonting, för det ska jag låta vara osagt i dagsläget.

Men var drar du gränsen? Vad är det man får fråga, och vad är det man inte får fråga? Frågan om kvinnor är gravida är den absoluta mest allvarliga och vanligaste frågan, för det handlar om vår fortlevnad – jag tänker då på en viss tävlande schlagermelodi.

Men det finns också många andra bitar som handlar om trygghet på arbetsplatsen. Om man lever med en man funderar man kanske fortfarande på en anställningsintervju: Ska jag berätta om min situation på hemmaplan eller inte? Det finns ett stort och brett spann. Sven-Olof tog även upp i dag vad det kan ställa till för problem om man tillhör hans parti.

Det finns alltså otroligt mycket. Frågan är: Var drar man gränsen? Vad får man fråga om, och vad får man inte fråga om? Därför tycker jag att frågan är oerhört svår också av många andra anledningar. Därmed inte sagt att vi inte ska titta på vad det är som ligger i det som bereds i Regeringskansliet. Finns det någonting som är värt att gå vidare med? Jag tror på diskrimineringslagstiftningen, och jag tror på vite.

Anf. 182 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Tack för svar på några av min frågor, Annika! Jag har faktiskt några följdfrågor också.

Josefin Brink redogjorde förtjänstfullt för hur lägstralöner ser ut i dag. Så sent som i eftermiddags tog jag ut statistik över hur de ser ut i förbunden för 2011. I Kommunalarbetsareförbundet, som jag känner till allra bäst, har man en lägstralön på 16 070 kronor. Det gäller alltså SKL och vårdföretagen. 75 procent av 16 070 kronor är ungefär 12 000. Sedan betalar man 3 000 i skatt. Då är vi nere på 9 000. Precis som Josefin sade är de väldigt många som i dag läser med studiemedel som inte klarar sig på 8 900, vilket är studiemedlens maxgräns. Därför har jag svårt att se logiken i Centerpartiets förslag.

Jag vill också säga att vi självfallet har yttrandefrihet. Alla får lägga fram sina förslag. Det är väl bra att vi får en rejäl debatt, och det var väl

det som var andemeningen från Centerns sida. Min följdfråga är: Hur ska ni organisera det här förslaget? I ditt inlägg sade du också att man inte ska sänka befintliga ingångslöner. Ska det bara gälla dem som nu kommer in på arbetsmarknaden?

Och hur klarar man ut det här med sjuksköterskorna? Från början skulle det också gälla sjuksköterskorna, men när Centerpartiet fick klart för sig att det fanns ett krav på ingångslön på 24 000 kronor i månaden för dem gällde detta plötsligt inte sjuksköterskorna på eftermiddagen, enligt medierna.

Tomas Tobé, arbetsmarknadsutskottets ordförande tillika gruppleddare för Moderaterna, var väldigt snabbt ute och avfärdade det här som mer eller mindre nonsens och nys, så det kommer kanske aldrig att någon realitet av det. Min konkreta fråga är: På vilket sätt ska det här lösas?

Anf. 183 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Befintliga löner ska inte ändras men däremot ingångslönerna. Det är det som förslaget gick ut på. Diskussionen om sjuksköterskorna uppstod därför att jag fick frågan om det var ett inlägg i debatten om sjuksköterskorna som just då gick ut med detta. Det var inte ett inlägg i den debatten. Av den anledningen blev det ett TT-meddelande som såg ut så.

När det gäller studiemedlen och lönenivån på 16 000 hos SKL har jag nu också den siffra som jag letade efter när Josefin var uppe i talarstolen och som gäller Hotell- och restaurangfacket. Där är lönen utan förkunskaper och ingen yrkesvana 18 216. Den siffra som Josefin angav är ungdomslöner och alltså inte ingångslöner. Jag säger detta för att klargöra lite olika siffror i debatten.

Låt mig ta ytterligare en siffra när jag ändå är på gång. Om man har 12 000 kronor i lön har vi ett jobbskatteavdrag i Sverige som gör att man har 9 941 kronor kvar och inte 9 000.

Vi kan konstatera att det inte handlar om att gå från att ha 24 000 till att få 12 000, utan det handlar om dem som inte har fått in en fot på arbetsmarknaden över huvud taget. De har kanske levt på studiemedel under ett antal år eller gått ut gymnasiet och fortfarande bor hemma och får ett aktivitetsstöd. Som tonårsförälder kan jag tala om att det inte är speciellt mycket. När han sedan kom in i arbete gick han ifrån att ha 2 300 kronor till att få 15 000 efter skatt. Det hade han absolut ingenting emot. Jag kan säga att vi har lite heta diskussioner även hemma vid köksbordet.

Det jag som politiker ändå ser som ett bekymmer, och det jag tror att vi alla här är bekymrade över, är att vi har en hög ungdomsarbetslöshet i Sverige. Om det beror på att oerfarna ungdomar, nyanlända invandrare eller de som inte har nätverk och kontakter i Sverige har svårt att få in en fot på arbetsmarknaden måste vi vara beredda på att vända på mer än en sten för att lösa detta.

Anf. 184 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Det sista kan jag hålla med Annika Qarlsson om. Vi har alla i den här församlingen ett uppdrag.

Jag har en följdfråga. Är det fortfarande tänkt att det är parterna som ska reglera detta? Eller är det vi som sitter här i riksdagen? Eller är det Annie Lööf? Vem är det som ska hantera de här frågorna?

Jag har ytterligare en fråga. Just nu pågår det avtalsförhandlingar. Reaktionen var ganska kraftiga på Centerpartiets utspel. Centern hade väl inte det här lönekravet på 24 000 i månaden klart för sig. Det finns andra fackförbund. Om det kommer andra förbund som har andra krav, låt oss säga 30 000 i månaden, ska de också undantas från det här förslaget? Hur jobbar Centern för att det här ska realiseras i Alliansen? Det var knappt att den första nyhetssändningen hade slutat som arbetsmarknadsutskottets ordförande Tomas Tobé, tillika gruppleadare för Moderaterna, var ute och kommenterade det med att detta inte var någon politik som bedrevs i Alliansen. Hur ska det här realiseras? Det kan vara bra för oss att veta det inför kommande diskussioner. Det är någonting som verkligen diskuteras ute. Det har fått ett mycket stort genomslag.

I *Dagens eko* sade faktiskt Annika Qarlsson följande: När man tittar på ett helt lands ekonomi är det oerhört viktigt att få ned ingångslöner, men jag förstår att den som sitter enskilt och hör mig säga detta tycker att hon inte har alla hästar hemma. Det var också ett underkännande. Jag kände att det var ett helt otroligt uttalande.

Anf. 185 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Låt mig inleda med att tala om att jag har alla hästar hemma. Jag lyfte in det för att problematisera detta. Jag sitter i de här diskussionerna med mina tonåringar hemma. Jag vet precis hur man reagerar på den här typen av utspel. Ur ett enskilt perspektiv är det här inte önskvärt. Det är klart att man vill ha så hög lön som möjligt. Något annat vore dumt.

Men som politiker har vi ett ansvar för hela arbetsmarknaden och för en makroekonomisk utveckling. När vi ser att vi under lång tid har stora grupper som står långt utanför arbetsmarknaden krävs kanske även sådana förslag som inte är helt önskvärda ur ett enskilt perspektiv för att det ska bli bättre för alla i längden.

Det är rätt spännande och intressant att diskutera hur det här ska gå till. Jag har lyssnat på Anders Borg på *Ekot* i några dagar. Han sitter i diskussioner med ett antal parter i en trepartssammanslutning för att fundera på hur vi ska kunna åtgärda de här bekymren. Exakt vad man kommer fram till där vet vi inte här och nu, men det är oerhört viktigt att vi förhåller oss till hur det ser ut.

Det finns saker vi måste göra på lång sikt, och det finns saker vi måste göra på kort sikt. Regeringen har vidtagit ett antal åtgärder, och det med Centerpartiet som pådrivande. Vi har pratat om ungdomsarbetslöshet. Jag tror att det började med ungdomsavtalen 2004, och det är andra som har följt efter. Det är oerhört viktigt att vi är många, men det är inte alltid bekväma saker vi tar upp i de här sammanhangen. Vi tror att det kanske inte alltid är de bekväma sakerna som förändrar strukturen på arbetsmarknaden.

Enligt det förslag som vi gick ut med förra veckan ska inte vi sätta några ingångslöner, men vi vill påpeka för parterna att de måste ta ansvar även för de arbetslösa när man förhandlar runt bordet. Sedan har man

ansvar för hur lönenivåerna ska se ut i varje förhandling, men jag hoppas att man tar ansvar även för de arbetslösa.

Anf. 186 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Låt mig inledningsvis konstatera att det är trevligt att spendera en kväll tillsammans med mina nya kolleger i arbetsmarknadsutskottet. Det här är min första debatt som ledamot i arbetsmarknadsutskottet.

När man debatterar frågor kring betänkandet *Vissa arbetsrättsliga frågor* ska man inte förledas att tro att ordet ”vissa” innebär att de här frågorna skulle vara av mindre vikt och kanske inte så betydelsefulla, för det just precis betydelsefulla frågor för en hel generation som vi diskuterar i kväll, herr talman.

Ungdomsarbetslösheten är ett stort strukturellt samhällsproblem, och när jag möter mina jämnåriga kompisar där hemma och människor som ska välja politiker och partier och tittar på olika alternativ så är den frågan överst. Det är dock inte i första hand en politisk fråga i den meningen att man ska vinna val på den, utan det handlar om att ungdomar saknar en chans att gå till jobbet, att ha en arbetsgemenskap och att tjäna ihop sin egen lön.

Herr talman! Vi går mot ljusare tider, både meteorologiskt och ekonomiskt. Konjunkturinstitutet presenterade i dag, som Hans Backman sade i sitt anförande, konjunkturbarometern för mars. Den visar att konjunkturen svänger svagt uppåt efter en dyster höst. Samtidigt har vårvärmen intagit stora delar av vårt avlånga land, och jag ser på kammarens alla samlade ledamöter att det är något vi alla uppskattar.

Vi minns hösten. Finns det egentligen något värre än vakna tidigt på morgonen av ett skrikande alarm för att ta sig till jobbet när det är mörkt och dystert ute? Finns det något värre?

Ja, det finns det – att alarmet inte ringer. Att man inte har något jobb att gå till. Att det inte spelar någon roll om man går upp.

Alliansen betonar i betänkandet att det är viktigt att uppmärksamma alla de ungdomar som vill komma över den höga tröskel som finns in på arbetsmarknaden. Vägar till ett jobb måste hittas och skapas. I dag är etableringsåldern på arbetsmarknaden i snitt 28 år. För min egen del är det tre år kvar till dess, men jag känner vänner som fått ta sig fram på vikariat, korta anställningar och jobb på bemanningsföretag.

Regeringen ska under våren komma med förslag om lärlingsprovanställningar. Utbildning är en hörnsten i att förbereda ungdomar för arbetsmarknaden. Det måste också bli lättare och billigare – inte dyrare – att anställa ungdomar.

I betänkandet står det: ”Utformningen av delar av arbetsrätten gör dock att vissa grupper, som unga och utrikes födda, kan få svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Det är därför viktigt att särskilt underlätta skapandet av nya anställningar för grupper med svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden och att skapa möjligheter för dessa personer att kvarstå i arbete.”

Vi behöver dock inte titta i det här betänkandet för att se att det finns problem. Det hör jag ofta när jag träffar ungdomar i min egen ålder i Jönköpings län, där jag nyligen valdes till distriktsordförande för Kristdemokraterna. Jag hör och ser det inte bara där utan runt om i landet.

I avvaktan på pågående utredningsarbete, herr talman, ser jag för närvarande inga skäl att göra några större ändringar i LAS. För drygt tio år sedan träffade allianspartierna en överenskommelse med Miljöpartiet om att företag med färre än tio anställda ska få undanta två personer vid uppsägningar. Motioner har lagts fram för att skrota undantaget, likaså i det här betänkandet.

Kristdemokraterna vill förstås inte slopa undantaget. Men en sak vill jag slopa, och det är taket för hur många anställda ett företag får ha för att nyttja dagens undantagsregel. Fyra av tio företagare anser nämligen att de skulle vara mer benägna att anställa om undantaget utökades.

Fler företag som anställer fler ungdomar är nyckeln till att lösa problemet. Mycket fokus ligger på utbudspolitik, att stimulera människor att arbeta. Men för att dessa ska ha något jobb att söka måste också fokus ligga på efterfråganpolitiken. Hur väl vi än vill i den här kammaren, vi som samlats här denna onsdagskväll, är det i företagen de flesta jobben behöver skapas för att vi ska få fler ungdomar i arbete.

Herr talman! Politikens uppgift är att stödja, underlätta och skapa möjligheter. Nya studier visar att ett förbättrat lokalt företagsklimat runt om i landets kommuner skulle kunna skapa upp till 275 000 nya arbetstillfällen. God anställningstrygghet för alla arbetstagare ska eftersträvas. Lagen om anställningsskydd måste utformas så att en rimlig trygghet för de anställda skapas, samtidigt som nyanställning och nytillträdande på arbetsmarknaden inte missgynnas.

I egenskap av ny arbetsmarknadspolitisk talesperson för Kristdemokraterna kommer jag att leda vårt arbete kring att utveckla en politik kring ungdomsarbetslösheten som är oerhört stor, skrämmande stor. Det är ett strukturellt samhällsproblem. Arbetsmarknadens parter har, som flera talare har varit inne på här i kväll, ett stort ansvar och sitter på flera av de redskap som krävs för att rätta till obalanser och brister.

Men där parterna misslyckas eller där det krävs strukturella åtgärder kan inte vi politiker enbart skjuta ifrån oss ansvaret. Alliansregeringen har gjort stora satsningar på att få fler ungdomar i arbete. Vi har halverat arbetsgivaravgifterna, sänkt jobbskatten i flera steg, halverat restaurangmomsen och reformerat den svenska skolan så att elever med praktisk kompetens i högre grad kommer till sin rätt. Man ska inte nedvärdera den praktiska kompetensen, utan dessa elever ska givetvis kunna utvecklas efter sin bästa förmåga och förberedas för arbetsmarknaden.

Men problemet kvarstår. Vi måste vara ärliga i den här kammaren och säga att vi inte har lyckats till fullo. Ungdomsarbetslösheten, som varit hög över skiftande politiska majoriteter och konjunktursvängningar, är fortfarande hög. Här vill jag ta mitt ansvar och arbeta för att utveckla Kristdemokraternas och även Alliansens politik i de här frågorna. Jag kan inte göra något annat när jag träffar mina kompisar och väljare som inte har något jobb att gå till.

Med detta, herr talman, instämmer jag också i mycket som sagts av mina kolleger i Alliansen och yrkar bifall till förslaget i betänkandet. (Applåder)

Anf. 187 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Välkommen, Andreas, till utskottet och till debatten om arbetsmarknadspolitik!

Vi har hört förslag från både Centerpartiet och Folkpartiet som har avfärdats av gruppledaren för Moderaterna i utskottet. Nu vill jag höra med dig, Andreas: Inte är väl Kristdemokraterna sämre och inte har något förslag alls när det gäller ungdomslönerna och hur man ska hantera dem? Vad är Andreas Carlsons och Kristdemokraternas syn på de utspel som har kommit när det gäller lönesättningen? Det är den ena frågan.

Den andra frågan handlar om den svenska modellen som vi har pratat väldigt mycket om här. Vem tycker Andreas Carlson ska sätta lön på svensk arbetsmarknad? Är det vi i riksdagen eller är det parterna?

Anf. 188 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Johan Andersson ställer två konkreta frågor till mig. Den ena rör hur jag uppfattar Centerpartiets och Folkpartiets utspel och förslag.

Låt mig konstatera att Kristdemokraterna givetvis är för den modell vi har. Arbetsmarknadens parter är de som ska komma överens om lönebildningen. I och med det har jag svarat på den andra frågan.

Den första frågan handlade om vad Kristdemokraterna tycker när det gäller lönesättningen. Vi välkomnar att arbetsmarknadens parter kommer överens och inför, likt exempelvis IF Metall, ungdomsavtal kombinerat med utbildning etcetera och Sollentunamodellen där en kommun träffar en överenskommelse där arbetsmarknadens parter kommer överens.

Vi välkomnar alltså lösningar på det stora problem som ungdomsarbetslösheten är, att det kan vara svårt för ungdomar att komma in på arbetsmarknaden. Om man nu får säga det i den här kammaren utan att få en alltför skarp replik tillbaka har OECD pekat på problemet med att vi har höga ingångslöner och en låg lönespridning. Vi här i riksdagens kammare ska vid voteringen i morgon inte rösta om ifall vi ska sänka lönerna, givetvis inte. Det är någonting som arbetsmarknadens parter kommer överens om.

Anf. 189 JOHAN ANDERSSON (S) replik:

Herr talman! Jag vet inte om jag kände mig så mycket tryggare med de besked som Andreas Carlson gav, framför allt inte på slutet. Men jag får väl nöja mig så långt med de svaren och tacka för dem.

Anf. 190 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Medan Johan Andersson står kvar i talarstolen kan jag väl säga att vi i Kristdemokraterna arbetar med frågan om ungdomsarbetslösheten. Jag leder det arbetet.

Utan att vara alltför elak får jag väl säga att Socialdemokraterna kanske inte heller ska vara det parti som tar in för stora stenar i glashuset när det gäller att presentera vad man står för. Ni har ju en partiledare som inte heller alltid tar de debatter och svarar på de frågor som vi från alliansidan ställer till honom för att få veta vad Socialdemokraterna står för i olika frågor.

Jag lovar att vi i Kristdemokraterna inte kommer att hålla våra förslag hemliga när vi har kommit fram till dem, men i de frågor som du ställde tycker jag att jag gav ganska, för att inte säga väldigt tydliga svar. Jag kan upprepa dem eftersom jag ser att jag har ganska gott om talartid kvar.

Vi ska inte fatta några beslut om hur mycket mina kompisar, ungdomarna ska tjäna. Det är inget beslut för riksdagen. Lönebildningen är någonting för arbetsmarknadens parter att ansvara för.

När det gäller hur jag ser på mina allianskamraters utspel kan jag säga att jag välkomnar att vi har en politisk debatt. Det innebär inte att jag alltid håller med om allt som sägs i den politiska debatten.

Med det, herr talman, vill jag tacka Johan Andersson för att han ställde en fråga till mig här i kammaren denna sena timme.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 29 mars.)

Prot. 2011/12:90
28 mars

*Vissa arbetsrättsliga
frågor*

21 § Grönbok om omstruktureringar och planering för förändringar

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets utlåtande 2011/12:AU10
Grönbok om omstruktureringar och planering för förändringar
(KOM(2012)7).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 29 mars.)

22 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Proposition
2011/12:126 Elektronisk stämningsansökan i brottmål

Motioner
med anledning av prop. 2011/12:76 Komplettering av kollektivtrafiklagen
2011/12:T5 av Anders Ygeman m.fl. (S)
2011/12:T6 av Stina Bergström m.fl. (MP)
2011/12:T7 av Siv Holma m.fl. (V)

med anledning av prop. 2011/12:77 Tredje inreklamspaketet för el och naturgas – vissa genomförandeåtgärder
2011/12:N5 av Lars Isovaara (SD)

23 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 28 mars

2011/12:304 Nätneutral internetaccess

Prot. 2011/12:90
28 mars

---

av *Monica Green* (S)
till statsrådet *Anna-Karin Hatt* (C)

2011/12:305 Stödet till småskalig matproduktion
av *Gunnar Sandberg* (S)
till landsbygdsminister *Eskil Erlandsson* (C)

Prot. 2011/12:90
28 mars

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 april.

24 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 28 mars

2011/12:494 Teckenspråk som val på gymnasiet

av *Lars-Axel Nordell* (KD)
till utbildningsminister *Jan Björklund* (FP)

2011/12:495 Sveriges behov av bra flygkapacitet

av *Krister Örnffäder* (S)
till miljöminister *Lena Ek* (C)

2011/12:496 Synskadades ställning på arbetsmarknaden

av *Carina Adolfsson Elgestam* (S)
till arbetsmarknadsminister *Hillevi Engström* (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 april.

25 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 28 mars

2011/12:472 Måluppfyllelse för klimatmål

av *Matilda Ernkrans* (S)
till miljöminister *Lena Ek* (C)

2011/12:473 Kortare karenstid för företagare

av *Krister Örnffäder* (S)
till statsrådet *Ulf Kristersson* (M)

2011/12:477 Bättre samordning av satsningar inom life science

av *Krister Örnffäder* (S)
till utbildningsminister *Jan Björklund* (FP)

2011/12:481 Minskad representation

av *Krister Örnffäder* (S)
till finansminister *Anders Borg* (M)

2011/12:482 Förnyade hot mot hbt-personer och yttrandefriheten i

Litauen

av *Hans Linde* (V)
till statsrådet *Birgitta Ohlsson* (FP)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 april.

26 § Kammaren åtskildes kl. 22.50.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till och med 7 §
anf. 24 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 8 § anf. 58 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 10 § anf. 97 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 14 §,
av talmannen därefter till och med 16 § anf. 134 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 20 § anf. 149 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

LARS FRANZÉN

/Eva-Lena Ekman

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
3 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen.....	2
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
5 § Förnyad bordläggning.....	3
6 § Utvidgade möjligheter till återbetalning av vägavgift	3
Skatteutskottets betänkande 2011/12:SkU9	3
(Beslut fattades under 14 §.).....	3
7 § Allmänna motioner om inkomstskatter	3
Skatteutskottets betänkande 2011/12:SkU13	3
Anf. 1 PETER PERSSON (S)	3
Anf. 2 FREDRIK SCHULTE (M).....	5
Anf. 3 PETER PERSSON (S) replik	8
Anf. 4 FREDRIK SCHULTE (M) replik	8
Anf. 5 PETER PERSSON (S) replik	9
Anf. 6 FREDRIK SCHULTE (M) replik	9
Anf. 7 MATS PERTOFT (MP)	10
Anf. 8 MARTIN ANDREASSON (FP)	11
Anf. 9 PETER PERSSON (S) replik	12
Anf. 10 MARTIN ANDREASSON (FP) replik	13
Anf. 11 PETER PERSSON (S) replik	13
Anf. 12 MARTIN ANDREASSON (FP) replik	14
Anf. 13 KARIN NILSSON (C)	14
Anf. 14 MATS PERTOFT (MP) replik	16
Anf. 15 KARIN NILSSON (C) replik	16
Anf. 16 MATS PERTOFT (MP) replik	16
Anf. 17 KARIN NILSSON (C) replik	16
Anf. 18 THORALF ALFSSON (SD)	17
Anf. 19 EMMA WALLRUP (V).....	19
Anf. 20 FREDRIK SCHULTE (M) replik	21
Anf. 21 EMMA WALLRUP (V) replik	21
Anf. 22 FREDRIK SCHULTE (M) replik	22
Anf. 23 EMMA WALLRUP (V) replik	22
Anf. 24 LARS GUSTAFSSON (KD).....	23
Anf. 25 LEIF JAKOBSSON (S).....	24
Anf. 26 FREDRIK SCHULTE (M) replik	26
Anf. 27 LEIF JAKOBSSON (S) replik	27
Anf. 28 FREDRIK SCHULTE (M) replik	27
Anf. 29 LEIF JAKOBSSON (S) replik	28
Anf. 30 JOHNNY MUNKHAMMAR (M)	28
Anf. 31 PETER PERSSON (S) replik	29
Anf. 32 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik	30
Anf. 33 PETER PERSSON (S) replik	30
Anf. 34 JOHNNY MUNKHAMMAR (M) replik	31

Anf. 35 HENRIK VON SYDOW (M)	31
(Beslut fattades under 14 §.)	32
8 § Allmänna motioner om punktskatter	32
Skatteutskottets betänkande 2011/12:SkU16	32
Anf. 36 HANS OLSSON (S)	32
Anf. 37 MATS PERTOFT (MP).....	33
Anf. 38 THORALF ALFSSON (SD).....	35
Anf. 39 EMMA WALLRUP (V)	38
Anf. 40 LENA ASPLUND (M)	40
Anf. 41 MATS PERTOFT (MP) replik.....	42
Anf. 42 LENA ASPLUND (M) replik	42
Anf. 43 MATS PERTOFT (MP) replik.....	43
Anf. 44 LENA ASPLUND (M) replik	43
Anf. 45 HANS OLSSON (S) replik	44
Anf. 46 LENA ASPLUND (M) replik	44
Anf. 47 HANS OLSSON (S) replik	45
Anf. 48 LENA ASPLUND (M) replik	45
Anf. 49 MARTIN ANDREASSON (FP).....	45
Anf. 50 HANS OLSSON (S) replik	47
Anf. 51 MARTIN ANDREASSON (FP) replik.....	47
Anf. 52 HANS OLSSON (S) replik	48
Anf. 53 MARTIN ANDREASSON (FP) replik.....	48
Anf. 54 MATS PERTOFT (MP) replik.....	49
Anf. 55 MARTIN ANDREASSON (FP) replik.....	49
Anf. 56 MATS PERTOFT (MP) replik.....	49
Anf. 57 MARTIN ANDREASSON (FP) replik.....	50
Anf. 58 KARIN NILSSON (C).....	50
Anf. 59 HANS OLSSON (S) replik	53
Anf. 60 KARIN NILSSON (C) replik.....	54
Anf. 61 HANS OLSSON (S) replik	54
Anf. 62 KARIN NILSSON (C) replik.....	55
Anf. 63 MATS PERTOFT (MP) replik.....	55
Anf. 64 KARIN NILSSON (C) replik.....	56
Anf. 65 MATS PERTOFT (MP) replik.....	56
Anf. 66 KARIN NILSSON (C) replik.....	56
Anf. 67 EMMA WALLRUP (V) replik	57
Anf. 68 KARIN NILSSON (C) replik	57
Anf. 69 EMMA WALLRUP (V) replik	58
Anf. 70 KARIN NILSSON (C) replik.....	58
Anf. 71 LARS GUSTAFSSON (KD)	59
Anf. 72 KEW NORDQVIST (MP)	60
Anf. 73 HENRIK RIPA (M)	62
Anf. 74 HELENA LEANDER (MP).....	63
(Beslut fattades under 14 §.)	64
9 § Straff för överträdelse av EU-regler om kemikalier.....	64
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2011/12: MJU19	64
(Beslut fattades under 14 §.)	64
10 § Jakt och viltvård.....	64

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2011/12: MJU13	64
Anf. 75 HELEN PETERSSON i Umeå (S).....	64
Anf. 76 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M).....	68
Anf. 77 HELEN PETERSSON i Umeå (S) replik	71
Anf. 78 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M) replik.....	71
Anf. 79 HELEN PETERSSON i Umeå (S) replik	72
Anf. 80 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M) replik.....	72
Anf. 81 HELENA LEANDER (MP).....	73
Anf. 82 NINA LUNDSTRÖM (FP).....	74
Anf. 83 HELENA LEANDER (MP) replik.....	77
Anf. 84 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik.....	78
Anf. 85 HELENA LEANDER (MP) replik.....	78
Anf. 86 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik.....	79
Anf. 87 HELEN PETERSSON i Umeå (S) replik	79
Anf. 88 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik.....	80
Anf. 89 HELEN PETERSSON i Umeå (S) replik	80
Anf. 90 NINA LUNDSTRÖM (FP) replik.....	80
Anf. 91 ROGER TIEFENSEE (C)	81
Anf. 92 JOSEF FRANSSON (SD).....	82
Anf. 93 JENS HOLM (V)	84
Anf. 94 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M) replik.....	86
Anf. 95 JENS HOLM (V) replik	87
Anf. 96 BENGT-ANDERS JOHANSSON (M) replik.....	87
Anf. 97 JENS HOLM (V) replik	88
Anf. 98 IRENE OSKARSSON (KD).....	88
Anf. 99 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	90
(Beslut fattades under 14 §.).....	92
11 § Planering och byggande	93
Civilutskottets betänkande 2011/12: CU14	93
Anf. 100 KATARINA KÖHLER (S).....	93
Anf. 101 JAN LINDHOLM (MP).....	95
(forts. 15 §).....	100
Ajournering.....	100
Återupptagna förhandlingar	100
Ajournering.....	100
Återupptagna förhandlingar	101
12 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 21 mars	101
MJU11 Övergripande miljöfrågor m.m.	101
CU16 Familjerätt.....	102
AU7 En europeisk agenda för integration av tredjelandsmedborgare	106
KrU3 Kultur och fritid för barn och unga.....	106
KrU4 Mediefrågor.....	107
13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 22 mars	108
UbU11 Förbättrade villkor för studerande föräldrar.....	108
NU10 Näringspolitiska frågor	108
NU13 Handelspolitiska frågor.....	108

14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	111
SkU9 Utvidgade möjligheter till återbetalning av vägavgift	111
SkU13 Allmänna motioner om inkomstskatter	111
SkU16 Allmänna motioner om punktskatter	113
MJU19 Straff för överträdelse av EU-regler om kemikalier.....	115
MJU13 Jakt och viltvård	115
15 § (forts. från 11 §) Planering och byggande (forts. CU14)	116
Anf. 102 THORALF ALFSSON (SD).....	116
Anf. 103 AMINEH KAKABAVEH (V).....	117
Anf. 104 EVA BENGTSON SKOGSBERG (M)	120
Anf. 105 JAN LINDHOLM (MP) replik	122
Anf. 106 EVA BENGTSON SKOGSBERG (M) replik	122
Anf. 107 JAN LINDHOLM (MP) replik	122
Anf. 108 EVA BENGTSON SKOGSBERG (M) replik	123
Anf. 109 LARS TYSKLIND (FP)	123
Anf. 110 AMINEH KAKABAVEH (V) replik.....	125
Anf. 111 LARS TYSKLIND (FP) replik	126
Anf. 112 AMINEH KAKABAVEH (V) replik.....	126
Anf. 113 LARS TYSKLIND (FP) replik	127
Anf. 114 JAN LINDHOLM (MP) replik	127
Anf. 115 LARS TYSKLIND (FP) replik	127
Anf. 116 JAN LINDHOLM (MP) replik	128
Anf. 117 LARS TYSKLIND (FP) replik	129
Anf. 118 OLA JOHANSSON (C).....	129
Anf. 119 KATARINA KÖHLER (S) replik.....	132
Anf. 120 OLA JOHANSSON (C) replik.....	132
Anf. 121 KATARINA KÖHLER (S) replik.....	133
Anf. 122 OLA JOHANSSON (C) replik.....	133
Anf. 123 OTTO VON ARNOLD (KD)	134
Anf. 124 TINA EHN (MP)	135
Anf. 125 OTTO VON ARNOLD (KD) replik	139
Anf. 126 TINA EHN (MP) replik	139
Anf. 127 OTTO VON ARNOLD (KD) replik	139
Anf. 128 TINA EHN (MP) replik	140
Anf. 129 JAN LINDHOLM (MP).....	140
Anf. 130 OLA JOHANSSON (C) replik.....	141
Anf. 131 JAN LINDHOLM (MP) replik	141
Anf. 132 OLA JOHANSSON (C) replik.....	142
Anf. 133 JAN LINDHOLM (MP) replik	143
(Beslut skulle fattas den 29 mars.)	143
16 § Statlig förvaltning.....	143
Finansutskottets betänkande 2011/12:FiU25	143
Anf. 134 SVEN-ERIK BUCHT (S).....	143
Anf. 135 ERIK ALMQVIST (SD).....	145
Anf. 136 TORBJÖRN BJÖRLUND (V).....	146
Anf. 137 STAFFAN ANGER (M).....	147

Anf. 138 EMIL KÄLLSTRÖM (C)	149
Anf. 139 KEW NORDQVIST (MP)	150
(Beslut skulle fattas den 29 mars.).....	151
17 § Statens arbete med att motverka bidragsbrott	151
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2011/12:SfU7	151
Anf. 140 DAVID LÅNG (SD)	151
Anf. 141 JASENKO OMANOVIC (S)	153
Anf. 142 FINN BENGTTSSON (M).....	154
Anf. 143 ULF NILSSON (FP)	157
Anf. 144 SOLVEIG ZANDER (C)	159
Anf. 145 LARS GUSTAFSSON (KD).....	160
(Beslut skulle fattas den 29 mars.).....	162
18 § Statens styrning mot en likvärdig betygssättning i grundskolan	162
Utbildningsutskottets betänkande 2011/12:UbU12	162
Anf. 146 RICHARD JOMSHOF (SD)	162
(Beslut skulle fattas den 29 mars.).....	164
19 § Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till direktiv om skydd av personuppgifter på det brottsbekämpande området	164
Justitieutskottets utlåtande 2011/12:JuU31	164
(Beslut skulle fattas den 29 mars.).....	164
20 § Vissa arbetsrättsliga frågor.....	164
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2011/12:AU9	164
Anf. 147 JOHAN ANDERSSON (S)	164
Anf. 148 MEHMET KAPLAN (MP).....	167
Anf. 149 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	170
Anf. 150 JOSEFIN BRINK (V)	173
Anf. 151 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	175
Anf. 152 JOHAN ANDERSSON (S) replik	178
Anf. 153 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	178
Anf. 154 JOHAN ANDERSSON (S) replik	178
Anf. 155 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	179
Anf. 156 MEHMET KAPLAN (MP) replik	179
Anf. 157 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	180
Anf. 158 MEHMET KAPLAN (MP) replik	180
Anf. 159 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	180
Anf. 160 JOSEFIN BRINK (V) replik	181
Anf. 161 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	181
Anf. 162 JOSEFIN BRINK (V) replik	182
Anf. 163 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M) replik	183
Anf. 164 HANS BACKMAN (FP).....	183
Anf. 165 JOHAN ANDERSSON (S) replik	186
Anf. 166 HANS BACKMAN (FP) replik	186
Anf. 167 JOHAN ANDERSSON (S) replik	187
Anf. 168 HANS BACKMAN (FP) replik	187
Anf. 169 ANNIKA QARLSSON (C).....	188
Anf. 170 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik	191

Anf. 171	ANNIKA QARLSSON (C) replik	191
Anf. 172	SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik.....	191
Anf. 173	ANNIKA QARLSSON (C) replik	191
Anf. 174	JOSEFIN BRINK (V) replik	192
Anf. 175	ANNIKA QARLSSON (C) replik	192
Anf. 176	JOSEFIN BRINK (V) replik	193
Anf. 177	ANNIKA QARLSSON (C) replik	193
Anf. 178	MEHMET KAPLAN (MP) replik.....	194
Anf. 179	ANNIKA QARLSSON (C) replik	194
Anf. 180	MEHMET KAPLAN (MP) replik.....	194
Anf. 181	ANNIKA QARLSSON (C) replik	195
Anf. 182	JOHAN ANDERSSON (S) replik.....	195
Anf. 183	ANNIKA QARLSSON (C) replik	196
Anf. 184	JOHAN ANDERSSON (S) replik.....	196
Anf. 185	ANNIKA QARLSSON (C) replik	197
Anf. 186	ANDREAS CARLSON (KD).....	198
Anf. 187	JOHAN ANDERSSON (S) replik.....	199
Anf. 188	ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	200
Anf. 189	JOHAN ANDERSSON (S) replik.....	200
Anf. 190	ANDREAS CARLSON (KD).....	200
	(Beslut skulle fattas den 29 mars.)	201
21 §	Grönbok om omstruktureringar och planering för förändringar.....	201
	Arbetsmarknadsutskottets utlåtande 2011/12:AU10	201
	(Beslut skulle fattas den 29 mars.)	201
22 §	Bordläggning.....	201
23 §	Anmälan om interpellationer	201
24 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	202
25 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor	202
26 §	Kammaren åtskildes kl. 22.50.	203

Tryck: Elanders, Vällingby 2012